

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

29. a 30. septembra a 1. októbra 1992

STENOGRAFICKÁ SPRÁVA O 6. SCHÔDZI SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

I. časť

X . volebné obdobie

S t e n o g r a f i c k á s p r a v a
o 6. schôdzi Slovenskej národnej rady
konanej 29. a 30. septembra a 1. októbra 1992

P r o g r a m s c h ŏ d z e:

1. Návrh skupiny poslancov Slovenskej narodnej rady na vydanie zákona Slovenskej narodnej rady o vyhlásení 29. augusta za štátny sviatok Slovenskej republiky
2. Návrh poslanca Slovenskej národnej rady Rudolfa Goča na vydanie zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení zákon Slovenskej národnej rady o organizácii miestnej štátnej správy
3. Vládný návrh zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej narodnej rady číslo 83/1991 Zb. o pôsobnosti orgánov Slovenskej republiky pri zabezpečovaní politiky zamestnanosti v znení zákona Slovenskej národnej rady číslo 194/1992 Zb.
4. Vládný návrh zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady číslo 254/1991 Zb. o Slovenskej televízii
5. Vládný návrh zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej narodnej rady číslo 255/1991 Zb. o Slovenskom rozhlase
6. Vládný návrh zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady číslo 410/1991 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky
7. Vládný návrh zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady číslo 319/1991 Zb. o zmiernení niektorých majetkových a iných krívd a o pôsobnosti orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v oblasti mimosúdnych rehabilitácií v znení zákona Slovenskej národnej rady číslo 312/1992 Zb.

8. Vládný návrh zákona Slovenskej národnej rady o sprave daní a poplatkov
9. Návrh štátneho záverečného účtu Slovenskej republiky za rok 1991
10. Vládný návrh zákona Slovenskej národnej rady o emisii štátnych dlhopisov Slovenskej republiky na krytie schodku štátneho rozpočtu Slovenskej republiky za rok 1991
11. Výsledky rozpočtového hospodárenia Slovenskej republiky za I. polrok 1992 a konkretizácia opatrení v oblasti rozpočtového hospodárenia v II. polroku 1992
12. Žiadosť Krajského súdu v Banskej Bystrici o súhlas Národnej rady Slovenskej republiky na trestne stíhanie poslanca Národnej rady Slovenskej republiky
13. Správa o činnosti Predsedníctva Slovenskej národnej rady za obdobie od 1. do 29. septembra 1992
14. Interpelácie a otázky poslancov

S t e n o g r a f i c k a s p r á v a
o 6. schôdzi Slovenskej národnej rady
konanej 29. a 30. septembra a 1. októbra 1992

Predseda SNR I. Gašparovič:

Vážená Slovenska národná rada,
vážené poslankyne,
vážení poslanci,
vážení hostia,

otvárať rokovanie 6. schôdze Slovenskej národnej rady,
na ktorej vás všetkých srdečne vitam.

Chcel som privítať pána Mečiara aj s jeho vládou, za-
tiaľ je však stále zasadnutie vlády.

Dovoľte mi, aby som vás pri tejto príležitosti hneď na
začiatku oboznámil s rozhodnutím Predsedníctva Slovenskej
národnej rady, ktoré podľa článku 122 ods. 1 písm. a/ ustav-
ného zákona o československej federácii vymenovalo pána Ma-
túša Kučeru za člena vlády Slovenskej republiky a poverilo
ho riadením ministerstva školstva, mládeže a športu. Chcel
som ho tiež privítať, ale až nabuduce.

Dovoľte, aby som vám oznámil, že svoju neúčast na dneš-
nej schôdzi Slovenskej národnej rady ospravedlnilo sedem po-
slancov - pán poslanec Chamula, pán poslanec Javorský, pán
poslanec Chmelík, pán poslanec Kraško, pani poslankyňa Ka-
líská, pani poslankyňa Bauerová a pán poslanec Komlósy.

Prosím pánov poslancov a panie poslankyne, aby sme sa
prezentovali stlačením tlačidla.

Zisťujem, že na dnešnej schôdzi je prítomných 115 poslancov, takže Slovenská národná rada je schopná sa uznať.

Vážené poslankyne,
vážení poslanci,

Predsedníctvo Slovenskej národnej rady navrhuje program 6. schôdze ako je uvedený v pozvanke na dnešnú schôdzu.

Chcem sa spýtať, či niekto z vas navrhuje zmenu alebo doplnenie programu.

/Nikto./

Ak nie, dávam hlasovať o navrhovanom programe schôdze.

Konštatujem, že nas je 121.

Kto súhlasí s navrhnutým programom schôdze?

Za návrh hlasovalo 118 poslancov.

Kto je proti?

Proti nebol nikto.

Kto sa zdržal hlasovania?

Hlasovania sa zdržali 3 poslanci.

Konštatujem, že sme program šiestej schôdze Slovenskej národnej rady schválili.

P r v y m bodom programu je

Návrh skupiny poslancov Slovenskej národnej rady na vydanie zákona Slovenskej národnej rady o vyhlásení 29. augusta za štátny sviatok Slovenskej republiky.

Materiál ste dostali ako tlač Slovenskej národnej rady číslo 28 a spoločnú správu ako tlač 28a.

Za navrhovateľov návrh zákona odôvodní pán poslanec Kanis. Prosím ho, aby tento návrh predniesol.

Poslanec P. Kanis:

Vážený pán predseda,
ctené dámy,
vážení páni,

vo vedomí národov a štátov sú historické udalosti, ktoré mimoriadnym spôsobom ovplyvnili históriu a činy celých generácií. Takouto udalosťou je Slovenské národné povstanie, ktoré patrí k najvýznamnejším antifašistickým a antinacistickým ozbrojeným vystúpeniam v Európe v II. svetovej vojne.

Dňa 29. augusta 1944 povstal slovenský ľud, slovenský národ proti nacistickému okupantovi a domácejmu totalitnému režimu. Hlavným programovým cieľom povstania bolo pomôcť urýchliť porážku nacistického Nemecka a jeho spojencov, zbaviť sa chýb a omylov predmnichovskej štátnosti i fašistického útlaku v rokoch Slovenského štátu, položiť základy spravodlivej slovenskej a českej spoločnosti, budovať republiku ako pluralitný demokratický štát, v ktorom dva rovnoprávne národy nájdu slobodný domov, základňu ďalšieho rozvoja.

Slovenský národ sa po boku ďalších spolubojovníkov z tridsiatich národov a národností z celého sveta rezolutne, so zbraňou v ruke, prihlásil k protinacistickej koalícii, ktorej hlavnými predstaviteľmi boli Francúzsko, USA, Veľká Británia a Sovietsky zväz. Povstaním sme sa stali členmi protinacistickej koalície a tým aj súčasťou novej demokratickej Európy.

Slovenské národné povstanie je v našich dejinách historickým medzníkom. Otváralo cesty novému životu Slovákov a na Slovensku žijúcim národnostiam. Stalo sa zdrojom historické-

ho povedomia ľudu, ktorý so zbraňou v ruke prispel k svojmu oslobodeniu, a nečakal, až bude oslobodený. Na týchto dejinných faktoroch a faktoch nemôžu nič zmeniť ani deformácie hodnotenia Slovenského národného povstania v päťdesiatych alebo nasledujúcich rokoch, ani falzifikácie odkazu a glorifikácie jeho niektorých aktérov.

Povstanie očistené od všetkých pokusov znehodnotiť jeho miesto a význam v moderných dejinách ostáva ničím nezastupiteľným zdrojom pokrokových tradícií. Preto sa k nemu demokratické zložky národa aj dnes hlásia ako k organickej súčasť historickeho vedomia. Povstanie je stalým zdrojom nášho národného sebavedomia. Táto historická udalosť nepodlieha zásadnej revízií. Dovoľm si citovať významneho politika z ponovembrovej éry - citujem: "Poznanie o jednote nášho národa v okamihu dejinných skúšok patrí k najcennejšiemu odkazu udalosti." Dodávam, o ktorej dnes rokujeme a budeme rozhodovať, či sa má stať štátnym sviatkom. Často sa publikujú výhrady, aby sa tejto udalosti zmocnili nezávislí historici. Je, samozrejme, diskutabilné, čo sú nezávislí historici pri hodnotení historických udalostí. Dovoľujem si však citovať práve preto, že nám tu bol rozdáný jeden materiál skupiny historikov, z vyhlásenia skupiny iných historikov, o ktorých, domnievam sa, možno tvrdiť, že sú nezávislí aj preto, že medzi nich patrí pán doktor Jablonický. Citujem z tohto vyhlásenia: "Historici, ktorí sa už dlhší čas zaoberajú dejinami Slovenska v rokoch 1938 až 1945 a osobitne tunajším protifašistickým zápasom, nepovažujú výskum povstania za uzavretý. Jednoznačné sú však základné východiská a ciele povstania. Išlo v ňom o systematicky pripravovaný a vedený zápas proti fašizmu, nech mal už podobu nacistickej supremacie, či priamej okupácie alebo domácej totality a nedôstojnej kolaborácie. Išlo v ňom o demokratickú obnovu slovenskej štátnosti v rámci rovnoprávného spolužitia s bratským českým národom v spoločnom štáte, o odmietnutie tej podoby štátnosti, ktorá bola násilím nastolená po 14. marci 1939,

a v ďalších rokoch politicky i morálne degenerovala v kolaborácii s nacistickým Nemeckom. Povstanie malo skutočne celonárodný charakter, aj keď jeho jednotlivé zložky mali o jeho konečných cieľoch rozdielne predstavy. Zjednocujúcim prvkom tu bol zápas proti fašizmu, túžba po slobode, demokracii a skutočnej národnej emancipácii."

Dnes sa často hovorí o našom vstupe do Európy. Lenže náš národ v nej svoje čestné miesto zaujal v auguste roku 1944, a celá demokratická Európa mu vtedy toto miesto s veľkým uznaním priznala. My dobre vieme, aka je dnes svetová verejná mienka o Slovensku. Nechcem si kľásť otázku, prečo je tomu tak, čo je spôsobené našimi politickými chybami, prehláseniami, a čo je dôsledkom cieľavedomých a účelových dezinformácií, ktoré sa voči Slovensku vedú.

Dovolil by som si odcitovať zo správy o výsledkoch služobnej cesty vo Washingtone vykonanej v dňoch 18. až 27. júla 1992, ktorá pojednava o viacerých závažných otázkach pre Slovensko. V tejto správe predloženej pánom poslancom Kočtúchom sa okrem iného píše: "Vzhľadom na prirodzený záujem medzinárodného spoločenstva komparovať budúci vývoj Slovenskej republiky s vývojom v Českej republike treba iniciovať aktivizáciu slovenskej zahraničnej politiky na medzinarodnej politickej scéne širokým propagovaním demokratických, humanistických, kultúrnych tradícií Slovenska, ktoré dosiaľ bolo zámerne rôznymi kanálmi politiky a diplomacie izolované".

Prichádza nám v duchu tohto konkrétnymi činmi dosiahnuť kredit v demokratickom svete. Domnievam sa, že práve cez pokrivenú svetovú verejnú mienku o Slovensku treba sa zamýšľať nad demokratickými zdrojmi a tradíciami nášho národa.

Slovenské národné povstanie ako historická udalosť, v ktorej sa slovenský národ prihlásil k demokratickým európskym národom, je nepochybne takýmto významným zdrojom demo-

kratických tradícií, ktorý má čo povedať aj dnešnému slovenskému snaženiu prieniku do Európy alebo do spoločenstva demokratických štátov. Domnievam sa, že práve z hľadiska súčasných potrieb slovenskej zahraničnej politiky je potrebné, aby si demokratické politické sily združene v tomto parlamente uvedomili, čo sme dlžní Slovenskému národnému povstaniu, čo sme dlžní tejto demokratickej tradícii. Domnievam sa, že tieto demokratické sily su si dlžné, aby Slovenské národné povstanie sa stalo štátnym sviatkom. Prijatie tohto návrhu, uznanie 29. augusta ako začatia Slovenského národného povstania, ako štátneho sviatku bude dôstojným uctením si obetí občanov, ktorí bez rozdielu na národnú, politickú, rasovú príslušnosť osvedčili svoje presvedčenie a položili životy v boji proti fašizmu na strane protihitlerovskej koalície.

Slovenské národné povstanie je historický fakt. Vzniklo zo slovenskej skúsenosti s fašizmom, zo slovenskej skúsenosti s národným socializmom a vzniklo v srdci a v mozgu slovenskej spoločnosti. Význam Slovenského národného povstania pre dejiny a budúcnosť moderného Slovenska je nesporný. Slovenské národné povstanie je historickou udalosťou hodnou stať sa štátnym sviatkom.

Ďakujem vám za pozornosť.

/Potlesk./

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem pánovi poslancovi Kanisovi. Prosím spoločnú spravodajkyňu výborov pani poslankyňu Annu Draxlerovú, aby predniesla správu o výsledkoch prerokovania návrhu zákona vo výboroch Slovenskej národnej rady.

Poslankyňa A. Draxlerová:

Vážený pán predseda,
vážené dámy a páni poslanci,
vážení hostia,

dovoľte mi ako spoločnej spravodajkyňi výborov Slovenskej národnej rady podať správu o prerokovaní návrhu skupiny poslancov Slovenskej národnej rady na vydanie zákona Slovenskej národnej rady o vyhlásení 29. augusta za štátny sviatok Slovenskej republiky, tlač Slovenskej národnej rady číslo 28.

Predmetný návrh bol ako návrh poslancov Slovenskej národnej rady z júla 1992 zaslaný v zmysle rokovacieho poriadku Slovenskej národnej rady na zaujatie stanoviska vláde Slovenskej republiky, ktorá s ním uznesením číslo 666 s úpravami a pripomienkami prijatými na rokovaní vlády 11. augusta 1992 súhlasila. Následne Predsedníctvo Slovenskej národnej rady uznesením číslo 55 z 12. augusta 1992 prideli-lo návrh skupiny poslancov na prerokovanie do 16. septembra 1992 všetkým výborom Slovenskej národnej rady, s výnimkou Mandátového a imunitného výboru Slovenskej národnej rady, pričom určila Ústavnoprávny výbor Slovenskej národnej rady na skoordínovanie stanovísk ostatných výborov a na ich premietnutie v spoločnej správe výborov Slovenskej národnej rady. Výbory Slovenskej národnej rady prerokovali predmetný návrh v určenom termíne s týmto výsledkom:

Výbor Slovenskej národnej rady pre štátnu správu, uzem-nú samosprávu a národnosti nesuhlasil s uvedeným návrhom skupiny poslancov Slovenskej národnej rady, nakoľko podľa § 48 ods. 1 zákona o rokovacom poriadku Slovenskej národnej rady s ním nevyslovila súhlas nadpolovičná väčšina všetkých členov výboru. Výbor Slovenskej národnej rady pre zdravot-níctvo a sociálne veci súhlasil s uvedeným návrhom zákona a odporučil ho schváliť v predloženom znení.

Ostatné výbory Slovenskej národnej rady suhlasili s návrhom skupiny poslancov Slovenskej národnej rady na vydanie zákona Slovenskej národnej rady o vyhlásení 29. augusta za štátny sviatok Slovenskej republiky s pripomienkami uvedenými v spoločnej správe výborov Slovenskej národnej rady z 23. septembra 1992, ktoru ste dostali ako tlač Slovenskej národnej rady číslo 28a.

Vzhľadom na skutočnosť, že pripomienky výborov Slovenskej národnej rady neboli vecného charakteru, nebolo potrebné ich zo strany Ústavnoprávneho výboru Slovenskej národnej rady osobitne koordinovať.

Súčasne si dovoľím poznamenať, že hoci ide o legislatívne jednoduchý predpis, je s ohľadom na jeho charakter v pozornosti občanov-voličov, o čom svedčí skutočnosť, že do termínu konania tejto schôdze Kancelárii Slovenskej národnej rady bolo doručených viac ako 120 rezolúcií, väčšinou od okresných a miestnych organizácií Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov, v ktorých podporujú vyhlásiť 29. august za štátny sviatok. Kancelária Slovenskej národnej rady zároveň obdržala 7 listov od občanov, v ktorých vyslovujú nesúhlas s vyhlásením tohto dňa za štátny sviatok.

Vzhľadom na uvedený priebeh rokovania výborov Slovenskej národnej rady, stanovisko vlády Slovenskej republiky, ako i s ohľadom na vlastne stanovisko k danej problematike, si dovoľím odporučiť predmetný návrh uvedený ako tlač 28 schváliť v znení dopĺňujúcich návrhov výborov Slovenskej národnej rady uvedených v spoločnej správe.

O uvedených návrhoch v bodoch 1 až 4 si dovoľujem navrhnúť hlasovať an blok.

Ďakujem.

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem pani poslankyni. Prosím, aby zaujala miesto určené pre spravodajcu.

Vážene panie poslankyne, paní poslanci, otváram rozpravu o prvom bode programu. Zatiaľ do rozpravy bolo písomne prihlásených 6 poslancov. Ako prvý sa prihlásil pan poslanec Žingor. Pripravi sa pan poslanec Brňák.

Poslanec R. Žingor:

Vážený pan predseda,
vážená Slovenská národná rada,
vážení hostia,

práve pred mesiacom sme si pripomenuli 48. výročie Slovenského národného povstania, ktoré by sme mali s plnou vážnosťou pripomenúť všetkým, ktorí majú o tomto výročí pochybnosti.

Dejiny veľkého či maleho národa píše obyčajní ľudia, čo niečo veľkého prežili alebo sa udalosti priamo zúčastnili. Bolo tomu tak aj v období 2. svetovej vojny, keď po oslobodení, teda v roku 1945, sa začali písať prvé skutočne dejiny o Slovenskom národnom povstaní. Začali sa písať. Žiaľ, po roku 1948 sa tieto udalosti spochybňovali a spomienky na Slovenské národné povstanie začali písať tí, ktorí sa udalostí vôbec nezúčastnili alebo celý vyvin sledovali spoza buka.

Bodku za Slovenským národným povstaním dal rok 1950, keď v tomto ťažkom a kritickom období sa začali tzv. politické procesy proti nežiadúcim osobám a osobnostiam, kde bola snaha totalitného režimu odpísať za každú cenu tých, čo

sa povstania priamo zúčastnili alebo mali zásluhy v odboji, a tieto zásluhy si chceli pripísať sebe, čo sa v mnohých prípadoch aj podarilo.

Neviem a nechcem potlačiť pohnutie. Ak mám pred vami hovoriť o jednom zo svetlých bodov našich dejín, kladiem si otázku, či náš národ ich má vo svojej histórii toľko, aby na niektoré mohol zabudnúť.

Slovenské národné povstanie malo ďalekosiahly medzinárodný dosah. Bolo to ozbrojené povstanie na najcitlivejšom mieste Európy. Bola to súčasť plánu, podľa ktorého malo dôjsť k povstaniu zhruba v rovnakom čase aj v susedných štátoch, no na význame nič nemení, že k tomu nedošlo. V Slovenskom národnom povstaní bojovali bok po boku príslušníci 27 národov a národností a synovia práve toľkých národov položili tu svoje životy za našu a ich slobodu.

Ozbrojeným povstaním proti fašistickej diktatúre slovenský národ ako celok sa rázne distancoval od fašistickej diktatúry, prejavil svoju vôľu žiť ako slobodný a demokratický národ, ako súčasť demokratického spoločenstva. Žiaľ, Slovenské národné povstanie bolo v nedávnej minulosti rôzne ideologicky deformované. Bolo počuť aj také hlasy, že načo bolo Slovenské národné povstanie, proti komu vlastne povstal slovenský národ, vraj v Slovenskom národnom povstaní sa urobilo mnoho chýb, mnoho ľudí zbytočne položilo svoje životy, atď.

Nie som historik a preto mi neprichodí toto hodnotiť, sú však na to fundovaní ľudia, ktorí teraz nebojácne a pravdivo zhodnotili povstanie slovenského národa a predložili tak žijúcim občanom skutočnú pravdu o povstaní. Tato pravda sa, žiaľ, zamlčovala až do roku 1989. Dnes máme spoločne šancu dať tomuto výročiu uctu, ktorá mu pravom patrí. Schvaľením 29. augusta za štátny sviatok Slovenskej republiky by

Slovenská národná rada potvrdila, že stojí na tých základoch slobody a demokracie, na ktorých stál celý národ počas boja proti fašizmu.

Neuznať Slovenské národné povstanie za štátny sviatok Slovenskej republiky by znamenalo poprieť toto historické právo národa. Preto verím, že ani jeden poslanec slovenského parlamentu nezaváha a bude hlasovať za predložený návrh.

Ďakujem za pozornosť.
/Potlesk./

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem pánovi poslancovi Žingorovi. Ďalej vystúpi pán poslanec Brňák. Po ňom vystúpi pan poslanec Neuwirth.

Poslanec P. Brňák:

Vážení pán predseda,
panie poslankyne,
páni poslanci,
vážení hostia,

o udalosti z viac-menej neďalekej histórie, ktorá sa začala 29. augusta 1944, sa opätovne, najmä medzi historikmi a politikmi, hovorí a píše, hodnotí, oslavuje, ale táto skutočnosť sa aj rozporuje. Dôvodom tohoto zvýšeného záujmu je predovšetkým návrh na vyhlásenie 29. augusta za štátny sviatok Slovenskej republiky.

Reálne hodnotiac priebeh rokovaní o tomto návrhu zákona v jednotlivých výboroch Slovenskej národnej rady mi vychádza, že je vôľa medzi poslancami Slovenskej národnej rady, aby dátum začatia Slovenského národného povstania bol vyhlásený za štátny sviatok Slovenskej republiky. Hlavný politic-

ky zámer na zdôvodnenie tohto kroku možno z proklamovaných postojov predovšetkým predkladateľov zo Strany demokratickej ľavice, ale aj predstaviteľov víťazného politického hnutia vyjadriť ako signál k medzinárodnému spoločenstvu, že budúca suverénna Slovenská republika nadväzuje na demokraticke tradície antifašistickej koalície z obdobia druhej svetovej vojny, do ktorej sa Slovensko prave v súvislosti so Slovenským národným povstaním začlenilo.

Toto je, myslím si, nie zanedbateľný jeden rozmer udalosti začatej 29. augusta 1944. Ako viaceré ine, ani Slovenské národné povstanie však nie je jednorozmernou udalosťou. V tomto smere existujú aj v súčasnosti minimálne dva tábory medzi obyvateľmi Slovenska, medzi historikmi a medzi rôznymi inštitucionálnymi združeniami občanov Slovenskej republiky, z ktorých jedni sú za vyhlásenie 29. augusta za štátny sviatok Slovenskej republiky a druhí su proti tomu. Už samotný tento fakt by mal byť náležite analyzovaný ešte pred schvalením 29. augusta za štátny sviatok. Bohužiaľ, takato analýza nebola urobená. Predkladatelia predložili stanovisko časti historickej obce, ktorá podporuje predložený návrh zákona, s ktorým sčasti oboznámil zastupca predkladateľov. Ak dovolíte, oboznámim vás teraz s iným stanoviskom, inej časti historikov, ktoré predložený iniciatívny návrh skupiny poslancov nepodporuje.

"Vážení páni poslanci,

v nadväznosti na návrh vyhlásiť 29. august za štátny sviatok Slovenskej republiky dovoľujeme si vyjadriť naše stanovisko. Prijatie takéhoto návrhu je predčasné, kým udalosti súvisiace s povstaním nebudú vedecky prehodnotené a kým si naša spoločnosť neutvorí pravdivý obraz o povstaní.

Najväčším prekrúcaním historickej skutočnosti dnes je tvrdenie zástancov tohto návrhu, že v povstaní išlo o demo-

kratickú obnovu slovenskej štátnosti. Povstanie z roku 1944 v skutočnosti znamenalo začiatok komunistickej totality. V otázke štátneho sviatku sme toho názoru, že ten by mal v prvom rade spínať integračnú funkciu, mal by ľudí spájať a nie rozdeľovať. 29. august tuto integračnú funkciu neplní.

Navrhujeme, aby za štátny sviatok Slovenskej republiky bol prijatý 19. september, keď v roku 1848 štúrovska Slovenská národná rada vyhlásila neodvislosť slovenskeho naroda. Týmto činom sa Slováci už pred 144 rokmi deklarovali za samostatného politického činiteľa a zapojili sa do stredo-europských integračných snáh.

Vážení páni poslanci, veríme, že uvedené argumenty zvážite a rozhodnete spravne.

V Bratislave 25. septembra 1992." Vlastnou rukou podpísaných desať historikov.

Tiež stanovisko výboru Matice slovenskej popri inom konštatuje, že už v roku 1991 v súvislosti s ťahačkami v Slovenskej národnej rade o hlavný štátny sviatok, a v snahe zamedziť, aby sa hlavný štátny sviatok a diskusia okolo neho nestali príčinou rozdelenia a svaru na Slovensku, navrhol za štátny sviatok 6. jún, viažuci sa k roku 1861. V súčasnosti takýmto hlavným štátnym sviatkom by mal byť 17. júl a 1. alebo 3. september, viažuci sa k roku 1992. Ako najvhodnejší s praktického aj principiálneho hľadiska sa najlepšie hodí za hlavný štátny sviatok 3. september, deň podpisania Ústavy Slovenskej republiky ako zvrchovaného a demokratickeho štátu. Toľko zo stanoviska výboru Matice slovenskej.

Osobne sa domnievam, že tento návrh zákona je skutočne predčasný a pokiaľ má priniesť želaný výsledok v medzinarodnom kontexte, vo vnútri slovenskej spoločnosti môže vyvolať efekt opačný. Do novembra 1989 u nás existoval jednostranný,

monopolný komunistický svetonázor na vnútorný a vonkajší význam Slovenského národného povstania, ktorý sa, bohužiaľ, vryl a aj dnes pretrváva vo vedomí mnohých ľudí.

Ďalšie hodnotenia tejto udalosti vyplývajú z priamych poznatkov vtedy žijúcich ľudí a ich rodín. Tieto hodnotenia sú skôr subjektívne, viažúce sa podľa toho, či sa povstania zúčastnil a či ich podáva katolík, luterán, pravoslávny, grékokatolík, žid, príslušník armády, Hlinkových gard, partizán, alebo Slovák, Maďar, Ukrajiniec, Rusín, Poliak, Čech, Cigán, alebo komunista, čechoslovák či židák. Sporné momenty predloženého návrhu zákona spočívajú napríklad:

1. V konštatovaní spontánnosti vystupenia slovenského ľudu v Slovenskom národnom povstaní, čo pri existencii mobilizačnej vyhlášky ukládajúcej takúto povinnosť celkom nezodpovedá skutočnosti.

2. Skupiny, ktoré boli zapojené do prípravy povstania, tvorili čechoslováci a komunisti, ktorí boli vlastne predĺženou rukou Beneša a Gottwalda. Tieto skupiny popreli slovenskú štátnosť a v mene slovenského národa vyhlásili obnovenie Československej republiky.

3. Cez záujmové skupiny snovateľov tejto udalosti došlo teda nielen k odmietnutiu a popretiu štátnej nezávislosti, ale aj demokracie na Slovensku, pretože už v tomto období bol zakódovaný budúci totalitný systém tzv. ľudovej demokracie a komunizmu, ktorý sa naplno rozvinul po roku 1945. Inými slovami povedané, nie všetko protifašistické bolo automaticky demokratické, kde príkladom nám môže slúžiť aj stalinový Sovietsky zväz.

4. Niektoré akcie partizánov boli pri dobrej vôli minimálne nerozvážne vo vzťahu k domácejmu obyvateľstvu či už slovenskej alebo aj nemeckej národnosti.

5. Do povstania nešli len dobrovoľníci, ale predovšetkým vojaci slovenskej armady a mobilizáciou povolaní civilisti. Mnohí si mysleli, že povstanie je namierené proti nemeckému fašizmu, ale nie proti slovenskej štátnosti. Dôvodová správa k návrhu zákona však generálnou klauzulou konštatuje, že slovenský ľud povstal s myšlienkou vytvorenia slobodného demokratického Československa.

Toto je len torzo vnútorných protirečení Slovenského národného povstania, ktoré sa neodstránia tým, že 29. august vyhlásime za štátny sviatok. Naopak, z psychologického pohľadu sa vyhlásením tohoto štátneho sviatku skôr vytvorí priestor pre štátom uznané tabuizovanie bielych miest tohto obdobia, v dôsledku čoho niektorí historici nebudú mať chuť sa pozrieť a zverejniť niektoré neprijemné skutočnosti zo Slovenského národného povstania. Myslím si preto, že by bolo krokom späť, ak by sme sa pokúšali "mocenským rozhodnutím" urobiť kontraverznú udalosť udalosťou nielen jednoznačnou pre obyvateľov Slovenskej republiky, ale ju, navyše, postaviť do roviny štátneho sviatku. Z týchto dôvodov budem hlasovať proti predloženému návrhu zákona.

A celkom na záver chcem zareagovať aj na včerajšie konštatovanie predsedu Slovenskej národnej rady v televízii, v jeho vyhlásení, že Slovensko má veľmi chudobnú históriu. Je právom každého človeka vyjadriť svoj názor aj na bohatosť alebo chudobnosť národnej histórie, ale pokiaľ tento názor má v podstate najvyšší individuálny predstaviteľ Slovenskej republiky, je to smutné a zarážajúce, ale na druhej strane plne vystihuje momentálnu realitu Slovenska.

Ďakujem za pozornosť.
/Potlesk./

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem pánovi poslancovi. Pokiaľ sa zmenil o mojom vystupení v televízii, plne si za týmto vystupením stojím. Podotýkam, že som tam povedal, že nie svojou zásluhou má Slovensko chudobnú históriu. Ono ju skutočne má, a musíme urobiť všetko preto, aby túto históriu malo.

Prosim, pán poslanec Hrnko.

Poslanec A. Hrnko:

Pan predseda, nehnevajte sa, ale musím sa zapojiť do tejto debaty, pretože chudobná história nie je to, že je slabo popisovaná, alebo že ju ľudia slabo poznajú. Máme možno chudobných historikov, ktorí nedokázali našu bohatú históriu dobre zobraziť, ale chudobnú históriu určite nemáme.

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem, pán poslanec. Viem, že ste historik, máte čo robiť. /Potlesk./

Ďalej prosím pana poslanca Neuwirtha. Pripraví sa pan poslanec Fekete.

Poslanec A. Neuwirth:

Váženy pán predseda,
vážené predsedníctvo,
vážene pani poslankyne,
vážení pán poslanci,

s vaším dovoľením odcitujem niekoľko riadkov z listu základnej organizácie Zväzu protifašistických bojovníkov datovaného 22. 7. 1992, teda tohoto roku. Citujem: "Najlepší

synovia našich národov, účastníci protifašistického boja, boli získaní do služieb ZNB a armády." Toľko prvý citát. A teraz druhý: "Že sa nehanbia nazvať najlepšimi synmi národa tých, čo bili ľudí pri vysluchoch, manipulovali vyšetrenia, falšovali protokoly a pričínili sa o to, aby nevinní ľudia boli odsúdení na tisícky rokov a posielaní na šibenice. To majú byť najlepší synovia národa?" Takýmito slovami reagoval na prvý uvedený citát člen Konfederácie politických väzňov Slovenska. Jedna a tá istá udalosť vyvoláva priam protichodné myšlienky a asociácie. Ba čo viac, vyvoláva u našich ľudí niekedy aj nepriateľské postoje.

Uvádzam tieto pravdivé výroky len preto, aby som vecne demonštroval protikladnosť nielen v posudzovaní Slovenského národného povstania a jeho dôsledkov, ale aj rozporuplnosť jeho podstaty. Prihliadnime len bližšie na pohnutky, ktoré motivovali účasť v Slovenskom národnom povstaní. Bol to na jednej strane boj za obnovenie Československej republiky, boj proti hnedej totalite, proti nemeckému nacizmu, plnenie bojových úloh sovietskych výsadek a predsunutých jednotiek na Slovensku, upevnenie pozície londýnskej exilovej vlády, upevnenie pozície moskovskej skupiny a komunistov na Slovensku a v celej Československej republike. Boli však aj opačne pohnutky pre účasť v boji, ako napríklad obrana slovenskej štátnosti, ochrana prezidenta Slovenska dr. Jozefa Tisu pred Nemcami, ktorí ho podľa správ ohrozovali v Bratislave. A konečne plnenie vojenskej prisahy vernosti danej Slovenskému štátu. Pričasto to bolo prosté plnenie vojenského príkazu na jednej či na druhej strane, ako sme to počuli v predošlom prejave. A konečne to bola aj vypočítavá politická či hospodárska ziskuchtivosť, ktorá viedla niektorých ľudí do Slovenského národného povstania, ale nie do bojov.

Vymenoval som mnohé, i keď nie všetky protichodné pohnutky pre účasť v povstaní. Urobil som to preto, lebo vo veľkej väčšine ste mladší, niektorí podstatne mladší ako ja,

a komplexná a jednostranná výchova za 40 rokov vám veľmi vštepila uniformný pohľad na Slovenske národné povstanie, povedal by som čierno-biele, alebo správnejšie jednostranne červené. Všetky tieto okolnosti pripomínam preto, a len preto, aby som poukázal na význam psychologických bariér, ktorými sme zatažení a ktorých sa musíme vedome zbaviť, ak sa máme vyjadriť k 29. augustu ako k štátnemu sviatku slovenského národa. Štátny sviatok je niečo slávnostné, niečo mimoriadne, kedy sa skláňame pred mravnými hodnotami, ktoré národ dosiahol, ale aj pred obetami, ktoré boli potrebné na ich dosiahnutie.

Ak máme v tomto svetle hodnotiť 29. august, tak si uvedomme, že je to deň, v ktorom sa začala tragedia slovenskeho národa. Áno, tragédia, lebo v ten deň zhvihol Slovak zbraň proti Slovakovi. Slovak začal zabíjať Slováka. Nikdy predtým to naše dejiny v takej miere nepoznali. Bol to prvý veľký bratovražedný boj v našich dejinách. A keď ešte aj teraz sa pri mojich slovách zdvíha vo vašom vnútri z jednej či z druhej strany horkosť, uvedomte si, prosím vas, že je to ozvena nenávisti obojstranne rozsievanej plným priehrátim prave 29. augusta 1944. Z tohoto celkového pohľadu slovenskeho národa sa nám tento deň javí ako čierny.

Celkový priemerný pohľad nevystihuje však celú skutočnosť. Aby sme ju vystihli v celosti, musíme hodnotiť mravnú podstatu ľudského konania konajúceho zvnútra, z pohľadu jeho svedomia. Ak odhliadneme od vypočítavých, zisťovaných účastníkov Slovenského národného povstania, nájdeme v ňom niekoľko skupín ľudí, ktorí podľa hlasu svojho svedomia išli do spravodlivého boja chrániť hodnoty, ktoré si oni, zdôrazňujem oni, cenili viac ako svoj vlastný život. Všetkým týmto patri naše uznanie a naša úcta. Po prvé - sú to tí, ktorým povinnosť a svedomie kázali brániť slovenskú štátnosť a duchovné hodnoty národa. Po druhé - sú to tí, ktorí sa z rovnakých pohnútok rozhodli brániť československu

republiku, lebo túto vnímali ako svoju vlasť. Po tretie sú to ale i tí, ktorí tu, na Slovensku, bránili svoju geograficky vzdialenú vlasť. Po štvrté sú to i tí, ktorí povstali proti nacizmu a ukrutnostiam. Po piate - je tu konečne skupina tých, ktorí s vedomím plnej mravnej zodpovednosti a s nemeňšou statočnosťou nevzali zbraň do rúk, lebo im bolo jasné, že bojovať na jednej či na druhej strane by znamenalo prispievať v posledných dôsledkoch k posilneniu totalitných konfigurácií či už hnedých alebo červených. Všetci títo konali vo vedomí zodpovednosti pred mravnou hodnotou a s rizikom straty života. Konali hrdinsky a priniesli do národnej pokladnice hodnôt hodnoty bez ohľadu na to, na ktorej strane barikády stáli. Patrí im úcta.

Kde rinčia zbrane, tam žne smrť. Ona skosí i takých, ktorí boj nechceli, ba ani neboli účastníkmi boja. To sú obeť. Takéto obeť má aj Slovenské národné povstanie a práve ony tvoria väčšinu mŕtvych. Hlboko, so smútkom a bolesťou sa skláňame pred cenou ich vyhasnutého života a navždy uchováme ich pamiatku. Smrť sa však statočne pozrelí do očí i takí, ktorí verní mravným hodnotám, ktoré oni uznávali, kráčali do boja a padli, ako im zákony kázali. To boli a zostávajú hrdinovia. Ich vence zdobia naše národné dejiny. O týchto rozprávajme našim deťom. Konečne, ale nie v poslednom rade, spomeňme tých, ktorí zomierali s láskou, s láskou odpúšťajúcou tým, ktorí ich zabíjali, a kládli svoje životy ako zálohu jednote slovenského národa. To sú mučeníci, ktorí odpúšťajúcou láskou stavali mosty jednoty medzi mučiteľom a umučeným. V tomto bode mučeníctva sa uzatvára kruh. Kruh, ktorý začal 29. 8. 1944 nenávisťou a pokračoval násilnosťami a ukrutnosťami na jednej i na druhej strane, bojom za protichodné ideály. Pokračoval obeťami, smrťou hrdinov, ale aj uzmierujúcou láskou mučeníkov. Pokračujme dnes v duchu posledne menovaných. Nevyhlásme dnes sviatok na počesť bohov vojny. V podhubí takýchto osláv prežíva po dlhé roky semeno nenávisťi.

Ak by sme vyhlásili 29. august za štátny sviatok, raz navždy by sme priznali klady obrany mravných a národných hodnôt jednej strane a druhu by sme bezvyhradne zatratili. Mravnú hodnotu vyhasnutých životov by sme pripísali k dobru jedných a tým druhým by sme prisúdili len ulohu vrahov. Prítom vieme, že sa proti životu nevinných prehresili tak na jednej, ako aj na druhej strane. V tomto boji neboli len svetlí bohateri, ale aj temní vražedníci. V stopach jednej i druhej strany kráčala smrť nevinných. Ak si to neprizneme, pripustíme vznik škodlivého mytu, aký pre víťazov zvyknu vyrábať na objednávku tzv. historici. Prave z takehoto mytu o Slovenskom národnom povstaní čerpala vyše 40 rokov červená totalita svoje "mravné" opodstatnenie.

Ak máme dnes oceniť rozporuplnú dobu nášho národného života, vytavme z nej číry kov trvalej a objektívnej mravnej hodnoty vzajomného odpustenia. Nerobme sviatok z toho, čo sviatkom nebolo. Nevyhlásme 29. august za štátny sviatok. Dopomôžme však slovenskému národu splniť jeho cyrilo-metodské poslanie a ustanovme 29. august za pamätný deň celonárodného a všeobecného zmierenia. Na pamäť toho vysadíme cintorín, možno na Starých horách. V tomto cintoríne nech ležia vedľa seba gardista i povstalecky vojak, podobne ako v Španielsku su pochovaní vedľa seba v Údolí zmierenia frankovski aj republikánski vojaci. Keď som sa o tomto zmienil jednému Nemcovi, skutočne pokorne mi povedal: "Prosím vás, pochovajte tam aj jedného Nemca a jedného žida." Na našom cintoríne zmierenia sa potom môžu stretávať príbuzní padlých a ich spoločné utrpenie ich zbliži. Postupne sa nenavist vykoreni a vypučí skromný kvet lásky. Nezabudajme: utrpenie, z ktorého nevytryskne láska, nema zmysel. A slovenský národ veľa trpel.

Navrhujem preto pozmeniť návrh zákona v tom zmysle, ako som spomenul. Možno s takýmto textom alebo ak ho legislatívi upraví inak:

"Zákon Slovenskej narodnej rady o vyhlásení 29. augusta za pamätný deň celonárodného a všeobecného zmierenia. Slovenská národná rada vedomá si významu Slovenského národného povstania v dejinách slovenského národa, kedy sa na ochranu ľudstva proti nacizmu, ale i na ochranu slovenskej štátnosti, zoradili do boja statoční synovia slovenského národa a ďalších národov, chce oceniť premnohé obete na životoch a vzdať im poctu tým, že prijíma nasledujúci zákon o 29. auguste, kedy sa v roku 1944 začali bojové akcie povstania.

Slovenská národná rada sa uznáva na tomto zákone:

29. august je pre Slovenskú republiku pamätným dňom celonárodného a všeobecného zmierenia. Tento zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia."

Ďakujem za pozornosť.

/Potlesk./

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem pánovi poslancovi Neuwirthovi. Ďalej prosím pana poslanca Feketeho. Predtým ma faktickú poznámku pan poslanec Bajan.

Poslanec V. Bajan:

Vážený pán predsedajúci,
vážené kolegyne, kolegovia,

nedá mi nevystúpiť, nezareagovať na nášho predrečníka. Možno to povie ináč, ale protestujem proti tomu, aby tým, že sme mladší, nás označil za vlastníkov čierneho-bieleho alebo červeného videnia. Nikdy som s týmto vedomím sem nešiel

a dovoľím si tvrdiť, že keby nebolo našej generácie, určite tu ani pán Neuwirth nesedí.

Ďakujem.

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem. Prosím, pán Fekete.

Poslanec J. Fekete:

Vážené Predsedníctvo Slovenskej narodnej rady,
vážené plénum,

po predchádzajúcom vystúpení mam trošku sťaženú ulohu, napriek tomu sa pokúsim povedať svoj názor na predmetnú vec. Do istej miery som mal šťastie, že v rokoch 1969-1972 som robil v Slovenskej televízii v Banskej Bystrici, kde sme temer rok pripravovali jednu krátku reláciu pre Televízne noviny, ktorá sa volala Povstalecký denník. Takže som bol v podstate každý druhý deň v Pamätníku múzea Slovenskeho národného povstania v Banskej Bystrici, chodil som po rozmanitých pamätných miestach Slovenskeho národného povstania, navštevoval som mnohých významných ľudí. Tu mám napokon aj doklady a dokumenty. Napríklad mám tu spomienky pana Jozefa Marku, ktorý bol spoluorganizátorom pamätnej schôdze v Čremošnom, mám tu potvrdenie, že sme boli spolu a debatovali o týchto veciach od Jána Ursínyho, neskoršieho podpredsedu vlády, človeka, ktorý bol biľagovaný, ale zároveň človeka, ktorý sa podieľal na organizácii Slovenskeho národného povstania. Takisto tu mám potvrdenku o tom, že som bol spolu s Lacom Novomeským. Dokonca tu mám aj jeho doklady, pamiatku, vystúpenie pre televíziu o poslednej schôdke pred Slovenským národným povstaním v Čremošnom.

Potom som sa začal o túto udalosť zaujímať, osobitne potom, keď som si vypočul jednu magnetofonovú nahrávku o tom, ako sovietsky partizán major Kokin zavraždil doslova z blízkosti nášho Ľudovita Kukorelliho preto, aby nemohol byť po Slovenskom národnom povstaní predstaviteľom Slovákov, aby sa Slovenské národné povstanie prezentovalo v inej polohe.

Budem hovoriť za seba, budem hovoriť svoj názor amatérskeho historika, a myslím si, že budem hovoriť len a len fakty, ktoré sa mi podarilo nazhromaždiť. Je nepochybne, že filozof Hobel pri vyhlásení myšlienky "dva ľudia su vždy dva extrémý" nemyslel na nás, na Slovensko, ale jeho myšlienka je ako ušita práve na naše pomery, osobitne na vybrať a presadenie štátneho sviatku, o ktorom budeme o chvíľku hlasovať. Bolo tu strašne veľa návrhov a nametov. Už vieme aj to, že sa o túto vec usiloval predchádzajúci parlament. Zatiaľ to nevyšlo.

Sústredil som sa na hľadanie pohľadov obyčajných ľudí na túto vec. Osobitne mi môže poslužiť jeden dokument, ktorý som si vystrihol z Pravdy, nezávisleho denníka, z 28. augusta tohto roku. Je tu anketovaných desať ľudí zo Zahorskej Bystrice, Bratislavy, Senca, dokonca aj z Prahy, Hlohovca atď. Budem hovoriť útržkovite len tie veci, ktoré považujem v predmetnej veci za najdôležitejšie. Jedna hovorí: "V týchto veciach sa nevyznám." Druhá: "Na obdobie Slovenského národného povstania sa pamätám, žil som za Slovenskeho štátu. Je to, podľa mňa, zbytočná vec, ktorú si vyvolali a vyvolávajú ľudia sami medzi sebou." Ďalej: "V škole nam o povstaní toľko vtíkali do hlavy, že predsa len niečo viem, hoci som už dosť pozabúdal." V podstate len jeden sa vyjadruje, a to je zaujímavé, že to je Pražan, aby si slovenský národ vážil Slovenské národné povstanie a schválil ho za štátny sviatok.

O Slovenskom národnom povstaní existujú v podstate tri-štyri základné, temer neodškriepiteľné axiomy. Jednu z nich prezentuje v Pravde historik, dnes na voľnej nohe, Stanislav Mičev, bývalý pracovník Múzea Slovenskeho národného povstania v Banskej Bystrici. Hovorí - budem citovať zasa z denníka Pravda, z 29. augusta: "Nebyť Slovenskeho národného povstania, Slovensko by bolo porazenou krajinou. Ake rovnoprávne postavenie by mohlo vyžadovať od českej strany, nehovoriac o medzinárodnoprávných záležitostiach, platení vojnových retribúcií atď.? Všetko by nás postihlo tak, ako Maďarsko a Nemecko." Dovolím si tvrdiť, že pán historik sa mylí, pretože nikoho tak nepostihla druhá svetová vojna, ako nás. Slovensko ako štátny útvar prestal existovať.

Druhu axiómu, ktorá sa uplatňuje a zaužívala sa, napísal pán Štefan Drug v Literárnom týždenníku: "Napríklad fakt, že nezanedbateľná časť Slovákov sa vyrazne pričínila o obnovenie ČSR nezanedbateľným činom, ktorý dodnes nazývame Slovenským národným povstaním, a že práve týmto činom sa Slováci zaradili medzi víťazné národy, rehabilitovali sa pred väčšinou sveta za predchádzajúcu účasť vo vojne." Ja by som to bral, keby to bola naozaj pravda. Toto sme si urobili my sami. A to je dobre, že sme si to urobili, ale skutočnosť je taká, že víťazné mocnosti až post scriptum, po skončení vojny, zaradili medzi víťazné nie národy SNP, ale Československý armády zbor, teda Svobodov Československý armádný zbor.

Ďalšou axiómou o Slovenskom národnom povstaní, ktorá sa ťažko vyvracia, je to, že počas Slovenskeho národného povstania sa vystúpilo proti nenávidenej, nemilovanej vláde. Ale stačí si prečítať vyjadrenie pána Husáka, alebo sudruha Husáka - vyberme si - v predchádzajúcom týždenníku, teraz sa volá Nové slovo. Bolo to v roku 1969. Neviem, či treba z neho citovať. Napokon citát používa aj Marián Tkač vo svojej knihe. Uvediem z tohto materialu len útržkovité: "Hospodárske otázky sa podarilo dobre zvládnuť" - to hovorí

o Slovenskom štáte -, a to i na prekvapenie ľudí, režimu svojho času naklonených. Dnes je na Slovensku pomerne dosť tovaru, zásobovanie funguje vcelku dobre oproti iným územiam" - vymenúva ich - "je na Slovensku najlepšie, a to tak čo do výšky reálnych miezd, ako aj čo do možnosti zakúpenia tovaru." A pokračuje ďalej. Nechcem vás unavovať týmto citátom, ktorý hovorí presný opak, a z ust človeka, ktorý by mal vlastne hovoriť trochu inak.

Napokon by sa dali vyvrátiť i ďalšie axiómy. Napríklad predchádzajúca bola taká, že čo povie svet na to, keď tento sviatok neschválime ako významnú udalosť protifašistického odboja. Áno, bolo to aj to. Ale nezabudajme, ako sa na vec pozrú Nemci, keď si zoberu históriu Slovenského národného povstania a predostro nám pred oči to, čo sa stalo s misiou generála Ottu 27. a napokon rano 28. v Martine. Bol to nelegitímny čin, bola to vražda. Osobitne sa tohto obávam po tom, keď som sa dozvedel, že v Zborove sa zorganizoval, pripravil cintorín, chodia tam Nemci a majú záujem svoje hroby tu, na našom území, zveľaďovať.

Samozrejme, o Slovenskom národnom povstaní by som chcel a mohol hovoriť veľa, ale nechcem vás s tým zťažovať. Navrhujem, v podstate sa pripajam k návrhu pána Neuwirtha, ale som v nevýhode, pretože s mnohými vecami, ktoré povedal nesúhlasím, ale som za to, aby Slovenské národné povstanie bolo vyhlásené za pamätný deň bez nejakého prívlastku. Prečo? Nech je tam aj pieta a nech je tam aj istý sémantický obsah toho samotného slova. Pieta preto, lebo na Slovenské národné povstanie, bohužiaľ, doplatili predovšetkým obyčajní ľudia, ktorí v povstaní boli, lebo sa z nich neskôr urobili gauneri, koľkokrát ich vaznili, prenasledovali. A mnohí tí, čo v Slovenskom národnom povstaní nepohli prstom, sa zrazu stali veľkými hrdinami. Mnohé veci tu boli, bohužiaľ, prevrátené a obrátené. A vo význame sémantickom preto, aby sa na takúto veci pamätalo, aby sa to už nikdy, nikdy nestalo. Mám

v živej pamati film Vlčie diery, a naozaj som si myslel, že v Slovenskom národnom povstaní to bolo tak, ako to bolo vo vlčích dierach. Možno, že to s obvyčajnými ľuďmi aj tak bolo, ale s mnohými inými, bohužiaľ, nie. Opakujem svoj návrh - Slovenské národné povstanie ako pamätný deň.

Okrem toho mám ešte ďalší návrh, ktorý si dovoľím prečítať. V Pravde z 29. augusta bol uverejnený rozhovor s historikom, publicistom a bývalým pracovníkom Múzea Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici Stanislavom Mičevom. Rozhovor bol zameraný na problematiku Slovenského národného povstania, no na jednom mieste sa hovorilo aj toto: Slovenská národná strana navrhuje za štátny sviatok deň zrodu prvej Slovenskej národnej rady. Čo však tento datum hovorí ostatnej Európe? Nič - končí lapidárne autor tohto vyhlásenia. Sčasti má pravdu. Ak si máme vybrať za štátny sviatok takú udalosť, ktorá Európe niečo hovorí, potom treba siahnuť hlbšie do histórie a pristaviť sa pri dni 8. február 1627.

Čo sa stalo v ten deň? Zdanlivo nič veľkolepé, no, posudzujúc onú udalosť dnešnými politickými a etickými kritériami, ako je tak často a bohato proklamovaný vstup do Európy, svetovosť, či výnimočný historický vklad do všeľudského duchovna, predsa len sa stalo niečo revolučné, historicky cenné, humánne, neopakovateľné a jedinečné. V ten deň sa totiž po prvý raz v dejinách ľudstva použil pušný prach, teda zbraň s vysokým parametrom ničivosti na mierove účely. Pušný prach, ako vieme, vynašli Čiňania. Po prvý raz ho ako zbraň použili v roku 1232 proti Mongolom pri obrane Pekingu. Od tohto okamihu sa temer celé štyri storočia používal len a len na zabíjanie, mordovanie a vraždenie. A tu znežrady, nečakane sa objavuje niečo takpovediac renesačne, filozoficky nové, objavné, dôvtipné - zbraň sa môže stať pracovným nástrojom a bežnou pracovnou pomôckou. Pričinili sa o to Banskostlavičníčania, ktorí dňa 8. februára 1627 pri prekope, ktorý sa volal Daniel, v hornej Bieberštölzni v bani grófa

Montecuccoliho použili pušný prach, dovtedy apokalyptický ľudsky vynález na rozpájanie hornín a uľahčenie ľudskej práce.

Pri prvom historickom odstrel - sami účastníci historickosť chvíle tušili, to je na tejto udalosti tiež pozoruhodné - sa podľa zachovaného dokumentu vtedajšieho banskeho sudu zúčastnili aj traja zástupcovia banskeho sudu a viacerí banski uradníci. Udalosť je takto stopercentne verifikovaná, neodákrepiteľná. Už prvý odstrel bol úspešný, lebo príprava, ktorú zorganizoval a technicky viedol Gaspar Weindl, tírolsky baník, bola dôkladná. Táto historická pracovná operácia potom začala víťaznú cestu svetom. Už v roku 1627 sa úspešne uplatnila v ďalších slovenských i českých baniach, a napokon v celej Európe od Švédska až po Anglicko.

Som presvedčený, že 8. február 1627 je naozaj výnimočný deň v našich i svetových dejinách. Ponuka totiž novú filozofiu prijímania a pragmatického uplatňovania dejinných udalostí v životnej praxi. Maloktóry štát i maloktóry národ sa môže pyšiť takým humánnym a priekopníckym historickým medzníkom, a to ešte z čias, keď si starovek podával ruky s novovekom. Okrem jeho humánnej revolučnosti je na ňom pozoruhodná aj dnes tak veľmi proklamovaná európskosť, lebo sa na ňom podieľali Nemci, Taliani, Slováci. Jedni ponúkli um, druhí prostriedky a priestory, tretí síkovne ruky. Ďalšou výhodou tohto revolučného dňa je možnosť ponúknuť svetu - tu sa chytám Mičevovej úvahy - pochybnosti - nové dimenzie uplatňovania histórie: hľa, tí Slováci nehľadajú v dejinách odkazy vojen, revolúcií a revolt, ale odkazy tvorivosti, dôvtipu, ľudskosti a spätosti s prácou, o ktorej Hečko tak pekne povedal, že je najcennejším bohatstvom človeka.

Toto je podľa mňa tá najzlatejšia vizitka, akú môžeme svetu, ale aj sebe ukázať. Zdôrazňujem to preto, lebo pri tejto udalosti sa pohotovo, pružne a dorazne môžu zviditeľ-

niť aj naše ďalšie historické, technické, či ľudské priority. Neviem, či ich treba citovať, ale mohli by sme spomenúť minimálne päť ďalších slovenských priorít. Budem končiť. Keď si to zhrniem, vychádza mi, že povestná terra baniensium, teda územie okolo Banskej Štiavnice, bola v tom čase akýmsi technickým i vedeckým pupkom sveta.

Vážené poslankyne,
vážení páni poslanci,

prekvapme svet tým, čo prekvapilo aj Angličanov. Tu si dovoľm ešte zacitovať, čo povedal pan minister Černak, keď o týchto veciach hovorili v Anglicku. Angličania boli nasmierne prekvapení, keď sa dozvedeli, ako bohatú históriu práve v týchto súvislostiach má Slovensko. Uzavieram: navrhujem, aby za štátny sviatok Slovenskej republiky bol prijatý tento deň. To je môj návrh. /Potlesk./

Predseda SNR I. Gašparovič:

S faktickou poznámkou sa hlasí pan Šlota.

Poslanec J. Šlota:

Vážený slovenský parlament,

pred chvíľou som dostal telegram od pani Kamélie Háronikovej, a nakoľko sa s jeho obsahom stotožňujem, dovoľil by som si ho prečítať: "Na kolenách prosíme, štátny sviatok SNP nechceme, obete drahé nám v iný deň si uctíme."

Na margo tohto telegramu by som chcel zdôrazniť, že drvivá väčšina príslušníkov Slovenskeho národného povstania, t.j. vojaci slovenskej armády, nešla do povstania kvôli podpore budúcej boľševickej zlovôle. Išli tam bojovať a zomierať za celkom iné veci. Väčšina z nich potom bola prenasle-

dovaná a vaznená, a tí, ktorí v povstaní kradli, vraždili vlastné obyvateľstvo, potom nosili po povstaní vyznamenania. Preto som hlboko presvedčený, že v slovenských dejinách sú podstatne dôležitejšie dátumy, ktoré by mali byť vyhlásené za štátny sviatok Slovenskej republiky.

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ešte má faktickú poznamku pán poslanec Žingor.

Poslanec R. Žingor:

Chcel by som reagovať na vystúpenie pána poslanca Feketeho. Spomínal likvidáciu misie generala Ottu v Martine. Fakt, stalo sa to, ale keď hovoríme a, treba povedať aj b. Zabudol pripomenúť, koľko masových hrobov po celom Slovensku sa objavilo počas povstania a po vojne, dokonca nedávno sa objavili nové masové hroby. Myslím si, že keď hovorí a, bolo by potrebné povedať aj b. /Potlesk./

Predseda SNR I. Gašparovič:

Pani poslankyňa Gbúrová s faktickou poznámkou.

Poslankyňa M. Gbúrová:

Vážení páni poslanci,

mnohí, nielen historici, poznajú pojem "objektívna interpretácia faktu". Tá v každom prípade vylučuje absolutizáciu jednostranného prístupu, a to tak stranického, ako aj ideového. Ďalej si myslím, že ani glorifikácia faktu, ani jeho popretie či odmietnutie problém tohto faktu nerieši. Je vždy prítomný v našej histórii a my sme povinní zaujať k nemu postoj. Pre mňa Slovenské národné povstanie znamená predovšetkým boj dobra proti zlu. Dnes, keď uvažujeme o tom, či

schválime 29. august za štátny sviatok alebo nie, pokúsme sa tomuto historickému faktu priznať tento univerzálny princíp.
/Potlesk./

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem pani poslankyni Gburovej. Ešte sa prihlásil s faktickou poznámkou pán podpredseda Weiss.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Vážené dámy,
vážení pani,

keďže tu boli odvolania na rôzne listy, dovoľte mi, aby som aj ja jeden z nich prečítal. Poslal mi ho predseda Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov generálmajor Ján Husák. Tento list znie:

"V súvislosti s prerokúvaním 29. augusta za štátny sviatok Slovenskej republiky v Slovenskej národnej rade vám v prílohe zasielam doteraz došle podporné stanoviska. Je ich asi 40. Súčasne v mene odbojarskej obce ako predseda Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov vás prosím vyjadriť našu žiadosť a túžby, aby Slovenska národná rada schválila deň 29. august za štátny sviatok Slovenskej republiky. Bolo by to najvyššie ocenenie nášho ľudu za spontánne vystúpenie v Slovenskom národnom povstaní v boji proti fašizmu, okupácii Slovenska, a za tých, ktorí položili svoje životy za našu slobodu, demokraciu a mier."

Ďakujem.
/Potlesk./

Predseda SNR I. Gašparovič:

Budeme pokračovať v rozprave. Do rozpravy sa prihlasil pán Hudec. Pripravi sa pán poslanec Duka-Zolyomi.

Poslanec I. Hudec:

Vážený pán predseda,
vážené panie poslankyne,
vážení páni poslanci,

trošku ma v našej diskusii o tomto návrhu zákona zaráža jeden fakt, že sa tu jednoznačne miešajú argumenty a pseudoargumenty, že sa tu venuje opäť obrovská snaha účelovo a politicky znásilňovať historické skutočnosti. Na potešenie všetkých tých, žiaľ, extrémistických názorov, aké tu prezentoval napríklad pán doktor Brňák alebo pan doktor Neuwirth, chcem povedať, že jestvuje ešte jeden, aby sme tú paletu mali úplnú: "Slovenské národné povstanie? V žiadnom prípade nie, lebo čo je slovenské a národné, nemôže a nesmie byť demokratické a nesmie sa ani tak volať!" Prosím, vyberte si.

Na konto rozporuplnosti dejinných udalostí: pán poslanec Neuwirth tu popisoval komplexnosť každej udalosti tak, že z čierneho sa naozaj stane biele a čierno-biele videnie nakoniec zvíťazí. Odporúčal by som mu, aby podobný návrh ponúkol aj Francúzom, aby si prehodnotili svoj štátny a národný sviatok. Pekne by sa mu poďakovali.

Isté je, že väčšina našich občanov - to sa ukázalo už opakovane aj v ťažkých historicky zlomových situáciách - neprepadá politickej čierno-bielej hystérii, ani politickému mantinelizmu. Treba povedať, že v posledných dobách sme boli svedkami mnohých odhalení. Dozvedeli sme sa pravdu o stali-

nizme, avšak nemožno si myslieť, že všetko ľavicové je stalinistické. Predsa aj v bývalej komunistickej strane boli taki členovia, ako boli Clementis a Novomeský. Treba povedať, že stalinizmus sa nerovná Rusku, keďže sa už našli taki horliví natierači, ktorí si mysleli, že všetko, čo je ruské, ktoré vtedy nebolo imperialistické, ale bolo protifašistické, treba zatrieť aj v rámci tankov na ružovo. Takisto, ako nie sú pravdou iné extrémne názory a dogmy.

Treba povedať, že napríklad nie je pravda ani to, že každý Nemec je fašista, takisto všetci dobre vieme, že fašizmus nebol len v Nemecku a v Taliansku, ale bol aj v Maďarsku, vo Francúzsku, na Ukrajine, aj u nás. Dokonca vieme, že fašizmus nezomrel a jestvuje, pretože sa s jeho následkami a významami môžeme stretnúť napríklad aj na baseballových paliciach, ktoré si prinesú fanúšikovia Frady na zápas so Slovanom. Teda prosím, aby sme v tejto diskusii a v našom rozhodovaní oddelili argumenty od pseudoargumentov, aby sme sa nedali strhnúť politickým mantinelizmom a hysterickými reakciami niektorých takzvané argumentujúcich.

Treba povedať ešte jednu skutočnosť. Táto Slovenská národná rada nedávno prijala deklaráciu o svojej zvrchovanosti. Hovorí sa, že sloboda národa sa krstí jeho vlastnou krvou. Treba povedať, že slovenský národ už pred slávnostným aktom vyhlásenia zvrchovanosti učinil akt zvrchovanosti za svoju slobodu pred takmer polstoročím a poldruhistoročím, ale najmä pred polstoročím. Budme si vedomí tejto skutočnosti a takto pri našom rozhodovaní aj postupujme.

Históriu možno znásilniť, ale nečudujme sa, ak potom porodí obludu. Prosím, aby sme nehľadali detaily, nehľadali v prvom rade rozpory, ale hľadali v prvom rade zmysel a podstatu toho, že jeden národ vo svojom Slovenskom národnom povstaní, iste aj v spoluúčasti s inými, dokázal povstať

proti fašizmu. Hovorí sa, že ak nejde o život, ide o guľky.
V tomto prípade išlo o život.

Ďakujem za pozornosť.

/Potlesk./

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem. Pán poslanec Neuwirth.

Poslanec A. Neuwirth:

Vážení páni poslanci,
vážené panie poslankyne,

nedá mi, aby som nepovedal dve slová kvôli tomu francúzskemu národnému sviatku. Pred dvoma rokmi bolo dvojsté výročie osláv a pán Villier vtedy napísal niečo takého o dvojestom výročí luhárov a stínačov hláv. Čiže dve storočia sa už diskutuje o francúzskom národnom sviatku a každý to berie vecne, pretože prinesie svoje materiálne podklady. Mimochodom ešte toto: 29. august ešte nie je náš štátny sviatok, môžeme teda o ňom kľudne diskutovať. A pokiaľ ide o toho Francúza, pri znení marsellaisy pred dvesto rokmi stínali hlavy mnohým tisícom, aj biskupom, rehoľníkom, rehoľniciam, a dnes, keď znie marsellaisa, parížsky kardinál vstane a dá dole klobúk.

Ak som niečo chcel povedať, tak iba to, že my prestaneme diskutovať o slovenskom národnom povstaní vtedy, keď sa budeme vedieť chytiť za ruky a uctíme jeden v druhom trpiaceho človeka. Viem, čo je to odpustenie. Teraz dovoľte, aby som bol trochu osobný. Za tých päť dní, čo som stál pred najvyšším súdom, po tie noci som sa modlil iba za jedno, aby som ani ja, ani moja žena, ani moje štyri deti, ktoré boli

doma, nikdy nepocítili nenavist proti tým, ktorí ma vyšetrovali, ktorí ma súdili a ktorí ma odsúdili na dvanásť rokov a spôsobili takrečeno celoživotné utrpenie mojej rodine. Ďakujem Pánu Bohu, že ma vyslyšal a v tomto duchu skutočne reálneho odpustenia som sa obracal na vas, aby sme takéto niečo spravili.

Ďakujem.

/Potlesk./

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem pánovi poslancovi Neuwirthovi. Pan poslanec Koncoš.

Poslanec P. Koncoš:

Vážený pán predseda,

vážené panie poslankyne a paní poslanci,

nie som historik a nie som ani účastník Slovenského národného povstania. Som prostý občan, ktorý svoj doterajší život prežil v kraji, kde Slovenské národné povstanie v myšliach, ale aj v srdciach mojich spolurodakov a spoluobyvateľov prežíva aj doteraz, kde si nielen účastníci povstania, ale aj my, ich potomkovia, na toto obdobie spomíname s úctou. Som rodák zo severu okresu Rimavská Sobota, z Rimavskej Pily, a v celom tomto okolí sa do povstania zapojilo doslova všetko obyvateľstvo. Chlapi so zbraňou v ruke, ženy tým, že pomáhali s potravinami a pomáhali živiť množstvo uprchlíkov, ktorí našli útočisko a azyl na Klenovských vrchoch, na Tišovských Kolečniach, a v podstate prežili a vyčkali tam až dokonca vojny. Len v Klenovci, kde teraz pracovne pôsobím už trinásť rok, sa skrývalo na tzv. Kolečniach takmer 10 000 ľudí.

Ak dnes budem hlasovať za to, aby Slovenské národné povstanie, teda deň jeho vyhlásenia, bol štátnym sviatkom Slovenskej republiky, nebude to s nenávisťou v srdci trebárs voči gardistom alebo voči Nemcom, ale bude to s úctou k tým ľuďom, ktorí sa do povstania v našom kraji zapojili, a k tým, ktorých trebárs nemecké komando v Klenovci na Silvestra roku 1945 zahnilo do kostola, do kultúrneho domu, do hostinca a všade inde. Bude to z úcty k tým, ktorí boli upálení v Nemeckej a ktorí ukončili svoju životnú púť v masových hrobách pri Kremničke a inde.

A ešte na margo vystúpenia pána poslanca doktora Neuwirtha. Rozhodne inak hodnotia povstanie a celé toto obdobie tí, ktorí sa do povstania zapojili, alebo sa ho priamo zúčastnili, a tí, ktorí stáli na druhej strane barikády. Tiež chcem zdôrazniť, že podľa mňa to nebolo vystúpenie luteránov proti katolíkom tak, ako to snáď bolo cítiť z medziriadkov pána poslanca Neuwirtha. Rovnako sa ho zúčastnili všetci, bez ohľadu na vierovyznanie a bez ohľadu na národnosť. Takisto ako občania zo severu okresu Rimavská Sobota v tento deň oslavujú, takisto v tento deň každoročne prichádzajú z Maďarska potomkovia tých, ktorí v klenovskom chotári položili svoje životy - občania Maďarskej republiky.

Ďakujem.

/Potlesk./

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem pánovi poslancovi. Pán poslanec Duša-Zólyomi. Ako ďalší sa pripraví pán poslanec Ladislav Ballek.

Poslanec Ā. Duka-Žólyomi:

Pán predseda,
vážené panie poslankyne,
vážení páni poslanci,

každý národ má vo svojich dejinách take udalosti, ktoré vytvárajú základ (právnosti jeho) existencie a ktoré krok za krokom budujú stabilitu vedomia jeho identity. Tieto historické udalosti málokedy siahajú ďaleko až za hranice štátu, aby sa včlenili do medzinárodného či európskeho diania, ale ak sa to stane, ich význam poľažne hodnota bude o to väčšia. Takouto udalosťou bolo aj Slovenské národné povstanie, prvý skutočne suverénny krok v slovenskej histórii.

Napriek tomu, že o povstaní bolo napísané množstvo vedeckých prác, publikácií a novinových článkov, realný poľažne objektívny obraz tohto protifašistického odboja doteraz nebol predložený širokej verejnosti. Málo vieme o tých vojakoch po boku nacistickej moci bojujúcej slovenskej armády, ktorí sa odhodlali položiť svoj život ako antifasisti, o tých prostých radových občanoch, ktorí sa stali hrdinami, o tých, ktorých neskoršie prenasledovali alebo popravili, lebo sa vzopreli proti falšovacím tendenciám. Zabudlo sa na tých, ktorí organizovali povstanie, aby zachránili Slovensko od hanby, fašizmu oddaných slovenských politikov. Počuli sme len o tom, ako sa v povstaní preslávili neskorší komunistickí funkcionári, ktorých účasť v povstaní bola väčšinou len výmyslom.

Áno, vieme, že každé povstanie či revolúcia je nositeľom aj odsúdeniahodných činov, neľudskosti alebo nespravodlivosti. V tieni vznešených myšlienok a ideí sa obyčajne skrývajú aj ľudia, ktorých úmysel je sebecký a nečistý. Ale toto nič nezmení na podstate. Povstanie bolo jedno z mála svetlých akcií protifašistického odboja, poslaním ktorého

bolo urýchliť pád fašistickej moci v Európe. Úlohou historikov je, aby uviedli na správnu mieru pravdu, všetky deformované hodnoty a pozitívne charakteristiky.

Povstanie neorganizovali komunisti, demokrati, kresťania alebo Židia. Povstanie vychádzalo z pluralitného presvedčenia. Treba zachrániť aspoň zvyšky ľudskosti pred besnou likvidáciou. Povstanie bolo národné, ale nielen národné, povstanie bolo internacionálne. Bojovali v ňom Francúzi, Maďari, Poliaci, Rusi, Židia a ďalší. Bojoval každý za seba, za svoj národ, za iné národy.

Druhá svetová vojna, proti ktorej Slovenské národné povstanie smerovalo, bola systematicky vražedná, cieľom ktorej bolo likvidovať všetkých, ktorí sa postavili proti fašizmu. V tej hroznej vojne každý mal čo stratiť, a najmä sa v nej strácala na dlhé roky naša ľudská tvár. Aj v povstaní mal každý účastník čo stratiť - život, obydlie, rodinu, ale vznikla nádej na znovuzískanie mieru, domoviny, dôstojnosti a fašizmom zničenej ľudskosti. Mohlo sa však vybrať medzi vojnou, povstaním a nazeraním na dianie z odstupu.

Len židovsky národ nemal na vyber - buď stratí všetko - zlikviduje ho nacizmus a zahynú všetci, alebo sa zachránia tí, ktorým sa podarilo ujsť pred likvidačnými tabormi. V povstaní sa preto bojovalo o zachranu ľudí, ktorí boli vopred určení na likvidáciu.

V tieni povstania sa skrývali aj neduhovia - pokračovatelia fašizmu, ktorí spriadali svoje plány, ako opäť segregovať a rozlišovať. V tieni povstania sa zrodili plány podobné fašistickým - vyhnanie, vysídlenie a likvidácia Nemcov a Maďarov. Tieto predstavy však nemali nič spoločného s duchom povstania, ktoré bolo protifašistické, protinacistické, teda aj protitotalitné. Preto my, poslanci Spoluzitia

a MKDH podporujeme, aby výročie vypuknutia povstania - 29. august - bol štátnym sviatkom Slovenskej republiky.

Ďakujem za vašu pozornosť.
/Potlesk./

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem pánovi poslancovi Zólyomimu. Prihlásil sa pan poslanec Polka.

Poslanec L. Polka:

Vážená Slovenská národná rada,
vážená vláda,

dovoľte mi, aby som niekoľkými slovami zaujal stanovisko k predloženej problematike. Ako predseda výboru pre petície, právnu ochranu a bezpečnosť by som mohol potvrdiť slová spravodajkyne, ktorá informovala o došlých petíciách, rezolúciách a listoch, či už od základných organizácií Zväzu protifašistických bojovníkov alebo od občanov. Mohol by som predložiť celú analýzu, čo sa v týchto listoch nachádzalo, aké boli stanoviská. Z jej správy jednoznačne vyplynulo, že stanoviská boli podporné a vyjadrujúce prosbu pre schválenie tohto dňa za štátny sviatok Slovenskej republiky.

Chcel by som vyjadriť svoj subjektívny pocit, ktorý z týchto listov vyžaroval. Môžem vás ubezpečiť, že v týchto listoch, v týchto rezolúciách či petíciách nie je ani jedna zmienka o nejakých pompéznych oslavách Slovenskeho národného povstania alebo o nejakých požiadavkách na nejaké výhody a zvýhodňovania jednej skupiny občanov na úkor inej skupiny. Ide o taký prostý apel jednoduchých ľudí, ktorí si chcú uctiť alebo chcú mať nejaký deň, ktorým by si uctili svojich padlých bratov, sestry, či priateľov, ktorí sa nedožili kon-

ca povstania. Z tých listov cítiť taky prostý ľudský zarmu-
tok, že jedna z mála epopejí Slovakov by mala upadnúť do za-
budnutia, mala by sa stať jednou z neznamých stránok našej
skromnej histórie. V tých listoch su názory trpiacich mate-
rí, ktorým sa nevrátili manželia alebo synovia.

Odznelo tu niekoľko návrhov, aby sme objektivizovali
význam Slovenského národného povstania. Som plne za, ale za
svojich niekoľko rokov som nepovažoval za potrebné objekti-
vizovať názor na povstanie ani Gustávom Husákom, ani nejaký-
mi novými skupinami historikov. Važím si ich názor, važím si
ich prístup k Slovenskému národnému povstaniu, resp. to, čo
spísali, alebo, ako som sa dnes dozvedel, čo si vymyslel pan
Gustáv Husák o Slovenskom národnom povstaní. Ale myslím si,
na rozdiel od svojho predrečníka, že je potrebné vniesť do
toho aj názory jednoduchých účastníkov Slovenského národného
povstania, názory tých ľudí, ktorí prežili povstanie a ktorí
ho z tej či onej stránky hodnotia a charakterizujú.

Môj názor formoval v prvom rade môj otec, príslušník
povstaleckej armády, môj názor formovali jednoduchí občania,
ktorí si užili svoje ako od Ľudakov, tak od partizánov, tak
od Nemcov, i od Malinovského osloboditeľov. Môj názor formo-
val jeden z mojich bývalých učiteľov, ktorý bol dlhé roky
perzekvovaný za svoje členstvo v HSĽS. A môj názor formoval
i jeden z Kysučanov, ktorý prežil svoju smrť na Semeteši
a ktorého syn zakladal VPN. Bol by som rád, keby sme Sloven-
ské národné povstanie hodnotili i takto, z osobných názorov
a osobných prežitkov.

Medzi nami je celý rad priamych účastníkov Slovenského
národného povstania, ktorí z prirodzenej skromnosti a z pri-
rodzenej úcty samých k sebe nevystupujú a neprezentujú svoje
názory, svoje zážitky, i keby sme ich mnohých radi vypočuli.
Vypichovať niektoré prípady hyenizmu, niektoré prípady, kde
sa rozliční vydríduchovia priživujú na Slovenskom národnom

povstani, je nekorektné voči tým, ktorí toto povstanie pre-
žili. Pán Pittner by mohol potvrdiť, koľko hrdinov sa našlo
medzi policajtami, ktorí po jeho nastupe do funkcie velebili
svoje zásluhy hlboko za totalitu, ktorí s nádejou očakávali
príchod KDH k moci a ktorí o niekoľko dní alebo mesiacov
s nádejou privítali príchod HZDS k moci. Takže ten hyenizmus
nebol len v povstaní a neskončil v rokoch 1948.

Ďakujem pekne.

/Potlesk./

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem poslancovi Polkovi. Prosím pana poslanca Balle-
ka. Pripraví sa pán poslanec Barany.

Poslanec L. Ballek:

Pán predseda, predsedníctvo, vláda,
panie poslankyne, páni poslanci, hostia,

očitý svedok spomína, že tamtoho augusta roku 1944 bolo
roľnícke Slovensko najmä v poli. Nástroje z luk a roli zna-
šali toho dňa do dedín starci, ženy a deti, lebo muži už
prekotne vstupovali do iného slovenskeho osudu. Viem, očitým
svedkom neradne veriť zakaždým, slepnu v jase ohniska,
v ktorom sa ocitli spravidla inštinktívne, lebo zvažovať
niečo kedy, a neskôr im zahmlieva zrak sladkavosť spomienky
z nadhраниčného zážitku, s ktorým sa vskutku nemôžu vyrov-
nať. Nemožno však nijako poprieť, že v ten deň vstúpilo do
povstaleckého vojska bez váhania viac mužov, ako bolo pre
nich zbraní. A prečo? Azda žiadalo sa im odrazu menej žien,
koní a svojich detí, než vlastnej smrti?

Boli to - povedzme si - zväčša roľníci, orači zeme, Ju-
dia, ktorí svet skôr sýtia, než opravujú, príslušníci pre-

duchovneného naroda, čo mal odjakživa bližšie k desatoru, ako k vojenskému slovu či kabátu. A takí ľudia nemenia radlicu za zbraň pre veci pominuteľné, ale najskôr len z dvoch príčin - pre pocit krivdy a hlbokú nespokojnosť s podobou svojho osudu. Nechceli - povedzme si - prežívať to, čo žili a prežívali dovtedy. V hlbokom presvedčení, že to tak bolo, neostycham sa na ich adresu odcitovať tu slová zo slávnej reči o dôstojnosti človeka od Pica della Mirandollu: "Ustavične a nepretržite dotvárame svoju podobu. Tento proces neustáva. Tužba dotvárať sa dostala sa nám pri stvorení. Je to naša sloboda, možno najväčšia, akej sa nám dostalo."

Ale prenesme sa o niekoľko rokov neskôr za túto doteraz najväčšiu slovenskú narodnú scenu, tá, kde mala svoju trpkú ľudskú dohru, a to aj pre zakaždým len dobový politický účel, umelý a najmä účelovo nezmieriteľný. V mojich bansko-bystrických časoch som na potulných a neskôr reporterských cestách stretával ešte veľa povstalcov. Necelych 15 rokov po bojoch a pred už vyše tridsiatimi rokmi boli to ľudia ešte mladí. Zoznamil som sa s nimi, avšak väčšiu časť ich vyrokov nemôžem tu citovať. Náš človek povie v krčme všetko. A nie len preto. Náš pragmatický súčasník nie je už vonkoncom schopný pochopiť a prijať ich vtedajšiu emocionálnu určujúcu štýl ich bytia a žitia, ale aj boja o život a na smrť. Boli to muži prastarých slovenských vier, v ktorých každý ich rodný kút mal svoju povesť, legendu a Boha, synovia ešte láskavých materi a ešte ťažko pracujúcich otcov, nezmieriteľných ako sama príroda, deti poprevratových čias, ktore, nech už boli akékoľvek, v priebehu dvoch desaťročí zo zamierajúceho národa vytvorili národ schopný v Slovenskom národnom povstaní už nevšednej organizácie, organizovanosti a boja. Ten, dobre viete, nespochybňujú ani nemecké pramene.

Cítili sa byť československými občanmi, dobre vediac, že sme spoločný štát s Čechmi vytvorili z dvoch príčin - z príbuzenstva a z rozumu, keď to prvé nikdy nekončí a to

druhé trvá. Pripadali mi ako novodot slovenski Odysseovia. V duchu naďalej maširovali v povstaleckých kolonách, bojovali pod svojou Trójou, bludili lesmi, nie a nie najst cestu k starému domovu, vabeni hlasmi svojich bojovných siren, zväčša namáhavo žili so svojimi ženami, zložito komunikovali so synmi, ktorí potom práve preto ťažko dospievali a zložito zreli. A svojim otcom porozumeli väčšmi až za iného horúceho augusta. Po ňom, ako predtým po rokoch päťdesiatych, bývali roľníci a vojaci akoby už vonkoncom nemali miesto v slovenskom poli, sami tvrdiac, že nie v bojoch a orbach, ale v neskoršej slovenskej politike svoje osobne aj nadosobne zápasy načisto prehrali. Cítili sa zaskočení, oklamani, bezradní bez svojich povstaleckých veliteľov, až dojemne veriac, že sa vrátia. A napokon im ostala azda už len jedina príčina k hrdosti - vedomie, že vtedy bojovali aj za mnohých iných, a že mnohí, teraz už celkom iní, bojovali ešte s nimi.

Spomínali to najmä v okamihu našej narodnej a štátnej osamelosti. Slovenskí kňazi a učitelia vychovali ich na všeslovenskej a všeľudskej myšlienke bratstva. Trpko niesli nanútené pochody na sever a na východ, vynútené ustupy z hraníc. Do jedného tužili podobať sa generalovi z bradlianskej mohyly, vnímajúc už nie ako roľníci, aj jeho ika-rovsky osud. A ešte sa mi žiada dodať, že svoje minule aj prítomne Slovensko videli dvojmo, sklamaní v presvedčení, že iné už ani nebude.

Demokraticky senátor za štát Arkansas James William Foolbright vo svojej knihe "Pycha moci" sudí, že su dve Ameriky - Amerika Abrahama Lincolna a Amerika Teddyho Roosevelta. Jedna štedra a ľudská, druhá hlboko sebecka, jedna sebakritická, umiernená a rozvažná, druhá pompezna, spupná, autoritatívna. Áno, aj Slovenská boli pre povstalcov dve, lebo tiež v ňom zakušali dve moralky, dva výklady vlády a moci - pred povstaním a najmä po ňom. Povstalcom prichodí-

lo robiť medzi obidvomi Slovenskami rozdiel, aj deliacu čiaru. Na jednom lipli, kým s tým druhým, a nielen počas povstania, sa sporili, to jedno, im blízke a drahé bránili, tým druhým to prvé znepokojovali, aby mu nikdy načisto neustúpilo. Bojovali, niet pochyb, aj o budúcu podobu svojho domova.

Národné pomysly, skutky a deje sa len tak nevrstvia na seba, ani len tak voľne na seba nenadvazujú, pretože ony sa večne a neraz prudko sporia a predovšetkým sa jednoduše prelínajú. Povedzme si to hoci tak, že jedny bez druhých byť nemôžu, ba jedny bez druhých ani nevznikajú. Slovenské národné povstanie sa zrodilo v tých pomeroch, ktoré tu vladli, a my sme tentoraz, povedzme si, nemuseli svoj zápas o slobodu pripravovať vo Viedni či v Petrohrade, v Ríme či v Paríži, ale doma. Tu si dodám, nemôžem nijako odmyslieť fakt obmedzenej sice, ale predsa vlastnej spravy zeme, aj keď tá správa bola tým druhým Slovenskom, kým povstalcami ležalo na srdci zachrániť to prvé.

"Väčšinu z toho, čo som tu prežil, som nechcel." Týmto zvolaním plným horkosti končí listovanie v pamäti lekárnik Eugen Filadelfy, inak jedna z mojich literárnych bytostí. A týmto zvolaním nekončí len svoj denník, ale aj svoje všetko, čo mu tu bolo súdene a prisúdene. Medzi pocitmi lekárnika z konca rokov štyridsiatych a autorovými z konca rokov sedemdesiatych, ako medzi pocitmi generácie v zrelom veku na konci rokov tridsiatych či šesťdesiatych, aj iných, niet na Slovensku vskutku väčšieho rozdielu. Takmer všetky museli prežiť a prežívať tie dejiny, o ktoré sa zväčša nepričinili. Také sú doterajšie osudy nášho domova a naše privátne v ňom. A málokedy sme sa vedeli nám cudzím a nam nanúteným dejinám vzpriečiť. A tak čím dlhšie hľadím na svet a spoznávam naše dejiny a zažívam rozličnosť zmien, čím väčšmi si uvedomujem, že naozaj väčšinu z toho, čo som tu zažil, som nechcel, že väčšinu z toho, čo som tu zažil, nechcela zakaždým väčšina

občanov tejto zeme, tým väčší a čoraz väčší si vážim a ctím ľudí, ktorí v tom dávnom roku 1944 povstali proti tomu, čo nechceli, a za to, o čo už nechceli prísť.

V Slovenskom národnom povstaní spoznavam celú našu vtedajšiu krajinu, jej minulosť, tamten čas, kultúru, politiku a mentalitu ľudí. Ocitli sa v jednom ohni, ohnisku v okamihu, čo sa u nás zriedkakedy stáva, naozaj zriedkavo sa nám to stáva jedným celkom. A akú to malo silu! A dalo nám, budúcim, hneď dve lekcie. Vojenskú a morálnu. Vojsko šlo do Slovenského národného povstania aj po svoje sebavedomie, ako aj zmyť porážky a urážky, za obsadené kraje, ustupy z hraníc, pochod za Suchu horu, na Kubaň. Zrazilo sa s nepriateľom, onedlho, žiaľ, aj to jedno Slovensko s druhým.

V lete v roku 1944 bolo Slovensko vojensky prepadnuté. Čo máme na tom skúmať? Že nás prepadol spojenec? O našich spojencoch si ilúzie robiť nemôžeme. Neprídu, keď pomoc potrebujeme, a prídu, keď nechceme. A ešte predtým nás nezabudnú vydierať. Sme buď nesamostatní alebo osamelí. Trapi nás azda na Slovenskom národnom povstaní československá vojenská doktrína? Lepšej vtedy nebolo. A dnes je? Čo sa tu, v strede európskeho kontinentu, odvíja inak ako v paradoxoch. Teda v auguste roku 1944 bolo Slovensko vojensky prepadnuté, a to "do zbrane" nevyriekla vláda. Nie, naopak. "Do zbrane Slovensko" povedalo najmä vojsko, jeden z tých vskutku prvých slovenských generálov, ktorí sa z vojny nevrátili a roky sme na nich nesmeli ani len spomenúť.

So Slovenským národným povstaním si akosi nevedela rady ani jedna z našich povojnových vlád. Bude kus pravdy na tých dvoch Slovenských. A čo možno vyčítať vojsku, keď vystúpilo na obranu zeme, a čo, že vystúpením povstalcov na obranu zeme vskutku vystúpili aj proti vláde? Je obrana vlastného domova menej ako vláda, ktorá vyznamenáva protivníka? A či si práve preto povstalecké vojsko nemame vážiť?

Vláda vystupila proti povstaniu, čím rozhodla o svojej budúcnosti. Viem, jej úloha, hra i dohra boli tragické. Jej údel historicky a ľudsky vonkoncom tu nezamýšľam zľahčovať, tým menej znevažovať. Napokon, sotva viem už o nej všetko, preto si sám myslím, že je čas preveriť všetky dobové svedectvá, naše staré omyly, ktorých sme sa dopustili pri hodnotení všetkého, čo sa nám do nášho zjednodušením znehodnoteného a celkom spolitizovaného dejepisu nehodilo. Sotva však môžeme už opraviť, tým menej zmeniť skutočnosť, že sa vláda proti povstalcom postavila. A tak nám vlada s povstalcami, či už v dejepise alebo v našom vedomí, na jednom a tom istom slovenskom vršku neležia.

Neraz sme sa vzpriečili osudu. Raz nemohutne, inokedy mohutne, ale bez účinku. Vlastne len raz mohutne aj účinne. A neboli sme porazení. Áno, v povstaniach nehynu len ruže, v revolúciách nevytínajú len ľalie, ale aj celé rody s ľaliami. Je to trpké, bolestné, komplikuje to našu vnútornú potrebu prijať vlastné dejiny bez zvyšku a jedinej vyhrady. Ale takých dejín niet. Ako niet, pokiaľ viem, jediného národa, ktorý by zapochyboval o svojom boji za slobodu, za potrebu byť, trvať a pokračovať, byť a vynútiť si do budúcnosti tú rovnosť medzi rovnými, bez ktorej akoby ho ani nebolo.

Ďakujem za pozornosť.

/Potlesk./

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem aj ja. Prosím pána poslanca Bárányu.

Poslanec E. Bárányi:

Vážené dámy,
vážení páni,

dovoľte mi už len niekoľko stručných тез, myslím, že k veľmi závažnému problému, ktorým sa dnes zaoberáme. V histórii každého národa sú dátumy symbolizujúce rozličné udalosti. Hlásiť sa musíme ku všetkemu, čo tvorí slovenske dejiny. Z histórie si vyberať nemožno. Všetka je naša, či chceme alebo nie. Môžeme si však vybrať, na čo chceme z našej histórie nadviazať. Týmto vyberom vyjadrujeme, k akemu odkazu sa hlásime, a rozhodujeme sa, aj kam chceme kračať.

Slovenské národné povstanie patrí k tým malo chvíľam, kedy sa Slovákom podarilo zároveň bojovať za národnoštátny zaujem Slovenska a zapojiť sa do humanistickej a demokratickej línie vývoja Európy. Slovenské národné povstanie postavilo Slovensko, ako tu už dnes bolo viac razy spomenuté, do víťazného spojeneckého tábora a umožnilo mu vstúpiť do obnoveného Československa vo výhodnejšej pozícii, ako bolo pred Mnichovom. Je činom, ktorým sa naša krajina pozitívne zviditeľnila vo svete. Slovenské národné povstanie bolo činom vysoko národným, lebo ním slovenský národ povedal jasne nie fašistickému režimu a zároveň nám otvorilo dvere do demokratickej Európy. Zúčastnili sa ho príslušníci mnohých narodov. Boj proti fašizmu aj na Slovensku spojil občanov byvaleho Sovietskeho zväzu i Spojených štátov amerických. Za zvlášť dôležitú považujem účasť príslušníkov tých narodov, ktorých vlády ostávali vazalmi Nemecka, a aj účasť samotných Nemcov. Ich účasť v Slovenskom národnom povstaní bola hrdinstvom dvojnásobným. To platí aj o účasti našich maďarských spoluobčanov.

Dovolím si zareagovať na niektoré momenty z predchádzajúcej diskusie. Používať "hospodarske uspechy" Slovenskeho

štátu ako argument proti Slovenskemu národnému povstaniu sa mi zdá byť prinajmenšom otázne. išlo totiž o režim, ktorý z rasových dôvodov poslal desaťtisíce vlastných občanov na smrť. Dovolím si pripomenúť z desaťročia po Slovenskom národnom povstaní, že výročie začiatku Slovenskeho národného povstania bolo štátnym sviatkom vždy v krátkych chvíľach demokratizácie, demokracie na Slovensku po vojne. Hneď po vojne a koncom rokov šesťdesiatych. Myslím si, že odkaz Slovenského národného povstania môže nie rozdeľovať, ale spájať. Odkaz boja proti fašizmu môže byť základom nie rozdelenia Slovenska, ale spojenia na myšlienke humanizmu, ktorá je samotným protipólom fašizmu. Myslím, že Slovenske národné povstanie je najvýznamnejším pozitívnym symbolom našej novodobej histórie. Preto som sa podpísal pod návrh zákona o vyhlásení 29. augusta za štátny sviatok Slovenskej republiky a prosím aj vás o jeho podporu.

Ďakujem.

/Potlesk./

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem aj ja. Ako ďalší sa do rozpravy prihlásil prvý podpredseda pán Weiss.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Vážené dámy,

vážení páni,

všetci súhlasíme, že sme vstúpili na cestu k skutočnej demokracii. Zároveň však dochádza k akémusi paradoxu. Kým napríklad už dnes spomínaní Francúzi sa vyrovnali s pétainovcami a dodnes si ctia a vážia maquistov a netrpia pocitom, že jednoznačným prihlásením sa k univerzálnej európskej demokratickej tradícii, tradícii antifašistického zápasu, sa

ako národ rozdelili, u nás sa objavujú hlasy, podľa ktorých by sme sa mali tváriť nad výsledkami druhej svetovej vojny a nad jednoznačným pripojením sa slovenskeho národa k anti-fašistickej koalícii rozpačito. Áno, vyklad dejín prekruteny a vybielený obmedzenosťou, nech už bola akéhokoľvek pôvodu, treba doplniť, opraviť, dať mu objektívnu a pravdivú podobu. Ale vari to znamená opäť ich obmedzene iba postaviť na hlavu? Áno, povstanie bolo násilným aktom. Na násilie sa však vtedy odpovedalo tak, ako nám to predviedli esesáci v Kľaku, Telgárte, Nemeckej, Kremničke. A nepomáhalo im pritom až tak málo Slovákov.

Dámy a páni,

otázku možno postaviť aj takto: tí, ktorí deportovali morálny kredit národa do koncentračných lagrov, tí, ktorí poslali desiatitisíce židovských spoluobčanov na smrť, majú byť z morálneho hľadiska stavaní na jednu úroveň s tými, ktorí sa už na to nemohli dívať a povstali? Veď takto by sme mohli vlastne pokojne spochybniť nielen zmysel antifašistického zápasu ako celku, ale aj zmysel vyhlásenia, ktoré urobila Slovenská národná rada k deportáciám Židov. A môžeme si položiť aj ďalšiu otázku: potrebuje dnešná Slovenská republika, ktorá slobodne deklarovala svoju zvrchovanosť a prijala svoju ústavu, pre svoju budúcnosť zvrchovaného štátu barličky odvolávania sa na režim, ktorý vznikol a udržiaval sa z vôle Veľkonemeckej ríše? Domnievam sa, že taketo barličky Slovenská republika nepotrebuje. Preto nevidím dôvody spochybňovať 29. august ako deň vhodný na vyhlásenie za štátny sviatok a verím, že tato Slovenská národná rada tento návrh podporí.

Ďakujem za pozornosť.

/Potlesk./

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem pánovi Weissovi. Vystúpením pána prvého podpredsedu som vyčerpал všetky prihlášky do rozpravy. Hlásí sa pán poslanec Hrnko.

Poslanec A. Hrnko:

Vážené dámy,
vážení páni,

pôvodne som nechcel vystúpiť v tejto rozprave, ani som nemal pripravený žiaden diskusný príspevok, ale priebeh diskusie ma iritoval, aby som nejaké stanovisko k prerokovanému zákonu prijal resp. dotvaroval.

Dejiny sú tokom rôznych udalostí, ktoré na seba nadväzujú a jedna s druhou súvisí. V dejinách neexistuje žiadna udalosť, ktorá by nebola kontraverzná. Vždy sa na túto udalosť - či už nasledovníci alebo v súčasnosti dívajú z určitého uhla. Uhol pohľadu je zároveň aj uhlom stranickosti, teda čo kto v dejinách obhajoval a čoho sa v dejinách stránil. Samozrejme, nikto nespochybňuje napríklad udalosť 14. júla 1789 - francúzsku revolúciu, i keď jej priebeh bol spájaný s gilotínami, a tam, kde gilotíny nemali a kde nestačili guľky, dokonca jeden z protagonistov francúzskej revolúcie Fousche použil kartáče, teda delostreleckú streľbu na popravy ľudí v Lyone, kde za ideály revolúcie bolo popravených vyše 30 000 ľudí. Preto by som v princípe odmietol všetky argumenty, ktoré sa kladú na váhu jednej alebo druhej strany, v ktorých sa spomínajú obeť či už jednej alebo druhej strany. Pri dejinných udalostiach vždy treba hodnotiť to, akou mierou prispeli k pokroku, akou mierou prispeli k napredovaniu spoločnosti a akou mierou sú alebo sa prihovárajú nám ako súčasníkom.

Boli obdobia, keď spomenúť Slovenske narodne povstanie s prívlastkami slovenske a narodne bolo viac-menej niečo podozrivé, keď sa hovorilo o povstaní slovenskeho ľudu, len aby sa tam nemuselo spomenúť, že to bolo slovenske a národné povstanie, a zároveň účastníci povstania upeli vo vazniciach totalitného režimu. Boli obdobia, napríklad roky šesťdesiate, keď, ako povedal jeden historik, i gardisti pokladali za česť a hrdili sa tým, že bolo Slovenské národné povstanie. To bolo obdobie, keď sa Slovensko snažilo vymaniť z centralistického jarma novotnovského režimu a smerovalo k federácii, a práve existenciou Slovenského národného povstania sa zdôvodňovalo to, čo sa potom v roku 1968 aj stalo skutočnosťou. Boli obdobia, keď sa Slovenske národné povstanie dostalo opäť do určitých krahov politickej moci a zdôvodňovala sa tým legitimita a legitímnosť totalitného režimu.

Dnes je obdobie iné, a opäť, či už z tej strany alebo z onej strany sa stavíme k Slovenskému národnému povstaniu. A priori by som odmietol, čo povedal pán prvý podpredseda Weiss ohľadom toho, ako sa niektorí ľudia stavajú k povstaniu, a klasifikovať to ich vzťahom k byvalej Slovenskej republike z rokov 1939 až 1945. Slovenská republika z tohto obdobia je minulosťou, ktorá by už nemala čo hovoriť národnoemancipačným snahám Slovákov, pretože dnes by sme mali vychádzať z dnes existujúcej Slovenskej republiky a tuto Slovenskú republiku by sme sa mali snažiť zaradiť do medzinárodných súvislostí, do medzinárodných vzťahov.

Ako keby sme ani neboli Slováci, teda musím povedať, že v tomto sa opäť prejavujeme ako Slováci, vždy prichádzame s niečím post festum, vtedy, keď už daná udalosť, daná vec by mala byť súčasťou histórie a mala by byť na stránkach učebníc vysvetľovaná ako niečo, čo sa stalo, čo národ prežil a čo je určitým spôsobom aj sprítomnené v našej súčasnosti. Keď bolo štyridsiate výročie skončenia druhej svetovej voj-

ny, konali sa po celej západnej Európe veľké oslavy počnúc obrovskou parádou v roku 1984 na pláži v Normandii, kde bolo vylodenie spojencov počas druhej svetovej vojny. Tieto parády skončili v podstate štyridsiatym výročím skončenia vojny. V tomto roku, podľa mojich informácií, neviem to presne, ale myslím si, že prakticky všetky európske krajiny zrušili štátne sviatky viažúce sa k druhej svetovej vojne. Zrušili ich z toho dôvodu, že budúcnosť Európy by mala byť budúcnosťou integrovanej Európy, kde už netreba robiť rozdiely medzi víťazmi a porazenými, ale kde sa treba jednoznačne snažiť o zjednotenie na vyššom princípe, na prekonaní minulosti. To je to, v čom prichádzame neskoro. V čase, keď Slovenské národné povstanie bolo súčasťou nášho života, bolo v podstate mimo obľaga a dostalo sa maximálne na uroveň pamätného dňa.

Keď budeme hlasovať, musíme si skutočne dať otázku, čo tento sviatok, 29. august, nám bude hovoriť dovnútra, nám, Slovákom, a čo nám tento sviatok bude hovoriť navonok. Ak si myslíme, a po slobodnom zvážení sa rozhodneme, že tento sviatok má svoj náboj, ktorý treba zhodnotiť, budeme musieť hlasovať tak, že sviatok schválime. Ak si myslíme opak, mali by sme zvážiť, či nie sú vhodnejšie udalosti. Nebudem odporúčať ako hlasovať, myslím si, že je to otázka každého z nás, otázka nášho vedomia a svedomia.

Ďakujem.

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem pánovi poslancovi Hrnkovi. Hlásí sa pán poslanec Klíman. Predtým sa ešte s faktickou poznámkou prihlásil pán poslanec Lauko.

Poslanec P. Lauko:

Ospravedlňujem sa, že som nezareagoval hneď, ale nie je dobré, keď sa pri jednom probléme otvárajú ďalšie problémy. Prekvapila ma na záver vystúpenia pana Koncoša poznámka o tom, že sa tu spomínali medzi riadkami evanjelici. Možno viem horšie čítať medzi riadkami, ako pan poslanec Koncoš, ale nič také som v prejave a vystúpení pána poslanca Neu-wirtha nezistil. Preto sa pytam pana poslanca Koncoša, v ktorej pašaži to bolo.

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem. Pán poslanec Kliman.

Poslanec L. Kliman:

Dámy a páni,
vážení prítomní,

dôkazom toho, že som naozaj nebol pripravený na toto vystúpenie je to, že som nepodal ani prihlášku. Musím však vystúpiť nie preto, aby som agitoval za tento zákon. Musím vystúpiť preto, aby som sa mohol bez sklopeného zraku vrátiť na hroby svojich rodičov, na hrob otca, ktorý bol v odboji, bol partizanom, na hrob matky, ktorá taktiež bola v odboji. Otec zomrel pred jedenástimi rokmi ako prostý dôchodca bez akýchkoľvek zásluh vytlčených na tom, že v povstaní bol. Matku umrela pred mesiacom. Keby som to nepovedal, nemal by som odvahu sa na tieto hroby vrátiť a na svojich rodičov s úctou spomínať.

Prečo nám vadí, že počas 42 rokov bolo vyzdvihované Slovenské národné povstanie, že ho minula moc takto používala? Prečo nám nevadí to, že červená farba je aj v našej zástave? Prečo nám nevadí to, že tým istým slovenským jazykom,

ktorým sa tu dnes hovorí, sa hovorilo 40 rokov? To je rovnaká demagógia, ako keby niekto kritizoval to, že sa takto stavíme k Slovenskému národnému povstaniu.

Ospravedlňujem sa, že hovorím nesystematicky, ale napríklad musím zareagovať na to, že sa tu jedným dychom spomínala najväčšia tragédia ľudských dejín súčasne s najsvetlejšim okamžikom dejín slovenského národa, a to tak, že sa dávali takmer na rovnakú úroveň. Pochovať fašistu k tomu, ktorý proti nemu bojoval, pochovať bojovníka za slobodu vedľa okupanta a podobne mi pripada ako veľmi zvrhlá filozofia. Je mi ľúto, ak niekto, ktokoľvek, i v tejto miestnosti ak takí sedia, i ďalší, bol v priebehu 42 uplynulých rokov prenasledovaný, tým horšie, ak teda doplatil dvanástimi rokmi svojho života, možno nespravodlivo. Rôzne krivdy, ktoré sa možno v minulosti diali. Ale prečo to má odniesť Slovenské národné povstanie? Prečo za to majú platiť morálnu daň tí, ktorí už dnes nežijú, ktorí za to, že sa tu dnes hovorí slovensky, položili svoj život? Ktorí o takom niečom, že sa nejaké deformácie budú robiť, že ktosi bude znova trpieť, nemali ani poňatie?

Preto mnou veľmi otriasli niektoré pasáže vystúpení pána Brňáka, Neuwirtha a Feketeho. Pripadajú mi ako zly sen a som z toho otrasený. Nie tie návrhy na zaver, ktoré povedali, nech je to "pamätný deň", alebo nech to je žiadny deň, ale argumentácia, ktorou sa argumentovalo. Zamyslime sa nad tým, čo sme v týchto vystúpeniach počuli, čo sa tu obhajovalo. Mne z toho ide mráz po chrbte. Slovenské národné povstanie je jednoznačne najväčším klenotom, a to nezávisle na tom, či si to dnes uvedomíme alebo nie, pretože takto ho prijali a je vo vedomí národov Európy a celého sveta. Nezapierajme teda sami seba. Neponížme sa k tomu pocitu hanby.

V Slovenskom národnom povstaní - zopakujem to - boli nielen Slováci, ale boli tam Česi, Maďari, Francuzi, Juho-

slovania, Poliaci, bol to teda internacionalny odboj proti nejakému útlaku. Bola tam Kremnička, Nemecka, Kľak, boli koncentračné tábory, boli genocídy, a to všetko, keď dnes máme o tomto hovoriť a rozhodovať, akoby nebolo. Samozrejme, ja budem za tento zákon hlasovať, nechcem vás agitovať, ale chcem vás poprosiť, aby sme hlasovali tak, aby sme neukázali svojim hlasovaním, že neovládame dejiny svojho naroda a že sme si teda tuto jeho najslavnejšiu kapitolu nezaslúžili.

Ďakujem za pozornosť.

/Potlesk./

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem pánovi poslancovi. Pan podpredseda Prokeš.

Podpredseda SNR J. Prokeš:

Vážený pán predseda,
vážená slovenská vláda,
vážená Slovenská národná rada,

mňa strašne mrzí, že otázka 29. augusta sa stala vlastne politickým bojom, pretože v dnešnej chvíli tu v skutočnosti asi nejde o to, či chceme oslavovať 29. august, ale o niečo iné, čo si môžeme prečítať v dôvodovej sprave. Dňa 29. augusta 1944 povstal slovenský ľud i príslušníci národností žijúcich na Slovensku proti totalitnému režimu, ako aj proti nacistickému okupantovi, s myšlienkou vytvorenia slobodného demokratického Československa. A tak v otázke boja proti fašizmu, dnes, keď si uvedomíme - nech sa na mňa kolegovia z SDE nehnevajú -, aký je ich postoj k samostatnej slovenskej štátnosti, sa nam tu vlastne podsuva otázka toho, že budeme oslavovať myšlienku boja proti vlastnému štátu. A bohužiaľ, musím konštatovať, že toto je veta, ktorá mi znemožňuje zúčastniť sa hlasovania.

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem. Hlásí sa ešte niekto do rozpravy?

/Nikto./

Ak sa už nikto nehlási ani s faktickou poznámkou, vyhlasujem rozpravu o prvom bode programu za skončenu.

Pýtam sa pana Kanisa, či sa chce vyjadriť za navrhovateľov.

Poslanec P. Kanis:

Vážený pán predseda,
ctené dámy,
vážení páni,

nedá mi, aby som nevystúpil za navrhovateľov k niektorým pripomienkam a otázkam, ktoré tu boli prednesené. Ako chápeme historickú pravdu? Chápem historickú pravdu ako dialóg prítomnosti s minulosťou, v ktorom nejde o znásilňovanie histórie pre dnešok, v ktorom nejde o falšovanie historickej reality, v ktorom nejde o momentálny politicky utilitarizmus, ale v ktorom ide o hodnoty, na ktoré súčasné generácie a prítomní politici, aj Slovenská národná rada, môžu nadväzovať. Pri hľadaní pravdy histórie nejde iba o to, kto, čo, kedy a kde, ale v mene čoho, v akom zmysle, pre aké hodnoty. A myslím si, že aj dnes si uvedomujeme, že tvoríme históriu. Táto Slovenská národná rada tvorí históriu, jednu z najvýznamnejších častí v dejinách slovenského národa. Preto postupujme, a nielen pri tomto našom návrhu, ale aj pri iných, pozorne, zodpovedne. To, čo robíme, bude predmetom historických výskumov. Čo robíme, to bude predmetom hodnotenia. Možno potom historici, možno Slovenská národná rada opäť bude v rozpravách riešiť tieto otázky, a nie jednoznačne.

Sme na križovatke vlastných dejín. Ak sme na križovatke vlastných dejín, potom by sme sa mali asi z historického nadhľadu dívať aj na Slovenské národné povstanie. Neposúvať do popredia len niektoré individuálne negatívne javy, ale vidieť túto udalosť v jej historickom dosahu. Nikto nepochybuje o tom, že Slovenské národné povstanie je mnohvrstevná historická udalosť. A ako to býva v takýchto udalostiach, sú stelesnením drámy života a niekedy aj ukazujú, aký je vo vojne lacný život. Plne súhlasím s tým, že pieta je potrebná aj pri tejto historickej udalosti. Nenaštie nemôže byť večná. Preto sa prihovám aj za tých, ktorí požadujú, aby sa udržiavali nielen povstalecké hroby, ale aj hroby Nemcov, ktorí tu padli a ktorých tu ich fuhrer poslal do nového lebensraumu, kde našli smrť. Myslím, že vo všeobecnej demokratickej a morálnej hodnote všetkých, ktorí sa hlasíme k demokracii, by malo byť aj odpúšťanie. Osobne sa k tomu hlásim.

Ale čo je faktom? Nezvratným faktom o Slovenskom národnom povstaní je, že to bolo povstanie protifašisticke, že bolo slovenské, že bolo národné, že bolo masové, že to bola akcia vopred organizovaná, že sledovala konštruktívne východiská pre budúcnosť slovenského národa, a je prirodzené, že po skúsenostiach s prvou republikou to bola akcia, ktorá hľadala sociálnu spravodlivosť v novom usporiadaní a hľadala princíp rovného s rovným. Preto pri niektorých pripomienkach, ktoré tu boli - prirodzene, rešpektujem názor každého, vlastne rešpektujeme sa navzájom -, sa predsa len musím zastaviť.

Áno, pán poslanec Brňák veľmi správne postihol, že jedným z hlavných politických zámerov navrhovateľov Slovenského národného povstania za štátny sviatok je signal k medzinárodnému spoločenstvu. Mnohí z vás možno si pamatajú, alebo pán poslanec Hrnko, ktorý robil v historiografii, zrejme dobre pozná úsilie Beneša a jeho mystifikáciu, ktorou chcel

Slovákovi nalepiť vinu za rozbitie republiky a spochybníť ich pred svetom, že je to národ, ktorý odmieta západnú demokraciu. A nebola iba jedna takáto mystifikácia, alebo iba jeden takýto prípad.

Nedávno som mal možnosť spolu s prvým podpredsedom Slovenskej národnej rady stretnúť sa s významnými talianskymi politikmi - pánom Spadoliniom, Fanfanim, Napolitanom, v ktorých myslí dnešné snaženie Slovenska, súčasný emancipačný boj, akoby bol dákou ozvenou bývalého fašistického Slovenského štátu. To je realita svetovej verejnej mienky. To si nevymýšľajú navrhovatelia, ale navrhovatelia, tak ako pán poslanec Brňák správne postrehol, sledujú aj tento akcent. Myslím si, že to, aká je svetová verejná mienka o Slovensku, by zrejme stálo za jednu rozpravu alebo interpelácie, ale je to skutočnosť, ktorú musíme rešpektovať a musíme vyvíjať aktívne úsilie, bez ohľadu na politické strany, tieto dezinformácie napraviť a ukazať skutočný obraz o Slovensku.
/Potlesk./

Ak sa tu hovorilo o tom, že by boli možné aj iné štátne sviatky, prosím. Navrhovatelia rozhodne nie sú proti iným štátnym sviatkom. Navrhovatelia navrhli tento štátny sviatok, a nehovoríme, že nepodporíme iné návrhy, ako tu už bolo povedané napríklad Deň ústavy alebo niektoré ďalšie. To je vec istej aktivity a rozpravy v tejto Slovenskej národnej rade.

Nemôžem sa však stotožniť s tým, že história ako keby sa rozpadla, ako keby to boli iba fragmenty podľa toho, kde kto stál. Nepochybne, že každý, kto bol na tej alebo inej strane povstania a v iných historických udalostiach, vidí veci inak. Ale história nie je rozbitý pohár. To nie je sklenná drť, ktorú po desaťročiach zbierame. Postoje boli čímsi charakteristické, istými hodnotami, a myslím, že na niektoré chceme nadväzovať.

To, ako sa hodnotí Slovenské národné povstanie, napríklad čoho bolo začiatkom, prípady, keď sa pripisuje povstaniu to, čo bolo neskôr, myslím si, že to, čo vyčítate neskoršiemu vývoju, je historická pravda, ale treba si zas uvedomiť to, že od novembra 1943, od Teheránskej konferencie sa Slovensko dostalo do sovietskej sfery vplyvu, a mnohé z toho, čo sa dialo na Slovensku, najmä v širších medzinárodno-politických súvislostiach, sa odvíjalo od dohôd neskorších víťazných politických spojeneckých veľmocí. Na toto nemôžeme zabudnúť. Nemôžeme napríklad zabudnúť ani na to, že na jeseň 1944 bolo takmer všetkým vrstvám vo vtedajšom režime, nielen v tých zločkách, ktoré boli v opozícii alebo ktoré boli v ilegalite, ale aj tým, ktoré boli pri moci, bolo jasné, že treba hľadať riešenie, ako si zachovať vlastnú tvár alebo dobré pozície po vojne. To, že Hitler prehrá, že fašizmus prehrá, že Nemecko prehrá, bolo na jeseň 1944 úplne jasné. Všetky tri prúdy, ktoré boli, ak zoberiem Beneša a londýnsku vládu, ak zoberiem potom jednotlivé zložky ľudáckeho režimu, ak zoberieme aj prípravu povstania, všetky sledovali istým spôsobom dostať sa z tejto zlej historickej situácie a zachovať nejaké východiskové pozície pre slovenský národ.

So záujmom som si vypočul vystupenia za jednotlivé strany. Dovolím si teraz odcitovať z iného vystupenia. Citujem: "Každý rok si koncom augusta pripomíname výročie, ktoré napriek rôznym premenám spoločnosti zostáva natrvalo svetlým bodom našich novodobých dejín. Pred 47 rokmi" - lebo to bolo minulý rok - "naš národ svojím činom upútal pozornosť Európy a dokázal, že humanitu, slobodu a demokraciu stavia nad všetky ostatné hodnoty. Odmietol život podriadený ľži o iných národoch a nenávisť voči nim. Prihlásil sa k pravdivému pohľadu na svet okolo seba a postavil sa po boku tých, ktorí čelili najväčšiemu zlu ohrozujúcemu celé ľudstvo." Tieto myšlienky si veľmi vážim. Predniesol ich predseda vlá-

dy Slovenskej republiky pán Ján Čarnogurský na oslavách 47. výročia Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici. Preto ma prekvapuje vystúpenie pána Neuwirtha, ale zrejme to bude otázka posunu názorov na túto udalosť. Chcel by som sa tvrdo ohradiť voči tomu, čo povedal pán Neuwirth, kto išiel do povstania zo ziskuschtivosti. No, odpovedajme si na túto otázku: Kto len išiel zo ziskuchtivosti? Bol by som veľmi rád, ak by to mohol konkretizovať.

Jedna myšlienka, ktorá tu bola vyjadrená aj vo vystúpení pána Neuwirtha aj pána Feketeho však je takou závažnou myšlienkou, že sa o nej musím širšie zmieniť. Pán Neuwirth tu hovoril o tom, že Slovenským národným povstaním sa začala tragédia slovenského národa, že to bol čierny deň. Pýtam sa: Môže pán poslanec Neuwirth uviesť, aké slovenské jednotky bojovali proti Slovenskému národnému povstaniu? Boli to len pohotovostné oddiely Hlinkovej gardy a nemecké vojsko. Žiadna iná slovenská jednotka proti povstaniu nebojovala.

K tomu, čo tu povedal pán Fekete, že vojna nikoho tak nepostihla, ako nás, pretože samostatný štát zanikol, chcel by som povedať iba toľko, že od samotného vzniku Slovenského štátu v marci 1939 sami ľudáci chápali vznik tohto štátu ako núdzové riešenie. O tom, že chápali Slovenský štát ako štát z núdze nebolo pochyb ani počas jeho existencie a tým menej pochyb bolo v jeseň 1944.

Možno by tu bolo treba rozprávať o tom, ako vznikol Slovenský štát. Nepochybne boli to veľmi zložité okolnosti. Nechcem tu vyvodzovať nejaké kritiky a odsudzovania. Bol to istý spôsob riešenia veci v konkrétnej historickej situácii, ale musím pripomenúť, že sa vznik a existencia Slovenského štátu chápala ako existencia štátu, ktorý vznikol z núdze. To, že sa vtedy Slovensko nedostalo na program dňa, má reálne vysvetlenie - preto, že na rade bolo Poľsko.

Ctené dámy,
vážení páni,

dostali sme pred začiatkom rokovania aj jeden material, v ktorom skupina slovenských historikov v podstate zaujala inú pozíciu, ako tá skupina historikov, ktorá podporuje Slovenské národné povstanie. Je prirodzene, že historici majú rozdielny pohľad, pretože aj pre historiografiu zrejme platí, že večný je strom poznania. Ale myslím si, že tie hodnoty, pre ktoré skupina navrhovateľov navrhuje 29. august - pričom si chce osvojiť aj pozmeňujúce návrhy, ktoré dala slovenská vláda - sú hodnoty, na základe ktorých je oprávnené, aby Slovenská národná rada prijala 29. august ako štátny sviatok.

Ďakujem vám za pozornosť.
/Potlesk./

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem pánovi poslancovi Kanisovi. Chcem sa spýtať pání spoločnej spravodajkyne vyborov, či chce vystúpiť.

Poslankyňa A. Draxlerová:

Vážený pán predseda,
vážené dámy,
vážení páni,

poprosila by som vás o 15-minútovú prestávku, ak to pán predseda dovoľí, aby som mohla spracovať všetky návrhy a predniesť ich plénu. Ďakujem.

Predseda SNR I. Gašparovič:

Je 15.35 hodín, stretneme sa o 15.50 hodine.

/Po prestavke./

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Dámy a páni,

dovoľte, aby som vás pozval do rokovacej miestnosti, prikročíme k hlasovaniu o návrhu zákona. Prosím, aby sme umožnili pani spoločnej spravodajkyni výborov vystúpiť. Odovzdávam slovo pani spoločnej spravodajkyni.

Poslankyňa A. Draxlerová:

Vážený pán predsedajúci,
vážené predsedníctvo, vláda,
vážené dámy a páni poslanci,

konštatujem, že v diskusii vystúpilo 14 poslancov, ktorí predniesli tri pozmeňujúce návrhy. V súlade s ustanovením ods. 2 § 26 rokovacieho poriadku budeme o návrhoch hlasovať v poradí, ako boli predložené. Preto sa najprv vyjadríme k návrhom, ktoré boli uvedené v spoločnej správe číslo 28a. Nakoľko nikto z diskutujúcich nenavrhol vyňať niektorý z bodov na osobitné hlasovanie, navrhujem o týchto 4 bodoch hlasovať an blok. Odporúčam ich prijať.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Dámy a páni, budeme sa prezentovať.

Prezentovalo sa 121 poslancov.

Konštatujem, že Slovenská národná rada je uznášania-schopná.

Kto je za návrhy obsiahnuté v spoločnej správe, o ktorých budeme hlasovať an blok, nech stlačí hlasovacie zariadenie.

/Za návrh hlasovalo 93 poslancov./
Kto je proti?
/Proti návrhu hlasovali 2 poslanci./
Kto sa zdržal hlasovania.
/Hlasovania sa zdržalo 26 poslancov./

Konštatujem, že tieto pozmeňovacie návrhy boli schválené.

Poslankyňa A. Draxlerová:

Ako prvý pozmeňujúci návrh predložil pán poslanec Neuwirth. Ide o návrh na zákon Slovenskej narodnej rady zo dňa 29. septembra 1992 o vyhlásení 29. augusta za pamätný deň celonárodného všeobecného zmierenia. Prečítam text: "Slovenská národná rada vedomá si významu Slovenského národného povstania v dejinách slovenského národa, kedy sa na ochranu ľudstva proti nacizmu, ale i na ochranu slovenskej štátnosti, zoradili do boja statoční synovia slovenskeho národa a ďalších národov, chce oceniť premnohé obete na životoch a vzdať im poctu tým, že prijíma nasledujúci zákon o 29. auguste, ktorým sa v roku 1944 začali bojové akcie povstania. Slovenská národná rada sa uznáva na tomto zákone: 29. august je pre Slovenskú republiku pamätným dňom celonárodného všeobecného zmierenia. Tento zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia."

Nakoľko tento návrh zákona neprešiel legislatívnym procesom a nevyslovila sa k nemu vláda, navrhujem tento pozmeňujúci návrh neprijat.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Prosim, prezentujeme sa.
/Prezentovalo sa 126 poslancov./
Kto je za pozmeňujúci návrh?

/Za návrh hlasovalo 29 poslancov./
Kto je proti?
/Proti návrhu hlasovalo 61 poslancov./
Kto sa zdržal hlasovania?
/Hlasovania sa zdržalo 36 poslancov./

Konštatujem, že pozmeňovací návrh pána poslanca Neu-
wirtha nebol prijatý.

Poslankyňa A. Draxlerová:

Druhý pozmeňujúci návrh predložil pan poslanec Fekete,
ktorý navrhuje, aby bol 29. august vyhlásený za pamätný deň
Slovenskej republiky.

Nakoľko tento návrh neprešiel legislatívnym procesom,
nevyjadrila sa k tomu vláda, navrhujem tento návrh neprijat.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Prosím, prezentujeme sa.
/Prezentovalo sa 127 poslancov./
Kto je za pozmeňujúci návrh?
/Za návrh hlasovalo 27 poslancov./
Kto je proti?
/Proti návrhu hlasovalo 63 poslancov./
Kto sa zdržal hlasovania?
/Hlasovania sa zdržalo 37 poslancov./

Konštatujem, že ani tento pozmeňovací návrh nedostal
potrebnú väčšinu hlasov.

Poslankyňa A. Draxlerová:

Tretí pozmeňujúci návrh predložil takisto poslanec Fe-
kete, ktorý navrhuje vyhlásiť 8. február za štátny sviatok

Slovenskej republiky ako Deň technického a humanneho pokroku.

Nakoľko tento návrh neprešiel legislatívnym procesom, nevyjadrila sa k tomu vláda, neodporúčam ho prijať.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Prosím prezentujeme sa.

/Prezentovalo sa 127 poslancov./

Kto je za pozmeňujúci návrh pána poslanca Feketeho?

/Za návrh hlasovali 2 poslanci./

Kto je proti?

/Proti návrhu hlasovalo 93 poslancov./

Kto sa zdržal hlasovania?

/Hlasovania sa zdržalo 32 poslancov./

Konštatujem, že ani tento pozmeňovací návrh nebol prijatý.

Poslankyňa A. Draxlerová:

Nakoľko už niet iných pozmeňovacích návrhov, navrhujem hlasovať o zákone ako celku. Odporúčam ho prijať.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Prosím, prezentujeme sa.

/Prezentovalo sa 127 poslancov./

Kto je za predložený návrh zákona s doplnkami, ktoré sme schválili?

/Za návrh hlasovalo 89 poslancov./

Kto je proti?

/Proti návrhu hlasovalo 12 poslancov./

Kto sa zdržal hlasovania?

/Hlasovania sa zdržalo 26 poslancov./

Zisťujem, že za hlasovalo 89 poslancov, proti návrhu zákona bolo 12 poslancov a 26 poslancov sa zdržalo hlasovania, teda návrh zákona bol schválený. /Potlesk./

Konštatujem teda, že sme schválili návrh skupiny poslancov na vydanie zákona Slovenskej národnej rady o vyhlásení 29. augusta za štátny sviatok Slovenskej republiky.

Prejdeme k druhému bodu programu, ktorým je

Návrh poslanca Slovenskej národnej rady Rudolfa Goča na vydanie zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení zákon Slovenskej národnej rady o organizácii miestnej štátnej správy.

Materiál sme dostali ako tlač Slovenskej národnej rady číslo 29 a spoločnú správu ako tlač 29a. Prosím pana poslanca Rudolfa Goča ako navrhovateľa, aby návrh zákona odôvodnil.

Poslanec R. Goč:

Vážený pán predseda,
vážená vláda,
vážené poslankyne, poslanci,

predkladám návrh novelizácie zákona Slovenskej národnej rady číslo 472 z roku 1992 Zb. o organizácii miestnej štátnej správy v znení zákona Slovenskej národnej rady číslo 595 z roku 1990 Zb. a zákona Slovenskej národnej rady číslo 295 z roku 1992 Zb. o niektorých opatreniach v miestnej štátnej správe a samospráve, a to podľa tlače číslo 29.

Novelizácia zákona je zameraná na zmenu znenia § 6 odsek 1. Prečítam pôvodné znenie uvedeného odseku: "Na čele obvodného úradu je prednosta, ktorý je zvolený starostami obcí územného obvodu nadpolovičnou väčšinou všetkých hlasov." Navrhované znenie: "Na čele obvodného úradu je prednosta, ktorého vymenúva prednosta okresného úradu." Novelizácia zákona plne akceptuje rozdelenie funkcie národných výborov na samosprávne a štátosprávne funkcie, ktoré sa udiali po 24. 11. 1990, a to voľbami do samosprav. Ďalej odstraňuje kontraverznosť s niektorými zákonmi.

V základnom zakone Slovenskej národnej rady číslo 472/1990 Zb. v § 7 odsek 2 písm. b/ je uvedené, že okresný úrad hospodári s majetkom vo vlastníctve Slovenskej republiky, ktorý slúži pre výkon štátnej správy vykonávanej obvodnými úradmi. V § 8 odsek 2 je za majetkoprávne veci jednoznačne zodpovedný prednosta okresného úradu. Nie je predsa možné, aby vedúci pracovník, ktorý si nemá možnosť vybrať zodpovedného pracovníka, zodpovedal za značný majetok a najmä za jeho hospodárne vynakladanie. Zákoník práce v § 27 v znení § 65 pozná inštituty vymenovania a voľby. V odseku 2 § 65 je stanovené, čo sa udeje s voleným funkcionárom po pominutí volebného obdobia. Pre volených zástupcov, napríklad starostov, primátorov, poslancov, ale aj v niektorých družstvách, sú stanovené podmienky výkonu funkcie v príslušnom zákone, to znamená napríklad podmienky odvolania starostu v spomínanom novelizovanom zákone číslo 295, § 13b/ Zb. odseky 4 a 5, ktoré sa momentálne veľmi pretriasajú. V zákone Slovenskej národnej rady číslo 472/1990 Zb. nie sú stanovené podmienky, nie je stanovené volebné obdobie, takže bude plne záležať na rozložení politických síl, ako často sa bude prednosta obvodného úradu odvolávať a voliť.

Mrzí ma, že poslanci v predchádzajúcom volebnom období mi neuvedomili, že existuje zákon aj o Bratislave a o Koši-

ciach - mimo zákona číslo 369/1990 Zb. o obecnom zriadení. V tomto zákone boli menované mestské časti. Konkrétne v Bratislave mestská časť Staré mesto pozna jedného starostu a tento územný obvod splyva s územným obvodom obvodného úradu, taká anomália je v súčasnosti platná. Pýtam sa teda poslancov, ktorí vo výboroch hovorili o nedemokratičnosti môjho návrhu, či je demokratické, ak jedna starostka - konkrétne v Bratislave - bude odvolávať a voliť jedného prednostu. A pýtam sa: pravou alebo ľavou polovicou? Takáto anomália je aj v Košiciach, nehovoriac o tom, že v Bratislave sú dvaja alebo traja starostovia, kde skutočne budú hrať svoje partikulárne záujmy. V prípade každej voľby sa kandidát predstavuje, resp. je skúšaný z príslušných oblastí pôsobnosti. Pri všetkej úcte k starostom a primátorom - zvládnu problematiku štátnej správy, prípadne budú pri výbere pozerieť na jeho bezúhonnosť, etickosť, etické postupy alebo psychologické danosti? Povedzme si pravdu, vždy to bude ten bližší srdcu.

Po odvolaní prednostu starostami v zmysle doteraz platných predpisov ostáva pracovníkom obvodného úradu. V prípade, že sa pre neho nenájde miesto, bude musieť úrad opustiť a, samozrejme, bude mu vyplatené odstupné na základe toho, ako to bolo stanovené v kolektívnej zmluve. Zmenou politickej klímy budú prednostovia volení a odvolávaní, utrpí tým profesionálny výkon štátnej správy a, samozrejme, samotný občan. V budúcnosti sa pripravuje štatút štátneho úradníka tak, ako je to vo vyspelých krajinách Západu. V prípade, že pracovník rastie odborne, manažérsky, má pred sebou postup. V prípade, že pracuje na úrovni danej zákonom, že zákony dodržiava, že nie je trestaný, ostáva vo funkcii naďalej. Prosím vás, aby ste zvážili tieto zásady západných demokracií, keď budete hlasovať, a aby ste podporili môj návrh.

Ďakujem.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi poslancovi Gočovi za odôvodnenie návrhu. Prosím spoločného spravodajcu výborov pána poslanca Juraja Hanáka, aby predniesol správu o výsledkoch prerokovania návrhu zákona vo výboroch Slovenskej národnej rady.

Poslanec J. Hanák:

Vážený pán predsedajúci,
vážená vláda,
vážené dámy a páni,

spoločnú správu Ústavnoprávneho výboru Slovenskej národnej rady a Výboru Slovenskej národnej rady pre štátnu správu, územnú samosprávu a národnosti o výsledku prerokovania návrhu pána poslanca Rudolfa Goča na vydanie zákona Slovenskej národnej rady o organizácii miestnej štátnej spravy, tlač 29a, máte pred sebou. Ide o veľmi krátke znenie zákona, ktorého zmysel a význam nie je potrebné rozoberať hlbšie. V dostatočnej miere tak urobil sam navrhovateľ.

Hoci predložený návrh Ústavnoprávny výbor Slovenskej národnej rady neodsúhlasil, je potrebné konštatovať, že zo 14 poslancov výboru prítomných na rokovaní z 18 poslancov iba 3 poslanci boli proti a 2 poslanci sa zdržali hlasovania. Ani jeden z výborov nevzniesol doplňujúce návrhy a pripomienky. Vláda Slovenskej republiky na svojom rokovaní dňa 2. 9. 1992 predložený návrh prerokovala a vyslovila súhlas bez pripomienok uznesením číslo 693. Vzhľadom na to odporúčam, aby sme po rozprave predložený návrh zákona prijali.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi poslancovi Hanákovi a prosím ho, aby zaujal miesto určené pre spravodajcu výborov.

Otváram rozpravu o druhom bode programu. Pisomne sa zasiahol do rozpravy neprihlásil nikto. Prosím, pan poslanec Pittner, udeľujem vám slovo. Pán poslanec Pittner z Kresťansko-demokratického hnutia.

Poslanec L. Pittner:

Vážený pán predsedajúci,
vážená Slovenská národná rada,
vážení predstavitelia vlády Slovenskej republiky,

návrh pána poslanca Rudolfa Goča pokladám za veľmi správny v tom zmysle, že poskytuje prednostovi okresného úradu, ktorý zodpovedá za výkon štátnej správy v okrese, právo menovať prednostov obvodných úradov. Doterajší spôsob, keď prednosta obvodného úradu bol volený starostami obvodu, spochybňoval vzťah podriadenosti medzi prednostom okresného úradu a prednostom obvodného úradu. No, na druhej strane prednosta obvodného úradu je predstaviteľom miestnej štátnej správy, ktorá vstupuje do priameho kontaktu s občanom. Ak štát a jeho úradníci majú zabezpečovať službu občanom, práve preto je prvoradým záujmom zabrániť prípadným byrokratickým manierom týchto predstaviteľov miestnej štátnej správy. Nazdávam sa, že bude správne podmieniť menovanie prednostu potvrdením predstaviteľmi miestnej samosprávy. Dopĺňujem teda návrh pána poslanca Goča týmto mojim pozmeňovacím návrhom: "Na čele obvodného úradu je prednosta, ktorého vymenúva a odvoláva prednosta okresného úradu po potvrdení nadpolovičnou väčšinou starostov príslušného obvodu." Nazdávam sa, že to rieši i prípad Bratislavy a Košíc, teda i prípady, keď obvod miestnej samosprávy sa kryje s obvodom miestnej štátnej správy, pretože starosta takéhoto obvodu by nemohol konať bez súhlasu miestneho zastupiteľstva. Ak by tak konal, dostáva sa sám do prekérnej situácie.

Ďakujem.

Prvý podpredseda SNR J. Prokeš:

Ďakujem pánovi poslancovi Pittnerovi. S faktickou poznámkou sa prihlásil pán poslanec Ľupták.

Poslanec I. Ľupták:

Vážený pán predsedajúci,
vážené panie poslankyne, páni poslanci,

chcel by som sa spýtať pána poslanca Pittnera - zrejme jeho návrh treba dopracovať, lebo čo potom, keď prednosta vymenuje a starostovia neschvália, neodporúčia? Dostaneme sa do patovej situácie. Čiže buď dopracovať alebo vôbec nenavrhovať. Ako člen parlamentu v minulom volebnom období si veľmi dobre pamätám na diskusie okolo tohoto. Pôvodný vládny návrh tohoto zákona bol presne v takom znení, ako ho navrhuje poslanec Goč. Pamätám sa, že jedného pana poslanca tiež napadlo, že prišiel s touto myšlienkou, aby to schvaľovali starostovia, čo sa ešte dopracovalo v máji. Tento návrh nie je dobrý. Pán poslanec Goč to jasne vysvetlil. Preto hovorím - buď sa vôbec nezaoberať otázkou ďalšieho schvaľovania starostami alebo dopracovať tento proces, túto technológiu ďalej.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem. S faktickou poznámkou sa prihlásil pan poslanec Pittner.

Poslanec L. Pittner:

Odpovedám na dopyt pána poslanca. Vo svojom pozmeňovacom návrhu hovorím, že vymenovávanie sa koná až po potvrdení nadpolovičnou väčšinou starostov, čiže tu ku kolízii nepri-

de. Ak teda s návrhom, ktorý prednesie starostom prednosta okresného úradu, starostovia nadpolovičnou väčšinou nebudú súhlasiť, dá ďalší návrh, ale v každom prípade sa zachováva hlavná myšlienka navrhovateľa, aby prednosta obvodného úradu bol menovaný a odvolaný prednostom okresného úradu, aby sa necítil byť voleným funkcionárom, ale menovaným, tak ako je menovaný aj prednosta okresného úradu.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pekne za vysvetlenie. Pan poslanec Gaulieder.

Poslanec F. Gaulieder:

Chcel by som len pripomenúť, že v tomto prípade by sme sa vôbec vrátili k tomu, čo existuje v súčasnom stave.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pekne. Ďalej sa do rozpravy prihlasil pan poslanec Ladislav Koteles z koalície Maďarske kresťansko-demokratické hnutie - Spolужitie.

Poslanec L. Koteles:

Vážená Slovenská národná rada,

dovoľte, aby som vas oboznámil so stanoviskom poslanca klubu Spolужitie a poslaneckého klubu MKDH k návrhu pána Goča na vydanie zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení zákon o organizácii miestnej štátnej správy. K návrhu poslanca pána Ing. Goča na vydanie zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení zákon Slovenskej národnej rady o organizácii miestnej štátnej správy, máme nasledujúce pripomienky: predložený návrh je veľmi stručný. Tyka sa len jedinej vety, a to § 6 ods. 1 zákona o organizácii miestnej

štátnej správy, podľa ktoreho terajšia právna uprava by mala byť pozmenená tak, že na čele obvodného uradu je prednosta, ktorého vymenúva prednosta okresného uradu. Tento návrh však svojím obsahom je nesmierne závažný.

Zakon o organizácii miestnej štátnej správy bol pozmenený zákonom Slovenskej národnej rady číslo 295/1992 Zb. o niektorých opatreniach v miestnej samospráve a štátnej správe. Vládný návrh tohoto zákona Slovenská národná rada schválila síce 28. apríla 1992, ale nadobudol účinnosť až 1. júla 1992. V dôsledku toho, už aj pre krátkosť času, ani v jednom prípade ešte nedošlo k voľbe prednostu obvodného uradu starostami obcí územného obvodu. Z tohoto dôvodu argumentácia obsiahnutá v dôvodovej správe k predloženému návrhu pána poslanca, podľa ktoreho toto riešenie sa ukázalo ako nevyhovujúce, absolutne neobstoja. Možno však suhlasit s panom poslancom v tom, že pracovno-právne predpisy nepoznajú voľbu vymenovania do funkcie, lebo podľa platného Zákonníka práce pracovný pomer vzniká buď zmluvou alebo voľbou, či jednostranným právnym úkonom, teda vymenovaním.

V tejto súvislosti je potrebné poznamenať, že podľa pôvodného znenia ustanovenia § 6 ods. 1 zákona číslo 472/1992 Zb. o organizácii miestnej štátnej správy prednostu obvodného uradu na základe voľby starostami obcí územného obvodu vymenoval prednosta okresného uradu. Tejto právnej uprave bolo vytykane, že je v rozpore s pracovno-právnymi predpismi, lebo kombinuje dva spôsoby vzniku pracovného pomeru. Zrejme preto zákonom Slovenskej národnej rady číslo 295/1992 Zb. bola pôvodná uprava pozmenená tak, že prednosta obvodného uradu mal byť už len volený. Z uvedeného dôvodu je absolutne nepochopiteľné, o ake zasahovanie starostov do vymenovania by malo ísť, ako to pan poslanec tvrdí v dôvodovej správe. Rovnako nie je namieste ani argument, že k opatovnej novelizácii tohto ustanovenia by malo dôjsť, pretože neexistujú pravidlá pre takúto voľbu. Nie je riešená procedura od-

volávania a nie je zrejmé samotné postavenie prednostu, lebo z vyššie uvedeného vyplýva, že voľby prednostov obvodných úradov prebehli ešte koncom roku 1990 bez akýchkoľvek ťažkostí. Keďže toho času menovanie už nie je potrebné, neprichádza do úvahy ani prípadné odvolanie z funkcie.

Pokiaľ ide o samotné postavenie prednostu obvodného úradu, zákon číslo 472/1990 Zb., ani po novelizácii zákona číslo 295/1992 Zb. nikoho nemôže nechať na pochybach, že ide o vedúceho, ktorý stojí na čele monokraticky koncipovaného miestneho orgánu štátnej spravy. Je teda zrejmé, že predloženým návrhom sa sledujú ine ciele - nahradiť demokratické voľby nedemokratickým menovaním. Tvrdíme to preto, lebo súčasná právna úprava menovania do funkcií a odvolania z funkcií neposkytuje ani v najmenšom ochranu vymenovanej osobe, veď na rozdiel od radových zamestnancov vymenovaný vedúci bez akéhokoľvek odôvodnenia a bez akejkôľvek možnosti domáhať sa súdnej ochrany veľmi krátkou cestou môže byť zbavený zastávajúcej funkcie.

Nie je snád preto potrebné ani zdôrazniť, že ak by predložený návrh bol prijatý, práve obyvatelia obvodov, ktorých záujmy zastupujú starostovia, by boli obratí o možnosť mať vplyv na to, kto má byť v ich regióne na čele orgánu miestnej štátnej spravy. Naproti tomu vládnuúcim politickým silám by bola daná bezhraničná možnosť, aby sa hladko zbavili pre nich neprijemných alebo nežiadúcich ľudí, či už z dôvodov politických, národnostných, náboženských alebo iných. S prihliadnutím na to poslanci Spolužitia a MKDH navrhujeme, aby predložený návrh pána poslanca Ing. Rudolfa Goča bol zamietnutý a podporujeme návrh pána Pittnera.

Ďakujem vám za pozornosť.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi poslancovi Kotelesovi. Pýtam sa, kto z poslancov sa ešte chce v rozprave k návrhu zákona vyjadriť? Prosím, pani ministerka Tóthová.

Ministerka spravodlivosti SR K. Tóthová:

Vážený pán predsedajúci,
vážené poslankyne,
vážení poslanci,

veľmi som rozmyšľala, či mám vystúpiť, keďže môj rezort je rezort spravodlivosti, ale nedalo mi ako poslankyni a snád niekomu, komu je štátna správa srdcu blízka, nereagovať na to, čo tu bolo uvedené predrečníkom. Nemôžem súhlasiť s kvalifikáciou, že obvodné úrady su monokraticky konštituované miestne orgány štátnej správy. Prosím vás pekne, to vôbec nie je pravda. Takúto konštrukciu v našej česko-slovenskej štátnej správe, ani v zahraničných štátnych správach nemáme.

Ďalej by som chcela upozorniť, že v najbližšom období tomuto parlamentu bude predložený zákon, ktorým sa zakotví status štátneho zamestnanca. Tam pôjde o definitívu a na vedúce, t.j. riadiace miesta, také, ako je prednosta obvodného úradu, budú postupovať pracovníci v časovom slede. Nevieť si predstaviť, ako zladíme túto požiadavku, ktorá je samozrejmosťou požiadavkou všetkých vyspelých demokracií s princípom voliteľnosti. To po prvé. Po ďalšie: nie je náležité, aby v štátnej správe, ktorá je pyramidálne vystavovaná sústava orgánov, v ktorej platí vertikálna nadriadenosť a podriadenosť, kde rozhodnutia vyššieho orgánu su záväzne pre nižšie orgány, sme mohli zakotviť princíp, že v tejto hierarchii jeden subjekt bude dosadzovaný z iných subjektov, to znamená zo subjektu samosprávy.

Na otázku, že nebude mať samospráva vplyv, to, čo povedal predrečník, na obsadzovanie miest v miestnej správe, by som chcela povedať len toľko: tak, ako nemá mať vplyv štátna správa na obsadzovanie miest samosprávy, nie je žiadatelne, aby samospráva determinovala a rozhodovala o obsadzovaní miest v štátnej správe, pretože štátna správa, vrátane rezortu, si musí zodpovedať za plnenie úloh, a preto má mať aj ingerencie na to, aby na vedúcich miestach boli pracovníci, ktorí budú plniť jej úlohy.

Ďakujem za pozornosť.

/Potlesk./

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pani ministerke Tóthovej. O slovo sa prihlásil pán poslanec Zselenák za Stranu demokratickej ľavice.

Poslanec J. Zselenák:

Vážený pán predsedajúci,
vážene predsedníctvo,
vážená vláda,
dámy a páni,

Keď dovolíte, vo svojom vystupení by som chcel uviesť niektoré skutočnosti na pravú mieru aj vzhľadom na to, že aj pán poslanec Lupták, rovnako ako ja, bol poslancom Slovenskej národnej rady aj v predchádzajúcom volebnom období, a rovnako ako ja participoval na akomsi organizovanom odpore, ktorý bol realizovaný poslancami SDE a HZDS pri prerokovávaní vládneho návrhu zákona o novelach, ktoré sa týkali organizácie a výkonu miestnej štátnej správy. Nie je to totiž celkom tak, ako pán poslanec Lupták tvrdí, že by vtedy bol predložený návrh zákona, ktorý by bol zhodný s tým návr-

hom, ktorý nám pred chvílkou prečítal pán poslanec Pittner. Je to práve naopak. Vládný návrh zákona vtedajšej vlády pana Čarnogurského bol identicky s terajším textom navrhovaným dnešnou vládou. Teda išlo len o to, že sa mení spôsob ustanovenia prednostov obvodných uradov do funkcie. Pôvodný text pôvodného zákona hovoril o tom, že prednostu vymenuje prednosta okresného uradu po prerokovaní a hlasovaní konferencie starostov, pokiaľ získa nadpolovičnú väčšinu. Toto bol zhružba zmysel. Vtedy v diskusii došlo k tomu, že dikcia vládneho návrhu zákona sa zmenila v podstate tým smerom, že pracovnoprávny pomer prednostu obvodného uradu sa zakladá voľbou konferenciou starostov. De facto toto je dnesny stav, aj keď sa využíva iba vo veľmi malej miere.

Keď dovolíte, vysvetlil by som, prečo v tom období aj poslanci HZDS boli za to, aby sa pri obsadzovaní funkcií starostov volila predsa len ista forma, ktorá je zodpovedajúca našej konkrétnej situácii. Totiž, keď došlo k oddeleniu výkonu štátnej správy a samosprávy, pričom v našich podmienkach nevznikol druhostupňový orgán samosprávy, vlastne vznikla akási medzera medzi orgánmi štátnej správy a obecnými orgánmi, a aby sa zachovala aka-taka väzba alebo vplyv starostov a primátorov v príslušnom obvode na kreáciu orgánov štátnej správy, volila sa vtedy forma, že sa mali možnosť vyjadriť k osobe prednostu obvodného uradu. Vo väčšine krajín takúto vymoženosť starostovia a primátori nemajú, v týchto záležitostiach koná vyslovene vláda, lenže vo väčšine krajín existuje aj druhostupňový orgán štátnej správy aj samosprávy, teda parita je tam v istom slova zmysle nastolená a aj vzťahy sú viac vyvážené, ako v našich podmienkach.

Vychádzajúc z tohoto nechcel by som nejakým spôsobom spochybňovať to, že je správne, aby prednostu obvodného uradu vymenúval do funkcie prednosta okresného uradu. Na druhej strane si však myslím, že v dnešnej situácii, keď ešte

nemáme druhostupňové orgány samosprávy, je naprosto správne, aby sa k tejto otázke vyjadrili aj starostovia a primátori. My sme dnes ešte nedospeli tam, kde by sme už chceli byť. Preto v podstate vítam predložený návrh pána poslanca Pittnera, ktorý zabezpečuje, že konečné rozhodnutie je v rukách prednostu okresného úradu, ale že sa bude brať zreteľ a ohľad aj na stanovisko a názory starostov a primátorov. Dovolil by som si však predseda len predložiť pozmeňujúci návrh, ktorý by bol v podstate iba spresnením druhej časti návrhu pána poslanca Pittnera, pretože osobne mi zneje trochu čudne, aby najprv starostovia a primátori potvrdzovali budúceho prednostu. Môj by spočíval v tom, že v prvej časti vety by sa uviedlo, že prednostu obvodného úradu vymenúva a odvoláva prednosta okresného úradu. A ďalej by sa napísalo: "Prednostu obvodného úradu vymenúje alebo odvola vtedy, ak jeho návrh bol potvrdený nadpolovičnou väčšinou starostov a primátorov príslušného obvodu." Teda pracovno-právny vzťah by sa zakladal tým aktom, keď prednosta okresu vymenúje prednostu obvodného úradu, ale bola by tu dostatočná garancia na to, aby starostovia a primátori sa mohli svojím hlasom k tejto záležitosti vyjadriť.

Ďakujem pekne.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi poslancovi Zselenákovi. S faktickou poznámkou sa prihlásil pán poslanec Goč, potom pán poslanec Lupták.

Poslanec R. Goč:

Pán poslanec Zselenak, reagujem na vaše vystupenie. Nevie, či ste si všimli, v mojej návrhovej správe som hovoril, že je zjavné porušenie zákona o Bratislave a o Koši-

ciach. Na to ste vôbec nereagovali. To je po prve. Po druhe - mám tu vládny návrh zákona, ktorý predkladala vláda, kde je jednoznačne napísané: v § 6 ods. 1 sa vypustajú slova "na základe voľby starostami obcí". Čiže to je to iste znenie, ako navrhujem ja.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi poslancovi Gočovi. Pan poslanec Luptak.

Poslanec I. Luptak:

Zatiaľ všetci predrečníci, či už to bol pan poslanec z KDH, či už z MKDH, alebo to bol pan poslanec z SDL, jednoznačne priznávajú, že terajší systém je anomálny, že keď má niečo poriadne fungovať a keď má byť niečo fungujúce podľa pravidiel, je správne, aby štátna správa a samospráva bola od seba oddelená a aby prednosta všeobecnej štátnej spravy okresu mal plné práva, ktoré mu prisluchajú. To priznali zatiaľ všetci, lenže zatiaľ si všetci nechali zadne dvierka v tom zmysle, že hovoria: ale v momentálnej situácii naša spoločnosť ešte nie je tak pripravená, aby to mohlo byť - a odvolávajú sa na nejakú pseudodemokraciu. Som zastancom toho názoru, že demokracia nie je anarchia, ale to sú presne určené pravidlá hry. A presne určené pravidlá hry sú štátna správa a samospráva fungujúce vedľa seba, ale nie proti sebe. Myslím si, že už by sme mohli prestať - už máme dva a pol roka po novembri 1989 - odvolávať sa na nejakú situáciu u nás, že na západe aj všade na svete to funguje takto, ale vzhľadom na to, že u nás je taká a taká situácia, urobíme ešte nejakú tu kľučku vľavo, vpravo, ale nechodíme na vec priamo. Myslím si, že čas dva a pol roka je už dosť pokročilý na to, aby sme postupovali tak, ako to kažu pravidlá hry, aby sme sa nevyhovárali na prostredie, ktoré je u nás, ale aby sme si uvedomili, že prostredie u nás a pravidlá hry, ktoré u nás fungujú, už musíme považovať za normálne. Žijeme

v normálnom svete, sme normálni ľudia, tak si nezáhľadujeme robotu všelijakými kľúčkami.

Ďakujem.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem. Pán poslanec Matejka.

Poslanec A. Matejka:

Aby sme všetci boli spokojní, navrhujem pozmeňujúci návrh, aby sa k voľbe primátorov a starostov miest a obcí vyjadrovali prednostovia okresných úradov a obvodných úradov.

Ďakujem.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem. Pán poslanec Kliman.

Poslanec L. Kliman:

Chcel by som neutralizovať ten argument k zákonu o Košiciach. V tomto zákone je viacero vecí, ktoré bude treba novelizovať, a skupina poslancov za Košice pripravuje takúto novelu, takže tá môže a bude riešiť aj tento problém.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi poslancovi Klimanovi. Prosím, kto sa ďalej hlási do rozpravy?

/Nikto./

Ak sa nikto nehlási, vyhlasujem rozpravu k druhému bodu programu za skončenú. Chce sa k rozprave vyjadriť pán poslanec Goč?

Poslanec R. Goč:

Nie.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Nechce. Žiada si záverečné slovo spoločný spravodajca výborov pán poslanec Hanák?

Poslanec J. Hanák:

Vážený pán predsedajúci,
vážená vláda,
dámy a páni,

v rozprave vystúpilo opakovane osem poslancov, z toho boli tri pozmeňujúce návrhy. Prosil by som pána poslanca Zselenáka, aby naformuloval druhú časť pozmeňujúceho návrhu pána poslanca Pittnera. V zmysle rokovacieho poriadku navrhujem, aby sme hlasovali o pozmeňujúcich návrhoch v tom poradí, v akom boli podávané.

Prvý pozmeňujúci návrh predložil pán poslanec Pittner, ktorého presné znenie je: "Na čele obvodného úradu je prednosta, ktorého vymenúva a odvoláva prednosta okresného úradu po potvrdení nadpolovičnou väčšinou starostov príslušného obvodu." Moje stanovisko ako spravodajcu je nasledovné: plne sa stotožňujem s argumentáciou navrhovateľa a neodporúčam tento pozmeňujúci návrh prijať.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Prosím, predstavujeme sa.

/Predstavovalo sa 108 poslancov./

Konštatujem, že Slovenská národná rada je uznášaniaschopná.

Kto je za pozmeňujúci návrh pána poslanca Pittnera?

/Za návrh hlasovalo 39 poslancov./

Kto je proti?

/Proti návrhu hlasovalo 60 poslancov./

Kto sa zdržal hlasovania?

/Hlasovania sa zdržalo 9 poslancov./

Konštatujem, že pozmeňujúci návrh pána poslanca Pittnera nebol prijatý.

Poslanec J. Hanák:

Druhým bol návrh pána poslanca Kotelesu. Je to stanovisko poslaneckých klubov MKDH a Spoluzitie, ktorý záverom navrhuje zamietnuť predložený návrh pána poslanca Goča a podporuje pozmeňujúci návrh pána Pittnera. V tom prípade už je to neaktuálne, ale mali by sme hlasovať o zamietajúcom návrhu.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Prosím, predstavujeme sa.

/Predstavovalo sa 106 poslancov./

V Slovenskej národnej rade je prítomných 106 poslancov. Sme uznášaniaschopní.

Kto je za pozmeňujúci návrh pána poslanca Kotelesu?

Poslanec M. Sečánsky:

O čom budeme hlasovať?

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

O stiahnutí z programu. Budeme hlasovať o prvom z pozmeňujúcich návrhov pána poslanca Kotelesa, pretože druhý návrh, to znamená podpora návrhu pána poslanca Pittnera, neprešiel. Teda hlasujeme o návrhu pána poslanca Kotelesa o zamietnutí celého návrhu novely zákona.

Prosím, prezentujeme sa.

/Prezentovalo sa 107 poslancov./

Kto je za návrh pána poslanca Kotelesa?

/Za návrh hlasovalo 28 poslancov./

Kto je proti?

/Proti návrhu hlasovalo 67 poslancov./

Kto sa zdržal hlasovania?

/Hlasovania sa zdržalo 12 poslancov./

Konštatujem, že návrh pána poslanca Kotelesa nebol prijatý.

Prosím pána poslanca Zselenaka, aby ešte raz zreteľne prečítal svoj pozmeňujúci návrh.

Poslanec J. Zselenák:

Text by znel nasledovne: "Na čele obvodného úradu je prednosta, ktorého vymenúva a odvoláva prednosta okresného úradu. Prednostu obvodného úradu vymenuje alebo odvolá vtedy, ak jeho návrh bol potvrdený nadpolovičnou väčšinou starostov a primátorov v príslušnom obvode."

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi poslancovi Zselenákovi.

Prosím, aby sme sa predstavovali.
V sále je prítomných 110 poslancov.
Kto je za pozmeňujúci návrh pána poslanca Zselenáka?
Za hlasovalo 44 poslancov.
Kto je proti?
Proti hlasovalo 64 poslancov.
Kto za zdržal hlasovania?
Hlasovania sa zdržali 2 poslanci.

Konštatujem, že pozmeňovací návrh pána poslanca Zselenáka nebol schvalený.

Prosím, aby sme v súlade s § 26 ods. 1 rokovacieho poriadku Slovenskej národnej rady hlasovali o návrhu zákona ako celku.

Najskôr sa predstavujeme.

Konštatujem, že Slovenská národná rada počtom 110 poslancov je uznášaniaschopná.

Kto je za návrh zákona ako celok?
Za návrh hlasovalo 68 poslancov.
Kto je proti?
Proti návrhu hlasovalo 20 poslancov.
Kto sa zdržal hlasovania?
Hlasovania sa zdržalo 22 poslancov.

Konštatujem, že sme schválili návrh na vydanie zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení zákon Slovenskej národnej rady o organizácii miestnej štátnej správy. /P - tlesk./

T r e t í m bodom programu je

Vládny návrh zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady číslo 83/1991 Zb. o pôsobnosti orgánov Slovenskej republiky pri zabezpečovaní politiky zamestnanosti v znení zákona Slovenskej národnej rady číslo 194/1992 Zb.

Materiál k tomuto bodu ste dostali ako tlač Slovenskej národnej rady číslo 34 a spoločnú správu výborov ako tlač 34a.

Vládny návrh zákona z poverenia vlády Slovenskej republiky odôvodní ministerka práce, sociálnych vecí a rodiny pani Oľga Keltošová, ktorú prosím, aby sa ujala slova.

Ministerka práce, sociálnych vecí a rodiny SR O. Keltošová:

Vážený pán predsedajúci,
vážené kolegyne poslankyne,
kolegovia poslanci,
vážení členovia vlády,

predkladám návrh novely zákona Slovenskej národnej rady číslo 83/1991 Zb. o pôsobnosti orgánov Slovenskej republiky pri zabezpečovaní politiky zamestnanosti v znení zákona Slovenskej národnej rady číslo 194/1992 Zb., čo sa predpokladá v nadväznosti na novelizované ustanovenie § 20 ods. 3 a 4 zákona číslo 1/1991 Zb. o zamestnanosti v znení zákona číslo 231/1992 Zb., ktorým sa mení a dopĺňa Zákonník práce a zákon o zamestnanosti. Novelizáciu ustanovení § 20 ods. 3 a 4 zákona 1/1991 Zb. o zamestnanosti, neskôr v znení zákona 231/1992 Zb. sa umožňuje v prípade prechodu na nový podnikateľský program poskytovať zamestnávateľom, ktorí obmedzia po dohode s územným orgánom práce na prechodnú dobu svoju pre-

vádzkovú činnosť, príspevok na čiastočnú úhradu náhrady mzdy poskytovanej podľa pracovno-právnych predpisov.

Táto právna uprava predpokladá, že poskytovanie príspevku budú realizovať územné orgány práce na základe dohody so zamestnávateľom. Obmedzenie prevádzkovej činnosti na prechodnú dobu v súvislosti s prechodom na nový podnikateľský program je v záujme predísť alebo obmedziť uvoľňovanie zamestnancov. Tento postup, ktorý sme zvolili, je plne v súlade s dohodou Medzinárodnej organizácie práce č. 168 o podpore zamestnanosti a o ochrane pred nezamestnanosťou z roku 1988, ktorá definuje tzv. čiastočnú nezamestnanosť ako dočasné zastavenie práce bez prerušenia pracovného pomeru najmä z dôvodov hospodárskych, technologických, štrukturalných a podobných.

Do 30. 6. 1992 bola táto problematika riešená vyhláškou ministerstva práce a sociálnych vecí č. 407/1991 Zb., ktorá bola vydaná ešte v septembri 1991. Cieľom tejto vyhlášky bolo riešiť otázku čiastočnej nezamestnanosti pracovníkov v tých vybraných organizáciách, ktoré mali dočasné finančné a odbytové ťažkosti a perspektivnosť v trhových podmienkach. Ponechaním určitého počtu pracovníkov v pracovnom procese s možnosťou skrátenia pracovného času a poskytnutia príspevku na zmiernenie poklesu mzdy sa výrazne prispelo k zachovaniu kvalifikovaných pracovných kolektívov vo vybraných organizáciách, prispelo sa tiež k úsporám na hmotnom zabezpečení nezamestnanosti a taktiež k úsporám na nákladoch na rekvalifikáciu pracovníkov. V roku 1991 bolo vybraných 56 organizácií a takýto príspevok poberalo 37 000 pracovníkov.

Prax ukázala opodstatnenosť uvedeného riešenia, preto v súlade so zákonom č. 231/1992 Zb., ako aj s využitím poznatkov z praxe vydalo ministerstvo práce a sociálnych vecí novú vyhlášku č. 455/1992, ktorá vstúpila do platnosti dňa 10. septembra 1992. Pre zaujímavosť uvediem, že v I. polroku

1992 bolo vybraných 93 organizácií a predpokladaný počet pracovníkov, ktorí mohli poberať príspevok do 30. júna, bol 68 000. Predložená novela zákona rozširuje okruh činnosti úradov práce a dáva zákonný podklad pre ich pôsobenie v tejto oblasti. Zároveň sa tým rozširujú aj ich možnosti pre uplatňovanie aktívnej politiky zamestnanosti. Úrady práce budú samostatne rozhodovať o žiadosti zamestnávateľov na uzavretie dohody o poskytnutí príspevku na čiastočnú úhradu náhrady mzdy poskytovanej zamestnancom podľa pracovno-právnych predpisov v súvislosti s prechodom na nový podnikateľský program.

Vzhľadom na skutočnosť, že finančné prostriedky budú poskytované z prostriedkov federálneho fondu určených na aktívnu politiku zamestnanosti, prijatím navrhovanej novely nevzniknú žiadne nároky na štátny rozpočet Slovenskej republiky.

Súčasťou navrhovanej novely je zároveň rozšírenie okruhu právnických a fyzických osôb, s ktorými úrady práce majú spolupracovať pri uplatňovaní aktívnej politiky zamestnanosti, čo by sa malo pozitívne prejavíť v ich ďalšej činnosti, ako to potvrdzujú napokon aj naše skúsenosti z doterajšej praxe. Navrhujem preto po prijatí vašich pripomienok navrhovanú novelu zákona schváliť.

Ďakujem vám za pozornosť.

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem pani ministerke. Prosím spoločného spravodajcu výborov pána poslanca Pavla Jakubíka, aby predniesol správu o výsledkoch prerokovania vladneho návrhu zákona vo výboroch Slovenskej národnej rady.

Poslanec P. Jakubík:

Vážené predsedníctvo,
vážená vláda,
kolegyne, kolegovia,

obdržali ste v materiáloch na dnešné rokovanie Slovenskej národnej rady k tomuto bodu programu spoločnú správu výborov Slovenskej národnej rady označenú tlačou 34a. V tejto spoločnej správe sú uvedené 4 pozmeňujúce návrhy z prerokovania v jednotlivých výboroch. Po overení si vecí na legislatívnom odbore Kancelárie Slovenskej národnej rady, i u expertov pracujúcich v tejto oblasti, chcel by som k jednotlivým návrhom predložiť nasledovne stanovisko:

Pokiaľ ide o návrh označený pod bodom 1, tento návrh neodporúčam prijať vzhľadom na to, že uzatvorenie dohody medzi zamestnávateľom a územným organom práce sa týka poskytnutia príspevku a nie obmedzenia prevádzkovej činnosti. Čiže predložený návrh mení podstatu znenia tohto článku. Protinávrh uvedený v bode 2 neodporúčam prijať. Tento návrh sa javí ako nadbytočný vzhľadom na to, že slovný výraz, ktorý sa navrhuje doplniť do znenia tohto článku "o poskytnutí príspevku", je zahrnutý vo výraze "podľa osobitných predpisov", teda v pôvodnej formulácii tohto paragrafu.

Protinávrh označený 3 neodporúčam prijať vzhľadom na to, že zákon číslo 83/1991 v znení zákona 194/1992 rieši vzťah územného orgánu práce a zamestnávateľa, nerieši vzťah zamestnávateľa a zamestnanca, ktorý je v predmete riešenia Zákonníka práce. Riešenie tohto problému, ktorý je uvedený v rozšírení poznámky pod čiarou pod číslom 15b, je podmienené riešením a prerozdelením kompetencií medzi federáciou a republikami. Táto možnosť je pripravená v pripravovanej novele zákona o československej federácii číslo 143/1968 Zb. - máme ho v súčasnej dobe k dispozícii ako tlač Federálneho

zhromaždenia číslo 73, ktorou sa prenášajú kompetencie z federácie na republiky. Tento konkrétny problém je obsiahnutý v poradovom bode 15 novely tohto zákona, ktorá hovorí o zrušení čl. 22, a v poradovom bode 23 návrhu, ktorý rieši upravu textu v článku 37 ods. 2. Podľa tejto navrhovanej upravy zostávajú v kompetencii federácie len pracovné vzťahy a zamestnanosť v celom svojom komplexe prechádza do kompetencie republiky, čo otvára priestor riešiť problematiku dohody zamestnávateľa a územného orgánu práce o príspevku na riešenie vážnych prevádzkových dôvodov v zmysle § 130 ods. 3 zákona 231 z roku 1992 Zb. vo vykonávacom predpise vydanom Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

Protinávrh uvedený v bode 4 rovnako neodporúčam prijať. Uplatňovanie a čerpanie prostriedkov pre riešenie zabezpečenia zamestnanosti vytváraním spoločensky účelných pracovných miest a miest vo verejnoprospešnej práci je upravené vykonávacím predpisom, ktorý je už v platnosti. Je to vyhláška Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky číslo 342/1992 Zb. z 2. júna 1992. Jej platnosť a účinnosť je, ak sa nemýlim, 1. 7. tohto roku. V tomto vykonávacom predpise je stanovená taxatívna povinnosť vyplatenia príspevku po uzatvorení dohody medzi zamestnávateľom a územným orgánom práce.

Z tohto dôvodu predkladám návrh, aby sa o štyroch pozmeňovacích návrhoch hlasovalo an blok, teda jedným hlasovaním spoločne a odporúčam ich neprijatie.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi spoločnému spravodajcovi a prosím ho, aby zaujal miesto určené pre spravodajcu.

Otváram rozpravu k tretiemu bodu programu s konštatovaním, že zatiaľ sa nikto z pánov poslancov a pani poslankyň písomne neprihlásil. Prosím, kto sa hlási do rozpravy?

/Nikto./

Konštatujem, že sa nikto nehlasí, preto vyhlasujem rozpravu o treťom bode programu za ukončenú.

Chce sa vyjadriť pani predkladateľka, ministerka Keltošová?

Ministerka práce, sociálnych vecí a rodiny SR O. Keltošová:

Chcem sa len poďakovať kolegyniam a kolegom poslancom za pochopenie, lebo v podstate zamietnutím štyroch pozmeňovacích návrhov zostáva náš návrh novely v pôvodnom znení. Takže ešte raz ďakujem za pochopenie.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ešte neboli zamietnute, ešte o tom budeme musieť aj hlasovať, pani ministerka.

Pán spoločný spravodajca, chcete sa ešte k tomu vyjadriť?

Poslanec P. Jakubík:

Ospravedlňujem sa za moju neznalosť, snáď to malo byť predmetom rozpravy, ktorá je už predsedajúcim uzatvorená. Chcel by som predložiť v tejto súvislosti návrh uznesenia z prerokovania tohto bodu. Tento návrh by mal znieť, že Slovenská národná rada odporúča ministerke práce, sociálnych vecí a rodiny vydať po schválení návrhu ústavného zákona o kompetenciách označeného tlačou Federálneho zhromaždenia

73 vykonávací predpis, ktorý bude riešiť podmienky a poskytovanie príspevku územným orgánom práce zamestnávateľom pri riešení vážnych prevádzkových dôvodov v súlade s § 130 ods. 3 zákona 231/1992 Zb.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Vzhľadom na to, že formálne rozprava bola ukončená, osvojujem si tento návrh pána poslanca a predkladám ho svojím menom, aby sme nemuseli znovu začať celý kolotoč rozpravy. Vzhľadom na túto skutočnosť prosím pána poslanca Jakubíka, aby postupne uvádzal hlasovanie o jednotlivých bodoch v zmysle spoločnej správy a výsledkov rozpravy.

Poslanec P. Jakubík:

Predložil som návrh, aby sme odhlasovali spoločné zamietnutie všetkých štyroch pozmeňujúcich návrhov naraz.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Prosím, aby sme sa prezentovali.

Konštatujem, že Slovenská národná rada je uznašaniaschopná, je nás 82.

Kto je za to, aby sme všetky štyri pripomienky výborov zamietli an blok?

/Za návrh hlasovalo 65 poslancov./

Konštatujem, že sme zamietli všetky štyri pripomienky.

Kto je proti?

/Proti nehlasoval nikto./

Kto sa zdržal hlasovania?

/Hlasovania sa zdržalo 17 poslancov./

Konštatujem, že návrh spoločného spravodajcu bol akceptovaný.

V súlade s ustanovením § 26 ods. 1 rokovacieho poriadku Slovenskej národnej rady budeme hlasovať o návrhu zákona ako celku a potom budeme hlasovať o uznesení Slovenskej národnej rady, ktorého návrh, ako som pochopil, pani ministerka akceptovala.

Prosim, predstavíme sa.

Konštatujem, že v sále je 90 poslancov, Slovenská národná rada je uznášaniaschopná.

Kto je za návrh zákona?

Za návrh hlasovalo všetkých 90 poslancov /potlesk/.

Z formálnych dôvodov musím dať hlasovať ďalej.

Kto je proti?

/Nikto./

Kto sa zdržal hlasovania?

/Nikto./

Konštatujem, že sme jednomyselne schválili vládny návrh zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady číslo 83/1991 Zb. o pôsobnosti orgánov Slovenskej republiky pri zabezpečovaní politiky zamestnanosti v znení zákona Slovenskej národnej rady číslo 194/1992 Zb.

A teraz prosím, aby sme hlasovali o návrhu uznesenia Slovenskej národnej rady, ktoré bude adresované pani ministerke Keltošovej. Prosím pána spoločného spravodajcu, aby ešte raz predniesol návrh tohto uznesenia.

Poslanec P. Jakubík:

"Slovenská národná rada odporúča ministerke práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky vydať po schválení návrhu ústavného zákona o kompetenciách, tlač Federálneho zhromaždenia číslo 73, vykonávací predpis, ktorý bude riešiť podmienky a poskytovanie príspevku územným orgánom

práce zamestnávateľom pri riešení vážnych prevádzkových dôvodov v súlade s § 130 ods. 3 zákona 231/1992 Zb."

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Prosim, budeme hlasovať o tomto návrhu uznesenia Slovenskej národnej rady.

Prezentujme sa.

Je nás 97, sme uznášaniaschopní.

Kto je za schválenie navrhovaného uznesenia?

Za návrh uznesenia hlasovalo 95 poslancov.

Kto je proti?

Žiadny poslanec nie je proti.

Kto sa zdržal hlasovania?

Hlasovania sa zdržali 2 poslanci.

Konštatujem, že návrh uznesenia sme schválili.

Vážené dámy, vážení páni, keďže ešte máme pred sebou dôležité rokovania a chceme ich zvladnúť, dávam návrh, aby sme si urobili teraz 10-minútovú prestávku a aby sme po nej rokovali až do 19.00 hodiny tak, ako stanovuju regule Slovenskej národnej rady. Pokračujeme o 17.25 hodine.

/Po prestávke./

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Vážené panie poslankyne,

vážení páni poslanci,

š t v r t y m bodom nášho programu je

Vládny návrh zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady číslo 254/1991 Zb. o Slovenskej televízii.

Materiál k tomuto bodu ste dostali ako tlač Slovenskej národnej rady číslo 35 a spoločnú správu výborov ako tlač 35a.

Vládny návrh zákona z poverenia vlády Slovenskej republiky odôvodní minister kultúry pán Dušan Slobodník, ktorého prosím, aby sa ujal slova. Kým príde k mikrofónu, prosím pánov poslancov a panie poslankyne, ktorí sa ešte zdržujú mimo rokovacej miestnosti, aby zasadli do svojich lavíc. Pán minister, máte slovo.

Minister kultúry SR D. Slobodník:

Vážený pán predsedajúci,
vážené dámy,
vážení páni,

Slovenská televízia ako národná verejno-právna informačná, kultúrna a vzdelávacia inštitúcia pôsobiaca v Slovenskej republike plní osobitné poslanie v procese transformácie masmédií. V rámci tejto svojej činnosti sa zároveň riadi normami, ktoré prijalo Európske spoločenstvo v oblasti masmediálnej politiky, ako aj normami a princípmi, ktoré vyjadruje Charta European Broadcasting Union.

Predkladaný návrh novelizácie zákona Slovenskej národnej rady o Slovenskej televízii akcentuje odpolitizovanie Rady Slovenskej televízie a posilnenie jej nezávislosti a objektívnosti. Predkladaným návrhom zákona Slovenskej národnej rady sa zároveň zvýraznia demokratické prvky v riadení tejto národnej verejno-právnej inštitúcie. Doteraz platná právna úprava zákona Slovenskej národnej rady o Slovenskej televízii a ňou určený spôsob vytvárania rady nezaručovali jej nezávislosť od vykonnej moci štátu. Pri menovaní členov rady konzultačným zborom a ústredným riaditeľom dochádzalo

dokonca k paradoxnej situácii, keď časť rady menoval jej poradný orgán, konzultačný zbor, resp. ústredný riaditeľ, ktorého menovanie a odvolanie bolo závislé na návrhu rady. V záujme odstránenia nefunkčnosti rady sa navrhuje, aby členov rady volilo plénum Národnej rady Slovenskej republiky, a to spôsobom podobným, ako pri voľbe sudcov, čím sa súčasne sleduje odstránenie závislosti zloženia rady od zmeny rozloženia politických síl v Slovenskej republike.

Rovnako navrhovaná novela zákona prihliada aj na rozšírenie pôsobnosti rady o možnosť vytvárať si vlastné poradne a konzultačné orgány. K predkladanému návrhu zaujali stanoviská ústredné orgány štátnej spravy Slovenskej republiky i Slovenská televízia v rámci medzirezortného pripomienkového konania. Pripomienky sú zohľadnené v navrhovanom znení zákona. Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 699 z 1. septembra tohto roku schválila predložený návrh zákona s tým, že uplatnila pripomienku, aby prvé zasadnutie, len prvé zasadnutie Rady Slovenskej televízie zvolal minister kultúry. V navrhovanej zmene zákona sa takisto zohľadňuje iniciatíva a vyhlásenie zástupcov Slovenskeho rozhlasu a Slovenskej televízie, ktoré spoločne prijali na pracovnom rokovaní 5. augusta tohto roku k demokratizácii, k deetatiácii a k upevňovaniu nezávislosti masmédií.

Navrhovaná novelizácia zákona Slovenskej národnej rady o Slovenskej televízii si nevyžaduje zvýšenie výdavkov zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky, ani z rozpočtov miest a obcí.

Ďakujem.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi ministrovi kultúry Slovenskej republiky Dušanovi Slobodníkovi a prosím spoločného spravodajcu vybo-

rov pána poslanca Igora Gazdika, aby predniesol spravu o výsledkoch prerokovania vladneho návrhu zákona vo výboroch Slovenskej národnej rady.

Poslanec I. Gazdik:

Vážené dámy,
vážení páni,
vážený pán predsedajúci,

Slovenská televízia a Slovenský rozhlas - dovoľte, aby som v tejto úvodnej sprave vzhľadom na to, že ide o identické zmeny, hovoril spoločne o oboch -, sú inštitúcie, ktorých činnosť slúži predovšetkým na rozvoj a šírenie národnej kultúry a vzdelanosti, ale aj kultúry a vzdelanosti vôbec. V záujme objektivity šírenia informácií možno akceptovať dôvodovú správu k návrhom zákonov Slovenskej národnej rady, tlač 35 a 36, najmä v tom, že citujem: "majú za cieľ zvýrazniť nezávislosť Slovenskej televízie a Slovenského rozhlasu ako verejno-právnych inštitúcií a posilniť prvok odbornosti na ich riadení" - koniec citátu, pričom sa vypúšťa menovanie či navrhovanie členov rady politickými stranami zastupenými v Slovenskej národnej rade. Členmi rad majú byť teda osobnosti verejného a kultúrneho života, ktoré bez ohľadu na svoje politické názory budú schopné presadzovať programovú objektivitu a nezávislosť týchto médií. Dovoľm si pripomenúť, že členovia rady, ktorí boli navrhovaní priamo poslaneckými klubmi, vlastne stranícky fandili stranám, ktoré ich navrhovali a hájili ich politické záujmy, čo je inak logické.

Ak sa vo výboroch diskutovalo, kto by mal navrhovať členov Rady Slovenskej televízie a Rady Slovenského rozhlasu, som presvedčený, že toto by malo byť v kompetencii výboru pre vzdelanie, vedu a kultúru, prirodzene, za predpokladu, že tam sedia kompetentní, ktorí v okamihoch, keď pôjde

o slovenské školstvo, vedu, kulturu a umenie, sa dokažu povzniesť nad svoju klubovú, stranickú či opozičnú príslušnosť. Nezávislosť od štátnych orgánov a politických strán je totiž jedinou zárukou objektívnosti a nezávislosti. Podstatou dnešného sporu v Slovenskej televízii, lebo ide najmä o ňu, sú v podstate otázky štruktúry a funkcií Rady Slovenskej televízie a ochrana jej nezávislosti. Domnievam sa, že práve tieto navrhované zmeny tomuto procesu nezávislosti a skutočnej demokratizácie prospeju.

K zásadným zmenám § 8 v prípade Slovenskej televízie a § 7 v prípade Slovenského rozhlasu zodpovedajú aj ďalšie navrhované čiastkové zmeny, ktoré vyplývajú zo zmien § 8 a § 7. Zdôrazňujem, že nehovorím o zákone ako o celku, ale o zmene § 8 a § 7.

Výsledky prerokovania návrhov noviel zákonov Slovenskej národnej rady o Slovenskej televízii a Slovenskom rozhlase nie sú také nepriaznivé, ako by to opticky vyplývalo z čísiel 4 a 5, teda koľko výborov ich odsúhlasilo. Možno tak indikovať aj z toho, že sa nezriedka stalo, že čiastkové pripomienky, ktoré sa premietajú v spoločných správach, výbory schválili, ako napríklad pri prerokovaní novelizácie zákona o Slovenskej televízii vo výbore pre vzdelanie, vedu a kultúru, avšak pri celkovom hlasovaní návrh už nezískal potrebnú väčšinu hlasov, najmä tam, kde bola citeľná absencia, pričom vo väčšine prípadov na schválenie chýbal jeden hlas. V záujme nového prístupu ku kreovaniu rad Slovenskej televízie a Slovenského rozhlasu, ale aj posilnenia princípu odbornosti a nezávislosti, zmeny uvedené vo vládnom návrhu zákona, ktorým sa menia a dopĺňajú zákony Slovenskej národnej rady č. 254/1991 Zb. o Slovenskej televízii a č. 255/1990 Zb. o Slovenskom rozhlase, odporúčam podporiť a prijať.

Teraz konkrétne k prvému prerokovanému bodu, spoločnej správe všetkých výborov Slovenskej národnej rady, okrem mandátového a imunitného výboru, k zmene zákona o Slovenskej televízii. Výbory Slovenskej národnej rady prerokovali vládny návrh zákona v určenej lehote. Ústavnoprávny výbor Slovenskej národnej rady, Národohospodársky a rozpočtový výbor Slovenskej národnej rady, Výbor Slovenskej národnej rady pre petície, právnu ochranu a bezpečnosť a Zahraničný výbor Slovenskej národnej rady s vládnyim návrhom zákona suhlasili a odporučili ho Slovenskej národnej rade schváliť so zmenami a doplnkami, ktoré uviedli vo svojich uzneseniach tak, ako sú premietnuté v spoločnej správe. Ostatne výbory Slovenskej národnej rady neprijali k návrhu platné uznesenia, pretože pri hlasovaní, ako som povedal, s nimi nevyslovila súhlas nadpolovičná väčšina.

Zo spoločnej správy vyplýva, že všetky zmeny, ktoré sú odporúčané, sa v podstate týkajú niekoľkých zásadných otázok. Preto pred rozpravou si dovoľím uviesť, že zo spoločnej správy odporúčam prijať body 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 17 a 18 a o týchto hlasovať an blok. V prípade, ak by hlasovanie an blok bolo pozitívne, prijatím bodu 3 sa vylučuje bod 4 a prijatím bodu 9 sa vylučuje bod 10. Neodporúčam prijať body 5, 13 a 16, a o návrhu taktiež hlasovať an blok.

Toľko zatiaľ, pán predsedajúci, moja úvodná sprava.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi spoločnému spravodajcovi a prosím ho, aby zaujal svoje miesto určené pre spravodajcov výborov.

Otváram rozpravu o štvrtom bode programu. Ako prvý sa do rozpravy prihlásil pán poslanec Miroslav Pollák za

Kresťansko-demokratické hnutie. Pripraví sa pan poslanec Pal Csáky za Maďarske kresťansko-demokraticke hnutie

Poslanec M. Pollak:

Vážená Slovenska národná rada,
vážení predstavitelia vlády,

je nesporné, že postavenie Slovenskej televízie ako verejno-právnej inštitúcie s obrovským vplyvom a vysokým rozpočtom vyžaduje, aby jej riadenie bolo čo najefektívnejšie. Je nesporné, že toto riadenie potrebuje aj zákonný rámec. Asi je pravdou aj to, že platný zákon o Slovenskej televízii by potreboval doplnky a upravy, ktoré by fungovanie televízie umožnili zdokonaľiť. Vláda predložila novelu zákona o Slovenskej televízii, ktorá, žiaľ, problém riadenia televízie nerieši. Novela sa dotýka v podstate len dvoch vecí. Po pr - mení spôsob voľby členov Rady Slovenskej televízie, po druhé - neprikazuje zriadenie konzultačného zboru Rady Slovenskej televízie.

Je pravdou, že v stabilizovaných demokraciách existujú dva modely verejnej kontroly nad vysielaním televízie. Jeden, ktorý necháva parlamentu absolútne právo ustanoviť do televíznej rady kohokolvek, pričom tento model často nie je bezprostredne spojený so štátnou administratívou. Druhý model obmedzuje ľubovôľu pri ustanovovaní členov televíznej rady tým, že presne definuje počet miest a inštitúcie, ktoré sú povinné navrhnúť resp. ustanoviť zodpovedných a schopných odborníkov, ktorí budú fungovanie televízie kontrolovať a riadiť.

Slovenský parlament v minulom volebnom období prijal zásadu, že vzhľadom na neúčinnosť budovania demokratických štruktúr je veľmi nebezpečné dať väčšinovým stranám resp. koalíciám neobmedzené možnosti kontroly televízie. Z toho

dôvodu prijal zásadu, že v rade televízie majú byť zastupene všetky parlamentné strany rovnako ako nezávislí odborníci, ktorých časť menuje vláda a časť riaditeľstvo televízie.

Kresťansko-demokratické hnutie akceptovalo platný model tvorby rady televízie vtedy, keď bolo členom vládnej koalície a považovalo ho za demokratický z toho prostého dôvodu, že umožňuje korektúru jednostranných rozhodnutí. Kresťansko-demokratické hnutie bolo a je presvedčené, že všetci odborníci, nech zastupujú akekoľvek inštitúcie, majú jeden spoločný záujem, a sice, aby vysielanie Slovenskej televízie bolo kvalitné a tiež, že títo odborníci su schopní zhodnúť sa, ako to robiť najlepšie. Novela zákona vychádza z apriórneho predpokladu, že opozícia je neprijateľná štátu a že odborníci, ktorí nemajú rovnaké politické názory ako vláda, budú automaticky neschopní porozumieť, čo je dobre pre spoločnosť ako celok. Je iluzórnou predstava, že vysostne politický orgán, akým parlament určite je, môže zabezpečiť zvýraznenie nezávislosti Slovenskej televízie. A to je cieľom navrhovaných zmien podľa dôvodovej správy.

Každý z nás má ešte v čerstvej pamäti výsledky tajných volieb členov do Federálnej rady televízie. Neprešiel ani jeden kandidát, ktorý bol navrhovaný politickými stranami, ktoré teraz sedia v tejto miestnosti v zadných radoch. Rovnakým spôsobom sa môžeme zamyšľovať aj o nasledujúcom vládnom návrhu zákona Slovenskej národnej rady o Slovenskom rozhlasu. Pravdu povediac, máme jednu z vynimočných možností hlasovať o týchto dvoch podobných zákonoch an blok. Samozrejme, toto nie je môj pozmeňovací návrh.

Vážené kolegyně,
vážení kolegovia,

je isté, že Slovensko nečakajú ľahké časy a už vôbec nie od 1. januára 1993. Nie je preto na zahodenie mať

v týchto časoch vplyv na najvplyvnejšie masmedia, akým su určite aj Slovenska televízia a Slovenský rozhlas. A to je jadrom nášho problému, ktorý máme pred sebou a ktorý sa skrýva za tlačou čísla 35 resp. 36. Vedomie tohoto faktu predurčuje spôsob hlasovania poslancov Kresťansko-demokratického hnutia, ktorí budú proti tomuto predloženému návrhu zákona.

Záverom by som rád pripomenul, že medzi vlastnosťami múdrych patrí schopnosť rozpoznávať problémy, schopnosť orientovať sa v problémoch a tiež schopnosť riešiť problémy, riešiť problémy samostatne, pretože múdry je zrelý, dospelý, a teda samostatný. Naším veľkým šťastím je, že máme múdru vládu. Predkladaný návrh zákona môže vláda ešte stále stiahnuť z rokovania a netreba k tomu ani tak veľa času na premýšľanie s odvolaním sa na latinské príslovie "Mudremu staci málo".

Ďakujem za pozornosť
/Polláková /

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem za príspevok do rozpravy panovi poslancovi Miroslavovi Pollákov. Ďalej udeľujem slovo panovi poslancovi Pálovi Csakymu z Maďarského kresťansko-demokratického hnutia. Pripraví sa pani poslankyna Gabriela Rothmayerová za Stranu demokratickej ľavice.

Poslanec P. Csaky:

Váženy pán predsedajúci,
vážena Slovenská národná rada,

vztah tlače a politiky je charakterizovaný častými napatiami a diskusiami v každom štáte sveta. Ak sa trošku váž-

nejšie zamýšľame nad ulohou tlače v demokratických spoločnostiach, možno prideme na to, že tento vzťah je viac-menej zákonitý. V demokratickom svete je všeobecne uznávaný princíp, že bez skutočne nezávislej tlače neexistuje skutočná demokracia. Tlač písaná, aj elektronická, je považovaná vedľa zákonodarnej, výkonnej a justičnej moci za štvrtú nezávislú neodmysliteľnú mocenskú vetvu. Tvori nielen súčasť, ale aj jeden zo základov demokracie. Dobré to vedeli, vedia aj zastancovia autoritatívnych systémov. Nič je tomu ešte tak dávno, keď aj v našom štáte bola tlač slúžkou politickej moci. Všetci vieme, ako sme hodnotili takéto orgány, ako sme verili informáciám, ktoré zverejnili.

Eventuálne vzniknute rozpory medzi tlačou a politikmi sa dajú riešiť kultivovane, tolerantne a najmä demokraticky. Pri tom dialógu by sme sa mali aj sami seba opýtať: ak sa o politike v tlači objaví podľa nás krivý obraz, je na vine len a len tlač? Bez zdravej dávky kritiky a sebakritiky sa nedá realizovať žiadna ľudská tvorivá činnosť, prípadne je veľké nebezpečenstvo, že sa môže dostať na vedľajšiu koľaj. A od dôb pána Murphyho vieme, že to, čo sa môže dostať na vedľajšiu koľaj, sa aj dostane.

V každom prípade uznávam veľkosť a vážnosť problému, ako zabezpečiť objektivnosť masmédií. Naša situácia je navyše komplikovaná nedokonalosťami prechodnej doby od post-totalitárnej spoločnosti k dúfam demokratickej. Podľa názoru poslancov nášho klubu riešenie, ktoré bolo zakotvené v pôvodnom zákone Slovenskej národnej rady číslo 254/1991 Zb., aj keď určite nebolo dokonalé, bolo prijateľné. Naopak, riešenie, ktoré sa navrhuje v súčasnej novele zákona, považujeme v tejto forme za neprijateľné, pretože by dávalo vladnúcim silám možnosť nezdravo ovplyvniť zloženie Rady Slovenskej televízie. Z uvedeného dôvodu poslanci Maďarskeho

kresťansko-demokratického hnutia predložený návrh novely nepodporia.

Ďakujem.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi poslancovi Csákymu za Maďarske kresťansko-demokratické hnutie. Slovo udeľujem pani poslankyni Gabriele Rothmayerovej za Stranu demokratickej ľavice. Do rozpravy sa ďalej pripraví pan František Mikloško za Kresťansko-demokratické hnutie.

Poslankyňa G. Rothmayerová:

Vážený pán predseda, pán predsedajúci,
ctená Slovenská národná rada,

pri príprave na dnešnú schôdzu som si nevdojak spomenula na svoju profesiu a materskú redakciu. Ak bol v novinách tzv. "luft" alebo "diera", veduci vydania vyzval redaktora, aby rýchlo stvoril niečo, čo už bolo všeobecne známe, prežuté, požuté, skratka žáner "niečo na pol fleka". Obsahovo sme tomu žánru hovorili naondulovaný vzduch. Hrozne nerada by som dnes priniesla do tohto váženého zhromaždenia takýto nevážený žáner. Hrozne nerada by som zopakovala všetko to, čo sa zo všetkých strán vyobracalo vo výboroch Slovenskej národnej rady.

Novelu zákona o Slovenskej televízii pôvodne mal prerokovať iba výbor pre vedu, vzdelanie a kultúru a ustavnoprávny výbor, až potom, na odporúčenie Predsedníctva Slovenskej národnej rady ho prerokovali všetky výbory, okrem mandátového a imunitného výboru. Podľa môjho názoru veľmi správne, pretože je to problém, ktorý si zasluži prerokovanie vo všetkých výboroch.

Keď som si sumarizovala to, čo odznelo vo výboroch, zistila som, že vlastne tie vyhrady a rozdiely v ponímaní novely sa zopakovali vo všetkých výboroch. Napriek vzajomným argumentom nepodarilo sa rôzne uhly pohľadu zosúladiť. Asi všetci tušíme, prečo tomu tak bolo. Zásadné výhrady totiž nezneli proti duchu novely, ale proti vytrhávaniu časti z kontextu. Pán štátny tajomník vo výbore pre vedu, vzdelanie a kultúru nástojčivo žiadal odpoveď na otázku, či táto novela smeruje k väčšej demokratickosti. Po zvážení dnes odpovedám a dovoľím si tak urobiť aj za svojich kolegov z klubu Strany demokratickej ľavice: uvidíme. Ak by sa vám videla táto odpoveď málo presvedčivá, dodávam, že dôkazom bude až hlasovanie o navrhnutých osobnostiach do rady, ktorá sa ma kreovať podľa nového modelu.

Po rokovaníach vo výboroch Slovenskej narodnej rady je každému, kto vie počítať, dosť zrejmé, že niet veľmi o čom pochybovať. Novela zákona dosť pravdepodobne uzrie svetlo sveta. Uzrie svetlo sveta, i keď sa poslanci Strany demokratickej ľavice zdržia hlasovania. A môžem povedať, že je nám to i trochu ľúto. Myšlienka, ktorú novela obsahuje, je totiž bezosporu ušľachtilá. Podobným spôsobom sa kreuje rada aj v iných demokratických krajinách, čiže nemožno namietat, že by to bol nejaký nedemokratický prvok v našom právnom poriadku. Keby sme nepoznali okolnosti a súvislosti, nebolo by asi o čom pochybovať. A tu si ešte raz spomeniem na svoju materskú redakciu a takú drobnú príhodu. V novinách sa ocitla obvyklá predpoveď počasia, ktorá znela: slnečno a veľmi teplo, krásne. Malo to iba jednu chybu, vonku lialo ako z krhly. Na dennej porade si službukonajúci redaktor trhal fúzy a nadával: ja sa na to, s prepáčením, vykašľem, ved z četky prišli tri predpovede, vybral som tú najlepšiu, a aj tak je zle. Utešovali sme kolegu a radili sme mu: nabudúce sa pozri ešte aj z okna.

Chcem tým povedať, že keby sme sa neďivali aj z okna, litera novely zákona by sa nám zaiste pačila. No keď vieme, že nie je vyriešená otázka verejnopravnej inštitúcie, keď vieme, že v prepolitizovanom prostredí chciete riešiť problém kreovania rady nie na princípe parity, ktorá by vychádzala zo zákona, a keď vieme, že skutočné osobnosti bývajú malokedy apolitické, novela nám pripadá ako oblek, z ktorého príliš trčia hnáty.

I napriek výhrade a napriek tomu, že pri tejto novele sa klub Strany demokratickej ľavice zdrži hlasovania, tešíme sa na voľbu členov rady. Dúfame, že tam sa ten demokratický duch skutočne prejaví.

Ďakujem za pozornosť.

/Potlesk./

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pani poslankyni Rothmayerovej. Ako ďalšiemu udeľujem slovo v rozprave pánovi poslancovi Františkovi Mikloškovi za Kresťansko-demokratické hnutie. Po ňom sa pripraví pán poslanec Ján Čarnogurský za to isté hnutie.

Poslanec F. Mikloško:

Vážená Slovenska národná rada,
vážená vláda Slovenskej republiky,

dnes má slovenský parlament prijať novelu zákona o Slovenskej televízii a Slovenskom rozhlase, ktorá zásadným spôsobom mení filozofiu tvorby televíznej a rozhlasovej rady. Doterajšie zloženie televíznej a rozhlasovej rady bolo tvorené kandidátmi, ktorých navrhovali politické strany v slovenskom parlamente. Dnes ma televíznu a rozhlasovú radu tvoriť deväť nezávislých osobností a ich nezávislosť má za-

ručovať slovenský parlament, v ktorom víťazné hnutie spolu s niektorými poslancami má nadpolovičnú väčšinu. Niet takej vedúcej úlohy ktorejkoľvek strany alebo hnutia, ktorá by sa dokázala odosobniť od svojich záujmov. Hovoriť preto o nezávislosti nemožno. Naopak, treba jasne povedať, že týmto sa Slovenská televízia a Slovenský rozhlas dostáva do rúk jednej strany, jej záujmov.

Vážená Slovenská národná rada,
vážená vláda Slovenskej republiky,

vo vážnych chvíľach života spoločnosti, kedy je ohrozená demokracia, treba brániť tieto hodnoty na začiatku a treba na začiatku vecí pomenovať pravým menom. Potom, keď sa už všetko valí, je neskoro. Považujem si preto za povinnosť povedať otvorene, že touto novelou zákona o Slovenskej televízii a Slovenskom rozhlase sa kladu na Slovensku základy diktatúry. Chcem vám to, vážené poslankyne a poslanci, pripomenúť, aby sme sa o nejaký čas náhodou nevyhovárali. Politický systém, ktorý robil kádrovú politiku podľa svojho stranického videnia, ktorý mal v rukách masmédiá, sme tu už mali a všetci vieme, čo ho sprevádzalo a ako nakoniec dopadol.

Vážená Slovenská národná rada, vystriham preto pred prijatím tejto novely zákona o Slovenskej televízii a Slovenskom rozhlase.

Ďakujem.
/Potlesk./

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi poslancovi Mikloškovi. Slovo udeľujem poslancovi Jánovi Čarnogurskému za Kresťansko-demokratické

hnutie. Ďalšieho písomne prihláseného účastníka rozpravy zatiaľ nemám.

Poslanec J. Černočanský:

Vážený pán predseda, pán predsedajúci,
vážená vláda,
vážená Slovenská národná rada,

pri doterajšom prerokúvaní návrhu novely zákona o Slovenskej televízii vo výboroch Slovenskej národnej rady, nakoniec aj vo verejnosti, v médiách, ako aj v doterajších prejavoch kolegov a kolegyné zaznela vážna obava, ktorá sa vzťahovala predovšetkým na kreovanie Rady Slovenskej televízie a samozrejme, tým aj na spôsob obsadzovania vedúcich funkcií, najmä riaditeľa Slovenskej televízie. Chcel by som však upozorniť, že Slovenská televízia má aj ďalší vážny problém.

Premiér Mečiar asi týždeň po voľbách v juni tohoto roku najskôr povedal, oznámil, že HZDS plánuje zrušiť Česko-slovenskú televíziu. Neskôr, už po kreovaní vlády, pán Mečiar povedal novinárom, že Česko-slovenská televízia bude zatiaľ ponechaná, ale bude tam náš /ich/ riaditeľ a v televízii sa majú na čo tešiť. Po jednom rokovaní s ODS pán Mečiar povedal, že televízia vytvorí spoločný podnik Českej televízie, Slovenskej televízie a Česko-slovenskej televízie. Po ďalšom rokovaní s ODS povedal, že Česko-slovenská televízia bude privatizovaná. Podľa posledných náznakov sa javí, že snád ani nebude privatizovaná. V priebehu zhruba troch mesiacov toľko rozdielných vyrokov vedúceho predstaviteľa HZDS a potom vlády spôsobilo, že v televízii vládne hlboká neistota o tom, ako bude vyzeráť budúcnosť a ako má byť televízia v budúcnosti zorganizovaná. Táto neistota v televízii vedie k tomu, že televízia nemôže konať, pretože nevie na čom je. Tak televízia nemôže vyrábať v dostatočnom rozs-

hu vlastné programy, nemôže nakupovať programy zo zahraničia a dabovať ich a najmä nemôže urobiť realný rozpočet na budúci rok.

Doteraz nie je jasné, na ktorom kanáli bude Slovenská televízia vysielat' v budúcom roku, či na terajšom kanáli F1, na ktorom Slovenská televízia zabezpečuje asi 30 % programu, alebo či bude mať terajší kanál F1 celý na území Slovenskej republiky. Slovenská televízia nemá kapacitu na výrobu dvoch programov, nemá kapacitu personálnu a nemá na to ani peniaze. Výroba dvoch programov by stala asi o miliardu korún viac. Asi 70 % zariadení Slovenskej televízie je za hranicou životnosti. Obnovu technických zariadení televízie nevyrieši ani spojenie rozhlasu a televízie do jedného podniku. To bude v praxi znamenať iba dosadenie spoločného riaditeľa, a to bude všetko. Obe organizácie - televízia aj rozhlas boli totiž budované doteraz rozdielne ako rozdielne podniky a organizačné, praktické, technické prepojenie by trvalo podľa odhadov pracovníkov rozhlasu a televízie asi 5 rokov. Ak sa udáva ako príklad funkčnosti takehoto spojenia rakúsky rozhlas a televízia, ktorý je jedným podnikom, treba povedať, že rakúsky rozhlas a televízia má menej zamestnancov porovnateľne oproti Slovenskej televízii a Slovenskému rozhlasu okrem iného preto, že má kvalitnejšie technické zariadenie s menej náročnou obsluhou, a rakúsky rozhlas a televízia kupujú programy z nemeckej jazykovej oblasti a môžu ich potom vysielat' bez akejkoľvek upravy.

Vzhľadom na to sa televízia pre neistotu, ktorá plynie z tejto neujasnenej a neustále sa meniacej koncepcie vlády, prípadne HZDS o televízii, sa dostáva stále hlbšie a hlbšie do krízy. Táto kríza vyvrcholí pravdepodobne niekedy v januári alebo vo februári budúceho roku, kedy televízia takmer nebude mať čo vysielat'. Ak bude terajší kanál F1 privatizovaný, je samozrejmé, že takýto privatizovaný kanál bude vysielat' predovšetkým zábavné programy a reklamu, ale bude

vážnym alebo ešte vážnejším konkurentom Slovenskej televízie a Slovenská televízia stratí ďalších divakov.

Podľa zákona o Slovenskej televízii je Slovenská televízia verejnoprávnou, kultúrnou a národnou inštitúciou, to zdôraznil aj pán minister kultúry vo svojom uvodnom prejave, ale takáto verejnoprávna, kultúrna národná inštitúcia sa bude musieť nevyhnutne, prinajmenšom z ekonomických dôvodov prispôbiť, ak bude mať ako konkurenta privatizovaný terajší kanál F1 pod akymkoľvek názvom alebo pod akoukoľvek firmou. Ak vláda nemá zatiaľ ujasnenú koncepciu o tom, ako má televízia vyzeráť, a to nielen z hľadiska obsadenia funkcie riaditeľa, ale aj z hľadiska organizačného a technického zabezpečenia, potom by mala byť radšej ticho, vypracovať si potichu alebo v komunikácii s odbornou verejnosťou koncepciu televízie a túto svoju koncepciu by mala uskutočniť. Bude to menej škodiť televízii ako takéto neustále sa meniace výroky.

Prijatie novely zákona o Slovenskej televízii s najväčšou pravdepodobnosťou povedie k tomu, že bude dosadený nový riaditeľ. Mimochodom, súčasný riaditeľ televízie bude zrejme oúvolaný ešte skôr. Nový riaditeľ zrejme odvolá šefa spravodajstva, riaditeľov regionálnych štúdií, intendantov programov a menuje tam svojich ľudí. A tak sa vrátíme k ideovo čiernobielej televízii. Táto televízia bude potom vysieláť pravdivý obraz súčasného Slovenska.

Dovoľte mi v tejto súvislosti malú reminiscenciu. V auguste alebo v septembri roku 1990 som bol prvým podpredsedom slovenskej vlády a do mojej zodpovednosti okrem iného spadali oznamovacie prostriedky aj televízia. Vtedy bol riaditeľom Slovenskej televízie Roman Kaliský. Vtedajší a terajší premiér pán Mečiar rozhodol alebo pojal zamer odvolať Romana Kaliského z funkcie riaditeľa televízie na základe inštrukcie vtedajšej VPN. Dosiahol som aspoň toľko, že sme usporia-

dali zhromaždenie, schôdzu vedúcich pracovníkov Slovenskej televízie, bolo to asi 15 až 20 ľudí, ktorí sa vyjadrovali k tomu, či Roman Kalisky má zostať riaditeľom televízie alebo nemá zostať. Až na jedného alebo dvoch, ktorí sa vyjadrili neurčite, všetci ostatní sa jednoznačne vyjadrili za to, aby Roman Kalisky zostal riaditeľom televízie a uviedli pre to vecné dôvody, okrem iného take, že Roman Kalisky, ktorý už bol asi pol roka alebo viac riaditeľom televízie, po novembri 1989 mal spracovanú koncepciu ďalšieho rozvoja televízie, a išlo o to, túto koncepciu uviesť do života. Napriek tomu pán Mečiar vtedy rozhodol o odvolaní Romana Kaliskeho z funkcie riaditeľa televízie. A musím povedať, že to bol prvý neblahý zásah do Slovenskej televízie.

Ak sa prijme táto novela zákona o Slovenskej televízii, Slovenská televízia bude menej a menej konkurencieschopná. Postupne sa obnoví niekdajší stav - budeme pozeráť rakusku televíziu. Patrílo by sa, aby som na záver predložil nejaký návrh na riešenie. Nepredkladám žiadny návrh, pretože žiadny by nebol prijatý, ale mám predsavzatie, že aspoň formou interpelácie sa vrátim k problému televízie niekedy vo februári - marchi budúceho roku. Televízia totiž najviac potrebuje pokoj, a práve ten jej vláda nedopraje. V televízii pracujú schopní ľudia, ktorí majú predstavy o tom, čo televízia potrebuje, aj ako by sa to dalo dosiahnuť. Vláda by v dialogu s nimi mala hľadať riešenie problémov televízie. Pracovníci televízie sú najlepšie schopní navrhnúť riešenie televízie, dokonca lepšie, než azda my tu, v Slovenskej národnej rade.

Na záver by som chcel ešte povedať toľko: dnes, po tejto schôdzi Slovenskej národnej rady je v pláne schôdza Predsedníctva Slovenskej národnej rady. V oficiálnom programe tejto schôdze Predsedníctva Slovenskej národnej rady nie je bod programu odvolanie riaditeľa televízie, ale vzhľadom na reči, ktoré sa všade hovoria, že riaditeľ by mal byť odvolaný, sa pýtam predsedu Slovenskej národnej rady pana Gašpa-

roviča, či on alebo niekto iný člen Predsedníctva Slovenskej národnej rady predloží dnes na zasadnutí Predsedníctva Slovenskej národnej rady návrh na odvolanie súčasného riaditeľa Slovenskej televízie.

Ďakujem.

/Potlesk./

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem za príspevok do rozpravy panovi poslancovi Jánovi Čarnogurskému za Kresťansko-demokratické hnutie. Pýtam sa, kto ďalší sa hlási do rozpravy. Pán poslanec Ftačník, potom podpredseda Slovenskej národnej rady pan Augustín Marián Húška.

Poslanec M. Ftačník:

Vážené poslankyne a poslanci,
vážený pán predsedajúci,
vážena vláda,

dovoliť si zareagovať na časť diskusie, a hoci nerad, musím začať polemikou s pánom poslancom Čarnogurským. Hovorí o tom, že vláda Slovenskej republiky by si mala vytvoriť koncepciu a túto potom v televízii presadzovať. Od 1. júla minulého roku je Slovenská televízia a Slovenský rozhlas verejnoprávnou inštitúciou a v zmysle zákona, ktorý bol schválený, je napojená na štátny rozpočet samostatnou kapitolou. V tomto zmysle môže vláda v tom, že navrhne parlamentu ten či onen rozsah prostriedkov pre televíziu, ovplyvniť činnosť televízie. Samozrejme, mala by pritom vychádzať z toho, čo v televízii podporovať, aké zábery, aké programy, aby televízia či rozhlas mohli dostať tomu poslaniu, ktoré im dava zákon.

Myslím si, že je všeobecne známe, že vláda, v ktorej pán Čarnogurský hral nezanedbateľnú úlohu, na rok 1991, ale aj na rok 1992, prideliť alebo navrhla, a parlament schválil vtedajšou väčšinou taký objem finančných prostriedkov pre televíziu, že vlastne nie je možné zabezpečiť základné funkcie televízie. /Potlesk./ Pan Čarnogurský vyslovil tiež obavu, že v prípade, že by sa nejakým spôsobom zmenilo vedenie televízie, hrozí nam problém čiernobielej televízie, teda akehosí splošteného videnia. Opat' je to problém toho, akým spôsobom sa pristupovalo k personálnym zmenám po novembri 1989, čo súvisí nepochybne s tým, že to, aby vyrastol kvalifikovaný pracovník Slovenskej televízie, minimálne spravodajstva, ktoré denne pozeráme na obrazovke, je otázkou niekoľkých rokov, a nie snáď mesiacov či dní. Takže možno súvisí i s tým prístupom, ktorý bol presadzovaný v minulom volebnom období, akým spôsobom televízia funguje. Nie je ľahké, niet kam príliš siahnuť, aby sa zrodil nejaký kvalitný program a aby volanie po profesionalite dostalo svojmu sluchu.

Chcem sa teraz vyjadriť k návrhu zákona, ktorý prerokujeme. Meníme vlastne jeden výsek zo zákona o Slovenskej televízii, ktorým je fungovanie Rady Slovenskej televízie. To, čo táto predložená novela nemení, je § 7, ktorý si vám dovoľím prečítať: "Rada Slovenskej televízie je organom Slovenskej televízie, ktorý zabezpečuje jej programovú objektivnosť a nezávislosť." To je úloha organu, ktorý v podstate v samosprávnom zmysle má zabezpečovať tieto dve hlavné úlohy - programovú objektivnosť a nezávislosť. Vecna rovina problémov, o ktorej môžeme diskutovať, je, aké zloženie rady zabezpečí práve túto úlohu, tú nezávislosť a objektivnosť programu. Na jednej strane môžeme hovoriť, že to zabezpečí a môže zabezpečiť zákon v jeho súčasnej podobe.

Nemožno povedať, že súčasné formovanie rady nie je nikde na svete. Povedzme v Rakúsku či Nemecku je podobným

spôsobom kreovaná rada televízie resp. rozhlasu, a je možné hovoriť o tom, že keď sú tam viacere skupiny, to znamená politické strany, vláda, konzultačný zbor, ktorý zastupuje vlastne verejnosť a neparlamentné inštitúcie a štyria zástupcovia televízie, v takomto zložení môže prísť k tomu, že vyrovňaním rôznych záujmov, ktoré tu nepochybne existujú, sa podarí zabezpečiť objektivnosť a nezávislosť. Okrem iného sa tým rieši problém, na ktorý tu upozornili zástupcovia MKDH, ale snáď i KDH, že vlastne každej parlamentnej strane je zaručená možnosť navrhnúť človeka, o ktorom si myslí, že môže zastávať funkciu v tejto rade.

To, čo nám predkladá vladný návrh, je iný prístup, iný spôsob zabezpečenia nezávislosti a objektivnosti - devať zástupcov, nezávislých, ktorých zvolí Slovenská národná rada. Už tu bolo upozornené na to, že vzhľadom na to, že budú volení väčšinou Slovenskej národnej rady, je tu oprávnená obava i vzhľadom na politickú situáciu, alebo spolitizovanú situáciu, v ktorej žijeme, či sa podarí takýchto nezávislých odborníkov jednoducho nájsť, ktorí budú schopní zabezpečiť to, čo sa požaduje v § 7, na ktorý vladná novela nesiahla. Mój osobný názor je taký, že súčasné zloženie rady je - opakujem - vyvažovaním záujmov schopne zabezpečiť túto nezávislosť a objektivnosť omnoho lepším spôsobom.

To, čo sa v novele nerieši, súvisí s aktuálnou situáciou v Slovenskej televízii dnes. Konštatuje sa totiž, že takýmto spôsobom zvolená rada podľa súčasného zákona 254 nie je funkčná, že sa nemôže uznášať. Myslím si, že problém by bolo možné celkom dobre riešiť postupom v zmysle zákona, aby zložky, ktoré podľa zákona vymenúvajú a odvolávajú členov rady, jednoducho týchto zástupcov dovolili v prípade, že nejakí iní sa vzdali, a takto navrhovaná resp. takto zložená rada môže postupovať v zmysle zákona a navrhnúť riešiť i personálne otázky Predsedníctvu Slovenskej národnej rady alebo navrhnúť riešenie problémov, v ktorých televízia je.

V tejto súvislosti - a myslím si, že by sme to mali nejakým spôsobom zvážiť - chcem sa vyjadriť k bodu 15 spoločnej správy. Pán spoločný spravodajca odporučil schváliť bod 15 spoločnej správy, ktorý hovorí o tom, že ústredného riaditeľa volí na návrh rady Národná rada Slovenskej republiky. Nepochybne, ak nebude predsedníctvo, treba takýmto spôsobom upraviť § 11, hoci pôvodne novela s tým nerátala. Ale pôvodný § 11 znel takto: "Ústredného riaditeľa vymenúva a odvoláva na návrh rady Predsedníctvo Slovenskej národnej rady."

Dávam teda pozmeňovací návrh, aby k bodu 15 sme doplnili slová "volí a odvoláva na návrh rady Národná rada Slovenskej republiky", aby potom neprišlo k problému, pred ktorým vlastne stojíme dnes, že nie je rada - a nikto nemôže zaručiť, že rada, či 9-členná, zvolená, bude proste funkčná. Ak pride k takémuto problému, aby nebol problém s tým, kto má plniť úlohu v prípade, že to bude potrebné, a odvolať predstaviteľa Slovenskej televízie. Myslím si, že tento pozmeňovací návrh by bolo možné akceptovať.

Ovšem - a tým končím svoje vystupenie - to, čo v tejto novele nemáme, je odpoveď na problémy, v ktorých sa dnes nachádza rada televízie a situácia okolo nej. Na tieto problémy a ich riešenie táto novela odpoveď nedáva.

Ďakujem vám za pozornosť.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi poslancovi Ftačnikovi. Slovo udeľujem podpredsedovi Slovenskej národnej rady pánovi Húskovi.

Podpredseda SNR A. M. Huska:

Vážený pán predsedajúci,
vážení zástupcovia vlády,
vážené kolegyne a kolegovia,

Počuli sme tu niekoľko informácií, ktoré varovali a ktoré hovorili, aké nebezpečenstvo nas zase čaka. Pytam sa takýmto spôsobom: Je demokraticke, aby siedma veľmoc ostala v rukách tých, ktorých väčšina voličov odvrhla buď úplne, že sa vôbec do parlamentu nedostali, alebo ich vyhraničila do príslušných medzi? To je prvá otázka. Ďalšia: Je demokratické, keď riaditeľ menuje viacerych členov dozorného organu, ktorý nad ním má udržiavať dohľad? Je prave celkom jasné, že to demokratické nie je. Počuli sme tu aj slova o diktature, predtým sme počuli o pučoch, teraz o diktature, ale chcem povedať, že vtedajší pán predseda Slovenskej národnej rady prehlásil pred celým týmto auditoriom vtedajšieho pléna: "Čo chcete, veď je to demokratické, rozhodla väčšina", a zabudol povedať, že to bola väčšina Predsedníctva Slovenskej národnej rady a nie pléna. Plénum vôbec nebolo pozývane do tohto okruhu. A my navrhujeme, aby plénum rozhodlo. Buď uznávame, že volič je do tej miery rozumný, že sám sa rozhodne, akým spôsobom a komu zverí do rúk moc, alebo si myslíme, že je nedospelý, a podľa toho stareho vtípu z niekdajšieho režimu ľud treba vymeniť. Čiže, každopadne demokratickosť je v terajšom postupe zabezpečená oveľa viac ako v minulom a hrozba diktatury - ubezpečujem - nehrozí.

Počuli sme o tom, že televízia je zneistená. Upresníme si to. Áno, sú zneistení rezidenti tých politických síl, ktorých voliči vykázali do príslušných medzi. Taka je pravda, to je pravda.

Ešte niekoľko poznámok k problematike privatizácie, lebo tu bolo hovorené, že vláda nemá koncepciu, ako vlastne

s televíziou má ist ďalej. Keby si boli, vážení kolegovia, lepšie prečítali politickú dohodu, vedeli by, že dohoda o Česko-slovenskej televízii nehovorí, že sa ide odovzdať do súkromných rúk, ale že sa vytvorí obchodná spoločnosť alebo obchodná organizácia, na ktorých sa budú podieľať zúčastňovať Slovenská televízia a Česká televízia. Čiže ide o riešenie, ktoré neuskutočňuje privatizáciu tohto typu, a ani s ňou v tomto čase neuvažuje. Vieme, že - dajme tomu - súkromné záujmy zábavného typu alebo reklamného typu z iných strán, mimo našej republiky, by mohli v podstate silno narušiť vnútornú rovnováhu programovej výstavby.

A ešte by som rád pripomenul, že keď teraz hovoríme o odvolaniach, neviem, kto sa cíti byť zodpovedný za to, že niekto, dokonca z vlastného hnutia, konkrétne pan redaktor Šteľiar, bol odvolaný celkom pokojne a nahradený iným, pretože nevyhovoval vtedajšej vládnej garnitúre. Toto je však účelová demokracia. /Potlesk./

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi podpredsedovi Huskovi. V rámci § 19 sa s faktickou poznámkou prihlásil pan poslanec Kočtuch, potom pan poslanec Findra s príspevkom do rozpravy.

Poslanec H. Kočtuch:

Vážený pán predsedajúci,
vážené kolegyně,
vážení kolegovia,

takpovediac zažil som televíziu v domácnosti od jej zrodu. Poznal som jej vyhybky, siločlary, jej zákruty, zátočiny. Prekvapuje ma potom veľká nelogičnosť, ktorú som mal možnosť počuť vo vystúpení pána poslanca Mikloška a pána poslanca Černogurskeho, a priznam sa, aj u pani poslankyne

Gabiky Rothmayerovej. Gabika nam vravi, že nevieme povedať, ako to bude, počkáme, nech sa to vyvrbí, uvidíme, ale zároveň máme možnosť voliť ľudí. Vravi, že osobnosti nezávisle, pomimo politiky na Slovensku, možno hádam ani nie na prstoch jednej ruky spočítať. No ja taketo osobnosti poznám. Dovoľte za všetkých menovať napríklad Milana Rúfusa. Takže prečo by sme sa mali zdržiavať? Verifikátorom budú predsa tie osobnosti, ktoré budeme voliť ako nezávislé morálne piliere slovenskeho národa a Slovenska vôbec. Či pre istotu, že nevieme, ako to dopadne, budeme ďalej hajiť partikulárne, partajné interesy?

Pán expremier Čarnogurský hovoril, že televízia, aj každá tlač, má byť maximálne nezávislá, ale vláda jej ma dať maximálne záruky. Akaže potom závislosť a nezávislosť, keď teda televízia, aby mohla dačo vysielat', musí mať od vlády záruky, musí mať od nas všetkych záruky, že teda môže dačo vysielat alebo nemôže. Však ak je nezávislá, ide svojou cestou, kvalifikovanou cestou, a nie ako je to dnes, že v podstate obraz, ktorý sa o Česko-Slovensku, ale aj o Slovensku televíziou sprostredkuva, nie je v zmysle - da sa povedať - výroku Gogoľa "nehnevaj sa na zrkadlo, keď máš krive gamby." Žiaľbohu, hovoril som s pánom Kantúrkom nie raz pri príležitosti prerokovania rozpočtu ešte vo federácii. Vezmite si, pomedzme, dve take závažne relácie, ako je Česko-slovenský denník a Udalosti a komentare. Čo tam všetko vidíte? Horizontálne a vertikálne poskladanu mozaiku, ktorá vôbec nevytvára realisticky obraz o diani ani v Česko-Slovensku, a tobôž už nie na Slovensku. Vraavel som panovi riaditeľovi Kantúrkovi, prečo teda neda zaznieť všetkým farbám, všetkým tónom, aby televízia odražala skutočnú pulzáciu každodenného života. Prečo je to teda takto poskladané? Prečo sa Slovensku dáva tak mizivo málo priestoru a prečo sa pinzetovým spôsobom vybavujú a vyrabaju obrázky, mozaika, ktorá je reálnemu životu ďaleko vzdialená?

Aj Slovenská televízia vlastne kvalitatívne a ani kvantitatívne nezodpovedá tým nákladom. Ako predseda národohospodárskeho a rozpočtového výboru sa musím pýtať: "Aka kvalita, za akú cenu?" A za tú cenu, ktorú na televíziu v Česko-Slovensku dávame, a môžeme to dokladovať hodinou rozpočtovaných nákladov, ktoré dostáva pražské štúdio, centrálna televízia, hodinou rozpočtových nákladov, ktoré dostáva Slovenská televízia. Tá hodina je oveľa menej nákladovo položená, žiaľbohu, ale aj kvalita na jednotku ceny je zlá. Ak teda nasadzujeme, povedzme, pána Hložníka, ktorého by sme mohli tiež do Rady navrhnúť, ak nasadzujeme osobnosť nie podľa politického trička, ale podľa morálneho kreditu, ktorý tieto osobnosti majú a vyslúžili si ho nie volebnými obdobiami meniacich sa politických garnitúr, ale celým svojím životom, ak chceme navrhnúť takúto radu, myslím si, že sa netreba obávať a netreba kričať a prednášať nám tu katastrofické informatívne scenáre o tom, ako to strašne zle bude. Myslím si, že v slovenskom národe, aj v občanoch Slovenska, aj v maďarskej národnosti, aj v rusínskej, aj v ukrajinskej aj v nemeckej národnosti sú ľudia, ktorí dôstojne a so ctou môžu reprezentovať a sprostredkovať obraz Slovenska, aký je. Ale to sa musí zmeniť aj štrukturálne, aj organizačne celý systém riadenia televízie aj slovenský rozhlas.

Poviem jeden príklad: pán exprezident, jeho poradcovia a tak ďalej, sústavne kritizovali Nezávislé združenie ekonomov Slovenska /NEZES/. Mám česť mu predsedieť. X-krát som sa pýtal i do rozhlasu i do televízie - dajte nám možnosť vystúpiť. Dala sa nám za dva a pol roka jedna jediná možnosť na jednu tému, ktorú 5 minút pred začatím zmenili. Vystavili nás tak do ofsajdu. Hádám, keď sa povie jedna informácia typu "A", mala by nasledovať druhá informácia typu "B" - *Audiat et altera pars*. To sa však nedeje. To je "one way street". Jedna jednosmerná ulica, ktorou nas zasobuje Slovenská televízia a mnohokrát aj Slovenský rozhlas.

Poviem iný príklad. Prišiel český premiér pan Klaus na vysokú školu ekonomickú prednášať. Povedal: "Dva roky sa hadame s vaším NEZES-om a oni nie a nie respektovať naše názory." Nikdy sme sa, pravda, nehádali, nemali sme totiž k tomu príležitosť. Ale pánovi Klausovi ponukol Slovenský rozhlas okamžite vo štvrtok Polnočné dialogy. Žiadali sme, keďže tam bol NEZES apostrofovaný, žiadali sme pana Weidlera, dajte nám možnosť, aby sme sa vyjadrili k tomu, čo povedal vtedy podpredseda vlády a federálny minister financií. Nedostali sme doposiaľ ani len odpoveď. Takže berme veci, ako sú. Berme diktát, aký je. Mňa zastavi pani Bubilková a povie mi, že sa budeme môcť rozprávať a že bude neskreslený dialóg v Televíznom denníku aj v Udalostiach a komentároch 20 minút. V ten istý deň mám 80 sekúnd v televízii, samozrejme, vystrihnutých. S Milošom Zemanom sme diskutovali rovnocenne, ale ja som bol pod obraz. A uistujem vás, že som nebol pod obraz. A na moje 80-sekundové vystrihnuté, sploštene názory sedel v pražskom štúdiu riaditeľ devízového odboru Štátnej banky česko-slovenskej, ktorý si mal možnosť niekoľkokrát pozrieť tento šot a reagoval. Ale spätná väzba neexistovala. To už nebolo dôležité, čo si ten, ktorého za každú cenu chcem dostať pod obraz, o tom mysli.

Čo mňa na tom boli a prečo podporujem túto novelu, je nie to, že ide o partikulárne interesy, ale veľmi dobre viete tak, ako ja, že minula totalita v snahe zvíťaziť nad nami snažila sa z nás urobiť kriminalizované zivly, hlupakov atď. Tým ale sama priznávala svoju morálnu chudobu. Vsak aké je to víťazstvo vyhrať nad hlupakom? Ak teda priznam, že vyhravam nad hlupakom, že z človeka urobím najprv hlupaka, aby som vyhral, sám mravne prehravam, lebo ináč nedokážem vyhrať. Musím toho človeka ponižovať, aby som prečnieval. Tak nevdojak tu platí ono dvetisícročné perzské príslovie, ktoré je typické i pre novelu, ktorú prerokujeme, aj pre nás, ako sa k nej staviame: "Kto vie, a nevie, že vie, ten spi, toho zobudíme. Kto nevie, a vie, že nevie, ten je prostý, toho

poučme. Kto nevie, a nevie, že nevie, ten je hlupak, tomu sa vyhnime. Kto vie, a vie, že vie, ten je múdry, toho nasledujeme. Bola tu spomienka, že vláda je múdra. Myslím si, že múdrosť vlády budeme posudzovať podľa jej výsledkov a nie podľa - dalo by sa povedať - rétorických cucflekov.

Ďakujem vám za pozornosť.

/Potlesk./

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi poslancovi Kočtuchovi. S faktickou poznámkou sa prihlásil pán poslanec Dzurinda.

Poslanec M. Dzurinda:

Vážený pán predseda Slovenskej národnej rady,
vážená Slovenská národná rada,

dôvodová správa k návrhu zákona, o ktorom diskutujeme, hovorí v jednom zo svojich odsekov: "Navrhované zmeny majú za cieľ zvýrazniť nezávislosť Slovenskej televízie ako národnej verejnoprávnej inštitúcie a posilniť prvok odbornosti v jej riadení. Zároveň majú za cieľ odstrániť závislosť zloženia rady od zmeny rozloženia politických síl v Slovenskej republike." Podpredseda Slovenskej národnej rady pan Húska dal však do priamej súvislosti novelu zákona o Slovenskej televízii s výsledkami volieb, resp. odôvodňoval potrebu inovácie Rady Slovenskej televízie tak, aby korešpondovala s výsledkami volieb. Tým ste, pán podpredseda Slovenskej národnej rady, sám potvrdili, že pohnutky k novele nie sú v rovine odbornej, v rovine snah o zlepšenie činnosti Slovenskej televízie, ale jasne v rovine politickej.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi poslancovi Dzurindovi. Pan poslanec Huska s faktickou poznámkou, potom pán poslanec Cingel a potom pán poslanec Lupták.

Podpredseda SNR A. M. Húška:

Samozrejme, v tom návale sa stáva, že zabudnete presne v akých súvislostiach kto hovoril. Hovoril som len o tom, čo je demokratické a čo nie je demokratické, nehovoril som, že nahrádzam výklad dôvodov v dôvodovej správe.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi poslancovi Húskovi. Pán poslanec Cingel.

Poslanec T. Cingel:

Vážený pán predsedajúci,
vážené poslankyne,
vážení poslanci,

mám pred sebou návrh zákona, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 1991. Podpísaný je Františkom Mikloškom a Janom Čarnogurským, vlastnou rukou. Chcem povedať len toľko, a na tom zdokumentovať, ako sa dá narábať s faktami, keď ide o presadenie demokracie, a ako sa to ťažko rodí. Dovoľujem si citovať § 7 zákona v pôvodnom znení. Hovorí sa, že "Rada Slovenskej televízie /ďalej len "rada"/ je organom Slovenskej televízie, ktorý zabezpečuje jej programovú objektivnosť a nezávislosť." § 8: "Členov rady vymenováva a odvoláva a/ po jednom členovi za každú politickú stranu a politické hnutie zastúpené v Slovenskej národnej rade Predsedníctvo Slovenskej národnej rady." Neviem, koľko bolo v minulom parlamente politických strán, ale poviem vám, koľko je dnes: šesť. Keď

ovládame kupecké počty, povieme, že naše hnutie je tu zastúpené podľa starého paragrafu jedným hlasom. Povedzme, že opozičných je päť. Citujem ďalej: "Troch členov vymenováva vláda Slovenskej republiky." Keďže vláda Slovenskej republiky je zastúpená našim hnutím, dovoľím si povedať, že v takom prípade by sme už v rade mali štyroch členov. Postupujem ďalej: "Štyroch členov vymenováva ústredný riaditeľ Slovenskej televízie /ďalej len "ústredný riaditeľ"/ a troch členov konzultačný zbor."

Keď by sme postupovali podľa tohto zákona, ďalej sa hovorí, že konzultačný zbor sa na ochranu televíznych divákov skladá z delegovaných zástupcov politických strán a politických hnutí, ktoré nemajú zastúpenie v Slovenskej národnej rade, zástupcov cirkví, náboženských spoločností, odborov a občianskych združení. Dá sa povedať, že keď by sme postupovali podľa tohto zákona a nemali by sme záujem o zachovanie demokracie v budúcnosti, pretože toto je zákon robený tak, že otras v televízii vždy je spôsobený zmenou vo voľbách, keby sme hneď po úspešných voľbách boli postupovali podľa tejto litery zákona, ubezpečujem vás, že na základe rozloženia síl v parlamente by bola dnes taká situácia, že by sme mali v rade 9 členov, pretože riaditeľ vymenováva ďalších štyroch. Pre nás by nebolo problematické túto vec dosiahnuť takým spôsobom, ako tu pertraktovali naši kolegovia z iných hnutí, že tento zákon je zly. Prave do budúcnosti sa snažíme o demokraciu. A ak sa o takýto postoj snažíme, a je tu atak z druhej strany, musím povedať, že ide tu len o snahy vytíčiť svoj politický kapitál. To je všetko.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Pán poslanec, tri minúty uplynuli.

Poslanec T. Cingel:

To je všetko.

Prvy podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pekne. Pan poslanec Luptak s faktickou pripomienkou, potom ešte pani poslankyňa Rothmayerova a potom ma slovo ďalší v rozprave pán poslanec Findra.

Poslanec I. Lupták:

Myslel som si, že s touto mojou faktickou poznámkou nebudem musieť vyjsť, lebo sa prihlásil pan podpredseda Huska, že on odpovie, ale keď som počul pána poslanca Dzurindu, napadlo ma slovenské porekadlo, ktoré hovorí, že keď dvaja robia to isté, nie je to vždy to iste. Keď som počul reč pana podpredsedu a výsledok, ktorý nam povedal pan poslanec Dzurinda, zistil som, že keď dvaja počujú, nepočujú to iste. Ja som pánovi podpredsedovi Huskovi jednoznačne rozumel tak, že paradoxná situácia je, že strany sa dostali do určitej pozície - už si nespomínam presne výraz, ktorý použil pán podpredseda Huska - z dôvodu volieb. Oni nechcu rešpektovať tento výsledok volieb, ale chcú mať v televízii a v rozhlase stále rozhodujúce slovo. Pritom náš návrh je, aby sme ani my, ani oni nemali rozhodujúce slovo, aby tam boli naozaj osobnosti.

A teraz nadviažem na osobnosti. V súvislosti s návrhom tejto novely hovoríme o osobnostiach. Hovorili o nich aj poslanci z SĎĽ, aj poslanci z KDH, aj poslanci z HZDS. A keď hovoríme o osobnostiach, rád by som zdôraznil, že ak budú závislé na politickej strane, nie sú to osobnosti. Tak nehovoríme o osobnostiach, ale hovoríme o ľuďoch závislých na politických stranách. Ale tento návrh jednoznačne hovorí o osobnostiach. Napríklad už aj pan poslanec Kočtuch spome-

nul ľudí, ktorí si nedajú diktovať od žiadnej strany, ak sú osobnosťami. A dúfajme, že v rade televízie a rozhlasu tie osobnosti budú.

Pan poslanec Kočtuch sa dotkol financovania či už Slovenskej televízie alebo Českej televízie. Povedal by som takú poslednú skúsenosť, ktorú ste aj vy mohli sledovať vo federálnom vysielaní, či to už boli "Udalosti" alebo to bola prvá relácia o pol ôsmej z Košíc - "šoty", že jedny noviny dostali dávno výpoveď, lebo pôvodná organizácia mala iné podnikateľské umysly. V normálnom zákonnom termíne dostali výpoveď, museli odísť. Nuž, prosím pekne, pražská televízia si objednala šot, zaplatila ho v košickej televízii, a tí ho poslali do Prahy, obišli aj Slovensku televíziu. A zrazu sme sa dozvedeli od pána Klingera, že za to, že Slovenský východ sa musel vysťahovať z tej budovy, je zodpovedné HZDS a pán Mečiar. A vtedy som si povedal: dajbože, aby pánovi Klingerovi neušlo do nohavíc, lebo budeme zodpovední my. Takže, treba sa na to pozeráť asi z tohto hľadiska.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi poslancovi Luptákovi. Pani poslankyňa Rothmayerová s faktickou poznámkou.

Poslankyňa G. Rothmayerová:

Mne sa videlo, že sa už vo výboroch povedalo skutočne všetko, preto som nechcela ondulovať vzduch, ale predsa len mi nedá, aby som nereagovala, pretože som z tejto rozpravy mala dojem, že niektoré veci sme si dostatočne neuvedomili. Chcem zdôrazniť, že spôsob kreovania rady podľa doterajšieho spôsobu je demokratický, je vyskúšaný v niektorých krajinách, napríklad v Nemecku. Kopíruje výsledky volieb. Spôsob, ktorý navrhuje teraz táto novela, je rovnako demokratický,

tiež vyskúšaný v niektorých krajinách. Ak máme k tomu nejake výhrady, povedala som, prečo ich máme.

To je všetko. Ďakujem.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pani poslankyni Rothmayerovej. Do rozpravy sa ďalej prihlásil pán poslanec Findra za Hnutie za demokratické Slovensko. Ďalšie písomné prihlášky nemám.

Poslanec J. Findra:

Vážený pán predsedajúci,
vážená vláda,
dámy a páni,

dovoľte mi najprv taky kratučky osobný exkurz. Svojím spôsobom som rád, že vystúpenie pána profesora Kočtucha predelili faktické poznámky, pretože taky brilantný text by som bezprostredne asi sotva dokazal vybudovať. A teraz k veci.

To, čo mienim povedať, budem koncipovať na pozadí svojich skúseností z podpredsedníctva Rady Slovenskeho rozhlasu, kde som fungoval v predchádzajúcom období v takejto ulohu, v takejto funkcii. Zároveň si dovoľm reagovať aj na niektoré vystúpenia predchádzajúcich kolegov. Tak ako kolega Kočtúch, i ja by som nadviazal na prvú repliku kolegyne Rothmayerovej, ktorá uvažujúc o zmysle, o hlbkovej podstate, ako sa dnes móдне hovorí, o filozofii navrhovanej novely, povedala približne toto - možno nebudem presne citovať: "Ak mám hovoriť o podstate demokracie v súvislosti s týmto zákonom, môžem konštatovať, že tu ide bezosporu o myšlienku ušľachtilú." Súhlasím. Naozaj sa domnievam, že tu ide o myšlienku ušľachtilú, pretože tento spôsob kreovania rozhlasovej a televíznej rady má svoje prednosti.

Napríklad predchádzajúce kreovanie - už to pán Cingel naznačil - sa koncipovalo približne takto: boli tam, pocho-piteľne, zastupení zastupcovia politických parlamentných stran. Tí, predpokladajme, a ono to tak aj bolo, uplatňujú v rade stranicky pohľad. Riaditeľ rozhlasu resp. televízie deleguje štyroch reprezentantov. Pripusťme, a je to naozaj tak, že títo majú účelový pohľad. Podobne pragmatický, čiže účelový pohľad vlastne uplatňujú aj reprezentanti, ktorých deleguje vláda. A tak sa mi teda vidí, že navrhovaný spôsob kreovania má podstatne bližšie k demokratickým princípom, ako spôsob, ktorý sa uplatňoval v predchádzajúcom zákone. To je moja prvá poznámka.

Druhá poznámka - osobnosti. Nebudem túto vec rozvádzať, hoci som si toto heslo poznačil. Bolo by nesmierne smutné, v prvej chvíli sa mi ponúklo slovo tragické, ak by sme na Slovensku naozaj nenašli devať osobností, ktoré majú mravnú vnútornú koncepciu, ktoré majú usporiadaný etický, individuálny systém a aj v sociálnom kontexte sa dokážu správať v zmysle tohto etického princípu. Neviem, či sa dobre pama-tám, myslím, že sa tu spomínal Rúfus. Takýchto osobností máme viac, hoci Rúfus je bezosporu bezvýnimčný.

Druhá vec - ešte k demokracii. Myslím ší, že aj na to myslela vo svojej replike pani Rothmayerova, keď sa jej po-zdávala táto myšlienka ako ušľachtila. Ak nebudem správne interpretovať, tak sa ospravedlňujem. Pozrite sa, devať čle-nov rady. Istým spôsobom, samozrejme, demokratickým, sa na-vrhnú, parlament ich zvolí, ale je tu poistka, a to je tzv. rotácia. Znamená to, že po dvoch rokoch na základe istej normy dôjde k obmene. To znamená, že isté hnutie, ktoré v istom čase možno má prevahu a potom dokáže túto prevahu uplatniť, ju uplatní na dva roky. Po dvoch rokoch dôjde k obmene a po ďalších dvoch rokoch, čiže ešte v priebehu funkčného obdobia, po štyroch rokoch funkčného obdobia iste-

ho parlamentu dôjde dvakrát k obmene. Z deviatich ľudí, ktorých si, podľa obáv niektorých kolegov, nominovalo nejaké víťazné hnutie, tam teda zostanu iba traja.

Otázka času. Tu sa naznačuje otázka času vo vzťahu k prepolitizovaniu spoločnosti. Neviem, či som dobre rozumel tomuto vzťahu. Vychádza mi to tak, ako keby sme mali čakať na príhodný čas, keď spoločnosť bude odpolitizovaná. A to bude tá chvíľa, ktorá bude podľa všetkého asi najvhodnejšia na to, aby sme mohli uvažovať o prijatí novelizácie. Nehnevajte sa, kto určí ten časový horizont, tú chvíľu, kedy je spoločnosť odpolitizovaná? Bude niekedy, jestvuje taká spoločnosť? Možno že niekedy sa výraznejšie akcentuje politikum v celom sociálno-spoločenskom kontexte, ale neverím, že v tomto storočí, a asi ani v nasledujúcom, bude spoločnosť absolútne apolitická. To by bol nonsens.

Predposledná moja poznámka je ku kolegovi Mikloškovi a čiastočne ku kolegovi pánovi poslancovi Čarnogurskému. Nehnevajte sa, ale katastrofické prognózy ako individuálne vízie, to tu už naozaj bolo. A myslím si, že v tomto bode pán profesor Rúska odpovedal veľmi presne. Už sa tu všeličo tomuto národu predostieralo ako krutý fakt, ktorý znamená zánik demokracie. Teraz sa znova, práve v súvislosti s touto kauzou, s prípadom tohto návrhu novelizácie, predostierajú katastrofické prognózy. Nebudem ich tu citovať.

Posledná vec - tu absolútne vychádzam zo svojej skúsenosti. Všetci veľmi dobre vieme, alebo väčšina z nás vie, že v rozhlase je - použijem take slovo s istým semantickým nádychom - relatívne solídna situácia, zatiaľ čo v televízii sa to rozsypalo, skutočne sa to rozsypalo tak, ako sa rozsypala Rada Slovenskej televízie. Čo sa stalo? Nemyslím si, pán poslanec Čarnogurský, že vláda nemá koncepciu televízie, a má byť ticho, keďže ju nemá. Dovoľte, aby som to otočil

trocha ináč. Televízia nemá koncepciu. A televízia to nie je iba inštitúcia - to fyzické, to materiálne - to sú ľudia.

Dovoľte, aby som v tejto súvislosti pripomenul, že to, čo stihol urobiť rozhlas, činitelia rozhlasu, teda predstavitelia rozhlasu, to televízia nedokázala urobiť. To je zásadná chyba. Preto je to tam tak, ako to je, pretože tam, kde niet normy, tam je bezbrehá demokracia, čiže anarchia. O čo ide? Mám tu pred sebou stanovisko k situácii v Slovenskej televízii od závodného výboru odborov v Slovenskej televízii. Pripomeniem vám dokumenty, ktoré televízia nedokázala doteraz predložiť Rade Slovenskej televízie. Rozhlas to dokázal urobiť. Teraz nebudem skúmať, či preto, že rozhlasová rada sa istým spôsobom správala, alebo preto, že sa istým spôsobom správalo vedenie Slovenského rozhlasu, ktoré sa malo, mimochodom, povaliť. Ale o tejto kauze tu nebudem hovoriť, pretože to sú zaujímavé veci, pokiaľ ide o demokraciu, samozrejme.

Takže po prvé - Slovenská televízia doteraz nemá schválený štatút Slovenskej televízie. Ďalej nemá schválený štatút programových pracovníkov Slovenskej televízie, nemá schválenú typovú vysielaciu štruktúru, nemá schválené dlhodobé plány a koncepcie v oblasti programu, neexistuje platný organizačný poriadok Slovenskej televízie. V siedmom bode sa tu hovorí - citujem doslova: "Ústredný riaditeľ Slovenskej televízie vydáva vnútorné pracovno-právne predpisy formou rozhodnutí ústredného riaditeľa." V tejto chvíli naozaj vzniká otázka, načo tam bola televízna rada, ktorá ma v týchto zásadných veciach, o ktorých som hovoril, rozhodujúce postavenie, zásadné a rozhodujúce slovo.

Takže záverom - nemám dôvod neprikloniť sa a nedať svoj hlas, ak to môžem takto verejne povedať, za prijatie predkladanej novely, okrem iného aj preto, že je to naozaj cesta istej demokratickej ušľachtilosti, a to aj napriek tomu, že

pani kolegyňa Rothmayerová naznačuje istu skusobnú lehotu.
Tá v živote vždy byva.

Ďakujem.

/Potlesk./

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi poslancovi Fındrovi. Pan poslanec Pollak
- faktická poznámka.

Poslanec M. Pollak:

Váženy pán predsedajúci,

vzhľadom na to, že pan kolega Ľuptak prisiel do saly,
môžem s faktickou poznámkou realne vystúpiť, pretože padne
na úrodnú pôdu. On totiž povedal iba časť pravdy. Vyslovil
sa tu a konštatoval nejake vypovedne lehoty redakcii. Samo-
zrejme, ide o Slovenský východ, regionálny denník, ale zabu-
dol povedať, že ten pán, ktorý dal vypoveď, je zhodou okol-
ností momentálne predsedom predstavenstva akciovej spoloč-
nosti, teda podniká prave v tých priestoroch, a ide o nový
denník, takže nie je to až tak ligotave, čiste. Samozrejme,
odvahu zhodou okolností nabrali akurát dva dni po voľbach,
pričom pôvodnú redakciu Slovenského východu to už stalo mi-
lión korún. Samozrejme, su za tým stavebné podniky. Možno
pán minister hospodárstva by sa k tomu vedel vyjadriť, či
v súčasnosti stavebné štátne podniky prosperuju až natoľko,
aby zase aspoň okolo miliona korún vložili do nového denní-
ka, teda na ukor toho, ktorý už je zabehany. Nechcem to ďa-
lej rozoberať, samozrejme, ani kontrolovať gate a podobne
veci, proste cudzích ľudí.

K pánovi Fındrovi snáď iba tolko, že som rad, že nie-
ktoré zámery sa televízii naozaj nepodarilo realizovať, pre-

tože keď som to začul, zdesila ma predstava, že Radiožurnál by vedel vysielat aj v televízii. /Potlesk./

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi poslancovi Pollákovi za faktickú pripomienku. Všímli ste si, že sa usilujem nezasahovať do diskusie, ale predseda len by som prosil, aby veci, ktoré patria skôr do kuloárov, alebo veci, ktoré patria skôr na interpeľácie, sme si nechali na príhodnú chvíľu a teraz sa vrátili k meritu nášho dnešného sedenia.

Podľa regulí, ktoré sme si stanovili, mali by sme ukončiť schôdzu, dovoľím si však dať návrh. Keďže bodov rokovania je veľa a mali by sme rozhodnúť o návrhu novely zákona na základe argumentov, ktoré sme teraz počuli, aby sme dokončili dnes rokovanie k štvrtému bodu s tým, že sme s pánom predsedom rozhodli, že dnes nebude Predsedníctvo Slovenskej národnej rady. Uskutočnilo by sa zajtra o 8.30 hodine s tým programom, ktorý bol nadnes. Zajtra by sme mohli začať rokovanie Slovenskej národnej rady o 10.00 hodine piatym bodom programu.

Prosim, pán poslanec Masarík.

Poslanec J. Masarík:

Pán predsedaajúci, domnievam sa, že ak Predsedníctvo Slovenskej národnej rady určilo 19.00 hodinu ako horný limit, nemali by sme robiť výnimky. Preto navrhujem, aby bola schôdza prerušená, aby sme pokračovali zajtra, trebárs o 9.00 hodine ráno.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Regula, ktorú stanovilo Predsedníctvo Slovenskej národnej rady, je regulou nižšieho orgánu. Slovenska národná rada má právo uznieť sa na tom, že budeme pokračovať v dnešnom rokovaní, že urobíme výnimku. Už sa tak stalo v prípade ustavy, aj v ďalších prípadoch. Ale vzhľadom na to, že ste dali návrh na ukončenie schôdze, nechám o ňom bez rozpravy hlasovať.

Pán poslanec Čarnogurský.

Poslanec J. Čarnogurský:

Pán predsedajúci, pre istotu, ak by tento návrh bol schválený, chcel by som povedať toľko, že som položil otázku na pána predsedu Slovenskej národnej rady Gašparoviča, ktorého zodpovedanie sa vzťahuje k zasadnutiu Predsedníctva Slovenskej národnej rady, a bez ohľadu na to, či bude dnes večer alebo zajtra pred schôdzou Slovenskej národnej rady, bol by som rád, keby som na ňu ešte dnes dostal odpoveď.

Predseda SNR I. Gašparovič:

Nebol som tu, neviem, čo povedal pan Čarnogurský.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Pán poslanec, pan predseda bol akurát chvíľočku mimo sály. Keby ste svoju poznámku zopakovali.

Poslanec J. Čarnogurský:

Na programe zasadnutia Predsedníctva Slovenskej národnej rady plánovaného nadnes, po skončení tejto schôdze, nie je bod programu - odvolanie riaditeľa Slovenskej televízie.

Je tam však bod rôzne, v ktorom by prípadne taký bod niekto z členov predsedníctva mohol naniest. Preto sa pýtam vás, pán predseda, či vy osobne, alebo niektorý iný člen Predsedníctva Slovenskej národnej rady hodlá naniest na program zasadnutia Predsedníctva Slovenskej národnej rady odvolanie riaditeľa Slovenskej televízie.

Predseda SNR I. Gašparovič:

Pán poslanec, skoro som sa dostal do rozpakov. Nie som jasnovidec, neviem, či niekto predloží takyto návrh. Osobne ho predkladať nebudem, ale pochopte ma. Skusím si nabudúce priniesť takú guľu /smiech v sále/, ale teraz neviem. /Potlesk./

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Dámy a páni, vrátime sa teda k hlasovaniu o návrhu pána poslanca Masarika, aby sme ukončili dnešné rokovanie Slovenskej národnej rady a aby sme začali zajtra o 9.00 hodine.

Hlasujeme o ukončení dnešnej schôdze.

Prosím, prezentujme sa.

/Prezentovalo sa 124 poslancov./

Prosím, kto je za návrh pána poslanca Masarika, aby sme ukončili dnešné naše rokovanie?

Za návrh hlasovalo 34 poslancov.

Kto je proti?

Proti návrhu hlasovalo 84 poslancov.

Kto sa zdržal hlasovania?

Hlasovania sa zdržalo 6 poslancov.

Pokračujeme v rokovaní dnešnej schôdze do ukončenia štvrtého bodu programu.

Konštatujem, že nemám ďalšieho poslanca prihlaseného do rozpravy, preto ukončujem rozpravu k štvrtému bodu. Pytam sa pána ministra Slobodníka, či sa chce vyjadriť k rozprave ako predkladateľ návrhu.

Minister kultúry SR D. Slobodník:

Vážený pán predsedajúci, mohol by som sa vyjadriť, ale naozaj chcem skrátiť utrpenie tých, ktorí sa tak ponahľajú domov, preto sa zriekam záverečného slova. /Potlesk./

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi ministrovi. Žiada si záverečné slovo spoločný spravodajca výborov pán poslanec Gazdík?

Poslanec I. Gazdík:

Nie.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Potom môžeme pristúpiť k hlasovaniu. Prosím pána poslanca, aby postupne uvádzal hlasovanie o jednotlivých bodoch v zmysle spoločnej správy a výsledkov rozpravy.

Poslanec I. Gazdík:

Vážené dámy a páni,

z diskusie vyplynul jeden pozmeňovací návrh pána poslanca Ftáčnika. Ide o bod 15 spoločnej správy, kde by celá veta mala znieť: "Ústredného riaditeľa volí a odvoláva na návrh rady Národná rada Slovenskej republiky." Myslím, že návrh pána Ftáčnika nielen možno, ale aj treba akceptovať.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ešte raz prosím, lebo nebolo zrejme rozumieť.

Poslanec I. Gazdík:

Myslím, že nielen možno, ale aj treba návrh pana poslanca Ftáčnika akceptovať. Teda odporúčam tento doplnok prijať. Znenie by bolo - opakujem: "Ústredného riaditeľa voľi a odvoláva na návrh rady Národná rada Slovenskej republiky." Odporúčam prijať a prosím, ak by sa mohlo o tomto bode hlasovať hneď.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Najprv budeme hlasovať an blok o vašich pôvodných návrhoch, ktoré ste predniesli.

Ak je návrh pána poslanca Ftáčnika v rozpore s niektorým článkom z bloku, prosím, aby ste vyňali článok 15 z hlasovania an blok.

Poslanec I. Gazdík:

Bod 15 odporúčam vyňať zo spoločného hlasovania a odporúčam prijať body 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 17 a 18. Odporúčam, aby sa o týchto bodoch hlasovalo an blok.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Prosím, faktická poznámka - pán poslanec Ftáčnik.

Poslanec M. Ftáčnik:

Chcem len procedurálne upozorniť na to, že pán spravodajca dal aj bod 15 do spoločného hlasovania. Ja som ho ne-

spochybnil, ale doplnil som ho. Nenavrhoval som vyňať tento bod zo spoločného hlasovania. Pán spravodajca predniesol návrh na hlasovanie an blok, ja som ho len doplnil. To bol môj pozmeňovací návrh. Teda kľudne môžeme o ňom hlasovať v an bloku a potom ho doplniť alebo nedoplniť, podľa toho, ako rozhodne národná rada.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Keďže sme ho vyňali zo spoločného hlasovania, môžeme to urobiť tak, že o doplnenom znení článku 15 budeme hlasovať osobitne.

Prosím, prezentujme sa.

Konštatujem, že v sále je 127 poslancov, sme uznášania-schopní.

Kto je za návrhy, ktoré čítal pán spoločný spravodajca?

/Za návrhy hlasovalo 100 poslancov./

Kto je proti?

/Proti návrhom hlasoval 1 poslanec./

Kto sa zdržal hlasovania?

/Hlasovania sa zdržalo 26 poslancov./

Konštatujem, že návrhy boli prijaté.

Poslanec I. Gazdík:

Keďže v spoločnom hlasovaní sme prijali body 3 a 9, z ďalšieho hlasovania sa tým vylučujú body 4 a 10. Neodporúčam hlasovať za body 5, 13 a 16.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Takže hlasujeme o bodoch 5, 13 a 16 s tým, že pan spoločný spravodajca odporuča ich neprijat.

Prosím, prezentujme sa.
Prítomných je 126 poslancov.
Kto je za prijatie bodov 5, 13 a 16?
Za prijatie hlasovalo 6 poslancov.
Kto je proti?
Proti hlasovalo 92 poslancov.
Kto sa zdržal hlasovania?
Hlasovania sa zdržalo 28 poslancov.

Konštatujem, že body 5, 13 a 16 spoločnej správy neboli prijaté.

Poslanec I. Gazdik:

Napokon zostáva na hlasovanie zo spoločnej správy bod 15, ktorý bude po doplnení podľa návrhu pána poslanca Ftáčnika zniet: "Ústredného riaditeľa volí a odvoláva na návrh rady Národná rada Slovenskej republiky." Odporúčam prijať.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Prosím, prezentujme sa.
Prítomných je 124 poslancov.
Kto je za návrh pána poslanca Ftáčnika?
Za návrh hlasovalo 123 poslancov.
Kto je proti?
Proti návrhu nehlasoval žiaden poslanec.
Kto sa zdržal hlasovania?
Hlasovania sa zdržal 1 poslanec.

Konštatujem, že bod 15 spoločnej správy s doplňujúcim návrhom pána poslanca Ftáčnika bol schvalený.

Poslanec I. Gazdik:

Vážený pán predsedajúci, zostala mi už len jedna povinnosť. Vládny návrh zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady číslo 254/1991 Zb. o Slovenskej televízii odporúčam prijať ako celok.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Prosím, prezentujme sa.

Prezentovalo sa 126 poslancov.

Kto je za návrh zákona s doplnkami, ktoré boli schválené?

Za návrh zákona hlasovalo 81 poslancov.

Kto je proti návrhu zákona?

Proti návrhu hlasovalo 26 poslancov.

Kto sa zdržal hlasovania?

Hlasovania sa zdržalo 19 poslancov.

Za návrh zákona hlasovalo 81 poslancov, 26 bolo proti, 19 sa zdržalo hlasovania.

Konštatujem, že sme schválili vládny návrh zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady číslo 254/1990 Zb. o Slovenskej televízii. /Potlesk./

Dámy a páni, kým sa rozídeme, prosím členov Predsedníctva Slovenskej národnej rady, aby prišli do malej zasadacky presne o 8.30 hodine. Rokovanie Slovenskej národnej rady, ktoré bude pokračovať bodom číslo 5, začne o 10.00 hodine. Taktiež vás prosím, aby ste boli dochvilní, aby sme mohli začať včas.

Druhý deň rokovania 6. schôdze Slovenskej narodnej rady
30. septembra 1992

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Damy a páni,

budeme pokračovať v rokovaní 6. schôdze Slovenskej narodnej rady p i a t y m bodom programu, ktorým je

Vládny návrh zákona Slovenskej narodnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej narodnej rady číslo 255/1991 Zb. o Slovenskom rozhlase.

Materiál k tomuto bodu ste dostali ako tlač Slovenskej narodnej rady číslo 36 a spoločnú správu výborov ako tlač číslo 36a.

Vládny návrh zákona z poverenia vlády Slovenskej republiky odôvodní minister kultúry pan Dušan Slobodník. Prosím ho, aby sa ujal slova.

Minister kultúry SR D. Slobodník:

Váženy pán predsedajúci,

vážené dámy,

vážení páni,

nechcem vám tu čítať celý text uvodného slova, pretože chcem šetriť váš čas a vlastne je to to iste, čo sme prerokovali včera, keď sa hovorilo o novelizácii zákona o Slovenskej televízii. Pohnútky su rovnake. Účel je rovnaký. Chcel by som len zdôrazniť, ako to tu niekto naznačil včera, že rozhlas je normalnejší, a predseda sa chceme usilovať o to,

aby sa presadila verejnoprávna inštitucionalizácia rozhlasu. To znamená, že aj v tomto prípade chceme, aby tu pôsobila rozhlasová rada pozostávajúca z 9 členov, ktorí budú zvolení z oveľa širšieho počtu našich občanov. Chcem zdôrazniť, že ak sa tu včera zo strany opozície zdôraznilo, že nemáme 9 nezávislých ľudí, ktorí by mohli slúžiť - slúžiť je zlé slovo, prepáčte - pracovať v Rade Slovenskej televízie, samozrejme, nie je to pravda. Keby Slovensko nemalo nie 9, ale 9 999 alebo 99 999 nezávislých osobností, bolo by to veľmi zlé. Preto dovoľte, aby som nečítal celé toto úvodné slovo a poprosil vás, aby ste prerokovali tento návrh zákona o novelizácii rozhlasovej rady, aby ste s ním vyslovili súhlas.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem panovi ministrovi. Prosím spoločného spravodajcu výborov pána poslanca Igora Gazdika, aby predniesol správu o výsledkoch prerokovania vládneho návrhu zákona vo výborech Slovenskej národnej rady.

Poslanec I. Gazdik:

Vážené dámy,
vážení páni,
vážení pán predsedajúci,

to podstatné, čo sa týka noviel zákona o Slovenskej televízii a Slovenskom rozhlase, som povedal už v spoločnom úvode včera. Dovoľte, aby som však zdôraznil, že členmi rady majú byť osobnosti verejného a kulturného života, ktoré bez ohľadu na svoje politické názory budú schopné presadzovať programovú objektivnosť, najmä spravodajstva, a nezávislosť týchto médií. Nezávislosť od štátnych orgánov a politických strán je totiž jedinou zárukou objektivnosti a nezávislosti. V záujme nového prístupu ku kreovaniu Rady Slovenskeho rozhlasu, ale aj posilnenia princípu odbornosti a nezávislosti,

ktorý som podčiarkol, zmeny uvedené vo vládnom návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady číslo 255/1991 Zb. o Slovenskom rozhlase, odporúčam podporiť.

Výbory Slovenskej národnej rady vládny návrh zákona prerokovali. Ústavnoprávny výbor, národohospodársky a rozpočtový výbor, výbor pre petície, právnu ochranu a bezpečnosť, zahraničný výbor a výbor pre vzdelanie, vedu a kultúru s vládny návrhom zákona súhlasili a odporučili ho Slovenskej národnej rade schváliť so zmenami a doplnkami uvedenými v ich uzneseniach tak, ako sú premietnuté v spoločnej správe. Dovoľte mi poprosiť vás, aby ste si v spoločnej správe, ktorú máte pod bodom 36a, v súvislosti s včera prijatým doplnkom bodu 15 v zákone o Slovenskej televízii, ktorý navrhol pán poslanec Ftáčnik, doplnili v bode 13 vo vete "Ústredného riaditeľa volí na návrh rady Národná rada Slovenskej republiky" o slovo "odvoláva". Celá veta bude znieť: "Ústredného riaditeľa volí a odvoláva na návrh Rady Národná rada Slovenskej republiky."

Zo spoločnej správy odporúčam prijať body 1, 2, 3, 6, 7, 9, 11, 13, 16 a 18. Tieto v spoločnom hlasovaní budem odporúčať prijať. Pri pozitívnom hlasovaní o týchto bodoch sa prijatím bodu 3 vylučuje z hlasovania bod 4 a prijatím bodu 13 bod 15. Neodporúčam prijať body 5, 8, 10, 12, 14, 17 a 19 a taktiež navrhujem, aby sa aj o týchto bodoch hlasovalo an blok.

Pán predsedajúci, ďakujem.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem aj ja. Do rozpravy sa zatiaľ písomne neprihlásil nikto z poslancov. Pýtam sa, dámy a páni, kto sa chce vyjadriť k tomuto návrhu zákona?

Pán poslanec Masarik.

Poslanec J. Masarik:

Vážená Slovenská národná rada,
vážená vláda,
dámy a páni,

tlač, televízia, všeobecne oznamovacie prostriedky, dostali názov siedma veľmoc. O ich mimoriadnej dôležitosti svedčí i skutočnosť, že pri vojenských štátnych prevratoch jedna z kľúčových úloh pučistov, od úspechu ktorej závisí úspech celej operácie, je obsadenie rozhlasu, televízie a tlačiarňí. Na Slovensku včera nerinčali zbrane, ale v tejto sále utrpela demokracia knock-out. /Potlesk./ Vládnuca strana urobila ďalší krok na ceste k zmocneniu sa ústredných médií. Včera televízia, dnes rozhlas. Spytujem sa, čo bude nasledovať zajtra?

Vážené poslankyne, poslanci, niektorí sa ironicky usmievate. Poďme si teda spoločne zaspomínať na niektoré udalosti z predchádzajúcich mesiacov. Musel odísť prezident, ktorý mal odvahu pred niekoľkými mesiacmi kriticky sa vysloviť na adresu jedného hnutia. Spočítane su dni televízneho kanála F 1, ktorý si dovoľil poskytnúť priestor pluralite názorov na adresu toho istého politického subjektu a činnosť politikov, ktorí ho reprezentujú. Došlo k opatovnému poštátňneniu Danubiaprintu, čím sa zažehnalo riziko šírenia nezávislých a prípadne iných ako provládnych názorov v slovenskej tlači. Uskutočnili sa kroky smerujúce k informačnej blokade nepohodlných žurnalistov tým, že jestvujú zoznamy preferovaných a neželaných novinárov, ktorým sa odopierajú potrebné informácie len preto, že si dovoľili vybočiť z radu. Pracuje sa na likvidácii denníka Smena a najnovšie Slovenského východu. Do nemilosti sa už dostáva i Slobodná Eu-

rópa, našťastie, chápadlá moci nesiahajú až za hranice.
/Potlesk./

Popredný vládny činiteľ odporúča pracovníkom oznamovacích prostriedkov etickú samoreguláciu, čo inými slovami znamená autocenzúru alebo po slovensky "drž hubu a krok". V posledných dvoch mesiacoch sa pozornosť sústredila na Slovenskú televíziu, ktorá zrejme tiež, i keď nepatrne, vybočila z radu tým, že odmietla stať sa slúžkou vlády. A pretože doterajšia Rada Slovenskej televízie ani jej predseda si nedali vložiť jarmo na šiju, skončila ich era.

Nevymenoval som všetky prípady vhodne povšimnutia, ale aj tieto kamienky vytvárajú mozaiku, z ktorej sa jasne črtajú kontúry obrazu, ktorý môžeme nazvať súmrak demokracie na Slovensku. Demokracie natoľko krehkej a neduživej, že nemá dosť sil brániť sa. Uistujem vás, damy a páni, že vo vyspelejšej, zabehnutej demokracii by argumenty, ktoré som uviedol, stačili na precitnutie poslancov a na niekoľkonásobný pád vlády. Ak včera utrpela nezávislosť médií prvý knockaut, dnes sa pripravuje druhý a exekútormi sme my. Ak včera bolo možné demokraciu podržať, po dnešku sa môže zosypať. Na našich pleciach, kolegyne a kolegovia, leží zodpovednosť za všetky dôsledky, ktoré z toho vyplynú v budúcnosti. Prosím, myslíme pri hlasovaní na to.

Ďakujem vám.

/Potlesk./

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi poslancovi Masarikovi za jeho príspevok do rozpravy. O slovo sa prihlásila poslankyňa Gabriela Rothmayerová za Stranu demokratickej ľavice.

Poslankyňa G. Rothmayerová:

Vážený pán predseda,
pán predsedajúci,
vážená Slovenská národná rada,

vyznávam zásadu, že strany, ktoré nie su pri vlade, by mali vlastne kritizovať iba vládu a nemali by sa pušťať navzájom do seba. Ale dnes musím túto zásadu porušiť a musím konštatovať, že nie je celkom pravda to, čo tu odznelo včera a čo odznelo aj teraz pred chvíľkou, že utrpela demokracia. Pretože si spomínam - a kolegovia poslanci z Federálneho zhromaždenia mi to potvrdia - že zhruba pred rokom sme vo Federálnom zhromaždení volili rozhlasovú a federalnú radu presne na takom princípe, ako sme volili včera a dnes. Čiže otázka nezníe tak, či utrpela demokracia alebo nie. Prosím vás, nepoužívajme kategorické, silne slova - nastup diktatury atď. Nemá to poklad v zákone.

Ďakujem.
/Potlesk./

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem poslankyni Rothmayerovej. Vystupí pani poslankyňa Aibeková.

Poslankyňa M. Aibeková:

Vážený pán predsedajúci,
vážená Slovenská národná rada,

neplánovala som vystúpiť, preto prepačte, ak moja reč bude trošku nesúvislá. Už včera a dnes sme si vypočuli vystúpenia kolegov z KDH. Mňa naozaj veľmi dojma ich starostlivosť o televíziu, rozhlas a ďalšie media. Pritom si asi

veľmi dobre všetci pamätáme, čo oni rozputali tu, ni podo tohoto parlamentu proti mladému autorovi Kasandroví, ktorý napísal článok alebo viziú, poviedku do Kultúrneho života. Takže veľmi ma prekvapuje, že dnes pan poslanec Masarik sa tu obáva novej diktatury a vobec, už tu spomenula tu terminológiu pani poslankyňa Rothmayerová. Dovolila by som si spýtať sa - pan poslanec Mikloško včera tu s tým začal - nebola diktatura to, že za jeho predsedovania v Slovenskej národnej rade sa denno-denne objavovali v televízii iba oni? Nebolo dňa, aby sa v televízii neobjavili. Opozícia davali veľmi malý priestor. Aká je dnes situácia? Vedúce hnutie a vedúci predstavitelia sa vlastne do televízie takmer nedostanú. Takže neviem, o akej diktature to hovorí. Maju asi veľmi krátku pamäť, a bola by som rada, keby si na toto všetko spomenuli.

Ďakujem vám.

/Potlesk./

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem za faktickú pripomienku pani poslankyni Aibekovej z Hnutia za demokratické Slovensko. S ďalšou faktickou pripomienkou sa hlási pan poslanec Jan Čarnogurský za Kresťansko-demokratické hnutie.

Poslanec J. Čarnogurský:

Chcel by som pripomenúť pani poslankyni a snáď aj ďalším, že napríklad vedúcim spravodajstva v Slovenskom rozhlasе bol pán Ivan Mjartan prakticky takmer až do dňa svojho kandidovania na kandidatnej listine HZDS. To ako jeden príklad. Ako iný príklad nech mi je dovolené povedať, ako postupuje HZDS. Včera som sa opýtal predsedu Slovenskej národnej rady pána Gašparoviča, či bude dnes na programe Príslušníctva Slovenskej národnej rady bod programu odvolanie riad

diteľa televízie pána Kleisa. Pan Gašparovic povedal, že o tom nevie, ale že si v budúcnosti bude so sebou nosiť veštechú sklenenú guľu, aby vedel lepšie. Dnes tento bod na programe Predsedníctva Slovenskej národnej rady je. Preto sa pýtam pána predsedu Slovenskej národnej rady, či jeho sľub, že bude v budúcnosti nosiť veštechu sklenenú guľu, aby poznal program Predsedníctva Slovenskej národnej rady, máme považovať za zavazný prísľub.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss.

Ďakujem panovi Čarnogurskemu. S ďalšou faktickou poznámkou sa prihlasil pán poslanec Findra za Hnutie za demokratické Slovensko.

Poslanec J. Findra:

Vážené kolegyně, kolegovia,

pán poslanec Masarik nás vyzval, aby sme si zaspomínali. Chcel som reagovať na tú výzvu a potom som si povedal - netreba. Ale teraz, po vystúpení pána Čarnogurskeho predsa len musím povedať čosi zo skúsenosti z práce rozhlasovej rady. Môžem vás uistiť, že radu rozhlasu desiatky hodín zamestnávali dva základné problémy - nie niekoľko hodín, desiatky hodín. Prvý problém bol Radiožurnál a druhý problém bol riaditeľ rozhlasu a jeho námestník. Nepodarilo sa ani jedno, ani druhé až do kritickej fázy, keď napokon predsa len pán Mjartan a tuším pan Geci boli odvolaní. Nepodarilo sa to, pretože rada a jej jednotliví členovia dokazali svoj individuálny mravný potenciál povýšiť nad príkazy strany alebo hnutia. To je jedna moja poznámka. Môžem ju podrobne rozvádzať, ale nemá to zmysel.

Druhá poznámka - problém riaditeľa rozhlasu sa riešil v Rade Slovenskeho rozhlasu okolo tridsať hodín čistého ča-

su. Hľadali sa metódy a spôsoby ako riešiť problém riaditeľa "demokraticky". Hovorilo sa o konkurze. A tu pripomínam kategóriu konkurzov. Hľadala sa cesta k tomu, aby nie rozhlasová rada navrhla Predsedníctvu Slovenskej národnej rady kandidáta na post riaditeľa; napokon po peripetiách, tvrdých diskusiách a rokovaníach predsa len rada navrhla Predsedníctvu Slovenskej národnej rady pana Štefka, napriek tomu, že sa hľadali iné tzv. demokraticke cesty v konkurze. Istí predstavitelia - a nebudem tu konkrétny a mohol by som byť, ak bude treba, budem konkrétny - tvrdo volali po konkurze, aby sa Slováci mohli prihlásiť na post riaditeľa v rozhlase, aby sa to uskutočnilo vyberom. Taká bola demokracia a takto to vyzeralo aj v rozhlase. Rozhlasová rada, opierajúc sa o existujúci zákon, si bola vedomá svojich prav aj svojej zodpovednosti, ale práve vďaka tomu, že tu nebol potlačený individuálny mravný princíp nejakým príkazom u istých ľudí, od ktorých sa čakalo niečo iné. To je všetko. /Potlesk./

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi poslancovi Findrovi z Hnutia za demokratické Slovensko. S faktickou poznámkou sa ďalej prihlasil pán poslanec Ľupták z HZDS.

Poslanec I. Ľupták:

Vážene dámy a pán,

myslím si, že po včerajšej rozprave budete so mnou súhlasiť, že my, ako tu sedíme - jedna strana, druhá strana, stred - sa asi nedohodneme a nenájde spoločný pohľad na demokraciu. Každý má svoj vlastný pohľad. Preto si myslím, podme hlasovať, ukončíme to a schválme túto radu nezávislých odborníkov, ktorí na demokraciu v masovokomunikačných prostriedkoch nebudú mať pohľad ani náš, ani váš, ani ich. A keďže aj ja mám svoj osobitný pohľad na demokraciu, demo-

krátky navrhujem ukončenie rozpravy a dajme o tom hlasovať.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem. Dávam slovo na ďalšiu faktickú pripomienku panovi poslancovi Brockovi. Potom budeme hlasovať.

Poslanec J. Brocka:

Páni poslanci, teraz pan poslanec Findra vlastne vysvetlil, že rozhlasová rada bola funkčná. Čiže dávam otázku, alebo nechápem, prečo treba tento spôsob meniť.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Pán poslanec Koteles.

Poslanec P. Koteles:

Vážena Slovenská národná rada,
vážení poslanci,

mal by som pozmeňujúci návrh. Vzhľadom na to, že Slovenský rozhlas zabezpečuje aj národnostné vysielanie, ktoré sleduje špecifické ciele informovať a zabávať občanov národnostných menšín v materinskom jazyku odporúčam, aby Slovenská národná rada brala do úvahy túto skutočnosť pri vytvorení rozhlasovej rady. Garantom týchto požiadaviek by mal byť odborník, ktorý z každodenného života pozná očakávania a záujmy menšinových poslucháčov, teda príslušník národnostnej menšiny. V snahe depolitizovať riadiaci organ Slovenskeho rozhlasu, a aby bola zabezpečená programová nezávislosť a objektivnosť pri tvorbe programov, tohto člena rady by navrholi nepolitické kultúrne a spoločenské združenia občanov patriacich k národnostným menšinám, v jazyku ktorých existu-

je rozhlasové vysielanie. Navrhujem, aby § 7 bol doplnený novým odsekom 3: "Jeden člen rozhlasovej rady je predstaviteľom národnostných menšín na Slovensku, ktoreho zvolí Slovenská národná rada po odporúčaní nepochitickými kultúrnymi a spoločenskými združeniami občanov patriacich k národnostným menšinám." Ostatné odseky prečíslovať.

Ďakujem za pozornosť.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem panovi poslancovi za jeho návrh. Ďalší prihlásení do diskusie nie sú, takže aj bez hlasovania môžem rozpravu k tomuto bodu ukončiť. Pytam sa pana ministra kultúry, či sa chce vyjadriť k rozprave.

Minister kultúry SR D. Slobodník:

Nie.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi ministrovi. Pan spoločný spravodajca, prosím vás, aby ste postupne uvádzali hlasovanie o jednotlivých bodoch v zmysle spoločnej spravy a výsledkov rozpravy.

Poslanec I. Gazdík:

Pán predsedajúci, dovoľte aby som sa ako spoločný spravodajca vyjadril k tomu, čo sa tu hovorilo. Pri spoločnom spravodajcovi sa predpokladá, že sa stotožňuje s vládnym návrhom, ktorý do istej miery predkladá vo forme obhajoby a spravodajstva. Nikto ma nikdy nemohol a ani nemôže obviňovať z nedemokracie. Dovoľte, aby som nevolil konfrontačný tón, ale povedal niečo celkom iného a pomohol si jedným literárnym prímerom. Gérard de Nerval, ktorý bol známy svojou

výstrednosťou, na rozdiel od tých, ktorí chodili na prechádzky so psami a kočkami, chodil s krabom, ktorému priviazal ružovú mašličku. Keď sa ho všetci pýtali, prečo chodí takto s krabom, odpovedal im veľmi jednoducho: vaše zvierata sú hlučné a páchnu. Moje zviera je milé, pritulne a navyše pozná tajomstvá mora. V tomto krásnom primere je vlastne celý Nervalov šarm.

Čo tým chcem povedať? Čo keby sme miesto toho konfrontačného tónu, miesto toho večného politizovania problémov, ktoré sú viac problémami odbornými a kultúrnymi, ako politickými, volili skôr nejakú cestu hľadania niečoho v prospech Slovenského rozhlasu a Slovenskej televízie, v prospech toho, aby sme sa prezentovali ako kultúrny parlament a nie ako konfrontačný? Aby sme hľadali niečo v prospech budúcej samostatnej republiky. Toľko moja poznámka.

Teraz k hlasovaniu. Ako som už povedal, o bodoch 1, 2, 3, 6, 7, 9, 11, 14, 16 a 18 odporúčam hlasovať an blok a odporúčam ich prijať.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Prosím, aby sme sa prezentovali.

Konštatujem, že v sále je prítomných 113 poslancov.

Kto je za návrh na schválenie bodov, ktoré uviedol pán spoločný spravodajca, nech stlačí hlasovacie zariadenie.

Za návrh hlasovalo 96 poslancov.

Kto je proti?

Proti hlasovali 2 poslanci.

Kto sa zdržal hlasovania?

15 poslancov sa zdržalo hlasovania.

Konštatujem, že návrh pána spoločného spravodajcu bol prijatý. Prosím, pokračujeme v hlasovaní.

Poslanec I. Gazdík:

Prijatím bodu 3 sme vylúčili z ďalšieho hlasovania bod 4 a prijatím bodu 13 bod 15. V ďalšom spoločnom hlasovaní neodporúčam prijať body 5, 8, 10, 12, 14, 17 a 19.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Prosím, prezentujme sa.

Prezentovalo sa 114 poslancov.

Kto je za body uvedené pánom spoločným spravodajcom, ktoré navrhol odhlasovať an blok a jeho stanovisko je neprijateľné ich?

27 poslancov hlasovalo inak, ako odporučil pan spoločný spravodajca. Pán spoločný spravodajca navrhol uvedené body neodsúhlasiť, ale musíme sa vyjadriť, či sme za alebo či sme proti. Začína sa hlasovaním za.

Prosím, prezentujme sa ešte raz.

/Prezentovalo sa 113 poslancov./

Pán spoločný spravodajca, prosím, zopakujte ešte raz návrh.

Poslanec I. Gazdík:

O bodoch 5, 8, 10, 12, 14, 17 a 19 navrhujem hlasovať an blok. Neodporúčam prijať.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Kto je za body, ktoré uviedol pan spoločný spravodajca, nech stlačí hlasovacie zariadenie.

18 poslancov sa vyslovilo za.

Kto je proti tomu, aby sme an blok schválili uvedené body?

79 poslancov sa vyslovilo proti.

Kto sa zdržal hlasovania?

Hlasovania sa zdržalo 16 poslancov

Konštatujem, že body uvedené pánom spoločným spravodajcom neboli schválené. Prosim, pokračujeme v hlasovaní.

Poslanec I. Gazdik:

Je tu doplňujúci návrh pána poslanca Ladislav Koteles. Navrhuje doplniť bod 7 novým odsekom 3, ktorý by znel: "Jeden člen rozhlasovej rady je predstaviteľom narodnostných menšín na Slovensku, ktorého zvolí Slovenska národná rada po odporúčení nepolitickými kultúrnymi a spoločenskými združeniami občanov patriacich k narodnostným menšinám." Navrhuje potom ostatné odseky prečíslovať. Vzhľadom na to, že v celom zákone číslo 255/1991 Zb. sa nikde nehovorí o národnom alebo národnostnom kreovaní rady, čo nevylučuje, že v rade môže byť poslanec akejkoľvek národnosti, neodporúčam tento pozmeňovací návrh prijať.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Prosim, prezentujeme sa.

/Prezentovalo sa 117 poslancov./

Kto je za návrh pána poslanca Koteles?

Za návrh hlasovalo 35 poslancov.

Kto je proti?

67 poslancov sa vyslovilo proti návrhu.

Kto sa zdržal hlasovania?

Hlasovania sa zdržalo 15 poslancov.

Konštatujem, že návrh pána poslanca Koteles bol zamietnutý.

Poslanec I. Gaždík:

Vládny návrh zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 255/1991 Zb. o Slovenskom rozhlase ako celok odporúčam prijať.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Prosím, prezentujme sa.

/Prezentovalo sa 118 poslancov./

Kto je za schválenie vládneho návrhu zákona?

/Za návrh hlasovalo 78 poslancov./

Kto je proti?

/Proti návrhu hlasovalo 20 poslancov./

Zdržal sa niekto hlasovania?

/Hlasovania sa zdržalo 20 poslancov./

Konštatujem, že vládny návrh zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady číslo 255/1991 Zb. o Slovenskom rozhlase Slovenska národná rada schválila. /Potlesk./

Š i e s t y m bodom programu je

Vládny návrh zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady číslo 410/1991 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky.

Materiál k tomuto bodu ste dostali ako tlač Slovenskej národnej rady číslo 37 a spoločnú správu výborov ako tlač 37a.

Vládny návrh zákona z poverenia vlády Slovenskej republiky odôvodní minister vnútra pán Jozef Tuchyňa. Prosím ho, aby sa ujal slova.

Minister vnútra SR J. Tuchyňa:

Vážené panie poslankyne,
vážení páni poslanci,
vážený pán predseda júci,

prijatím zákona Federálneho zhromaždenia číslo 143/1992 Zb. o plate a odmene za pracovnú pohotovosť v rozpočtových a niektorých ďalších organizáciách a organoch sa po novom upravili, ujednotili platové pomery zamestnancov štátnej správy. Tento zákon sa však v súvislosti s vymedzením kompetencií medzi federáciou a republikami nevzťahuje na príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky a na príslušníkov Zboru vazenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky. Platové pomery príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky a príslušníkov Zboru vazenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky sú v súčasnej dobe upravené zákonom Slovenskej národnej rady číslo 410/1991 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky. Tento ich však upravuje odlišne ako zákon č. 143/1992 Zb. v záujme sprehľadnenia a zjednotenia odmeňovania príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky, ako i príslušníkov Zboru vazenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky so zamestnancami štátnej správy bol vypracovaný návrh zákona, ktorým sa mení a doplna zákon číslo 410/1991 Zb., ktorý z vecného hľadiska prebera princípy a inštitúty zákona číslo 143/1992 Zb.

Cieľom predkladaného návrhu je ustanoviť platové pomery príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky a Zboru vazenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky v súlade so zásadami odmeňovania ostatných zamestnancov štátnej správy pri rešpektovaní špecifických podmienok činnosti bezpečnostných zborov. Pritom sa preberajú inštitúty tak osobného príplatku, osobitného príplatku, hodnotného príplatku,

príplatku za vedenie, ako aj odmeňovania za prácu nad základný čas služby v týždni, práce v sobotu a nedeľu a za služobnú pohotovosť. Navrhovanou právnou úpravou sa dosiahnu ciele sledované v zákone číslo 143/1992 Zb. v podmienkach Policajného zboru Slovenskej republiky a Zboru vazenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky. Platové pomery budú komplexne upravené priamo v zákone, čo zodpovedá článku 28 Listiny základných práv a slobôd. V nevyhnutnej miere sa upravia aj ďalšie otázky, ktoré vyplynuli z potrieb praktického uplatňovania zákona číslo 410/1991 Zb.

Vážené panie poslankyne,
vážení páni poslanci,

vzhľadom na uvedené odporúčam, aby Slovenská národná rada po prerokovaní schválila vládny návrh zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady číslo 410/1991 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi ministrovi a prosím spoločného spravodajcu pána Bárányu, aby sa ujal slova.

Poslanec E. Bárány:

Vážené dámy,
vážení páni,

sú zákony, ktoré by možno trochu v inej podobe, možno trochu v inom čase musela predložiť každá vláda. Myslím, že momentálne sa zaoberáme jedným z nich. Ak by som sa pokúsil charakterizovať jeho obsah v nadväznosti na to, čo hovoril pán minister, možno ho rozdeliť do piatich bodov. Prvým z nich je prispôsobenie právnej úpravy požiadavkám ústavy.

Druhým je zosúladienie právnej upravy odmeňovania policajtov s obdobnou právnou úpravou v civilných povolaniach. Tretím je čiastočné posilnenie postavenia odborov v rámci polície. Štvrtým je rozšírenie právnej úpravy služobného pomeru policajtov aj na príslušníkov zboru vazenskej a justičnej stráže a piatym sú legislatívno-technicke spresnenia a drobné úpravy vyplývajúce zo skúsenosti s realizáciou zákona o služobnom pomere.

Skôr, ako prejdem k jednotlivým pripomienkam, dovolil by som si jedno upozornenie. Viac razy som sa stretol pri diskusiách s kolegami s upozorňovaním na problem, aby policajtom bola úplne odňata možnosť zaoberať sa inou zárobkovou činnosťou a predovšetkým podnikaním. Musím upozorniť, že toto nie je vzhľadom na momentálny ústavný stav možné. Článok 54 Ústavy Slovenskej republiky hovorí o možnosti obmedziť podnikanie alebo inú zárobkovú činnosť policajtom. Nehovorí o možnosti odňať im toto právo. Preto tak ako predpoklada aj navrhovateľ v návrhu zákona, bude potrebný súhlas príslušného služobného orgánu k podnikaniu, ale nie je možné zákonom zakázať akékoľvek podnikanie. Ak by sme to chceli, musíme ísť cestou ústavného zákona.

Predložený vládny návrh prerokovali dva výbory Slovenskej národnej rady - ústavnoprávny a pre petície, právnú ochranu a bezpečnosť, čiže tie výbory, ktorých sa dana problematika týka. To sa prejavilo aj na relatívne malom počte a na pomernej kvalifikovanosti pripomienok. Vopred môžem povedať, že všetkých 8 pripomienok, ktoré výbory schválili, takisto odporúčam prijať. Upozorňujem na jeden preklep, ktorý sa stal v pripomienke číslo 1. Tu nejde o § 12, ale o § 22. Zákon ako celok odporúčam prijať.

Dovolil by som si prejsť jednotlivé pripomienky, ich obsah. Prvá pripomienka je vlastne legislatívno-technickým vylepšením a nemení nijak zásadne obsah vládneho návrhu.

V čom je podstata a zámer pripomienky číslo 2? Ak je policajt poverený zastupovaním nejakého iného policajta v jeho funkcii, patrí mu časť príplatku za vedenie tohto policajta, ktorého zastupuje - nie celý, môže dostať časť. Ale je možné, že tento policajt už predtým dostával vlastný príplatok, čiže tu nastáva súbeh týchto dvoch príplatkov. Nevedno vopred, ktorý z nich bude vyšší. Preto sa tu ide bežnou cestou, že policajtovi sa má vyplácať vyšší z týchto dvoch príplatkov, aby zastupovaním nebol ukrátený na svojich príjmoch.

Zmyslom pripomienky 3 je, aby sa poskytnutie náhradného voľna policajtovi neodrážalo pod zasterkou viac-menej vynútenej dohody s nadriadeným úplne do nekonečna. Je tu stanovená doba, dokedy musí byť vec vyriešená. Buď musí dostať náhradné voľno, alebo mu musí byť vyplatene.

Štvrtá pripomienka je vlastne len zmenou slovosledu znamenajúcou štylistické zlepšenie, ktorá nemení obsah. To isté platí aj o pripomienke 5.

Šiesta pripomienka zvyšuje prehľadnosť a tým aj uľahčuje aplikáciu zákona.

Siedma pripomienka je len legislatívnym spresnením zvyšujúcim jednoznačnosť.

Ôsma pripomienka je vyslovene štylistickým vylepšením.

Opakujem, zákon ako celok aj všetky pripomienky uvedené v spoločnej správe odporúčam prijať.

Ďakujem za pozornosť.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi spoločnému spravodajcovi a prosím ho, aby si sadol na miesto určené pre spravodajcu výborov. Otváram rozpravu k tomuto bodu programu. Pisomne sa neprihlásil nikto z poslancov.

Prosím, dámy a páni, hlási sa niekto do rozpravy?

/Nikto./

Keďže sa nikto nehlási, pokladám rozpravu za ukončenú. Chce sa pán minister vyjadriť k tomu, čo povedal pán spoločný spravodajca?

Minister vnútra SR J. Tuchyňa:

Spolu s pani ministerkou spravodlivosti, pretože jej patrí vazenská justičná stráž, s navrhovanými pripomienkami súhlasíme a akceptujeme ich. Zároveň vám ďakujeme za dôveru policajnému zboru, ktorú ste týmto prejavili.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi ministrovi. Teraz dávam slovo pánovi spoločnému spravodajcovi, aby postupne uvádzal hlasovanie o jednotlivých bodoch v zmysle spoločnej správy.

Poslanec E. Bárány:

Myslím, že možno hlasovať o všetkých pripomienkach uvedených v spoločnej správe an blok. Všetky odporúčam prijať. Nikto sa nevyjadril v tom zmysle, že niektoru pripomienku by odporúčal z takéhoto hlasovania vyňať, nikto ani jednu z pripomienok nespochybnil.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem, pán spoločný spravodajca.

Dámy a páni, prosím, prezentujme sa.

/Prezentovalo sa 81 poslancov./

Konštatujem, že Slovenská národná rada je uznašania-schopná.

Kto je za návrhy, ktoré predniesol pán spoločný spravodajca, nech stlačí hlasovacie zariadenie.

/Za hlasovalo 79 poslancov./

Kto je proti?

/Proti nehlasoval nikto./

Kto sa zdržal hlasovania?

/Hlasovania sa zdržali 2 poslanci./

Konštatujem, že pripomienky zo spoločnej správy boli Slovenskou národnou radou prijaté.

Pán spoločný spravodajca, môžeme hlasovať o návrhu ako celku?

Poslanec E. Bárány:

Áno.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Prosím prezentáciu.

/Prezentovalo sa 82 poslancov./

Konštatujem, že Slovenská národná rada je uznašania-schopná.

Kto je za vládny návrh zákona s pripomienkami, ktoré sme schválili, nech stlačí hlasovacie zariadenie.

Za návrh hlasovalo 80 poslancov.

Kto je proti?

Proti návrhu nehlasoval žiaden poslanec.

Kto sa zdržal hlasovania?

Hlasovania sa zdržali 2 poslanci.

Konštatujem, že sme schválili vládny návrh zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady číslo 410/1991 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky. /Potlesk./

S i e d m y m bodom programu je

Vládny návrh zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady číslo 319/1991 Zb. o zmiernení niektorých majetkových a iných krivd a o pôsobnosti orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v oblasti mimosúdnych rehabilitácií v znení zákona Slovenskej národnej rady číslo 312/1992 Zb.

Materiál k tomuto bodu ste dostali ako tlač Slovenskej národnej rady číslo 39 a spoločnú spravu vyborov ako tlač 39a.

Vládny návrh zákona z poverenia vlády Slovenskej republiky odôvodní pán minister financií. Prosím, pan minister, aby ste uviedli vládny návrh zákona.

Minister financií SR J. Tóth:

Vážený pán predsedajúci,
vážené panie poslankyne,
vážení páni poslanci,

vláda Slovenskej republiky predklada na rokovanie Slovenskej národnej rady návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa

zákon Slovenskej národnej rady číslo 319/1991 Zb. v znení zákona číslo 312/1992 Zb. Zákon Slovenskej národnej rady číslo 319/1991 Zb. reagoval na niektoré špecifické krivdy, ktoré vznikli len na území Slovenskej republiky, akými sú tzv. gulagy a akcia "B", a zároveň určil pôsobnosť jednotlivých ústredných orgánov na zmiernenie krivd taxatívne určených zákonom číslo 87/1991 Zb. o mimosudných rehabilitáciách, ako aj postup uplatnenia nárokov oprávnených osôb. Tento zákon určil tiež postup a lehoty na uplatnenie nároku Slovenskej republiky na vydanie vecí.

Na Slovensku republiku prešiel tento nárok oprávnených osôb, ak ich niet alebo ak si nárok neuplatnili v lehote určenej podľa zákona, pretože ponechanie vecí u osoby, ktorá vec získala z dôvodov politického zvyhodnenia, by sa priecilo dobrým mravom. Vzhľadom na to, že v zákone bol použitý pojem "povinná osoba", pod ktorou rozumieme okrem fyzických osôb i všetky právnické osoby vrátane štátu, znamenala by jeho aplikácia uplatnenie nároku i voči právnickým osobám a najmä voči obciam. Obce však získali majetok z vlastníctva Slovenskej republiky na základe zákona Slovenskej národnej rady č. 138/1991 Zb. o majetku obcí, teda rozhodne nemožno v ich prípade hovoriť o takých dôvodoch nadobudnutia vecí, ktoré by sa priecili dobrým mravom. Z toho dôvodu v novele navrhujeme zúžiť okruh povinných osôb, voči ktorým sa nárok Slovenskej republiky bude uplatňovať len na fyzické osoby. Ako príklad, kedy si Slovenská republika uplatnila nárok na vydanie vecí od fyzickej osoby, uvádzam prípad pána Biľaka a jeho rodiny, ktoremu venovali pozornosť aj masmedia.

Ďalšie otázky, ktoré sú riešene v predkladanom návrhu zákona, majú väzbu na zákon Slovenskej národnej rady číslo 312/1992 Zb. Tento zákon predložila zákonodarnému orgánu skupina poslancov a vzťahoval sa na problematiku tzv. gulagov a akcie "B". Aplikácia ustanovení tohto zákona je v kompetencii Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky.

nisterstva vnútra Slovenskej republiky, ktoré navrhli jeho doplnenie a sprecizovanie s poukazom na Občiansky zákonník a Zákon o rodine, čím sa odstráni vážne znenie ustanovení zákona, čo odstráni jeho problematickú aplikáciu v praxi.

Vážené panie poslankyne,
vážení pani poslanci,

tento návrh zákona bol prerokovaný v štyroch výboroch. Chcem vám poďakovať za vaše pripomienky, ktorých cieľom je zdokonalenie návrhu zákona. K niektorým ustanoveniam zákona smerovalo viac vašich pripomienok. Rozhodnete o nich hlasovaním.

Na niektoré pripomienky k § 2 a k § 3 smerujúce k zvýšeniu požiadaviek na štátny rozpočet chcem osobitne upozorniť. Zákon Slovenskej národnej rady číslo 312/1992 Zb. prijatý ako iniciatívny návrh poslancov nemal vycíslené dopady na štátny rozpočet Slovenskej republiky napriek tomu, že toto povinnosť ukladá osobitný predpis, a preto ani nemohli byť zohľadnené v štátnom rozpočte Slovenskej republiky.

Dovoľte mi, aby som vás informoval o dopadoch na štátny rozpočet Slovenskej republiky v súvislosti s odškodňovaním tzv. gulagov. Podľa údajov cekový počet môže predstavovať v súčasnosti 6 859 žiadateľov, avšak podľa údajov gestora - Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky - počet žiadateľov predstavuje 10 až 15 tisíc osôb. Ak berieme do úvahy asi 10 tisíc oprávnených žiadateľov, ktorým sa poskytne celkové odškodné, t.j. za dobu odvlčenia a jednorazové odškodné za smrť, dosahuje to čiastku asi 900 mil. korún. Teda požiadavky na štátny rozpočet budú vyššie ako sa na základe prepočtov predpokladalo. Pôvodne to bola suma 800 mil. korún. Z počtu žiadateľov 10 tisíc osôb asi 90 % predstavujú samotní odvlčeni a pozostali, t.j. manželka a deti.

Vzdialenejší príbuzní, surodenci, strýkovia, tety, netere, vnuci a podobne predstavujú 10 % žiadateľov. Navrhovaným zužením okruhu, t.j. vylúčením vzdialenejších príbuzných, by došlo k úspore 90 až 100 mil. korún.

V súvislosti s odškodnením za akciu "B" Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky ako gestor predpokladá výdavky zo štátneho rozpočtu vo výške 120 mil. korún. Tento údaj vychádza z doposiaľ podaných 98 žiadostí a predstavuje náhradu za vysťahovanie a za nútené práce. K týmto prípadom musíme pripočítať výdavky, ktoré zatažujú resp. zatažia štátny rozpočet Slovenskej republiky z titulu poskytovania finančných náhrad podľa zákona 87/1991 Zb. na zmiernenie majetkových krívd, ktorý je v gescii Ministerstva financií Slovenskej republiky. Odhadom ide o sumu 360 mil. korún v hotovosti a 1 690 mil. korun v cenných papieroch len pri týchto troch skupinách, to znamená výdavky na mimosúdne rehabilitácie v miliardových čiastkach, tak v hotovosti ako aj v cenných papieroch, z ktorých niektoré majú povahu štátnych dlhopisov.

Vážene panie poslankyne, páni poslanci,

vzhľadom na uvedené prosím zvážiť vaše návrhy presahujúce návrh predloženého návrhu zákona majúce dopad na štátny rozpočet Slovenskej republiky na rok 1993 a nasledujúci rok. Som si vedomý krívd spôsobených našim občanom v minulosti, nie je však možné ich úplne odstrániť, možno ich iba zmierňovať, a to v takej výške, aby nedošlo k ohrozeniu financovania iných oblastí, ktoré sú pre fungovanie štátu i ako subjektu medzinárodného práva nevyhnutné.

Vážené poslankyne, vážení poslanci, zistili sme, že niektoré veci, ktoré boli majetkom obci, obec už vydala, preto odporúčame § 7 doplniť odsekom 7, ktorý bude znieť: "Ak obec vydala vec Slovenskej republike pred účinnosťou

tohto zákona, sú okresne urady povinné obci vec vrátiť, alebo vydat kupnu cenu, za ktorú vec previedli."

Ďakujem za pozornosť.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem páňovi ministrovi a prosím spoločného spravodajcu výborov, poslanca Ladislava Polku, aby predniesol správu o výsledkoch prerokovania vládneho návrhu zákona vo výboroch Slovenskej národnej rady.

Poslanec L. Polka:

Vážení pán predsedajúci,
vážna Slovenská národná rada,
vážna vláda Slovenskej republiky,

spoločná správu Ústavnoprávneho výboru Slovenskej národnej rady, Národohospodárskeho a rozpočtového výboru Slovenskej národnej rady, Výboru Slovenskej národnej rady pre petície, právnu ochranu a bezpečnosť a Výboru Slovenskej národnej rady pre zdravotníctvo a sociálne veci k výsledku prerokovania vládneho návrhu zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady číslo 319 Zb. o zmiernení niektorých majetkových a iných krivd a o pôsobnosti orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v oblasti mimosudných rehabilitácií, v znení zákona č. 312/1992 je nasledovná: koordináciou stanovisk výborov bol rozhodnutím predsedu Slovenskej národnej rady poverený výbor pre petície, právnu ochranu a bezpečnosť s tým, že sa stanoviská dvoch výborov premietli do nasledovnej spoločnej správy. Všetky štyri výbory vyslovili s predloženým návrhom slovenskej vlády súhlas. Výbor Slovenskej národnej rady pre

petície, právnu ochranu a bezpečnosť a Výbor Slovenskej národnej rady pre zdravotníctvo a sociálne veci odporúčajú Slovenskej národnej rade návrh zákona schvaliť bez pripomienok.

Ústavnoprávny výbor a narodo hospodarsky a rozpočtový výbor odporúčajú návrh zákona schvaliť s pripomienkami. Pripomienka ústavnoprávneho výboru a narodo hospodarskeho a rozpočtového výboru má legislatívny charakter a odporúčam Slovenskej národnej rade vziať ju na vedomie. Jej obsahom je uprava textu návrhu zákona, ktorý vyplýva po nadobudnutí účinnosti Ústavy Slovenskej republiky. Ide o zmenu názvu Slovenskej národnej rady, o zmenu názvu ústredného organu štátnej správy, ako sú v texte zákona. Odporúčam pripomienky ústavnoprávneho výboru označené ako I a II/4 vziať na vedomie.

Pokiaľ ide o pripomienku ústavnoprávneho výboru k článku I bod 5, pripomienka znela nahradiť ustanovenie § 3 ods. 2 písm. c/ novým znením takto: "jednorazové finančné odškodnenie alebo jeho pomernú časť za vykonávanie nanútenej práce vo výške 15 000 Kčs na jednu domácnosť a rok, najviac vo výške 60 000 Kčs". Po diskusii tejto pripomienky s navrhovateľom a po diskusii s pánom ministrom Tothom sme dospeli k návrhu alebo ku kompromisnému riešeniu. Na základe tohto rokovania túto pripomienku neodporúčam prijať a navrhujem kompromisné riešenie, ktoré by znelo asi nasledovne: ostal by pôvodný text v bode 5, § 3 ods. 2 písm. c/ by znel nasledovne: "jednorazové finančné odškodnenie za vykonávanie nanútenej práce podľa rozhodnutia správneho organu vo výške 15 000 Kčs na jednu domácnosť a ukončený celý rok, najviac vo výške 60 000 Kčs; ak je táto doba kratšia ako celý rok, ale je najmenej 6 mesiacov, jednorazové finančné odškodnenie sa vypláti v pomernej výške." Týmto kompromisným návrhom sledujeme riešenie tvrdomi zákona, pretože celý rad prípadov poškodených bol v časovom horizonte 9, 10, 11 mesiacov,

a títo by boli značne znevýhodnení oproti tým, ktorí boli na nútených prácach viac ako jeden rok. Takže sledujeme tým toto odškodnenie.

Pokiaľ ide o druhú pripomienku ústavnoprávneho výboru k čl. 1 bod 6, ústavnoprávny výbor navrhol v ustanovení § 3 ods. 4 zmeniť poznámky odkazu 5c/ nasledovne: "§ 17 ods. 2 zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnej rehabilitácii". Podľa pôvodného vládneho návrhu ide o odškodnenie takým spôsobom, že sa poskytuje najviac 30 000 korún v hotovosti a zvyšok v cenných papieroch, ktoré nemajú povahu dlhopisu. Obsahom návrhu alebo pripomienky ústavnoprávneho výboru je zmeniť túto skutočnosť a poskytovať 30 000 korún v hotovosti a ďalších 30 000 korún, až do výšky 60 000 korún vo výške 20 % z oprávneného nároku. Vzhľadom na dopad na štátny rozpočet tento návrh neodporúčam prijať.

Zároveň dovoľte, aby som si osvojil návrh, ktorý predniesol pán minister Tóth, a odporúčam prijať návrh doplniť § 7 odsekom 7, ktorý znie: "Ak obec vydala vec Slovenskej republike pred účinnosťou tohto zákona, sú okresne úrady povinné obci vec vrátiť, alebo vydať kúpnu cenu, za ktorú vec previedli."

Ďakujem za pozornosť.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi spoločnému spravodajcovi a prosím ho, aby zaujal miesto určené pre spravodajcu výborov. Otváram rozpravu. Písomne som neobdržal zatiaľ žiadnu prihlášku.

Prosím, pán poslanec Brňák.

Poslanec P. Brňák:

Vážený pán predsedajúci,
vážená Slovenská národná rada,

vo svojom vystúpení by som sa chcel dotknúť práve bodu 3 spoločnej správy. Navrhovanú zmenu navrhol ústavnoprávny výbor, a vzhľadom na to, že túto zmenu som inicioval ja, chcel by som podať ešte ďalšie vysvetlenie k tejto problematike. Pán spoločný spravodajca zdôvodnil svoje neodporúčanie alebo návrh na neodhlasovanie tejto navrhovanej zmeny praktickými dopadmi na finančný štátny rozpočet. Naše úvahy, ktoré nás v ústavnoprávnom výbore viedli k tomu, aby táto zmena bola schválená, však majú predovšetkým povahu právnu. Dovolil by som si, aj keď to bude dosť obtiažne, pretože ide v podstate o druhú novelizáciu, a samotný text je neprehľadný, zhruba vysvetliť, o čo ide, v takej lapidárnejšej povahe.

Podľa predloženého návrhu zákona v bode 6 sa § 3 dopĺňa odsekmi 3 a 4, ktoré znejú - konkrétne ide o odsek 4: "Písomnú žiadosť o finančnú náhradu - odkaz 5c/ - podľa ods. 2 písm. b/ a c/ treba podať na príslušnom orgáne najneskôr v lehote jedného roka odo dňa účinnosti tohto zákona, inak nárok zanikne." Čiže vlastne ide o podmienky poskytnutia finančnej náhrady, ktoré sa dotýkajú konkrétnych skutočností uvedených v ods. 2 písm. b/ a c/. Tieto písmená b/ a c/ sú uvedené v predchádzajúcom texte s tým, že podľa predlohy vládneho návrhu novelizácie zákona v písm. b/ sa hovorí: "poskytnutie finančnej náhrady za násilné vystahovanie a za hnuteľný majetok". Dávam do pozornosti práve dikciu "za násilné vystahovanie a za hnuteľný majetok, ak bol v byte pri mobilnom vystahovaní ponechaný alebo pri preprave poškodený alebo zničený, a to vo výške 60 000 korún na jednu domácnosť". Písm. c/ hovorí: "jednorazové finančné odškodnenie" - dávam opäť do pozornosti - "za vykonávanie nanútenej práce

podľa rozhodnutia správneho orgánu vo výške 15 000 korún na jednu domácnosť a ukončený celý rok, najviac vo výške 60 000 korún".

Pôvodný zámer predkladateľa bol, podľa môjho názoru, istým spôsobom účelový, keď v navrhovanom texte ustanovenia § 3 ods. 4 dal odkaz v poznámke 5c/ na ustanovenie § 13 ods. 5 zákona číslo 87/1991 Zb. a § 1 nariadenia vlády Slovenskej republiky číslo 289/1991 o výške finančnej náhrady. Podľa môjho názoru, a nakoniec sa s tým stotožnil aj ustavnoprávny výbor, keď túto zmenu odporučil, pre uvedený spôsob finančného odškodnenia v súvislosti s nanutenými prácami a v súvislosti s akciou "B", to znamená s vystahovaním oprávnených osôb, neprichádza do úvahy odkaz na ustanovenie § 13 ods. 5.

Pokúsim sa vysvetliť prečo. V § 13 ods. 1 zákona číslo 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách sa totiž hovorí: "Finančná náhrada sa oprávnenej osobe poskytuje len za nehnuteľnosť, ktorú jej nemožno vydať, alebo ak táto osoba požiada o finančnú náhradu podľa § 7 ods. 3, 4 a 5 zákona." To znamená, že táto finančná náhrada sa skutočne poskytuje len za nehnuteľnosť. V danom prípade sa však finančne odškodnenie nedotýka nehnuteľnosti. Konkrétne písm. b/ a c/ s poznámkami alebo s časťami, ktoré som vám dal do pozornosti, jednoznačne poukazujú na to, že obidve tieto finančné odškodnenia sa dotýkajú násilného vystahovania. Boli to štátne byty, čiže tam v žiadnom prípade nejde o finančné odškodnenie za nehnuteľnosť, tak ako ukladá § 13 ods. 1, tu ide o násilné vystahovanie a hniteľný majetok. V druhom prípade ide o vykonávanie nanútenej práce, čiže opakovne nejde o finančné odškodnenie za nehnuteľnosť. Preto je potrebné v poznámke 5c uskutočniť opravu a dať odkaz na § 17 ods. 2 zákona o mimosúdnej rehabilitácii, ktorý hovorí - citujem: "Príslušný ústredný orgán štátnej spravy republiky je povinný poskytnúť peňažnú náhradu za dobu strávenú v tabore nanútených prác alebo v pracovnom utvare v rozsahu obdobne podľa

zákona č. 119/1990 Zb. v znení zákona č. 47/1991 Zb. Navrhovanú zmenu si ústavnoprávny výbor osvojil nie z nejakých praktických alebo účelových hľadísk, ale jednoznačne preto, že uvedený odkaz na § 13 ods. 5 nezodpovedá tomu titulu finančného odškodnenia, o ktorý ma ísť v súvislosti s ustanovením práve tých dvoch bodov podľa ods. 2 písm. b/ a c/. Toľko snáď na vysvetlenie a opätovne by som chcel zdôrazniť, že ide o právny a nie praktický pohľad na riešenie problému.

Ďakujem.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi poslancovi Brňákovi. Kto sa ďalej hlási o slovo? Pán poslanec Neuwirth.

Poslanec A. Neuwirth:

Pán predsedaajúci,
vážené predsedníctvo,
vážené kolegyne, kolegovia,

iba by som sa pozastavil nad tým, prečo došlo k zúženiu pojmu oprávnených osôb, čo sa týka súrodencov poškodených. Myslím si, a všetci to dobre vieme, že stačilo, aby ktosi v rodine bol postihnutý a mladší alebo i starší súrodenci nemohli študovať a boli spoločensky alebo inak poškodení. Je to všeobecne známe. Preto by som navrhoval, aby pojem oprávnených osôb bol rozšírený, alebo boli tam ponechaní súrodenci, prípadne s doložkou, ak môžu preukázať, že utrpeli ujmu či už na majetku alebo na spoločenskom uplatnení. Navrhujem to asi takto: rozšíriť pojem oprávnených osôb aj na súrodencov, ak môžu dokázať, že utrpeli ujmu na majetku alebo spoločenskom uplatnení v súvislosti s nespravodlivým postihnutím súrodenca.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem. Pán poslanec, odovzdajte svoj návrh písomne spoločnému spravodajcovi. Prosím, kto sa ešte hlási do rozpravy? Pani ministerka spravodlivosti.

Ministerka spravodlivosti SR K. Tóthová:

Vážený pán predsedaajúci,
vážení členovia vlády,
vážené panie poslankyne,
páni poslanci,

dovolila by som si veľmi v krátkosti reagovať na otázku, ktorá tu bola položená mojím predrečníkom, prečo predložený návrh uvádza len ten okruh oprávnených osôb, ktorý je v návrhu uvedený. Nevychádza sa tu z posúdenia nejakých emotívnych alebo iných okolností, ale má to nasledujúci právny podklad: totiž osobám, ktoré sú pozostalé - manželka, deti - prislúcha náhrada vzhľadom na to, že neprítomnosťou živiteľa rodiny prichádzali o vyživné, čiže im náhrada, samozrejme, patrí. Odvlečenému - tam to je nesporné - patrí náhrada na základe právneho titulu ušlej mzdy. Ak žijú rodičia, tým náhrada patrí na základe právneho titulu vzajomnej vyživovacej povinnosti. Ďalší príbuzní odvlečeného, súrodenci - tam niet právneho podkladu, pretože medzi súrodencami neexistuje vyživovacia povinnosť. Ďalej, súrodenci odvlečeného zvyčajne viedli samostatnú domácnosť. Pokiaľ boli v rodine s matkou alebo manželkou, prislúcha náhrada z ich titulu. Ďalší príbuzní odvlečeného - bratranci, netere, strýkovia, vnuci a podobne taktiež žili v iných domácnostiach, čiže odvlečením, teda odchodom odvlečeného nepocitovali bezprostrednú majetkovú ujmu. Tito často žili aj v iných obciach, často len s odstupom času sa dozvedeli o odvlečení príbuzného. Niet tu právneho titulu. Navyiac, je pochybná aj skutočná ujma, ktorú by pocitovali.

Odškodnenie je vlastne náhradou škody, ktorú utrpeli len priami príbuzní odvlečeného. Ostatní príbuzní neutrpeli z titulu úšlej mzdy odvlečeného a z titulu odkázania na výživné nijakú priamo vyčísliteľnú ujmu. Niet preto právneho titulu a ťažko by bolo dokazovať morálnu úhradu týchto ďalších príbuzných. Niet ani mechanizmu, ktorý by mohol pri rozhodovaní na našom ministerstve zabrániť tým prípadom, aby nedochádzalo k úmyselnému zneužívaniu a požadovaniu takej náhrady, teda odškodneniu takej škody, ktorá skutočne nenastala. Dúfam, že poslanci toto pochopia aj z právneho hľadiska. Navyiac, nie posledným argumentom je aj skutočnosť, ktorú uviedol pán minister financií, čo by to pre náš štátny rozpočet znamenalo. Toto nie je základný argument. Znovu si dovoľím pripomenúť, že z tohto titulu by mohlo ujsť zo štátneho rozpočtu viacero prostriedkov tam, kde skutočne nebola spôsobená škoda.

Ďakujem za pozornosť.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pani ministerke spravodlivosti za vysvetlenie. Ešte raz sa prihlásil s faktickou poznámkou pán poslanec Neuwirth.

Poslanec A. Neuwirth:

Ďakujem veľmi pekne pani ministerke za vysvetlenie, ale dovoľím si tiež vysvetliť to, že z plejády príbuzných, o ktorých pani ministerka hovorila, som hovoril výhradne o súrodencoch, nie o bratrancoch, strýkoch a podobne, kde je argumentácia jasná. Takisto si dovoľím pripomenúť, že mladší súrodenci žili v tej istej domácnosti ako odvlečení, čiže mohli byť bezprostredne postihnutí. Preto som tam pripojil,

ak z toho môžu dokázať, že im škoda nastala. Myslím, že sme mravne povinní platiť účty za našich dedov a rodičov, ak sa hlásime aj k pozitívnemu, čo urobili.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem pánovi poslancovi Neuwirthovi za faktickú pripomienku. Hlási sa ešte niekto do rozpravy?

/Nikto./

Ak nie, vyhlasujem rozpravu za ukončenu. Chce sa k rozprave vyjadriť pán minister Toth?

Minister financií SR J. Tóth:

Nie.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Žiada si záverečné slovo pán spoločný spravodajca?

Poslanec L. Polka:

Nie.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Takže môžeme pristúpiť k hlasovaniu. Prosím pána poslanca Polku, aby postupne uvádzal hlasovanie o jednotlivých bodoch v zmysle spoločnej správy a výsledkov rozpravy.

Poslanec L. Polka:

Vážená Slovenská národná rada, dovoľte, aby som navrhol zo spoločnej správy, parlamentná tlač 49a, hlasovať o bode

I a o bode II4, v ktorom sa navrhuje vypustiť článok II a článok III označiť ako článok II. V bode II/4 ide o to, že Predsedníctvo Slovenskej národnej rady ako orgán, ktorý bude vyhlasovať zákony, od zajtra svoju činnosť končí resp. nebude existovať a Slovenská národná rada musí rozhodnúť o spôsobe vyhlasovania zákonov, či to bude nejaký iný orgán alebo to bude záležitosť rokovacieho poriadku. Ide fakticky o legislatívnu pripomienku. Odporúčam, pán predsedajúci, aby sme tieto dve pripomienky vzali na vedomie bez hlasovania.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Áno.

Poslanec L. Polka:

Ďakujem. Ďalej dávam hlasovať o pripomienke ústavnoprávneho výboru k článku 1 bod 5, a to ustanovenie § 3 ods. 2 písm. c/ nahradiť novým znením takto: "jednorazové finančné odškodnenie alebo jeho úmernú časť za vykonávanie nanútej práce vo výške 15 000 Kčs na jednu domácnosť^{5b}/ a rok, najviac vo výške 60 000 Kčs". Neodporúčam prijať.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Prosím, prezentujme sa.

/Prezentovalo sa 103 poslancov./

Kto je za pripomienku k článku I bod 5, ktorú dal Ústavnoprávny výbor Slovenskej národnej rady? Pán spoločný spravodajca, aby opäť nedošlo k nedorozumeniu, neodporučil hlasovať za túto pripomienku, ale musíme sa k nej vyjadriť.

/Za návrh hlasovalo 29 poslancov./

Kto je proti tejto pripomienke?

/Proti návrhu hlasovalo 57 poslancov./

Kto sa zdržal hlasovania?

/Hlasovania sa zdržalo 17 poslancov./

Konštatujem, že pripomienka nebola prijatá.

Poslanec L. Polka:

Ako kompromisné riešenie, už som to spomínal v uvode pri predkladaní správy, navrhujem nové znenie tohto bodu doplniť o ďalší text. Pre úplnosť uvediem celý text. Odsek c/ znie: "jednorazové finančné odškodnenie za vykonávanie nanútenej práce podľa rozhodnutia správneho orgánu vo výške 15 000 Kčs na jednu domácnosť a ukončený celý rok, najviac vo výške 60 000 Kčs; ak je táto doba kratšia ako celý rok, ale je najmenej 6 mesiacov, jednorazové finančné odškodnenie sa vypláti v pomernej výške". Odporúčam prijať.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Prosím, prezentujme sa.

Prezentovalo sa 106 poslancov. Sme uznášaniaschopní.

Kto je za návrh, ako ho predniesol pán spoločný spravodajca?

Konštatujem, že za návrh bolo 100 poslancov.

Kto je proti?

Proti návrhu hlasoval 1 poslanec.

Kto sa zdržal hlasovania?

Hlasovania sa zdržalo 5 poslancov.

Konštatujem, že návrh, ako ho predniesol pán poslanec Polka, bol prijatý.

Poslanec L. Polka:

Ďalšia pripomienka ústavnoprávneho výboru k článku I bod 6, a to v ustanovení § 3 ods. 4 zmeniť poznámky k od-

kazu 5c nasledovne: "5c/ § 17 ods. 2 zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnej rehabilitácii". Neodporúčam túto pripomienku prijať.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Prosím, prezentujme sa.

Prezentovalo sa 110 poslancov. Sme uznášaniaschopní.

Kto je za pripomienku ustavnoprávneho výboru k článku I bod 6?

Za pripomienku hlasovalo 37 poslancov.

Kto je proti?

Proti sa vyslovilo 55 poslancov.

Kto sa zdržal hlasovania?

Hlasovania sa zdržalo 18 poslancov.

Konštatujem, že pripomienka ustavnoprávneho výboru k článku I bod 6 nebola prijata.

Poslanec L. Polka:

Ďalej to bola pripomienka, ktorú predniesol vo svojej úvodnej predkladacej správe pán minister Toth, ktoru som si osvojil - doplniť znenie zákona Slovenskej národnej rady číslo 319 v znení zákona číslo 312/1992 Zb., a to § 7 odsekom 7, ktorý znie: "Ak obec vydala vec Slovenskej republike pred účinnosťou tohto zákona, sú okresné úrady povinné obci vec vrátiť alebo vydať kúpnu cenu, za ktorú vec previedli." Odporúčam návrh prijať.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Prosím, prezentujme sa.

Prezentovalo sa 111 poslancov. Sme uznášaniaschopní.

Kto je za návrh, ako ho predniesol pan spoločný spravodajca?

Za návrh sa vyslovilo 102 poslancov.

Kto je proti?

Proti návrhu boli 2 poslanci.

Kto sa zdržal hlasovania?

Hlasovania sa zdržalo 7 poslancov.

Konštatujem, že pripomienka, ako ju predniesol pán spoločný spravodajca, bola prijatá.

Poslanec L. Polka:

Posledná bola pripomienka pán poslanca Neuwirtha, ktorý navrhol rozšíriť v parlamentnej tlači 39a bod 1 o nasledovné znenie: "Oprávnenými osobami sú aj surodenci, ak môžu dokázať, že utrpeli ujmu na majetku alebo spoločenskom uplatnení v súvislosti s nespravodlivým postihnutím súrodenca." Túto pripomienku neodporúčam prijať.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Prosim, prezentujme sa.

Prezentovalo sa 107 poslancov. Sme uznávaniaschopní.

Kto je za pripomienku, ako ju predniesol pán poslanec Neuwirth?

Za pripomienku bolo 33 poslancov.

Kto je proti?

Proti sa vyslovilo 47 poslancov.

Kto sa zdržal hlasovania?

Hlasovania sa zdržalo 27 poslancov.

Konštatujem, že pripomienka pána poslanca Neuwirtha neprešla.

Poslanec L. Polka:

Na záver dávam hlasovať o vládnom návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady číslo 319/1991 Zb. o zmiernení niektorých majetkových a iných krívd a o pôsobnosti orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v oblasti mimosúdnych rehabilitácií v znení zákona Slovenskej národnej rady číslo 312/1992 Zb. v znení zmien a doplnkov tak, ako sme ich schválili pri dnešom hlasovaní.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

V súlade s ustanovením § 26 ods. 1 rokovacieho poriadku budeme teda hlasovať o návrhu zákona ako celku.

Prosím, prezentujme sa.

Konštatujem, že v sále je prítomných 110 poslancov. Sme uznášaniaschopní.

Kto je za návrh zákona?

Za návrh hlasovalo 100 poslancov.

Kto je proti?

Proti boli 2 poslanci.

Kto sa zdržal hlasovania?

Hlasovania sa zdržalo 8 poslancov.

Konštatujem, že sme schválili vládny návrh zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 319/1991 Zb. o zmiernení niektorých majetkových a iných krívd a o pôsobnosti orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v oblasti mimosúdnych rehabilitácií v znení zákona Slovenskej národnej rady číslo 312/1992 Zb.

Ďakujem za spoluprácu pánovi ministrovi /potlesk/ a pánovi spoločnému spravodajcovi a odovzdam vedenie rokovania schôdze pánovi podpredsedovi Húskovi.

Podpredseda SNR A. M. Huska:

Vážené panie poslankyne,
vážení páni poslanci,

najprv jedna technická informácia: o 12.30 hodine bude obedňajšia prestávka do 14.00 hodiny. Medzitým od 13.00 do 14.00 hodiny bude zasadanie predsedníctva.

Ô s m y m bodom programu je

Vládny návrh zákona Slovenskej národnej rady o sprave dani a poplatkov.

Materiál k tomuto bodu ste dostali ako tlač Slovenskej národnej rady číslo 38 a spoločnú spravu výborov ako tlač číslo 38a.

Vládny návrh zákona z poverenia vlády Slovenskej republiky odôvodni minister financií pan Julius Toth. Prosím ho, aby sa ujal slova.

Minister financií SR J. Tóth:

Váženy pán predsedajúci,
vážená Slovenská národná rada,

predložený vládny návrh zákona Národnej rady Slovenskej republiky o správe dani a poplatkov predstavuje novú právnu úpravu správy dani a poplatkov, ktorá nahradza doterajšiu vyhlášku č. 16/1962 Zb. o konaní vo veciach dani a poplatkov a zákon číslo 71/1967 Zb. o spravnom konaní vo veciach daňového konania. Súčasne prevažne upravuje i správu dani, ktorá doteraz bola obsiahnutá v jednotlivých daňových zákonoch. Je jedným z rozhodujúcich zákonov potrebných pre zavedenie daňovej reformy od 1. januára 1993. Vytvara predpoklady pre

efektívnu správu daní v Slovenskej republike. Oproti doteraz platnej právnej úprave návrh zákona zvyšuje právomoc spravcov daní najmä v oblasti ukladania pokut a penále, vymáhania daňových nedoplatkov, vyhladávacjej činnosti a daňovej kontroly.

S cieľom vytvorenia predpokladov pre účinnu správu daní a tým minimalizáciu daňových unikov obsahuje návrh zákona i nové prvky, ako napríklad majetkove priznanie, cieľom ktorého je v plnej šírke postihnúť všetky príjmy daňového subjektu, vrátane tých, ktoré boli získané z nelegálnych zdrojov, oprávnenie správcu dane pozastaviť činnosť daňovníka pri opakovaní neplnenia daňových povinností až na dobu 30 dní, zakladá možnosť spôsobu vyberania dane z pridanej hodnoty prostredníctvom banky, vymedzuje statným a iným orgánom povinnosť predkladať správcovi daní potrebné údaje pri vykonaní správy a kontroly daní, opravňuje Ministerstvo financií Slovenskej republiky ustanoviť daňovému subjektu spôsob vedenia evidencie tržieb pre správne určenie dane a podobne. Súčasne však vymedzuje oprávnenie pre daňové subjekty a určuje postup správcu dane tak, aby spôsob vyberania daní bol účelný a efektívny, a boli pritom chránené práva daňových subjektov.

V návrhu predloženého zákona je upravená oblasť spolupráce medzi správcami dane v Slovenskej republike a v Českej republike. Zákon Českej národnej rady o správe daní a poplatkov bol schválený v máji tohoto roku. V návrhu tohto zákona predpokladáme novelizovať i zákon Slovenskej národnej rady o územných finančných orgánoch, čím by sa vytvorili legislatívne podmienky pre zriadenie Ústredného daňového riaditeľstva Slovenskej republiky ako orgánu miestnej štátnej správy. Uvedeným postupom realizujeme úlohu Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky.

Vládny návrh zákona bol prerokovaný vo výboroch Slovenskej národnej rady, a to v národohospodárskom a rozpočtovom, vo výbore pre poľnohospodárstvo, lesné a vodné hospodárstvo, v ústavnoprávnom výbore a vo výbore pre štátnu správu, územnú samosprávu a národnosti. Súhlas s vládnyim návrhom predloženého zákona vyslovili všetky štyri uvedené výbory, pričom národohospodársky a rozpočtový výbor a výbor pre štátnu správu, územnú samosprávu a národnosti nemali po vysvetlení jednotlivých častí návrhu zákona ani jednu pripomienku.

Pripomienky k tomuto vládneiu návrhu zákona možno rozdeliť do týchto skupín: súbor pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov v celkovom počte 17, ktoré predložilo ministerstvo financií z vlastnej iniciatívy v snahe o vylepšenie resp. skvalitnenie vládneho návrhu zákona. Páni poslanci a panie poslankyne v jednotlivých výboroch si tieto pripomienky osvojili. Po druhé - vecné pripomienky, doplnenie lehôt pre vybavovanie odvolania a doplnenie opatrení, ktoré sa majú vykonať v prípade nečinnosti správneho orgánu - vyslovený súhlas zo strany Ministerstva financií Slovenskej republiky. Po tretie - legislatívno-právneho charakteru, napríklad nie zákon Slovenskej národnej rady, ale zákon Národnej rady Slovenskej republiky a podobne. Značná časť pripomienok bola v tom smere, aby sa zákon o územných finančných orgánoch novelizoval osobitným zákonom, t.j. boli vznesené pripomienky na vypustenie ôsmej časti. Po vysvetlení zo strany Ministerstva financií Slovenskej republiky páni poslanci a panie poslankyne netrvali na týchto pripomienkach.

V záujme skvalitnenia predloženého návrhu zákona navrhujem ďalšie dve pripomienky. Pripomienky, ktoré navrhujem, boli odovzdané legislatívnemu odboru Kancelárie Slovenskej národnej rady. V rámci prerokovania vládneho návrhu zákona o správe daní a poplatkov žiadam, vážené panie poslankyne, vážených pánov poslancov, aby ste si osvojili tieto pripo-

mienky: v § 90 ods. 2 slovo "prevodu" nahradiť slovami "prechodu vlastníckeho práva k". Do záverečných ustanovení navrhujem doplniť nový paragraf tohto znenia: "Správu notárskych poplatkov, pri ktorých vznikla povinnosť na ich vyrubenie do 31. decembra 1992, vykonáva súd podľa osobitného predpisu." Doplniť odvolávku "§ 30 ods. 2 zákona Slovenskej národnej rady číslo 139/1984 Zb. o notárskych poplatkoch."

Verím, vážené panie poslankyne, vážení páni poslanci, že prijatím tohto zákona utvoríme možnosť, aby daňová reforma, ktorá bola pripravovaná počas minuleho roka, prebehla v Slovenskej republike bez väčších problémov.

Ďakujem za pozornosť.

Podpredseda SNR A. M. Huska:

Ďakujem pánovi ministrovi Tóthovi. Prosím spoločného spravodajcu výborov pána poslanca profesora Košnára, aby predniesol správu o výsledkoch prerokovania vládneho návrhu zákona vo výboroch Slovenskej národnej rady.

Poslanec J. Košnár:

Vážený pán predsedaajúci,
vážená Slovenska národná rada,
dámy a páni,

vladný návrh zákona Slovenskej národnej rady o správe daní a poplatkov, ktorý prerokujeme, završuje legislatívnu úpravu daňovej reformy a je dôležitý a potrebný pre riadne fungovanie daňovej sústavy, lebo upravuje postup daňových orgánov pri vyberaní daní, ako aj práva a povinnosti daňových subjektov. Základným kritériom kvality a užitočnosti predlohy zákona, ktorý posudzujeme, je miera, v ktorej nahradí uprednostňovaný centrálna-byrokratický systém správy

daní z minulosti systémom bazirujúcim na odbornosti, ne-strannosti a objektívnosti rozhodovania a rešpektovaní záko-na. Principiálne, ak poslanci Slovenskej narodnej rady pod-porili zákonnú úpravu daňovej sústavy, nie však všetky jed-notlivé daňové zákony, mali by podporiť aj filozofiu zákona o správe daní s možnými pozmeňovacími návrhmi k jednotli-vostiam, smerujúcimi k zlepšeniu kvality tohto zákona.

Keďže ako gesčný výbor bol určený narodohospodarsky a rozpočtový výbor, hoci podľa obsahovej povahy návrhu záko-na by túto rolu skôr kompetentnejšie zvladol ústavnoprávny výbor, upozorním najmä na ekonomické aspekty predloženého návrhu zákona s tým, že ústavnoprávny výbor návrh veľmi sta-rostlivo posúdil najmä z právneho hľadiska a jeho námety, pripomienky sú premietnuté do spoločnej správy, do pozmeňo-vacích návrhov.

Z ekonomického hľadiska je významná daňová kontrola upravená v § 15 pre zamedzenie daňovým unikom, ako aj uprava registračnej a oznamovacej povinnosti daňových subjektov v § 31, a súčinnosť tretích osôb a ich povinnosti voči správcovi dane, čo upravuje § 32. Potrebne sú akiste aj oprávnenia správcu dane ukladať pokuty a pozastaviť činnosť daňového subjektu. Dôležité a nové je tiež inštitút majetko-vého priznania, záložného práva a daňovej exekúcie. Najmä tieto paragrafy boli predmetom rozpravy v gesčnom národohos-podárskom a rozpočtovom výbore.

Návrh zákona v § 93 obsahuje novelizáciu zákona Sloven-skej národnej rady číslo 84/1991 Zb. o daňových orgánoch. Sústavu územných orgánov by mali tvoriť daňové urady, Ústredné daňové riaditeľstvo Slovenskej republiky a správy finančnej kontroly. Účinnosť tohto paragrafu i podľa návrhu by mala byť už dňom vyhlásenia, teda mala by predchádzať účinnosti celého zákona, ktorého účinnosť je navrhovaná k 1. januáru budúceho roku.

Ako už pan minister uviedol, niektorí poslanci pri prerokovaní vo výboroch uplatňovali otázky smerujúce k zdôvodneniu navrhovanej dvojstupňovej organizačnej štruktúry správy a kontroly daní a pytali sa na dôvody rusenia alebo iného začlenenia dnešných oblastných daňových riaditeľstiev. Kladli teda otázky, či by nebolo užitočné mať trojstupňový systém - ústredná daňová správa, oblastne daňové riaditeľstvá, ktoré by nemali žiadnu priamu úlohu v spravovaní daní, ale boli by odvolacím orgánom, a po tretie - daňové úrady prípadne expozitúry daňových úradov. Ako uviedol pan minister, po vysvetleniach predkladateľa sa tieto otázky a námety poslancov jednotlivých výborov nepremietli do pozmeňovacích návrhov, ktoré sú uvedené v texte spoločnej správy.

Vládny návrh zákona bol prikázaný štyrom výborom Slovenskej národnej rady. Ako gesčný výbor bol určený národohospodársky a rozpočtový výbor. Všetky výbory prerokovali predložený návrh zákona v určenej lehote. Všetky výbory vyslovili súhlas s týmto vládny návrhom zákona Slovenskej národnej rady o sprave daní a poplatkov a odporúčajú Slovenskej národnej rade, aby ho schválila. Pripomienky, ktoré si osvojili poslanci, či už to boli dodatočne námety uplatnené ministerstvom financií alebo pripomienky iniciované priamo poslancami, sú premietnuté v spoločnej sprave, tlač 38a.

Prosim, aby ste si v texte spoločnej správy urobili tieto úpravy: v bode 18 na strane 8 spoločnej správy je tlačová chyba. Bod 18 sa netýka § 87, ako je to chybné uvedené v texte spoločnej správy, ale § 85 ods. 3. Za túto chybu sa ospravedľujeme.

Ako navrhol pán minister ďalšie dva doplnujúce či pozmeňujúce návrhy, tieto si osvojujem ako spoločný spravodajca a prosím, aby ste si na strane 9 za bod 21 zaradili nový bod 21a týkajúci sa § 90 ods. 2, ktorý znie: Slovo "prevo-

du" nahradiť slovami "prechodu vlastnického práva k" - a potom pokračuje ďalší text. Ešte raz, slovo "prevodu" nahradiť slovami "prechodu vlastnického práva k" - a pokračuje pôvodný text.

Druhý námet uplatňovaný a spomínaný pánom ministrom si osvojujem taktiež. Preto vás prosím doplniť na poslednej strane návrhu spoločnej správy ako nový bod 24 týkajúci sa zaradenia nového § 105a v znení: "Správu notárskych poplatkov, pri ktorých vznikla povinnosť na ich vyrubenie do 31. decembra 1992, vykonáva súd podľa osobitného predpisu." Dopĺňa sa tu odvolávka s textom: "§ 30 ods. 2 zákona Slovenskej národnej rady číslo 139/1984 Zb. o notárskych poplatkoch". Teda text novonavrhovaného paragrafu 105a je: "Správu notárskych poplatkov, pri ktorých vznikla povinnosť na ich vyrubenie do 31. decembra 1992, vykonáva súd podľa osobitného predpisu." Odvolávka k tomuto zneniu je: "§ 30 ods. 2 zákona Slovenskej národnej rady číslo 139/1984 Zb. o notárskych poplatkoch."

Vážené dámy a páni, predložený vládny návrh zákona o správe daní a poplatkov odporúčam prijať.

Ďakujem za pozornosť.

Podpredseda SNR A. M. Húska:

Ďakujem. Pán spravodajca, prosím, zaujmite miesto určené pre spravodajcu výborov. Otváram rozpravu o ôsmom bode programu. Do rozpravy sa zatiaľ písomne neprihlásil žiaden poslanec.

Prosím, hlási sa pán poslanec Brocka.

Poslanec J. Brocka:

Vážený pán predsedaajúci,
kolegovia poslanci,
členovia vlády,

súhlasím s tým, že predložený návrh zákona je kvalitne spracovaný, ale dôvod nízkeho počtu pripomienok vidím v inom. Konkrétne v našom výbore sme ho dostali - myslím - dva dni pred prerokovaním a nemali sme ani spravu legislatívneho odboru ani odboru súhrnných analýz. Ale to je, myslím si, vedľajšie. Vlastne až po prerokovaní vo výbore som mal možnosť tento zákon prerokovať s pracovníkmi daňových úradov alebo daňového riaditeľstva, a prišiel som k podobnému názoru ako pán spoločný spravodajca, práve čo sa týka zmeny organizačnej štruktúry alebo sústavy daňových organov. K tomu by som sa chcel vyjadriť, prípadne spýtať sa pána ministra, a potom by som uplatňoval nejaké pozmeňujúce návrhy.

Od 1. januára 1993 začína u nás nová daňová sústava. Po prijatí daňových zákonov, ktoré upravovali výšku daní, termíny platenia daní, dnes budeme schvaľovať jeden z posledných zákonov v sústave legislatívnych noriem daňovej reformy, ak nemyslím na rozpočtové pravidla. Je to vykonávací predpis, ktorý upravuje postup daňových orgánov pri vyberaní daní, práva a ich povinnosti, a teda zabezpečí fungovanie novej daňovej sústavy. V rámci prechodu na novu daňovú sústavu však okrem legislatívnych noriem bola v priebehu posledných dvoch rokov vybudovaná aj štruktúra daňových orgánov, ktoré ju budú realizovať: 144 daňových úradov, 7 daňových riaditeľstiev. Z pôvodných 900 pracovníkov okresných finančných správ z roku 1989 ich počet vzrástol na terajších viac ako 3 800 a dokonca tohto roku sa má zvýšiť ešte o 1 200 ďalších pracovníkov, čiže asi na 5 000.

Možno teraz trochu odbočím. V minulom roku prišiel statný rozpočet v podobe danových unikov asi o 3 miliardy korun. To je kvalifikovaný odhad napríklad predkladateľov v našom výbore. Po konzultácii s danovými pracovníkmi, teda oni si myslia, že tento danový unik bol podstatne vyšší. Príčiny týchto daňových unikov sú rôzne: nedostatočná legislatíva, t.j. legislatívne diery, nedostatočné kompetencie daňových orgánov pri sankcionovaní nedisciplinovaných danovníkov, dokonca hovoria, že viac ako polovica alebo až 80 % súkromných podnikateľov neviedlo doteraz žiadnu účtovnú evidenciu, ďalej nedostatok daňových pracovníkov pri kontrolnej a vyhľadávacej činnosti a ako jednu z príčin uvádzajú i to, že sa vlastne materiálne i personálne konstituovali daňové orgány. Čiže, keď sa tie orgány budovali, nebolo čas na kontroly. No a tu práve vidím nebezpečenstvo pre hladké spustenie novej daňovej sústavy.

V predloženom návrhu v osmej časti, je to § 93 návrhu na zmenu zákona 84 o daňových orgánoch v znení zákona 136, sa ruší jestvujúcich 7 daňových riaditeľstiev a nahrádza sa jedným ústredným daňovým riaditeľstvom. Dnesný stav je taký, že daňové riaditeľstvá sú denne zavalované desiatkami odvolaní v rámci odvolacieho konania. To znamená, že musia v podstate obnoviť danové konanie, vyjsť k danovníkovi. Teda, aby som bol konkrétny, na každé daňové riaditeľstvo spadá 80 až 90 tisíc daňovníkov. Samozrejme, v ich kompetencii je takisto školenie pracovníkov na daňových úradoch. To vychádza asi dvadsať na jedno daňové riaditeľstvo, a nielen tých, ktorí sú tam už teraz, ale aj tých 1 200, ktorých majú prijať do konca roka. Samozrejme, je to enormná záťaž na nich, ale oni s tým rátajú, vedia, že ich to čaka. Preto sa pýtam, či je vhodné racionalizovať daňovú správu tým spôsobom, že týchto sedem riaditeľstiev nahradíme jedným ústredným daňovým riaditeľstvom, keď vieme, že tieto jestvujúce riaditeľstvá, materiálne vybudované a vybavené, sú z územného hľadiska maximálne vyťažené, či je vhodné meniť sústavu

daňových organov, keď vlastne sme nemali možnosť skúsiť, ako tato sústava bude fungovať v novom daňovom systéme od 1. januára.

Preto dávam na zvaženie, či by ôsma časť predloženého návrhu zákona nemala byť vypustená, prípadne či by účinnosť tohto paragrafu nemala byť odsunutá na neskoršie obdobie, keď vlastne budeme mať možnosť overiť si v praxi, či to možno zvládnuť aj touto štruktúrou, aby sme prípadne zasa len nezvyšovali daňové úniky. Lebo viete si predstaviť aktivitu pracovníkov, ktorí sú tam teraz, keď budú vedieť, že v podstate sa s tým úradom nerátá. Bol by som rád, keby pan minister k tomu zaujal stanovisko a až potom by som prípadne dal k tomu pozmeňujúci návrh.

Takisto by som sa chcel vyjadriť k novému § 40, ktorý sa týka majetkového priznania. Myslím si, že je to veľmi užitočný paragraf a vo verejnosti bude aj priaznivo prijímaný. Vo výbore, keď nám ho z ministerstva predkladali, mali sme niektoré otázky a nevedeli nám na ne vtedy odpovedať, tak by som sa spýtal teraz. Čo v tomto paragrafe odsek 5 majetkové priznanie musí menovite obsahovať a či v písmene c/ majetkové práva zahŕňajú aj vklady a akcie? To je moja otázka. Ak by nie, potom dávam na zvaženie, či tarifa alebo číslo milión korún nie je príliš vysoké. Proste pri povinnosti majetkového priznania mimo nehnuteľného majetku v súhrne hnuťelný majetok a majetkové práva sú vlastne zaujímavé iba keď presahujú čiastku milión korún. To je zo skúsenosti práve s drobnými podnikateľmi, ktorí spôsobujú daňové úniky, a ide tu o miliónové čiastky, ktoré práve spadajú do tejto kategórie. Či by potom nebolo vhodné túto hranicu milión korún nejakým spôsobom znížiť.

Ďakujem za pozornosť.

Podpredseda SNR A. M. Húška:

Ďakujem pekne. Hlásí sa ešte niekto? Pani poslankyňa.

Poslankyňa O. Marhulíková:

Vážené panie poslankyne,
vážení páni poslanci,
vážení členovia vlády,

konzultovala som v našom popradskom okrese návrh zákona Slovenskej národnej rady o správe daní a poplatkov. Väčšina návrhov je zohľadnená v spoločnej sprave, preto vyjadrujeme s nimi súhlas, ale ešte dovoľte tri návrhy, ktoré predkladám na dnešnom rokovaní.

Návrh predkladám k § 36, kde sa hovorí o pozastavení činnosti. § 36 odsek 9 za slová v prvej vete "pripadne straty" odporúčam doplniť "a škody", pretože su veci, ktoré podliehajú skaze. Ďalej potom nasleduje text, "ktoré vzniknú daňovému subjektu z pozastavenia činnosti".

Ďalej by som prosila v § 58 ods. 5 prvú vetu, ktorá znie "po dobu odkladu platenia dane" doplniť "alebo jej zaplatenia v splátkach". Je to v súlade s predchádzajúcimi ustanoveniami. Ďalej sa konštatuje, že daňový dlžník zaplatí úrok z odloženej sumy vo výške 140 ‰.

A ešte prosím v § 71 odsek 9 v štvrtom riadku doplniť - tam sa hovorí "ak sa zisťujú skutočnosti" - konkretizovať to, že ide o správcu dane. To znamená text doplniť "správcom dane", teda "ak sa zisťujú skutočnosti správcom dane rozhodujúce pre čiastočné alebo úplné zrušenie výkonu rozhodnutia".

Ešte tieto tri doplňujúce návrhy predkladám na dnešné rokovanie.

Ďakujem.

Podpredseda SNR A. M. Húška:

Ďakujem. Prosím, má ešte niekto vôľu vystúpiť? Pán Zselenák.

Poslanec J. Zselenák:

Vážené Predsedníctvo Slovenskej národnej rady,
vážená vláda,
dámy a páni,

dovoľte aj mne niekoľko poznámok k predloženému návrhu zákona orientovaných najmä vo dvoch rovinách.

V prvej časti by som chcel podporiť najmä to, že týmto zákonom sa v podstate završuje reforma daňovej sústavy, pretože prakticky s výnimkou jednej časti, konkrétne ôsmej časti, zákon plne podporujem a myslím si, že je najvyšší čas, aby sme ho v intenciách pozmeňujúcich návrhov, o ktorých budeme hlasovať, aj podporili a schválili. Ak vznikajú u mňa isté pochybnosti a nezrovnalosti v súvislosti s ôsmou časťou tohto zákona, dovoľte mi, aby som sa týmto problémom podrobnejšie zaoberal.

Aj v predchádzajúcom období, aj v programovom vyhlásení si vláda zaumienila prehlbovať miestnu demokraciu a predovšetkým zdokonaľovať a vylepšovať aj systém orgánov miestnej štátnej správy. V predloženom návrhu zákona dochádza k unikátnemu javu, doslova ojedinelému v našom systéme správneho konania, keď miesto toho, aby sme zdokonaľovali systém miestnej štátnej správy, o ktorom sme sa aj v predchádzajú-

com volebnom období prakticky stopercentnou zhodou názorov dohodli, že má byť dvojstupňový, teda system organov miestnej štátnej správy má byť dvojstupňový, paradoxným spôsobom sa zavádza dvojstupňový systém ustrednych orgánov štátnej správy. Vysvetlím vám to podrobnejšie.

Ak je, povedzme, na úseku všeobecnej štátnej správy bežne zvykom, že máme obvodný úrad a okresny úrad štátnej správy, pričom obvodný úrad je prvostupňovým organom štátnej správy a okresný úrad tým najbližším odvolovacím orgánom, takýto model sa v podstate uplatňuje v princípe aj vo všetkých ostatných oblastiach, aj keď napríklad poznáme aj modifikovanú verziu, že niektorým okresným orgánom, okresným úradom je zverena pôsobnosť, ktorú vykonávajú smerom k ďalším územným obvodom. Takýto konkrétny prípad je na úrade životného prostredia v okrese Košice-vidiek, ktorý vykonáva pôsobnosť aj pre ostatné územné celky v bývalom Východoslovenskom kraji. Tomu, k čomu teraz dochádza, jednoznačne možno hovoriť iba ako zavedenie systému dvojstupňového odstupňovania ustredného orgánu štátnej správy, pretože ťažko možno takéto ústredné daňové riaditeľstvo nazvať v ďalšom konaní už miestnym organom štátnej správy. Je to v podstate už nejaký orgán, ktorý skôr inklinuje k ustrednému organu štátnej správy, aj keď z textu zákona jasne vyplýva, že ústredným orgánom štátnej správy pre správu daní je ministerstvo financií. Teda, ak by sme sa chceli držať šablony a princípu, ktorý sme prijali aj v predchádzajúcom období, ktorý koniec-koncov vláda bude nutená uplatniť aj pri reforme územno-správneho členenia Slovenskej republiky, takýto organ bude minimálne netypický alebo nezvyklý, neobvyčajný. To je prvá časť.

Druhá časť je, že pokiaľ myslíme vážne svoje predsavzatia s rozvojom miestnej demokracie a s decentralizáciou demokratickej spoločnosti, v tomto prípade by bolo treba posilňovať predovšetkým pôsobnosť miestnych orgánov štátnej

správy a pamatať na to, že o krátku chvíľu tu bude konkrétna verzia či podoba návrhu zákona o územnosprávnom členení. Prečo vám to hovorím? Je celkom evidentné, že pri tomto návrhu zákona budeme mať na programe rokovania aj rozhodovanie napríklad o spôsobe prerozdelenia daní - či vzniknú nejaké regionálne zdroje finančných prostriedkov, či sa budú na úrovni nejakého regiónu sústreďovať, zhromažďovať, akým spôsobom sa budú spravovať. Z tohto pohľadu považujem za neprimeranú koncentráciu rozhodovacích právomocí v otázkach správy daní, ktorá nezodpovedá dnešným podmienkam. Ak k tomu pripustíme alebo zvažíme aj ďalšiu otázku, že ústredné daňové riaditeľstvo je vlastne aj orgánom, ktorý spravuje aj osobné veci, znamená to, že sa stáva aj personálnym úradom pre všetky daňové úrady. V podstate v konkrétnom dôsledku či konkrétnom vyjadrení to znamená, že o tom, kto a ako bude pracovať na daňových úradoch, sa bude rozhodovať na ústrednom daňovom riaditeľstve. Je to opäť, podľa môjho názoru, v dnešnej situácii, k dnešnému stavu neprimerana koncentrácia na úrovni ústredných orgánov.

To sú vecné príčiny, ktoré ma vedú k tomu, že neprijímam s nejakým pochopením takýto štýl rozhodovania, pretože je to v podstate krok, ktorý zoslabuje tendencie smerujúce k decentralizácii demokratickej spoločnosti. Zďaleka mi nejde o obhajobu nejakých fiktívnych pracovných miest pre pracovníkov dnešných daňových riaditeľstiev alebo o čosi podobné. Ide mi o princíp, ktorý by mal byť platný. V demokratickej spoločnosti, ktorá by mala byť, podľa môjho názoru, decentralizovaná a ktorá by mala vytvoriť predovšetkým širší priestor pre rozvoj regiónov, pre akceptovanie oprávnených a reálnych vecných potrieb občanov, by sme mali pokračovať takýmto spôsobom.

Ak som porovnal platný zákon Slovenskej národnej rady číslo 84/1991 o daňových orgánoch, ako aj novelu tohto zákona, ktorý riešil vlastne vznik orgánov finančnej kontroly,

v podstate novum v časti 8 predloženého vladneho návrhu zákona je iba vznik ústredného daňového riaditeľstva, iba ista minimálna korekcia pôsobnosti ministerstva v týchto veciach a iba klauzula, že ústredné daňové riaditeľstvo bude osobným úradom pre orgány, teda daňové úrady. V tomto zmysle sa mi javí pre dnešný moment, pre tento stav, aj keď plne chapem zábery vlády a považujem ich za celkom opodstatnené, aby sme predsa len zotrvali pri dikcii dnes platného zákona, čo sa týka štruktúry a usporiadania daňových riaditeľstiev s tým, že plne chápem, že v ďalšom bude musieť dôjsť k následným korektúram. Len opäť sa mi tento krok javí ako krok, ktorý uplatňovala vo svojich jednotlivých etapach činnosti predchádzajúca vláda, ktorá bez toho, aby najprv bola vypracovaná koncepcia výkonu a organizácie štátnej správy ako celku, riešila metódou per partes, čiastkovými opatreniami vecí, ktoré sa takýmto spôsobom, podľa môjho názoru, jednoducho doriešiť nedajú. Preto by som odporúčal, aby sa najprv spracovala koncepcia - povinnosť túto koncepciu spracovať okrem iného vyplýva aj z uznesenia Slovenskej národnej rady k Programovému vyhláseniu vlády Slovenskej republiky - a následne, aby sme zohľadniac už budúce princípy usporiadania výkonu štátnej správy a jej organizácie ako celku, aj reformy štátnej agendy rozhodli aj o optimálnom spôsobe a o optimálnej verzii organizácie daňových uradov a všetkých ostatných.

Prosím vás, nevidíte v tom žiadny pokus o oddialenie riešenia problémov, ale skôr mám na mysli to, aby sme prijímali už riešenia, ktoré budú môcť byť trvalé a ktoré budú môcť byť akcieschopné, funkcieschopné dlhšie obdobie, než ako sme svedkami za predchádzajúce dva roky.

Ďakujem pekne.

Podpredseda SNR A. M. Húška:

Ďakujem pekne. Prosím, chce sa ešte niekto prihlásiť do rozpravy? Pán poslanec Rea.

Poslanec J. Rea:

Váženy pán predsedajúci,
členovia vlády,
kolegyne, kolegovia,
hostia,

dotkol by som sa dvoch diskusných príspevkov, ktoré tu mal pán poslanec Brocka a pán poslanec Zselenák. V súčasnom stave sa opýtať orgánov štátnej správy, ako by si predstavovali buducu organizáciu - poviem vam k tomu niečo z vystúpenia, ktoré bolo na zhromaždení Obchodnej a priemyselnej komory, kde boli súkromní podnikatelia. Z ich styku s orgánmi štátnej správy vyplynulo, že ich obranná politika je taká, že keď sa ich budeme donekonečna pýtať, budú sa donekonečna zakopávať, budú donekonečna vytvárať akýsi obranný systém, akí sú potrební. Jeden súkromný podnikateľ povedal, a ja sa s ním stotožňujem, že to sa jednoducho neda. Treba zákonom stanoviť určitú kvotu - o jednu tretinu, o jednu polovicu, o 20 %, neviem o koľko, ale jednoducho zákonom ich stenčiť. Keď sa ich budeme znova pýtať, znova povedia to iste.

Pán Brocka bol na daňovom úrade pýtať sa, a hovorí, že sú veľké úniky, ale to je ich pracovná povinnosť, aby tieto úniky neboli. Pracovnú činnosť si musia vytvárať tak, aby únikom zabráňovali a nie jednoducho sa brániť tým, že úniky sú. Ďalej tých sedem daňových oblastných riaditeľstiev - pochopiteľne, že sa bránia, aby boli, že sú veľmi potrebné. Keď vláda má určitú koncepciu, prosím vás, ztotožnite sa s tým, že ľudia vo vláde si to prekonzultovali aj medzi sebou v rámci rezortov a myslia to v prospech tohto hospodár-

stva, jednoducho to myslia tak, aby sa stotožnili s programovým vyhlásením vlády.

Keby sme mali čakať s konštituovaním daňových uradov, kým sa vypracuje koncepcia organizácie štátnej správy, územnosprávneho členenia, ktorá sa už, pokiaľ viem, v minulej vláde konštituovala, organizovala sa rok a pol, ale sa nestvorila, dnes ju za dva mesiace nemôžeme stvoriť. Vieme, že ju budeme tvoriť v priebehu roku 1993. Keby sme daňové urady chceli robiť až na základe tejto koncepcie, daňové úniky by rástli, tak ako tu bolo povedané, že predstavovali 3 miliardy korún a že 80 % súkromných podnikateľov nevedie účtovnú evidenciu. Keď to povie daňový úradník, neviem si predstaviť, za čo ho štát platí.

Ďakujem pekne.

Podpredseda SNR A. M. Húška:

Ďakujem. Pán minister financií má možnosť odpovedať.

Minister financií SR J. Tóth:

Vážené predsedníctvo,
vážené panie poslankyne,
vážení páni poslanci,

chcel by som sa vyjadriť k časti 8 návrhu. Nechcel by som, aby sme diskutovali o tom, čo je lepšie a čo je horšie. Každý vychádza z nejakej koncepcie. Poviem zásady, z ktorých vychádzalo ministerstvo financií alebo ja osobne. Keď trváme na tom, aby ústredné daňové riaditeľstvo vzniklo hneď, ešte pred nábehom daňových zákonov k 1. januáru, ministerstvo nemôže riadiť taký podnik, ako sú daňové úrady. Patisio ľudí, to je obrovská organizácia. Za riadenie takejto organizácie musí byť zodpovedný konkrétny orgán, ktorého riaditeľ

bude v dennodennom styku zodpovedný za to, ako táto organizácia bude vyzeráť. Ak by to malo ostať ministrovi alebo sekčnému šéfovi, je to neriešiteľné. To je závažná, veľmi špecializovaná a špecifická práca. V správe daní sme zaostali za našimi susedmi alebo bratmi, alebo ich nazvime Českou republikou. Nemáme vybudované, ako tu bolo povedané, technické prostriedky, nemáme ľudské prostriedky. Zavedenie výpočtovej techniky centrálného riadenia s napojením na jednotlivé hraničné prechody, aby aj colne deklarácie mohli byť priamo nahrávané, potrebuje ukončiť v tejto etape pred nákupom výpočtovej techniky celú štruktúru daňových orgánov aspoň na najbližších 5 rokov.

Tiež som sa radil s riaditeľmi daňových riaditeľstiev, so všetkými. Ešte predvčerom večer boli u mňa skoro všetci riaditelia týchto 6 či 5 daňových orgánov. Prerokovali sme skutočnosť, že zmena organizácie, tvorba daňového riaditeľstva neznamená prepustenie ani jedného momentálne z nich, pretože, ako tu pán Brocka povedal, potrebujeme minimálne 1 500 daňových úradníkov na to, aby sme sa v počte správcov daní na jedného pracovníka priblížili k Českej republike. Ale treba vytvoriť orgán, ktorý dennodenne bude túto otázku riešiť, ktorý bude zodpovedný tak ministerstvu, ako aj vláde, možno aj parlamentu za to, aby sme nemali daňové úniky, ktorý bude skutočne na odbornej úrovni v tejto otázke. Preto ho chceme vytvoriť pred 1. januárom. Prosil by som vás, vážené panie poslankyne, vážení páni poslanci, aby ste túto základnú koncepčnú otázku, možno nezvykle, ale schválili, aby sme to mohli hneď od prijatia tohto zákona vyhlásiť a začať konštituovať tieto orgány, pretože prechod daňovej sústavy na novú daňovú sústavu k 1. 1. je oproti susednej Českej republike tak opozdený, že každý krok, ktorý by nám to oneskoroval, by spôsoboval ďalšie väčšie úniky v budúcom roku.

Ďakujem.

Podpredseda SNR A. M. Húška:

Ďakujem pánovi ministrovi. Hlásil sa pán poslanec Brocka s faktickou poznámkou.

Poslanec J. Brocka:

Chcel som vlastne reagovať ešte na pana kolegu Reu. Samozrejme, nešiel som sa pýtať, či sa ich niekto pytal, ale ako neodborník v tejto oblasti chcel som to konzultovať s ľuďmi, ktorí v tom robia. Každý súkromný podnikateľ sa má možnosť odvolať, ale prax je taká, že sa odvoláva skoro každý druhý. A teraz si predstavte, že by tieto odvolania alebo odvolania v mimoodvolacom konaní riešilo ústredné daňové riaditeľstvo. Už aj teraz, v tomto štádiu su na hranici únosnosti. Oblasť, región, ktorý spadá pod jedno daňové riaditeľstvo, je značne veľký, takže sami vidia, alebo aj ja po konzultácii s nimi, že ak by z tohto ústredného orgánu mali riešiť každé odvolanie na celom Slovensku, v tom vidím veľký problém.

Druhý problém, že ak sa teraz bude takto rekonštruovať sústava daňových orgánov, mám obavy, že zasa to len postihne štátnu pokladnicu, že nebude čas práve na tú činnosť, ktorú majú vykonávať. Samozrejme, sledovanie daňových unikov je ich povinnosť. Ale je napríklad takato vec: vedia, že súkromný podnikateľ, ktorý investoval tohto roku do svojej prevádzky pol milióna korún, má vo dvore zaparkovane miliónové auto a pritom vykazuje stratu, a oni sa nemajú čoho chytiť.

Keď už mám slovo, pán minister, chcel som dať dva pozmeňujúce návrhy. K prvému hovoril aj pán poslanec Zselenák, vlastne ho naznačil aj pán spoločný spravodajca - vypustiť ôsmu časť predloženého návrhu zákona, a ak nie vypustiť - to je druhý pozmeňujúci návrh - účinnosť § 93 posunúť o 6 me-

siacov, čiže účinnosť tohto paragrafu by bola 1. 7. 1993. To sú moje dva pozmeňujúce návrhy.

Podpredseda SNR A. M. Húška:

Ďakujem pekne. Hlásí sa ešte pán poslanec Zselenák.

Poslanec J. Zselenák:

Dámy a páni,

okrem toho, že mám isté obavy, keď už aj garančný výbor pre štátnu správu a samosprávu je ochotný vzdať sa princípov, ktoré sú všeobecne platné, ako to pôjde s ďalšou reformou orgánov štátnej správy. Dovoľte mi odcitovať časť Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky: "Vláda podporí územnú decentralizáciu riadenia spoločnosti. V rámci podpory miestnej demokracie bude presadzovať decentralizáciu finančných zdrojov a posilnenie finančnej základne miest a obcí." Hovorí sa tu v ďalších ustanoveniach aj o regiónoch, atď. Prosím vás pekne, pokiaľ mi ide o vyvážený a akýsi harmonický vzťah orgánov štátnej správy, nemám na mysli nič iné, len to, aby sme vytvárali predpoklady pre to, aby regióny, pokiaľ vzniknú či už ďalšie orgány štátnej správy v rámci novej koncepcie, organizácie výkonu v novom územno-správnom členení a rovnako v prípade vzniku druhostupňových orgánov samosprávy mohli začať plnokrvne fungovať.

Druhá vec je, že pokiaľ cítime potrebu vytvoriť alebo nejakým spôsobom riešiť ústredné orgány štátnej správy, predsa nič nebráni tomu, aby v ďalšom konaní ústredným orgánom štátnej správy pre správu dani bolo ústredné daňové riaditeľstvo ako osobitný ústredný orgán štátnej správy. Máme takýchto aj niekoľko iných. Prečo by napríklad takáto záležitosť nemohla fungovať už aj preto, že napríklad zamestnanci daňových orgánov a ústredného daňového riaditeľstva tak

či tak budú figurovať v štátnom rozpočte a na ich činnosť sa bude vynakladať zhruba taky istý rozsah finančných prostriedkov. Z toho dôvodu si myslím, že by skutočne bolo rozumné celý tento problém vysvetliť. Nič tomu nebráni podľa dnešného stavu, pretože zákon jasne hovorí o tom, že organizáciu daňových orgánov v intenciách, ktoré zákon stanovuje, určí ministerstvo všeobecne záväznym právnym predpisom, aby ministerstvo si zvážilo a v intenciách platného zákona si tieto veci upravilo tak, aby to bolo vyhovujúce. Domnievam sa, že tento zvolený spôsob k ničomu nepovedie, iba k významnej centralizácii všetkých rozhodovacích pravomocí.

A posledná moja pripomienka - chcel by som zopakovať len tú časť, že absolútne nevidím žiadne opodstatnenie, aby osobné záležitosti boli spravované predovšetkým alebo výlučne ústredným daňovým riaditeľstvom. Keď už chceme decentralizovať, dajme túto právomoc jednoducho daňovým úradom a nech riaditeľ daňového úradu rozhoduje aj o osobných a personálnych záležitostiach.

Ďakujem.

Podpredseda SNR A. M. Húška:

Ďakujem pekne. Vážení poslanci, teraz prerušíme zasadanie, má byť obedňajšia prestávka. Opravujem svoju predchádzajúcu informáciu - zasadanie predsedníctva nebude o jednej, ale bude o pol štvrtej. Prerušujem zasadanie do druhej.

/Po prestávke./

Podpredseda SNR A. M. Húška:

Otváram popoludňajšie rokovanie. Teraz by sme si mali preveriť, či nás je dostatok, či sme uznášaniaschopní. Prosím vás, prezentujeme sa.

/Prezentovalo sa 73 poslancov./

Nie sme uznášaniaschopní. Pozyvám všetkých pánov poslancov, aby prišli do rokovacej sály. Urobíme skúšku, prosím vás znova, aby ste sa prezentovali.

/Prezentovalo sa 80 poslancov./

Sme uznášaniaschopní. Pýtam sa pána ministra Tótha, či chce zaujať stanovisko ku skončenej rozprave.

Minister financií SR J. Tóth:

Nie.

Podpredseda SNR A. M. Húška:

Žiada si záverečné slovo spoločny spravodajca výborov pán poslanec Košnár?

Poslanec J. Košnár:

Vážený pán predsedajúci,
vážená Slovenská národná rada,

dovoľte mi predniesť návrh na postup pri hlasovaní. Odporúčam Slovenskej národnej rade takýto postup pri hlasovaní: hlasovaním najprv rozhodnúť o pozmeňovacích návrhoch pána poslanca Brocku v dvoch alternatívach. Po prve - vypustiť zo zákona časť 8, t.j. § 93. Druhá alternatíva - odložiť účinnosť § 93, t.j. v § 109 ods. 2 vynechať slova "a § 93" a zaradiť nový odsek v znení: "Ustanovenia § 93 nadobúdajú účinnosť od 1. 7. 1993". V oboch prípadoch, ak Slovenská národná rada prijme niektorú z týchto alternatív, bude potrebné preskúmať legislatívne dôsledky takéhoto rozhodnutia

a navrhnuť nadvazné zmeny v texte dotknutých paragrafov v celom zákone. Ak by Slovenská národná rada tieto pozmeňovacie návrhy neprijala, môžeme bez prerušenia pokračovať a hlasovaním an blok rozhodnúť o troch pozmeňovacích návrhoch pani poslankyne Marhulikovej, ktoré predkladateľ i spoločný spravodajca odporúčajú prijať. Po tretie - pretože pozmeňovacie návrhy obsiahnute v spoločnej správe, vrátane doplnkov, o ktoré som vás poprosil, aby ste si poznamenali, nie sú rozporné ani alternatívne a nik z poslancov nepožiadaval o vyňatie niektorého z pozmeňovacích návrhov zo spoločnej správy na osobitné hlasovanie, odporúčam hlasovať potom an blok v treťom hlasovaní o pozmeňovacích návrhoch obsiahnutých v spoločnej správe, a napokon hlasovať o zákone ako celku.

Podpredseda SNR A. M. Húška:

Ďakujem. Poprosil by som vás, aby ste zaujali stanovisko k návrhu pána Brocku.

Poslanec J. Košnár:

Vylúčenie alebo vypustenie ôsmej časti zo zákona by malo dosť závažné legislatívne dôsledky na dikciu mnohých paragrafov a museli by sme spolu s legislatívnym odborom i s ústavnoprávnym výborom a odborníkmi tieto dôsledky posúdiť a predložiť vám na uváženie. Rovnako odloženie účinnosti § 93 až k 1. júlu by vlastne neumožnilo, nevytvorilo právny základ pre konštituovanie ústrednej daňovej správy. Odporúčam Slovenskej národnej rade vzhľadom na uvedené tieto pozmeňovacie návrhy v oboch alternatívach neprijať.

Podpredseda SNR A. M. Húška:

Ďakujem. Pán poslanec Sokol - technická poznámka.

Poslanec P. Sokol:

Vážení pán predsedajúci a ostatní kolegovia, myslím, že sme sa už pri predchádzajúcom hlasovaní dopustili niektorých chýb, nehlasujeme tak, ako sa má. Podľa rokovacieho poriadku najprv musíme prejsť všetky pripomienky, ktoré boli v spoločnej správe, až potom ďalšie návrhy. Už vtedy, keď viedol schôdzu pán Weiss, sme to začali robiť, a to nie je zvykom. Mali by sme dodržať rokovací poriadok. Nemôžeme teraz hasovať o návrhu pána poslanca Brocku, ale musíme najprv prejsť všetky pripomienky, hlasovať o nich a potom o ďalších pripomienkach. Predsa už sme raz porušili a budeme ďalej porušovať rokovací poriadok o hlasovaní?

Podpredseda SNR A. M. Húška:

Ešte sme nič neporušili, ešte sa nič neporušilo, len sme sa pýtali, či pán spravodajca má nejaké stanovisko k prvému návrhu pána Brocku. Prosím, pán spravodajca, môžete podať informáciu.

Poslanec J. Košnár:

Pokiaľ ide o navrhovaný postup, myslím si, že je úplne logický. Hlasovanie o pozmeňovacích návrhoch k jednotlivým paragrafom obsiahnutým v spoločnej správe po prijatí pozmeňovacieho návrhu sa totiž môže ukázať ako zbytočné. Odhlasujeme to, čo je v spoločnej správe, a potom prijmeme pozmeňovací návrh, ktorý časť týchto už prijatých pozmeňovacích návrhov robí bezpredmetnými, pretože sú kontradiktorké. Preto navrhujem tento logický postup: rozhodnúť o vypustení alebo odložení ôsmej časti, ktorú navrhuje pán poslanec Brocka, a potom môžeme pokračovať plynule tak, že budeme hlasovať o návrhoch zo spoločnej správy an blok a potom o pozmeňovacích návrhoch pani poslankyne Marhulíkovej. Ale prosím, o tom treba rozhodnúť, neprislúcha to mne.

Podpredseda SNR A. M. Húška:

Ďakujem pekne. Prosím, pripravme sa na hlasovanie.

/Prezentovalo sa 89 poslancov./

Kto je za návrh pána poslanca Brocku?

Poslanec J. Košnár:

Ide o alternatívu vypustiť zo zákona ôsmu časť, t.j. § 93.

Podpredseda SNR A. M. Húška:

Ďakujem. Prosím, prezentujme sa.

/Prezentovalo sa 88 poslancov./

Kto je za tento návrh?

/Za návrh hlasovalo 25 poslancov./

Kto je proti?

/Proti návrhu hlasovalo 55 poslancov./

Kto sa zdržal hlasovania?

/Hlasovania sa zdržalo 8 poslancov./

Ďakujem. Konštatujem, že pozmeňujúci návrh pána poslanca Brocku nebol prijatý. 25 hlasovalo za, 55 proti a 8 sa zdržalo hlasovania.

Poslanec J. Košnár:

Druhý alternatívny pozmeňovací návrh pána kolegu Brocku je odložiť účinnosť § 93 tým, že v § 109 ods. 2 sa vynechajú slová "a § 93" a do ods. 109 sa zaradi nový ods. 3, ktorý znie: "Ustanovenia § 93 nadobúdajú účinnosť od 1. júla 1993." Neodporúčam prijať.

Podpredseda SNR A. M. Huska:

Prosím, prezentujme sa.

/Prezentovalo sa 91 poslancov./

Kto je za tento druhý pozmeňovací návrh?

/Za návrh hlasovalo 25 poslancov./

Kto je proti?

/Proti návrhu hlasovalo 56 poslancov./

Kto sa zdržal hlasovania?

/Hlasovania sa zdržalo 10 poslancov./

Konštatujem, že ani tento druhý návrh nebol prijatý. 25 hlasovalo za, 56 hlasov bolo proti, 10 hlasov sa zdržalo.

Poslanec J. Košnar:

Teraz navrhujem hlasovať an blok o pozmeňovacích návrhoch obsiahnutých v spoločnej sprave, doplnenej o dva pozmeňujúce návrhy, o ktoré som vás požiadal pred prerokúvaním zákona, aby ste si ich doplnili. Tieto pozmeňovacie návrhy odporúčam prijať.

Podpredseda SNR A. M. Huska:

Prosím prezentovať sa.

/Prezentovalao sa 93 poslancov./

Kto je za návrh, ktorý predniesol pán spravodajca?

/Za návrh hlasovalo 88 poslancov./

Kto je proti?

/Nikto./

Kto sa zdržal hlasovania?

/Hlasovania sa zdržalo 5 poslancov./

Konštatujem, že návrh, ktorý predniesol pán spravodajca, bol prijatý. 88 poslancov bolo za, 0 hlasov bolo proti a 5 poslancov sa zdržalo hlasovania.

Poslanec J. Košnár:

Pán predsedajúci, o všetkých pozmeňovacích návrhoch bolo rozhodnuté, zostáva teda hlasovanie o návrhu zákona ako celku, ktorý odporúčam prijať. Pardon, ospravedlňujem sa, ešte sú tu tri pozmeňovacie návrhy pani poslankyne Marhulíkovej, o ktorých navrhujem hlasovať an blok. Su to tieto pozmeňovacie návrhy:

Po prve - v § 36 ods. 9 - je to paragraf o pozastavení činnosti - za slová "pripadné straty" doplniť slová "a škody".

Druhý pozmeňovací návrh sa týka § 58 ods. 5 - v prvej vete za slová "platenia dane" doplniť slová "alebo jej zaplatenia v splátkach" a pokračovať pôvodným textom.

Tretí pozmeňovací návrh sa týka § 71 ods. 9 - v riadku 4 doplniť za slová "ak sa zisťuju" slová "správcom dane" a pokračovať pôvodným textom.

Všetky tri pozmeňovacie návrhy odporúčam prijať.

Podpredseda SNR A. M. Huska:

Prosím, budeme hlasovať. Najprv prezentácia.

/Prezentovalo sa 96 poslancov./

Kto je za?

/Za návrhy hlasovalo 62 poslancov./

Kto je proti?

/Proti návrhom hlasovalo 12 poslancov./

Kto sa zdržal hlasovania?

/Hlasovania sa zdržalo 22 poslancov./

Konštatujem, že tieto tri pozmeňovacie návrhy poslanky-
ne Marhulikovej boli prijaté, keď 62 hlasov bolo za, 12 hla-
sov bolo proti a 22 hlasov sa zdržalo hlasovania.

Teraz v súlade s ustanovením § 26 ods. 1 rokovacieho
poriadku Slovenskej národnej rady budeme hlasovať o návrhu
zákona ako celku.

Prosím prezentovať sa.

/Prezentovalo sa 102 poslancov./

Kto je za tento celkový návrh?

/Za návrh hlasovalo 98 poslancov./

Kto je proti?

/Proti návrhu hlasoval 1 poslanec./

Kto sa zdržal hlasovania?

/Hlasovania sa zdržali 3 poslanci./

Konštatujem, že sme schválili vládný návrh zákona Slo-
venskej národnej rady o správe daní a poplatkov.

Za návrh hlasovalo 98 poslancov, proti hlasoval 1 po-
slanec a 3 sa zdržali hlasovania. /Potlesk./

D e v i a t y m bodom programu je

Návrh štátneho záverečného účtu Slovenskej republiky za
rok 1991

D e s i a t y m bodom programu je

Vládný návrh zákona Slovenskej národnej rady o emisii
štátnych dlhopisov Slovenskej republiky na krytie schodku
štátneho rozpočtu Slovenskej republiky za rok 1991.

Vzhľadom na to, že ide o súvisiacu problematiku, odporúčam, aby sme o oboch bodoch programu rokovali spoločne, teda o deviatom a o desiatom bode.

Hlasovať o návrhu na uznesenie k štátnemu záverečnému účtu a o vládnom návrhu zákona však budeme osobitne. Davam hlasovať o tomto návrhu bez rozpravy.

Prosím, prezentujme sa.

/Prezentovalo sa 97 poslancov./

Kto je za, aby sme o deviatom a desiatom bode programu našej schôdze rokovali spoločne, nech stlačí hlasovacie tlačidlo.

/Za návrh hlasovalo 73 poslancov./

Kto je proti?

/Nikto./

Kto sa zdržal hlasovania?

/Hlasovania sa zdržalo 24 poslancov./

Za návrh hlasovalo 73 poslancov, proti nehlasoval nikto a 24 poslancov sa zdržalo hlasovania.

O deviatom a desiatom bode programu budeme teda rokovať spoločne. Materiál k obidvom bodom programu ste dostali ako tlač Slovenskej národnej rady číslo 30 a spoločnú správu výborov ako tlač 30a.

Návrh štátneho záverečného účtu za vládu Slovenskej republiky a vládny návrh zákona o emisii štátnych dlhopisov Slovenskej republiky na krytie schodku štátneho rozpočtu za rok 1991 odôvodní minister financií pán Július Tóth. Prosím, aby sa ujal slova.

Minister financií SR J. Tóth:

Vážené Predsedníctvo Slovenskej národnej rady,
vážené panie poslankyne,
vážení páni poslanci,

vzhľadom na to, že návrh štátneho záverečného účtu Slovenskej republiky za rok 1991 Slovenská národná rada v máji tohto roku neschválila a od prerokovania štátneho záverečného účtu vo vláde v apríli tohto roku, ktorá ho schválila uznesením číslo 271/1992, došlo aj k niektorým zmenám, zaoberala sa vláda Slovenskej republiky na svojom zasadaní 1. septembra 1992 opäť výsledkami rozpočtového hospodarenia Slovenskej republiky za rok 1991. Súčasne prijala a schválila uznesenie k návrhu na úhradu schodku štátneho rozpočtu za rok 1991 tak, ako je obsiahnutý v predloženom materiáli. Dovoľte mi, aby som na úvod charakterizoval ekonomické podmienky, ktoré pôsobili na hospodárenie Slovenskej republiky v roku 1991 a prejavili sa teda i vo výsledku rozpočtového hospodárenia.

V porovnaní s rokom 1990 poklesla priemyselná výroba o 24,7 %. V jednotlivých odvetviach sa ani na jednom ukazovateli nedosiahla úroveň produkcie roku 1990. Pritom produkcia v súkromnom sektore sa na celkovej produkcii priemyslu podieľala iba 2,2 %. Objem stavebných prác poklesol o 33,9 %, hrubá poľnohospodárska produkcia bola nižšia o 3,9 %, z toho živočišná až o 14 %. Fyzický objem maloobchodného obrátu poklesol o 37,8 %. Zložitým procesom prechádzal trh investícií. V dôsledku investičnej reštrikcie sa objem investičných prác a dodávok znížil oproti roku 1990 o 32,3 %. Pokles investičnej aktivity nastal predovšetkým v priemysle a poľnohospodárstve.

Dynamizujúci účinok na ekonomiku mali zahraničnoobchodné vzťahy. Počas celého roku prevládala tendencia rastu ob-

jemu exportu vo frankocenách produkcie, ktorá v priemere za celý rok 1991 znamenala zvýšenie o 7,6 % oproti roku 1990. Čiastočným úspechom bolo zvládnutie inflácie a udržania tendencie stabilizácie cenovej hladiny. Mesačné prírastky nárastu hladiny spotrebiteľských cien počnúc druhým štvrtrokom sa znížili a predstavovali v priemere 2 %. Pre postupné vytváranie reálnych hodnotových vzťahov v ekonomike mala osobitný význam popri cenovej liberalizácii i regulácia cien zo strany centra. Regulácia cien spolu so stabilitou kurzu česko-slovenskej koruny a mzdovou reguláciou bola rozhodujúcim faktorom ovplyvňujúcim postupné vytváranie rovnováhy medzi ponukou a dopytom na vnútornom trhu.

Prvá etapa transformačného procesu podnietila zmeny v štruktúre zamestnanosti a sčasti odbúrala sociálnu prezamestnanosť. Tieto zmeny sprevádzané poklesom produkcie a nižším využitím kapacít viedli k nárastu nezamestnanosti, ktorá ku koncu roka dosiahla v Slovenskej republike 11,8 %. V porovnaní s Českou republikou, ktorá má 4,1 %, bola takmer trojnásobne vyššia.

Vývoj jednotlivých faktorov reálne nepriaznivo pôsobil na vytvorený národný dôchodok Slovenskej republiky, ktorý v porovnaní s rokom 1990 poklesol o 17,7 %. Na vývoj ekonomiky v priebehu roka reagovali viaceré opatrenia finančnej politiky, napríklad úprava sadzieb dane z obratu, úprava dovoznej prirážky, zníženie rozsahu regulovaných cien, výrazne zvýšenie dotácií k cenám palív a tepelnej energie pre obyvateľstvo. V nadväznosti na to sa vykonali určité kompenzácie dopadov na obyvateľstvo formou zvýšenia štátneho vyrovnávacieho príspevku vybraným skupinám obyvateľstva.

S cieľom stimulovať ekonomickú aktivitu podnikateľskej sféry sa prijali a realizovali mnohé opatrenia zamerané na podporu najmä progresívnych výrobcov a rozvoja súkromného sektoru. Napríklad z vládnej rozpočtovej rezervy sa uvoľnili prostriedky vo výške 1 miliardy korún. Tieto prostriedky bo-

li určené najmä na uhradu nákladov spojených s uhlíkovým výrobným programom v rudnom baníctve, na riešenie koncepcie rozvoja uhoľného baníctva, ako i na ostatné podporné aktivity u tých subjektov, u ktorých vlastne príjmy boli nepostačujúce. Okrem toho sa podnikom v priebehu roka poskytli úľavy z odvodov do štátneho rozpočtu, ktoré predstavovali 341 miliona korún.

Zámery rozpočtovej politiky v uplynulom roku boli protiinflačné a reštriktívne, preto i statný rozpočet bol zostavený s prebytkom 0,7 miliárd korún. V rozsahu i štruktúre rozpočtových príjmov i výdavkov došlo k zásadným zmenám. Príjmy i výdavky štátneho rozpočtu boli ovplyvňované predovšetkým novými kompetenciami vlády Slovenskej republiky, ktoré vznikli delimitáciou federálneho riadenia hospodárstva a časti hospodárstva riadeného bývalými národnými výbormi do pôsobnosti vlády Slovenskej republiky. V súlade s novými rozpočtovými pravidlami republik a federácie zanikla redistribučná funkcia federálneho rozpočtu v rámci rozpočtovej sústavy. Dotácie z rozpočtu federácie do rozpočtu republik sa neposkytovali. V oblasti príjmov štátneho rozpočtu sa realizoval princíp spoločných celoštátnych príjmov z výnosu dane z obrátu a odvodov zo zisku a ich delenie v pomere 25 : 40 : 35 medzi Slovenskou republikou, českou republikou a federáciou.

V rámci uplatňovania reštriktívnej rozpočtovej politiky sa v súlade s rozpočtom na rok 1991 dosiahlo výrazné zníženie investičných a neinvestičných výdavkov v podnikateľskom sektore, avšak na druhej strane sa zvýšili výdavky sociálneho charakteru pre obyvateľstvo. Vyšší celkový objem výdavkov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi súvisel najmä s výdavkami na nezamestnanosť a valorizáciu dôchodkov a so zvýšenými výdavkami na životné prostredie.

Rozpočtové hospodárenie v minulom roku zaznamenalo dve odlišné vývojové etapy. V prvej etape, ktorá trvala do konca

prvého polroku, bolo plnenie rozpočtu charakterizované prebytkovosťou vyplývajúcou z posobenía liberalizácie cien a preceňovania zásob na tvorbu finančných zdrojov, a tým aj priaznivé plnenie rozpočtových príjmov. Na základe dosiahnutých prebytkov hospodarenia súhrnu štátnych rozpočtov česko-slovenskej federácie a značného optimizmu v očakávaní vyšších celoročných príjmov došlo k uprave proporcií príjmovej a výdavkovej časti štátneho rozpočtu, k posilneniu výdavkov do oblasti nevýrobnej sféry. V druhom polroku však doznali jednorazové mimoriadne vplyvy prejavujúce sa v priaznivom plnení príjmov a rozpočtové hospodarenie vzhľadom na nízku výkonnosť a efektívnosť podnikových subjektov sa dostalo do schodkovosti, ktorá charakterizovala druhú etapu rozpočtového vývoja.

V nemalej miere k tejto narastajúcej schodkovosti prispelo i napätie vo výdavkovej časti rozpočtu najmä koncom roku. Zvýšené výdavky rozpočtových prostriedkov vo verejnej spotrebe, predovšetkým v zdravotníctve, v školstve, sa prejavili v raste schodku štátneho rozpočtu. Z toho dôvodu Slovenská národná rada ku koncu minulého roku schválila zákon, ktorým sa pôvodný prebytok štátneho rozpočtu znížil na 0,1 miliardy korún a rozpočtové prostriedky v sume 600 miliónov korún sa použili na krytie potrieb v oblasti zdravotníctva.

V priebehu minulého roku vznikali v dôsledku posobenía nových ekonomických podmienok, predovšetkým rastu cien tovarov a služieb a devalvácie česko-slovenskej koruny, ale aj malej pozornosti zameranej na vynakladanie rozpočtových prostriedkov, ďalšie nároky na prostriedky štátneho rozpočtu. Mnohé nevyhnutné potreby najmä vo verejnej spotrebe nebolo možné zabezpečiť v rámci pôvodného, hoci upraveného štátneho rozpočtu. Preto v nadväznosti na rozhodnutia vlády Slovenskej republiky sa museli realizovať rozpočtové opatrenia, ktorými sa riešili akútne potreby pri zabezpečovaní verejnej spotreby obyvateľstva a verejných funkcií štátu. Rast výdavkov však nebol vyvážený dostatočnými rozpočtovými príj-

mami. Preto vláda prijala v závere roka v oblasti výdavkov regulačné opatrenia na zabezpečenie vyrovnanosti rozpočtového hospodárenia. Avšak ani tieto opatrenia nemohli už zvrátiť nepriaznivú tendenciu, ktorá napokon vyústila do definitívneho schodku štátneho rozpočtu vo výške 10,2 miliárd korún. Tento schodok bol spôsobený predovšetkým neplnením rozpočtovaných príjmov vo výške 8,5 miliardy korún, ako i prekročením výdavkov o 1,8 miliardy korún.

Vážene poslankyne,
vážení poslanci,

až do roku 1991 súčasťou ročného hodnotenia rozpočtového hospodárenia boli i výsledky zúčtovania finančných vzťahov so štátnym rozpočtom, ktoré sa uvádzali v návrhu štátneho záverečného účtu za príslušný rok. Po prvýkrát za rok 1991 sa záverečný účet uzatvoril podľa stavu hospodárenia k 31. decembru 1991, vrátane dodatkov. Dodatkovo uhrady výdavkov su platby týkajúce sa rozpočtového roka, avšak splatené najneskôr do 15. januára nasledujúceho rozpočtového roku, prípadne platby splatné pred začiatkom budúceho roku, avšak z rozličných dôvodov neuhradene. Toto riešenie zodpovedá systému, aký je obvyklý vo vyspelých trhových ekonomikách. Vyjadruje reálne skutočne dosiahnute výsledky rozpočtového hospodárenia, ktoré sa už ďalej dodatočne neupravujú o žiadne tzv. vyrovnávacie operácie. Z toho hľadiska je teda schodok štátneho rozpočtu za rok 1991 vo výške 10,2 miliardy korún definitívny.

V nadväznosti na zákon Federálneho zhromaždenia číslo 233/1992 Zb. sa vykonal presun prostriedkov z prebytku rozpočtu federácie na úhradu odpustenia odvodu z objemu miezd a odmien poľnohospodárskych organizácií, čo predstavovalo úhradu schodku rozpočtu Slovenskej republiky v sume 934 miliónov korún. Opravné zúčtovanie vzájomných pohľadávok a záväzkov medzi štátnym rozpočtom Slovenskej republiky

a štátnym rozpočtom federácie sa vykonal v sume 452 miliónov korún, teda zostala na riešenie krytia schodku suma 8,8 miliárd korún.

Od prerokovavania pôvodného návrhu na uhradu schodku štátneho rozpočtu v máji tohto roku došlo k ďalším skutočnosťam, ktoré treba zohľadniť pri vysporiadaní rozpočtového hospodárenia za minulý rok. Osobitne závažným v tomto smere bolo rozhodnutie vlády Slovenskej republiky, ktorým odpustila splatenie aj druhej polovice splatky dane z objemu miezd organizáciám poľnohospodárskej prvovýroby vo výške 934 miliónov korún.

Ďalej vláda Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky a Federálne zhromaždenie neakceptovali požiadavky vlády Slovenskej republiky a neschválili presun časti prebytku štátneho rozpočtu federácie v sume 400 miliónov korún na krytie schodku štátneho rozpočtu Slovenskej republiky, na ktorom slovenská vláda trvala uznesením číslo 151/1992. Použitie prostriedkov z finančného zúčtovania organizácií so štátnym rozpočtom za rok 1991 na krytie zvyšnej časti schodku v pôvodne navrhovanej sume 1 145 miliónov korún by nepriaznivo ovplyvnilo výsledky rozpočtového hospodárenia v roku 1992, úmerne by sa zvýšil schodok v roku 1992.

Z uvedených dôvodov sa navrhuje zostávajúca časť schodku v sume 8,8 miliardy korún finančne pokryť použitím prostriedkov z finančného zúčtovania organizácií so štátnym rozpočtom za rok 1991 v sume 479 miliónov korún, použitím štátnych finančných aktív v sume 363 miliónov korún a zvyšnú časť schodku v sume 8 miliárd korún uhradiť emisiou štátnych dlhopisov. Keďže zákonom Slovenskej narodnej rady je už schválená emisia štátnych dlhopisov na krytie schodku štátneho rozpočtu za rok 1991 v rozsahu 6 miliárd korún, predkladá sa súčasne s návrhom štátneho zaverečného účtu i návrh zákona o emisii štátnych dlhopisov na krytie schodku štátne-

ho rozpočtu za rok 1991 v rozsahu 2 miliárd korún. Návrh tohto zákona vláda Slovenskej republiky na svojom rokovaní dňa 1. septembra 1992 schválila.

Vážená Slovenska národná rada,
vážené panie poslankyne,
vážení páni poslanci,

záverečné účty jednotlivých rozpočtových kapitol sa hodnotili v príslušných výboroch Slovenskej národnej rady v máji tohoto roku. Súčasný nový návrh na riešenie rozpočtového schodku za rok 1991 sa prerokoval vo výboroch v minulých dňoch. Osobitne podrobne bol prerokovaný v Národohospodárskom a rozpočtovom výbore Slovenskej národnej rady. Na návrh vlády Slovenskej republiky odporúčam, aby Slovenská národná rada schválila predložený návrh štátneho záverečného účtu Slovenskej republiky za rok 1991 s tým, že výsledok rozpočtového hospodárenia sa bude kryť tak, ako je to navrhnuté. Súčasne navrhujem schváliť návrh zákona o emisii štátnych dlhopisov Slovenskej republiky v rozsahu 2 miliárd korún, ktorý bezprostredne súvisí s uzavretím rozpočtového hospodárenia Slovenskej republiky za rok 1991.

Podpredseda SNR A. M. Húška:

Ďakujem panovi ministrovi Tothovi za odôvodnenie návrhu. Prosím spoločného spravodajcu výborov pána poslanca Košnára, aby nás informoval o výsledkoch prerokovania návrhu štátneho záverečného účtu Slovenskej republiky za rok 1991 a vládneho návrhu zákona Slovenskej národnej rady o emisii štátnych dlhopisov Slovenskej republiky na krytie schodku štátneho rozpočtu Slovenskej republiky za rok 1991 vo výboroch Slovenskej národnej rady.

Poslanec J. Košnár:

Vážená Slovenská národná rada,
dámy a páni,

rozpočtové hospodarenie Slovenskej republiky za rok 1991 skončilo deficitom vo výške 10,2 miliardy korún pri príjmoch 116,9 miliárd korún a výdavkoch 127,1 miliardy korún. Schodok predstavuje 8,7 % z dosiahnutých príjmov. Takuto veľkú odchylku nemožno vysvetliť len prípustnými toleranciami v prognózovaní rozpočtových veličín. Podstatný podiel na tejto značnej odchýlke má slepe preberanie a plošne podriaďovanie sa federálne predávkovanej reštriktívnej makroekonomickej politike. Práve tá spôsobila, že v Slovenskej republike poklesol - ako uvádzal už aj pan minister - hrubý domáci produkt o viac ako 15 %, že priemyselná výroba poklesla o 24,7 %, že investície poklesli zhruba o jednu tretinu, že sme tu mali viac ako 58-percentný nárast cien a 11,8-percentnú nezamestnanosť.

V dôsledku liberalizácie cien k 1. januáru 1991 sa v prvom kvartáli dosiahli vysoké prebytky štátnych rozpočtov, ktoré však, ako sme upozorňovali a ako na to upozorňovali rozpočtové výbory Federálneho zhromaždenia i príslušné výbory Slovenskej národnej rady, su neopakovateľné. Tieto prebytky mali len dočasnú povahu a ku koncu roku 1991 sa zmenili na vysoký deficit. Napriek tomu vlády v júli 1991 upravili rozpočty tak, že nad ich rámec uvoľnili za súhrn rozpočtov 47 miliárd korún, z toho v Slovenskej republike 8 miliárd korún. Urobili tak bez parlamentov, čo formálne síce neprotirečilo zákonu o rozpočtových pravidlách, ani zákonu o štátnom rozpočte na rok 1991, hoci išlo o tak výraznú úpravu, ktorá sa v normálnych demokratických podmienkach bez parlamentu jednoducho nesmie urobiť. Zhoda výšky nemiestneho optimistického hodnotenia rozpočtového hospodárenia sa nie

celkom nahodne takmer rovná alebo je v podstate rovnaka, ako suma 8 miliárd korun, ktoré sa musia kryť statnymi dlhopismi.

Zvyšenie vydavkov statneho rozpočtu sa použilo takmer vyhradne na zvyšenie neinvestičných vydavkov a nezaložilo sa nim smerovanie k zastaveniu hospodarskeho regresu. Po upravach štatneho rozpočtu Slovenskej republiky v polovici minulého roku mali byť prijmy 125,4 miliardy korun a vydavky 124,7 miliardy korun. V skutočnosti sa dosiahol už spominany deficit vo výške 10,2 miliardy korun, na ktorom sa podieľa neplnenie príjmov sumou 8,5 miliardy a prekročenie vydavkov sumou 1,8 miliardy. Hlavnou príčinou schodkovosti, ako teda vidíme, je nerealistická expektácia hospodarskeho vyvoja vtedajšou vládou a jej rezignácia na vytvaranie systemovych podmienok pre stabilizáciu hospodarstva. Tvrdenia, že hlavnou príčinou schodkovosti je benevolencia na vydavkovej strane rozpočtu, resp. "socialistické spravenie sa", su zavadzajúce a odporujúce skutočnosti. Skutočnou podstatnou príčinou schodkovosti je nadhodnotenie príjmovej časti rozpočtu najma pri uprave v juli 1991.

Na strane príjmov sa na schodku 8,5 miliardy podieľa neplnenie vynosu podielovych príjmov vo výške 7,1 miliardy, podiel na dani z obratu 4,1 mld a podiel na odvodoch zo zisku 3 miliardy a neplnenie vlastnych príjmov rozpočtu Slovenskej republiky o 1 miliardu 400 milionov korun - ide o odvody z objemu miezd a poľnohospodársku daň z pozemkov. Hospodárske organizácie Slovenskej republiky vykazali vlni zisk 43,6 miliárd korun, ziskovych bolo 2 564 organizácií, ale 1 022 podnikov bolo stratovych v sume 21,6 miliardy. Viac ako 58 podnikov zápasí s prvotnou platobnou neschopnosťou a 63,5 % podnikov má druhotnú platobnú neschopnosť. S týmto problémom, žiaľ, vláda v roku 1991 nedokázala významnejšie pohnúť.

Na strane výdavkov sú príčinou ich prekročenia o 1 miliardu 800 miliónov predovšetkým výdavky rozpočtových a príspevkových organizácií, najmä neinvestičné výdavky. Značný podiel tu má aj narastanie štátneho aparátu zriaďovaním orgánov štátnej správy, tiež financovanie vodného diela Gabčíkovo a úhrada prostriedkov poskytnutých záruk podnikom. Hoci Slovenská národná rada v máji tohoto roku neschválila štátny záverečný účet Slovenskej republiky, prijala zákon číslo 308 o emisii štátnych dlhopisov na krytie časti schodku štátneho rozpočtu vo výške už viackrát spomínaných 6 miliárd korún. Minulá vláda hodlala zvyšok schodku vo výške 2,8 miliardy pokryť ďalej inkasom odloženej druhej polovice odvodu z objemu miezd a odmien poľnohospodárskych organizácií nárokovanou sumou 400 miliónov z prebytku rozpočtu federácie za rok 1991, použitím štátnych finančných aktív vo výške 360 miliónov korún a použitím časti prostriedkov z usporiadania vzťahov organizácií so štátnym rozpočtom za rok 1991 v sume 1 145 miliónov korún.

Terajšia vláda taketo riešenie neprijíma a preto, že uvažovaných 400 miliónov korún nárokovanych z prebytku federálneho rozpočtu nebolo Federálnym zhromaždením schvalené a inkaso odloženej druhej polovice odvodu z objemu miezd a odmien poľnohospodárskych organizácií by nebolo najvhodnejšie, navrhuje vláda Slovenskej národnej rade kryť uvedený zvyšok schodku vo výške 2,8 miliardy korún tak, ako je to popísané v predložennom materiáli a ako to uvádzal pan minister Tóth.

Pokiaľ ide o ďalšiu emisiu štátnych dlhopisov vo výške 2 miliardy korún, vláda navrhuje dobu splatnosti štyri roky. Emisia obligácií, ktoré odkúpi banková sfera, znamená, že sa o túto sumu ďalej zníži úverový fond banky a teda aj možnosti poskytovania úverov podnikateľskej sfére. Aj to je jeden z hlavných dôvodov, prečo vo svojom stanovisku, ktoré je, mimochodom, zákonom o emisii dlhopisov predpísané ako

povinná náležitosť takéhoto návrhu, stanovisko štátnej banky odporúča zvážiť možnosť skrátenia doby splatnosti dlhopisov.

Vládny návrh zákona Slovenskej národnej rady o emisii štátnych dlhopisov na krytie schodku štátneho rozpočtu, ktorý je súčasťou tlače o štátnom záverečnom účte, sa pôvodne prideliť na prerokovanie trom výborom Slovenskej národnej rady, a to ústavnoprávnemu, narodohospodarskému a rozpočtovému a výboru pre poľnohospodárstvo, lesné a vodné hospodárstvo. Uznesením Predsedníctva Slovenskej národnej rady číslo 93 zo 16. septembra 1992 bol tento vládny návrh zákona dodatočne pridelený na prerokovanie všetkým výborom Slovenskej národnej rady okrem mandátového a imunitného výboru. Ako koordinujúci či gesčný výbor bol stanovený narodohospodarsky a rozpočtový s tým, že skoordované stanoviská sa premietnu v spoločnej správe výborov Slovenskej národnej rady.

Všetky výbory, ako som už uvádzal, oba materiály - štátny záverečný účet i návrh zákona o druhej emisii štátnych dlhopisov prerokovali v určenej lehote, pričom súhlas s týmto vládny návrhom zákona vyslovili všetky výbory Slovenskej národnej rady, ktorým bol pridelený na prerokovanie, s výnimkou Výboru Slovenskej národnej rady pre poľnohospodárstvo, lesné a vodné hospodárstvo, t. j. súhlas vyslovilo spolu 8 výborov. Výbor Slovenskej národnej rady pre poľnohospodárstvo, lesné a vodné hospodárstvo neprijal k tomuto vládny návrh zákona platné uznesenie z toho dôvodu, že súhlas s ním nevyslovila podľa § 48 ods. 1 zákona o rokovaní poriadku Slovenskej národnej rady nadpolovičná väčšina všetkých jeho členov.

Pripomienky, ktoré odznali vo výboroch Slovenskej národnej rady k návrhu uznesenia Slovenskej národnej rady o štátnom záverečnom účte, ale najmä k návrhu zákona o emisii štátnych dlhopisov, sú obsiahnuté v spravodajskej sprá-

ve, ktorú máte k dispozícii. Odporúčam, aby Slovenská národná rada navrhnuté uznesenie Slovenskej národnej rady k štátnemu záverečnému účtu schválila, a aby predtým schválila tiež návrh zákona o druhej emisii štátnych dlhopisov na krytie schodku štátneho rozpočtu za minulý rok.

Podpredseda SNR A. M. Húška:

Ďakujem pánovi poslancovi Košnárovi. Otvaram rozpravu k týmto bodom programu. Do rozpravy sa písomne neprihlasil žiaden poslanec. Pýtam sa, či chce niekto zaujať stanovisko? Pán poslanec Dzurinda.

Poslanec M. Dzurinda:

Vážený pán predsedajúci,
vážená Slovenská národná rada,

dovoľte, aby som sa vyjadril jednak k prerokovávanému materiálu a jednak k správe nášho spoločného spravodajcu. Začnem odzadu. Pan poslanec Košnar povedal štyri konkrétne veci, ku ktorým by som sa rád vyjadril. Prva z nich je, že uplynulá vláda sa nejakým spôsobom uchýlila k slepemu preberaniu federálnej reštriktívnej makroekonomickej politiky. Obavam sa, po prve, že išlo o uvedomelú činnosť uplynulej vlády. Po druhé sa obávam, že išlo o činnosť, ktorá bola z veľkej miery vynútena alebo nevyhnutná z pohľadu Medzinárodného menového fondu, Svetovej banky a iných finančných inštitúcií a po tretie sa obavam, že k podobnej nevyhnutnosti bude nútená sa uchýliť aj súčasná vláda.

V druhej oblasti jeho analýzy, ktorá bola orientovaná na niektoré makroekonomické pohľady, by som chcel povedať, že mám dve možnosti, buď sa tomu venovať teraz, ale bolo by to trochu odťažité od samotnej témy, ktorá sa vola štátny záverečný účet. Preto vidím lepšiu príležitosť, keď budeme

prerokovávať, ako som sa dočítal v materialoch z Predsedníctva Slovenskej národnej rady, material s názvom Suhrnná analýza stavu hospodárstva Slovenskej republiky, ktorá je pripravovaná na október tohoto roku. Pri tej príležitosti sa potom budem týmto makroekonomickým veciam venovať bližšie.

Tretia vyhrada pana profesora Košnára bola orientovaná na výčitku z nadhodnotenia príjmovej zložky rozpočtu, o ktorom hovoríme. Obávam sa, že ide o odvažné konštatovanie, pretože vláda premiera Mečiara resp. vtedajší minister financií pán Michal Kováč, ktorý zostavoval, alebo pod ktorého taktovkou sa zostavoval štátny rozpočet na rok 1991, dobre vedel, že sa chystá liberalizácia cien, že sa chystajú ďalšie opatrenia, ktoré jednoducho budú túto príjmovú zložku ovplyvňovať, a že bolo veľmi ťažké trafiť sa do nejakých objektívnych čísel. Preto považujem konečný výsledok ani nie za taky katastrofálny, ako by sa mohlo zdať zo spravy, ktoru pan Košnar predniesol. Bolo ťažké trafiť sa do realných čísel.

Posledná, štvrtá moja poznámka k spoločnej správe pána poslanca Košnára sa viaže k platobnej neschopnosti a k jeho konštatovaniu, že predchádzajúca vláda nič významného v tomto smere neurobila. Chcel by som mu pripomenúť, že predsa len urobila aspoň jedno, jednu veľku akciu, kde bolo mnoho podnikov oddížených. Tá akcia sa volala oddíženie podnikov. Na to bolo využitých 13 mld korun. Nebudem o tom bližšie rozprávať, bola to akcia, ktorá práve bola zameraná na to, aby sa podnikom, ktore nemajú stare úvery, nemajú choré úvery, majú perspektívne výrobné programy, dala šanca.

Nakoniec, som rád, že súčasná vláda sa nebojí témy bankrot a že aj v materiáli, o ktorom som viac-menej len počul, viac počul, než čítal, pripúšťa alebo počíta s tým, že práve teraz nastalo toto obdobie aj podľa zákona o konkurze a vy-

rovnaní, že v tejto oblasti sa jednoducho musia urobiť ďalšie konkrétne kroky, vrátane konkurzov a vyrovnaní. Toľko by som si teda dovoľil k prvej časti ako reakciu na spoločnú správu pána kolegu Košnára.

K samotnému materiálu by som si dovoľil povedať dve konkrétne kratučké veci. Áno, je markantné, že rozdiel oproti tomu, čo vykázala predchádzajúca vláda v návrhu na štátny záverečný účet, predstavuje 2 mld korun. Z toho 400 miliónov je to, čo federál mal dať a nedal, tých 934 miliónov je ten parafiskál, o ktorom hovoril pán minister a tých 666 miliónov vlastne je podiel z pôvodne navrhovaného zučtovania vysporiadania vzťahov organizácií so štátnym rozpočtom. S tým prvým zrejme už nič nenarobíme. Štátny záverečný účet federácie je schválený.

Čo sa týka toho parafiskálu, predchádzajúca vláda doktora Čarnogurského navrhla druhú splatku riešiť odkladom do 30. 9. To je zhodou okolností práve dnes. Vieme, že v poľnohospodárstve su veľké problémy, navyiac nasobene suchom, ktoré odborníci odhadujú na 3,5 mld korun. Teda tu su len dve možnosti. Buď kumulovať tieto problémy alebo aspoň rok 1991 nejakým spôsobom vyčistiť. Takže sa domnievam, že aj táto položka je prijateľná.

Pozastavil by som sa azda len pri tej tretej, ktorá je odôvodňovaná tak, že použitie prostriedkov finančného zučtovania organizácií so štátnym rozpočtom za rok 1991 na krytie časti schodku v pôvodne navrhovanej výške by nepriaznivo ovplyvňovalo výsledky roku 1992. Mam pocit, že tieto veci zučtovania s hospodárskymi organizáciami by nemali byť predmetom určitej stratégie alebo taktiky, či sa to hodí do jedného alebo do druhého roku, ale že by mali byť jednoducho výsledkom určitých pravidiel, rozpočtových pravidiel, celkom exaktného povedania, čo kam patrí, aby sme vedeli, ako pri-

slušný fiškálny rok vo svojom záverečnom vyjadrení vyzera. Navzdory tomu si myslím, že tento materiál, ako bol predložený, je prijateľný.

Ďakujem.

Podpredseda SNR A. M. Húška:

Ďakujem. Hlásí sa ešte niekto z poslancov do rozpravy? Pán profesor Kočtúch.

Poslanec H. Kočtúch:

Vážený pán predseda,
vážený pan predsedaajúci,
milé kolegyne,
vážení kolegovia,

nedá mi, aby som nereagoval na vystupenie predrečníka, pana poslanca Dzurindu. Nedá mi, aby som sa nezastal nášho spoločného spravodajcu, pretože, i keď ide o uzavretie roku 1991, ktorý sa mal uzavrieť skôr, ako sa uzaviera teraz, navrhujem, aby sme zatvorili dvere na maštali, pretože kôň bol ukradnutý. Nemá zmyslu strážiť kuklu, z ktorej motýľ už vyletel. Máme nesporne s panom spoločným spravodajcom veľkú konkurenčnú výhodu. Boli sme vo Federálnom zhromaždení v rozpočtovom výbore, sledovali sme suhrny rozpočtov, federálny rozpočet, oba rozpočty Slovenskej narodnej rady.

Základná strategická chyba, ktorá sa urobila, bola tá, že po tom, čo pán federálny minister Klaus - vychádzajúc z veľmi priaznivých výsledkov jednorazového precenenia zásob a odvodu zo zásob, prírastku zisku z nových liberalizovaných cien - nazval celú rozpočtovú situáciu zlatou trefou. Slo-

venská vláda rozhodla v eufórii taktiež o 8 mld zvýšiť svoje vlastné výdavky, vychádzajúc z toho, čo sa stalo, a tých 8 mld je práve tá suma, ktorá sa navrhuje emitovať prostredníctvom štátnych pokladničných poukážok. Tak to vyzerá. Keby sme chceli politizovať, máme dostatok údajov. Pozrite sa po štvrťrokoch, vezmite si predkladanú správu o zaverečnom účte, aký bol vývoj podľa štvrťrokov. Dozviete sa, že saldo medzi ziskom a stratou za prvý štvrťrok, teda prínos pokrýva až 74,6 % z celkového salda rozdielu medzi ziskami a stratami za celý rok 1991. To bol prvý štvrťrok.

A teraz, keby sme chceli, ale my sme si povedali, a vyzliekame stranické tričká aj tu, pretože ide o ekonomiku, mohli by sme si povedať, že odvolanie pana Mečiara, ktoré sa stalo vtedy a vtedy, vlastne spôsobilo ten prepad, za ktorý môže plne minulé vlada. Načo by sme to robili? To by bola demagógia, lacný prístup. Nemá zmyslu takto diskutovať. Lenže nemôžeme povedať, že nemôžeme sa snažiť vylepšovať svoju minulosť. To sa robilo v komunistických totalitných životoch, kde každý zo strachu, či už z ekonomického alebo iného rukojemníctva písal o sebe z hľadiska minulosti vždy to lepšie. Nemôžeme sa domnievať, že ten kôň, ktorý bol ukradnutý v hospodárení, je miniaturnou lučnou kobyľkou, na ktorú treba zabudnúť. Teda odporúčame, treba brať do úvahy tie fakty, ktoré tu sú. Všetky návrhy, ktoré sa budú týkať ďalších našich úvah, premietnime do rozpočtového hospodárstva druhého polroku 1992, do prípravy štátneho rozpočtu na rok 1993.

Ponúkam priateľsku partnerskú ruku konštruktívnej opozícii, takej, aká sa zrodila v Chile, keď Chile bolo na okraji zahynutia ako štát. Ponúkam otvorene túto priateľskú ruku a prosím našich priateľov, oponentov, poďme spolu rozmýšľať, ako budovať konkurencieschopnú ekonomiku Slovenska. Povedzte nám kroky, my ich povieme, pretože nemá zmysel, aby sme sa teraz naťahovali ako spolok bývalých urbárikov z po-

ložky na položku, či to je tak alebo onak. Zakryme túto minulosť a začnime rozmyšľať, ako ďalej. Ale musím protestovať za pána spoločného spravodajcu, lebo sprava, ktoru sme prerokovali, má svoju oporu v rokovaníach, v spoločných rokovaníach rozpočtového výboru Slovenskej národnej rady s rozpočtovým výborom Českej národnej rady, s rozpočtovým výborom Federálneho zhromaždenia za Snemovňu ľudu aj za Snemovňu národov. Boli sme to my, ktorí sme upozorňovali, že rozpočet už v roku 1991 bude deficitný, keď sa hovorilo o jeho prebytku. Mal som česť byť podpredsedom federálneho výboru pre rozpočtové hospodárenie a 20. decembra minulého roku som upozorňoval federálneho ministra pána Klauza na to, že prepád rozpočtu k 20. decembru je 15 mld korun, z toho za Slovensko toľko, za Českú republiku toľko. Pytal som sa, ako môže za sedem pracovných dní, nepočítajúc vianočné sviatky, dosiahnuť prírastok 22 mld korun do pokladnice rozpočtu bez jediného haliera výdavku, aby boli splnené tie premisy, ktoré nám 20. decembra 1991 ráčil poskytnúť pred Federálnym zhromaždením.

Situácia je teda taká, aka je. Uzavríme ju, nediskutujeme teraz o nej, ale skusme preniesť ťažisko našej práce na konkrétne kroky, ako budeme budovať konkurencieschopnosť tejto slovenskej ekonomiky. V tomto zmysle pri prerokovaní vývoja rozpočtového hospodárenia za rok 1992, najma pokiaľ pôjde o druhý polrok, mienim vystúpiť, ale volám vas k partnerskej spolupráci. Ekonomika nie je výsledkom partikulárneho stranického rozhodovania. To by sme uviazli v riešeníach, ktoré by neboli dobré. Pred 25 rokmi napríklad štatistika vo Veľkej Británii bola schopná dať týždeň čo týždeň vývoj britského impéria, vývoj Spojeného kráľovstva, a to tak opozícii, ako aj vládnyim predstaviteľom. Situácia, aká bola za týždeň dozadu, aká sa odohrala a situácia-prognóza, aka bude týždeň dopredu. My tieto intervaly nemáme. Ale aj opozícia jej veličenstva, aj vláda usilovali o jedno - zabrániť, aby prepád Veľkej Británie, ktorej hrozilo, aj dnes hrozí, že

bude druhoradou mocnosťou, v ekonomike bol čo najmenší. Takže tuná máme spoločné pole za predpokladu konštruktívnosti. A k tejto konštruktívnosti prosím všetkých, dohodnime sa. Dajte nám svoj program, svoj návrh o krokoch, ktoré mienite podniknúť z hľadiska budovania konkurencieschopnosti občana, obce alebo mesta, regiónu i celej Slovenskej republiky v tých medzinárodných súvislostiach, ktoré sú; v tých podmienkach, ktoré sú tvrdé, ale nie sú neriešiteľné.

V tomto zmysle si myslím, že namiesto škriepok a vytýkania istých otázok z makroekonomického stanoviska môžeme sa dohodnúť na veľmi konštruktívnom spoločnom programe. K tomuto programu vás vyzyvam a prosím, aby sme ukončili túto diskusiu, lebo je to lapanie mačky za chvost. Nič nedosiahneme. Nedosiahneme nič, či budeme minulosť kaširovať viac na ružovo alebo viac na čierne. Nema to zmysel. Prosím, aby sme ukončili diskusiu, vzali na vedomie spoločnú správu, preskumali, odhlasovali záležitosti, ktoré prišli do úvahy vo výboroch, a začali sa zapodievať horucou prítomnosťou a možnými východiskami z nej do budúcnosti.

Ďakujem.

/Potlesk./

Podpredseda SNR A. M. Húška:

Ďakujem pánovi poslancovi Kočtúchovi. Hlasí sa ešte niekto do rozpravy?

/Nikto./

Ďakujem. Keď nie, vyhlasujem rozpravu o deviatom a desiatom bode programu za skončenú. Chce sa k rozprave vyjadriť pán minister Tóth?

Minister financií SR J. Tóth:

Vážena Slovenska národná rada,

až keď po slovach pana profesora Kočtucha došlo k všeobecnej zhode, že minulý rok treba uzavrieť, chcel by som k tomu povedať niekoľko slov. Je mimoriadne ťažké, a myslím si, že by sa na pôde Slovenskej národnej rady nemalo druhýkrát opakovať, že rozpočet za predchádzajúci rok budeme schvaľovať v podstate v októbri nasledujúceho roku. Je to mimoriadne závažná situácia. Stávame sa pred určitým medzinárodným spoločenským neprijateľným faktorom. V podstate, kým vyjde zákon o štátnom dlhopise na 2 mld korún alebo bude právoplatný, uplynie nejaká doba. Čiže zúčtovanie so štátnou bankou, ktoré vykryva súčasný deficit, tiež je obtiažne. Platíme za tieto prostriedky určité úroky a vznikajú ďalšie výdavky v štátnom rozpočte. Som rád, že aspoň dnes bez dlhej diskusie tento rozpočet schválime a verím, že najbližší bude v prvom polroku budúceho roku.

Ďakujem.

/Potlesk./

Podpredseda SNR A. M. Huska:

Ďakujem pánovi ministrovi Tóthovi. Žiada si záverečné slovo pán poslanec Košnar?

Poslanec J. Košnar:

Nie.

Podpredseda SNR A. M. Huska:

Nie, ďakujem. Pristúpime k hlasovaniu. Rád by som zdôraznil, že hlasujeme za obidva body, ale v súvislosti

s obsahom návrhu uznesenia k návrhu štátneho zaverečného účtu v bode B budeme najskôr hlasovať o vládnom návrhu zákona o emisii štátnych dlhopisov Slovenskej republiky na krytie schodku štátneho rozpočtu Slovenskej republiky za rok 1991.

Prosím pána poslanca Košnára, aby uvádzal hlasovanie v zmysle spoločnej správy a výsledkov rozpravy.

Poslanec J. Košnár:

Vážené panie poslankyne, páni poslanci,

v spoločnej správe k návrhu zákona o druhej emisii štátnych dlhopisov je niekoľko pozmeňujúcich návrhov, z ktorých odporúčam, aby sme an blok hlasovali o pozmeňujúcom návrhu, ktorý je uvedený pod bodom 1 a týka sa nadpisu. Ak sa prijme bod 1, je vybavený celý rad ďalších pozmeňovacích návrhov týkajúcich sa nadpisu. Ďalej, aby sme hlasovali o bode 8, bode 9 a o bode 10. To sú všetky pozmeňujúce návrhy, ktoré odzneli. Odporúčam Slovenskej národnej rade an blok schváliť vymenované body, čím by sme schválili vlastne celú spoločnú správu k zákonu o emisiách. Po tomto hlasovaní je možné hlasovať o uznesení k štátnemu zaverečnému účtu.

Podpredseda SNR A. M. Húška:

Ďakujem. Prosím, prezentujme sa.

/Prezentovalo sa 97 poslancov./

Kto je za pánom spravodajcom prednesený návrh?

/Za návrh hlasovalo 94 poslancov./

Kto je proti prednesenému návrhu pána spravodajcu?

/Nikto./

Kto sa zdržal hlasovania?

/Hlasovania sa zdržali 3 poslanci./

Konštatujem, že návrh prednesený pánom spravodajcom bol prijatý 94 hlasmi za, nik nehlasoval proti a traja sa zdržali hlasovania.

Poslanec J. Košnár:

Pán predsedajúci, zostáva nám hlasovať o uznesení k štátnemu záverečnému účtu v znení, aké je predložené v materiáli.

Podpredseda SNR A. M. Huska:

V súlade s ustanovením § 26 ods. 1 rokovacieho poriadku Slovenskej národnej rady budeme hlasovať o návrhu zákona ako celku.

Najskôr sa predstavíme.

/Prezentovalo sa 102 poslancov./

Kto je za?

/Za návrh hlasovalo 93 poslancov./

Kto je proti?

/Nikto./

Kto sa zdržal hlasovania?

/Hlasovania sa zdržalo 9 poslancov./

Konštatujem, že sme schválili vládny návrh zákona Slovenskej národnej rady o emisii štátnych dlhopisov Slovenskej republiky na krytie schodku štátneho rozpočtu Slovenskej republiky za rok 1991.

Za hlasovalo 93 poslancov, nik nehlasoval proti, 9 sa zdržalo hlasovania.

Teraz budeme hlasovať o návrhu na uznesenie o štátnom záverečnom účte Slovenskej republiky za rok 1991 ako ho máte

na stranách 1 a 2 predloženého materialu, t.j. tlače Slovenskej národnej rady číslo 30.

Najskôr sa prezentujeme.

/Prezentovalo sa 101 poslancov./

Kto je za predložený návrh?

/Za návrh hlasovalo 90 poslancov./

Kto je proti?

/Nikto./

Kto sa zdržal hlasovania?

/Hlasovania sa zdržalo 11 poslancov./

90 poslancov hlasovalo za, nikto nehlasoval proti a 11 sa zdržalo hlasovania.

Konštatujem, že sme schválili štátny zverečný účet Slovenskej republiky za rok 1991.

Jedenástym bodom programu su Výsledky rozpočtového hospodárenia Slovenskej republiky za I. polrok 1992 a konkrétnosti opatrení v oblasti rozpočtového hospodárenia v II. polroku 1992. Chcel by som však upozorniť, že v zmysle pôvodného rozvrhu na poludnie sme konštatovali, že o 15.30 hodine bude zasadať Predsedníctvo Slovenskej národnej rady. Z uvedených dôvodov prerušujem zasadnutie na jednu hodinu.

Ďakujem.

/Po prestávke./

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Dámy a páni, vzhľadom na skutočnosť, že oproti pôvodnému odhadu rokovanie Predsedníctva Slovenskej národnej rady ešte trvá, a vzhľadom na skutočnosť, že podľa reguly, ktorú sme si schválili, do ukončenia rokovania nám ostávajú dve

hodiny, z poverenia Predsednictva Slovenskej národnej rady prichádzam k vám s návrhom, aby sme dnešné rokovanie ukončili s tým, že začíname zajtra o 9.00 hodine ďalším bodom programu.

Ospravedlňujem sa za celé predsedníctvo, že sme vás nechali čakať o 20 minút viac, ako sme predpokladali, ale pokladáme toto riešenie za najracionálnejšie. Takže, ak nebudete proti tomu protestovať, ukončujem dnešné zasadnutie. Zajtra začíname o 9.00 hodine. Prijemný večer a dobrý športový zážitok.

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

29. a 30. septembra a 1. októbra 1992

STENOGRAFICKÁ SPRÁVA O 6. SCHÔDZI SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

II. časť

*Príloha
Kancelária Slovenskej republiky*

X volebné obdobie

Tretí deň rokovania 6. schôdze Národnej rady Slovenskej
republiky
1. októbra 1992

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Vážení páni poslanci,
vážené panie poslankyne,

pokračujeme v rokovaní 6. schôdze Národnej rady Slovenskej republiky. Zisťujem, že prítomná je nadpolovičná väčšina poslancov, takže Národná rada Slovenskej republiky je schopná sa uznášať.

Vážené poslankyne,
vážení poslanci,
vážená Národná rada Slovenskej republiky,

rozdali sme vám oficiálne znenie Ústavy Slovenskej republiky, ako je uverejnená v čiastke 92 Zbierky zákonov a ako je publikovaná pod číslom 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky nadobúda účinnosť dnešným dňom, t.j. 1. októbrom 1992. Túto skutočnosť pripomínam preto, že pre Slovenskú republiku aj pre Národnú radu Slovenskej republiky, aký je jej názov vyplývajúci z ústavy, z toho vyplývajú viacere významne skutočnosti.

Dovoľte mi, vážené poslankyne a poslanci, pri tejto príležitosti pripomenúť, že návrhy zákonov a ine materiály, ktoré budeme prerokúvať, treba posudzovať najmä v tom zmysle, či sú v súlade s touto ústavou, pravda, pri prihliadaní na právne predpisy federálnych orgánov, ktorých platnosť naša ústava vo vymedzených oblastiach rešpektuje. Uvedomujeme si náročnosť práce v zákonodarnej činnosti Národnej rady Slovenskej republiky, ktorá musí byť intenzívna už od samého

začiatku. Pre našu prácu je potrebné urýchlene dokončiť návrh nového zákona o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky.

Týmto príhovorom som len chcel, vážené poslankyne a poslanci, upríamiť vašu pozornosť na to, aby sa Ústava Slovenskej republiky stala našim najdôležitejším právnym dokumentom, ktorým sa budeme v našej činnosti riadiť.

Pokračujeme j e d e n á s t y m bodom programu, ktorým sú

Výsledky rozpočtového hospodárenia Slovenskej republiky za I. polrok 1992 a konkretizácia opatrení v oblasti rozpočtového hospodárenia v II. polroku 1992.

Materiál ste dostali ako tlač číslo 31. Výsledky rozpočtového hospodárenia z poverenia vlády Slovenskej republiky odôvodní minister financií pán Július Tóth. Prosím, aby sa ujal slova.

Minister financií SR J. Tóth:

Vážený pán predsedajúci,
vážená Slovenská národná rada,
vážení členovia vlády,

vláda Slovenskej republiky v nadväznosti na uznesenie k situačnej správe o rozpočtovom hospodárení Slovenskej republiky prerokovala na svojom zasadnutí 9. septembra tohto roku výsledky rozpočtového hospodárenia Slovenskej republiky za I. polrok 1992 a konkretizáciu opatrení v oblasti rozpočtového hospodárenia v II. polroku 1992 na zabezpečenie uznesenia vlády Slovenskej republiky číslo 635/1992. Podľa zákona o rozpočtových pravidlách Slovenskej republiky vyplýva povinnosť pre vládu Slovenskej republiky podať najmenej raz

za 6 mesiacov správu o plnení štátneho rozpočtu Slovenskej národnej rade. Dovoľte mi, aby som túto správu uviedol a stručne vás informoval o problémoch v oblasti štátneho rozpočtu.

Za I. polrok sa v plnení štátneho rozpočtu vykázal schodok v sume 133 mil. korún. Z hodnotenia vyvoja rozpočtového hospodárenia za I. polrok však vyplýva, že situácia v oblasti štátneho rozpočtu je oveľa zložitejšia a nepriaznivejšia, ako je vykázaný výsledok k 30. 6. 1992. Od začiatku roka dochádza k disproporciám medzi tvorbou rozpočtových zdrojov a ich použitím. Výpadok v plnení príjmov štátneho rozpočtu predstavoval za 6 mesiacov 4,5 mld korun. Na základe výrazného zaostávania dane z obratu, odvodov a daní zo zisku a odvodov z objemu miezd možno očakávať nesplnenie príjmov štátneho rozpočtu Slovenskej republiky v rozsahu 5 až 10 mld korún. V tomto rozsahu možno očakávať i schodok za rok 1992.

Nižšie čerpanie výdavkov v I. polroku bolo výrazne ovplyvnené schváleným systémom regulačných opatrení v nadväznosti na uznesenie vlády číslo 67/1992. Podľa prijatých opatrení sa predpokladalo v porovnaní s alikvótnym podielom z ročného rozpočtu nižšie čerpanie celkových výdavkov za I. polrok o 1,2 mld korún. V skutočnosti boli výdavky nižšie o 4,4 mld korún. Reštrikciou výdavkov sa teda reagovalo na nepriaznivé plnenie príjmov a zabezpečil sa takmer rovnovážny stav v pokladničnom plnení za I. polrok, avšak v dôsledku regulácie zadržaných výdavkov je predpoklad posunu preliatia čerpania na II. polrok 1992.

Z hľadiska porovnania realizácie zámerov rozpočtovej regulácie v I. a II. štvrťroku výdavky v II. štvrťroku v porovnaní s I. štvrťrokom 1992 vzrastli, čo bolo spôsobené poskytnutím mimoriadnej investičnej dotácie na financovanie vodného diela Gabčíkovo. Tento nepriaznivý dopad na plnenie

štátneho rozpočtu by sa mal odstrániť tým, že finančné krytie týchto dotácií sa bude riešiť vydaním štátnych dlhopisov. Návrh zákona o emisii štátnych dlhopisov v hodnote 3,5 mld korún pripravuje ministerstvo financií na rokovanie vlády a následne bude predložené Slovenskej narodnej rade na najbližšom zasadnutí.

Rozhodujúcim objemom sa na čerpaní výdavkov podielali dávky sociálneho zabezpečenia, ktoré nepodliehali regulácii. Vysoké plnenie ročného rozpočtu sa vykazuje najmä v davkách na sociálnu starostlivosť realizovaných okresnými a obvodnými úradmi. Je to predovšetkým dôsledok dopadu skrátenia doby vyplacania podpory v nezamestnanosti z 12 na 6 mesiacov. Kým podpora v nezamestnanosti je rozpočtovo zabezpečená v statnom rozpočte federácie, sociálne dávky vyplacane po uplynutí 6 mesiacov zatažujú rozpočet republiky vo väčšej miere ako sa predpokladalo v schválenom rozpočte.

Uznesením vlády Slovenskej republiky číslo 635 zo 7. júla tohto roku bolo uložené všetkým rezortom znížiť nároky na čerpanie štátneho rozpočtu v II. polroku 1992 na úroveň nevyhnutných prevádzkových nákladov a návrhy predložiť ministerstvu financií. Zameraním bolo dosiahnuť úsporu do úrovne 10 % z výdavkov rozpočtových kapitol. Keďže celková suma navrhovaného zníženia všetkých rezortov predstavovala 504 mil. korún, čo je 0,8 %, vypracovalo Ministerstvo financií Slovenskej republiky vlastný návrh možného viazania rozpočtových prostriedkov, ktorý predstavuje sumu 2,1 mld, t.j. 3,2 %, pričom z viazania týchto výdavkov sa vylučujú dávky sociálneho zabezpečenia, dávky sociálnej starostlivosti a neinvestičné dotácie agrokomplexu. Zároveň sa odporúča povoliť prekročenie rozpočtu vo vybraných kapitolách na zabezpečenie rozpočtového krytia potrieb. Ide o dôchodky, dávky sociálnej starostlivosti a debetné úroky štátneho rozpočtu. Aby sa aspoň čiastočne eliminovali tohoročné mimoriadne nepriaznivé tendencie v rozpočtovom hospodarení, navrhuje Mi-

nisterstvo financií Slovenskej republiky prijat pre II. polrok 1992 niektoré vecne opatrenia v oblasti statneho rozpočtu, a to tak v jeho príjmovej ako aj výdavkovej časti. Konkretizácia týchto opatrení je uvedená v predkladanom materiáli.

Na záver by som chcel podotknúť, že nedostatok finančných zdrojov skrátením doby podpory v nezamestnaní z 12 mesiacov na 6 mesiacov predstavuje potrebu zhruba 1,2 mld korún a nepokrytá úprava dochodkov v rozpočte činí v II. polroku viac ako 400 mil. korún. Keď si uvedomíme, že tieto sociálne dávky sa nedajú presne planovať, môžeme očakávať, že budú vyššie, keďže napríklad odchody do dochodku sa podľa doteraz štatisticky zistených skúseností vo 4. štvrtroku alebo v jeseni dejú viac ako na jar. Takže predpokladáme, že výdavky z týchto dopadov budú vyššie ako tých 1,7 až 1,8 mld Kčs. Z toho dôvodu sme odporučili vláde Slovenskej republiky viazanie rozpočtu v tejto hodnote 2,1 mld korún.

Ďakujem.

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Ďakujem pánovi ministrovi. Prosím pana poslanca Štefana Harnu, aby nás informoval o výsledkoch rokovania k tomuto materiálu vo výboroch Národnej rady Slovenskej republiky

Poslanec Š. Harna:

Vážená Národná rada Slovenskej republiky,
vážený pán predsedaajúci,
vážená vláda,
damy a pani,

správa vlády Slovenskej republiky o výsledkoch rozpočtového hospodárenia za I. polrok 1992 a konkretizácia opat-

rení v oblasti rozpočtového hospodárenia v druhom polroku bola na základe rozhodnutia predsedu Slovenskej národnej rady číslo 16 zo dňa 11. 9. 1992 pridelená na prerokovanie Národohospodárskemu a rozpočtovému výboru Slovenskej národnej rady a Výboru Slovenskej národnej rady pre poľnohospodárstvo, lesné a vodné hospodárstvo s termínom do 21. septembra 1992. Toto rozhodnutie vzalo Predsedníctvo Slovenskej národnej rady na vedomie v uznesení číslo 92 zo 16. 9. 1992. Určené výbory prerokovali spravu dňa 17. septembra 1992. Túto spravu z vlastnej iniciatívy prerokoval aj Výbor Slovenskej národnej rady pre vzdelanie, vedu a kultúru dňa 22. 9. a tiež Výbor Slovenskej národnej rady pre zdravotníctvo a a sociálne veci dňa 24. 9. 1992.

Národohospodársky a rozpočtový výbor Slovenskej národnej rady, ako aj Výbor Slovenskej národnej rady pre poľnohospodárstvo, lesné a vodné hospodárstvo vo svojich uzneseniach zobrali správu vlády na vedomie. Výbor Slovenskej národnej rady pre vzdelanie, vedu a kultúru vyslovil nespokojnosť s prístupom Ministerstva financií Slovenskej republiky resp. vlády Slovenskej republiky k viazaniu rozpočtových výdavkov na II. polrok 1992 v kapitole Ministerstva školstva, mládeže a športu Slovenskej republiky preto, že podľa výboru Ministerstvo financií Slovenskej republiky nerešpektuje, že viac ako polovica výdavkov kapitoly je určená na mzdy učiteľov. Výbor Slovenskej národnej rady pre zdravotníctvo a sociálne veci neprijal platne uznesenie, lebo s návrhom uznesenia nevyslovila súhlas nadpolovičná väčšina všetkých členov výboru.

Národohospodársky a rozpočtový výbor, ako aj výbor pre poľnohospodárstvo, lesné a vodné hospodárstvo vzniesli viacero pripomienok. Národohospodársky a rozpočtový výbor uložil Ministerstvu financií Slovenskej republiky, aby na jeho rokovanie predložil materiál o príprave rozpočtu na rok 1993 a o stave prác na rozpočtových pravidlách. Zarovň od-

poručil ministerstvu financií, aby znova zvažilo výšku viazania prostriedkov v kapitole ministerstva školstva, mládeže a športu.

Výbor Slovenskej národnej rady pre poľnohospodárstvo, lesné a vodné hospodárstvo odporučil Slovenskej národnej rade, aby požiadala vládu o urýchlené predloženie scenára dôsledkov realizácie ekonomickej suverenity Slovenskej republiky v zmysle princípu "každý za svoje" s variantmi možného vývoja ďalšej spolupráce s Českou republikou, ako aj stratégiu oživenia hospodárskeho vývoja Slovenskej republiky tak, ako to ukladá vláde uznesenie Slovenskej národnej rady číslo 25 z 15. júla 1992 k programovému vyhláseniu vlády.

Toľko, dámy a páni, informácia o prerokovaní správy vlády o výsledkoch rozpočtového hospodárenia za I. polrok vo výboroch Slovenskej národnej rady.

Národohospodársky a rozpočtový výbor Slovenskej národnej rady pripravil návrh uznesenia pre Národnú radu Slovenskej republiky k správe vlády. Návrh uznesenia bol rozdáný, máte ho k dispozícii, preto asi nie je potrebné, aby som vám ho prečítal. Ako spoločnému spravodajcovi výborov dovoľte mi uviesť niekoľko poznámok k predloženej sprave.

Prvá poznámka: vláda touto správou formálne plní svoju úlohu vyplývajúcu z § 17 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady číslo 592/1990 Zb. o rozpočtových pravidlách Slovenskej republiky. Podľa tohoto paragrafu vláda je povinná raz za šesť mesiacov podať správu Slovenskej národnej rade o plnení štátneho rozpočtu Slovenskej republiky. Predložená správa obsahujúca údaje za I. polrok nás informuje o tom, čo sme už aj tak všetci vedeli. Bolo by bývalo veľmi užitočné, keby táto správa obsahovala najčerstvejšie údaje o vývoji rozpočtového hospodárenia. Uvedomme si, že už máme za sebou III. štvrťrok a do konca roka máme už len tri mesiace. Keďže sa

tak nestalo, poprosil by som pana ministra financií, aby v rozprave ešte raz vystúpil a informoval nás o doterajšom vyvoji štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.

Druhá poznámka: štátny rozpočet je zostavovaný v určitej štruktúre. Ma stranu príjmovú a výdavkovú rozdelenú do určitých položiek, to znamená určitých príjmových položiek podľa zdrojov a výdavkových položiek podľa účelu použitia. Aj kontrolu plnenia rozpočtu je potrebné realizovať v tejto štruktúre. Správa však tento prehľad neobsahuje, preto nie je možné ani získať komplexný obraz o vyvoji rozpočtového hospodárenia za sledované obdobie vo všetkých položkách rozpočtu.

Ďalšia poznámka: z textu spravy sme sa dozvedeli, že predchádzajúca vláda, ako aj terajšia vláda realizovali určité rozpočtové opatrenia a že došlo už k uprave rozpočtu. Avšak o tom, ako vyzerá takto upravený rozpočet Slovenskej republiky, nás správa neinformuje. Tato skutočnosť je významná aj preto, lebo zákon Slovenskej národnej rady číslo 581 Zb. o štátnom rozpočte na rok 1992 v § 2 obsahuje určité kvantitatívne obmedzenia pre vládu ohľadne rozpočtových opatrení. Teda nevieme posúdiť, či tieto obmedzenia dané vláde boli rešpektované.

Ďalšia poznámka: § 18 ods. 3 zákona Slovenskej národnej rady číslo 592/1992 Zb. o rozpočtových pravidlách Slovenskej republiky určuje vláde povinnosť informovať v sprave Slovenskú národnú radu o plnení štátneho rozpočtu aj o hospodárení s rozpočtovými rezervami. Správa takúto informáciu neobsahuje.

Posledná poznámka týkajúca sa samotného vyvoja rozpočtového hospodárenia: ako spoločný spravodajca výborov pri schvaľovaní štátneho rozpočtu na rok 1992 som v decembri minulého roku upozorňoval, že vyrovnaný rozpočet, predovšetkým

však príjmová časť rozpočtu, je nereálna ohľadne vývoja ekonomiky. V apríli tohto roku pri prvom prerokovaní štátneho záverečného účtu som upozorňoval, že rozpočet roku 1992 dosiahne vyšší deficit ako v roku 1991. V podstate takéto stanovisko sme vyjadrili aj vo vyhlásení zastupcov rozpočtových výborov Federálneho zhromaždenia, Českej národnej rady a Slovenskej národnej rady v Častej-Papierničke 16. 12. 1991, ktoré ste všetci obdržali. Podľa predloženej spravy 10 až 12 miliardový deficit, podľa vystupenia pana ministra 5 až 10 miliardový deficit pripúšťa aj vláda. Je však veľkým otáznikom, z čoho tento deficit uhradíme, nakoľko v tomto roku emitovanými štátnymi dlhopismi sme odčerpali, resp. odčerpáme takmer 17 mld korun z uverových zdrojov bank.

Ďakujem vám za pozornosť.

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Ďakujem pánovi poslancovi Harnovi. Otvaram rozpravu o jedenástom bode programu. Do rozpravy sa zatiaľ prihlásilo 5 poslancov. Ako prvá vystúpi pani poslankyňa Rusnakova. Pripraví sa pán poslanec Tarčák.

Poslankyňa E. Rusnáková:

Vážený pan predsedajúci,
vážená národná rada,

v súvislosti s prerokovávaním výsledkov rozpočtového hospodárenia za I. polrok 1992 a konkretizácie opatrení v oblasti rozpočtového hospodárenia v II. polroku predkladám teoretický prepočet dopadov na školstvo pri viazaní rozpočtových výdavkov 551 mil. v súvislosti so zabezpečením uloh v školstve v roku 1992. Uznesenie vlády ukladá znížiť výdavky v roku 1992 o 551 mil. korun. Pri proporcionálnom znížení tohto opatrenia by bolo potrebné na vysokých školách znížiť

výdavky o 115 mil. korún a na školských správach o 436 mil. korún. Požadované zníženie sa dotýka posledných troch mesiacov roka. Údaje uvedené z informácii vychádzajú zo skutočného čerpania rozpočtu a potreby finančných prostriedkov na zabezpečenie prevádzky do konca roka. Nasledujúci, upozorňujem hypotetický výpočet poukazuje na to, ako by sa znížením rozsahu úloh zabezpečovaných školstvom dalo zníženie rozpočtu dosiahnuť.

Variant I - zníženie výdavkov na predškolskú výchovu. Na predškolskú výchovu rezort v roku 1992 plánuje vynaložiť 4,7 mld korún. Priemerný mesačný výdavok na jednu triedu materskej školy je 16 961 korún. Za tri mesiace je to 50 883 korún. Pokiaľ by sme chceli takýmto spôsobom ušetriť 435 mil. korún, znamenalo by to zrušenie 8 549 tried materských škôl. Pre porovnanie uvádzam, že skutočný počet tried podľa štatistických údajov k 30. 9. 1991 je 8 651. Z tohto prepočtu vychádza, že pri premietnutí tejto úspory do predškolskej výchovy by došlo k úplnej likvidácii materských škôl.

Variant II - zníženie výdavkov na školy v prírode, zariadenia výchovného poradenstva, základné umelecké školy, domy detí a mládeže. Rezort školstva vynakladá ročne na financovanie týchto zariadení nasledovné čiastky: školy v prírode 117,8 mil. korún, zariadenia výchovného poradenstva 38,3 mil. korún, základné umelecké školy 250,7 mil. korún, domy detí a mládeže 140,4 mil korún, spolu 554,2 mil. korún. Pri okamžitom zrušení týchto úloh by bolo možné za tri mesiace do konca roku ušetriť 138,6 mil. korún. Ani takáto radikálna uspora by nepostačovala na splnenie úlohy a muselo by sa znovu siahnuť aj na predškolské zariadenia.

Variant III - zrušenie priamo riadených organizácií Ministerstva školstva a vedy Slovenskej republiky. Všetky priamo riadené rozpočtové organizácie majú ročný rozpočet približne 175 mil. korún. Pri ich okamžitom zrušení by bolo

možné za 3 mesiace dosiahnuť úsporu 44 mil. korun. Upozorňujem na to, že všetky uvedené úspory su len teoretické, pretože aj pri okamžitom zrušení týchto uloh by sa rezort školstva musel vysporiadať s pracovníkmi podľa Zakonníka práce, čo by znamenalo ďalšie výdavky na odstupnom a výdavky spojené s likvidáciou organizácií. Reálna situácia je taká, že podriadené organizácie ušetria na nevyhnutnej udržiavke a odsunu úhrady faktúr do roku 1993. Problém sa teda presunie do nasledujúceho roku, keď sa pri zníženom rozpočte prejaví v oveľa väčšom rozsahu.

Súčasne by som chcela upozorniť na to, čo už povedal aj pán spravodajca, že viac ako polovica výdavkov kapitoly je určená pre mzdy učiteľov. Ak je potrebné viazať prostriedky, mali by sa viazať percenta z výdavkov kapitoly štátneho rozpočtu mimo plátov učiteľov. Davam teda návrh na uznesenie Národnej rady Slovenskej republiky k tlačí číslu 31: "Národná rada Slovenskej republiky odporúča vláde a Ministerstvu financií Slovenskej republiky znovu zvážiť výšku viazania prostriedkov v kapitole Ministerstva školstva a vedy Slovenskej republiky s tým, aby sa viazanie prostriedkov z výdavkov kapitoly štátneho rozpočtu netýkalo plátov učiteľov.

Ďakujem.

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Ďakujem pekne pani poslankyni. Slovo má pan poslanec Tarčák za HZDS. Pripraví sa pani poslankyňa Marhulíková.

Poslanec J. Tarčák:

Kolegyne, kolegovia,
vážená vláda,

nadviažem na moju predchodkyňu, dovoľm si však podať

analýzu z trochu iného pohľadu. Pevne chapem, že prijímané opatrenia, ktoré prijíma vláda, sú opodstatnené vzhľadom na zložitosť situácie, v ktorej sa naše hospodárstvo nachádza a v blízkej budúcnosti ešte bude pretrvávajúť. Tiež sú mi jasné súvislosti, ktoré máme v previazaní na finančné medzinárodné inštitúcie a z toho vyplývajúce určité povinnosti v makroekonomike. Z toho logicky vyplýva, že je nutné racionalizovať celý systém štátnej správy, samozrejme, nevynímajúc školstvo. Po analýze mi vyplýva, že navrhované opatrenia v školstve nie je možné zrealizovať do konca tohto roku, a to z nasledujúceho dôvodu: ako bolo povedané, najväčšiu časť príjmu pridelenú na školstvo pohlcujú mzdy, a to cez 50 %. Zvyšok ide na investičnú výstavbu, údržbu a chod škôl.

Ak začneme uvažovať, že investičná výstavba sa neda naplánovať tak, aby sa dala priebežne a rovnomerne čerpať po celý rok, je logické, že výkony v oblasti investícií sú vykonané a že na tento kvartál budú mať dopad iba v tom, že budú predkladané faktúry, ktoré bude nutné uhradiť. Čo sa týka údržby a celkového chodu školy, z praxe dobre vieme, že tento stav je na hranici možného a na hranici unosného. Táto oblasť je veľmi diskutabilná, v čom a kde najmä niejaké prostriedky na uspokojenie nejakých finančných zdrojov.

Oblasť mzdová - tu máme dve možnosti, že znížime aparát, ale tu nenastane adekvatná odozva vo finančnom vyjadrení v tomto roku na základe toho, že musíme rešpektovať Zákoník práce § 101 + 2. Z toho logicky pramení, že do konca tohto roku neprinesie žiadany účel. Potom ostávajú mzdy pracovníkov. Vieme, ako horko-tazko sa rodila a do praxe uvažovala platovka, ktorá iste má mnohé skrívodlivosti, ktoré bude nutné urovnať tak, aby spĺňala to, čo sme od nej očakávali. Cez to všetko rozpočty boli plánované na najnižšiu možnú úroveň len základných taríf. Pohyblivá zložka je veľmi nízka alebo takmer žiadna, z ktorej by relatívne bolo možné ušetriť nejaké prostriedky. Z toho mi logicky vyplýva, že

realizovať toto opatrenie by bolo možné, ale jedine s tým, že bude mať dopad ako schodok do rozpočtu budúceho roku.

Je úplne opodstatnené zo strany vlády vyvíjať tlak na ministerstvo školstva, aby racionalnejšie využívalo finančné prostriedky. Je iste namieste, aby sa prehodnotila prebujenosť aparátu v štátnej školskej sprave i na jednotlivých školách. Je tiež iste opodstatnené prehodnotiť opodstatnenosť existencie a efektívnosť činností niektorých pedagogických ústavov a vedeckých teamov. Je tiež iste nutne vypracovať systém väčšej adresnosti, aby bol jasný kompetentný aj zodpovedný subjekt, ktorý s týmito finančnými prostriedkami bude narábať. Je tiež iste na zváženie a nutne vypracovať systém, ako lepšie využiť objekty, ktoré škola má. Je tu celá škála ďalších vecí, ktoré je nutne v oblasti školstva riešiť s tým, že budú mať priamy alebo nepriamy dopad na financie, ale toto všetko by sa malo odzrkadliť vo vytvorení koncepcie rozvoja školstva, ktorá by bola predostretá pred širokú pedagogickú verejnosť a z ktorej by potom logicky vyplývalo finančné krytie. Tu ponúkame svoje skusenosti, ako aj určité názory na túto koncepciu, aby sa táto koncepcia urychlene vypracovala s tým, že jej koncept by sa stal zdrojom pri stanovení rozpočtových pravidiel na budúci rok, kde by sme mohli eventuality zohľadniť aj fakt úsporných opatrení, i keď osobne si myslím, že rezervy, ktoré iste sú v oblasti financovania na useku školstva, by mali slúžiť ako zdroj, z ktorého by vyšiel impulz pre zdynamizovanie vývoja školstva, pre jeho štrukturálne zmeny, ktoré ho očakávajú a pre jeho dynamickejší vývoj do budúcnosti. Preto sa pripažiam k názoru mojej predchodkyne s tým, že nech vláda zváži rozsah, ako aj časový horizont pri realizovaní úsporných opatrení v oblasti školstva.

Ďakujem.

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Ďakujem pekne. K slovu pristupuje pani poslankyna Marhulíková za SĎ. Pripraví sa pán poslanec Plesník.

Poslankyňa O. Marhulíková:

Váženy pan predsedaajúci,
vážená Slovenska národná rada,
vážení členovia vlády,

Štátny rozpočet na rok 1992 bol schválený zákonom Slovenskej národnej rady ako vyrovnaný na úrovni 117,5 mld korún príjmov a výdavkov. V porovnaní s upraveným rozpočtom na rok 1991 je to zhruba o 8 mld korún menej na oboch stranách a v porovnaní so skutočnou výškou štátneho rozpočtu za rok 1992 rozpočet na rok 1992 počíta s rovnakou výškou príjmov, ako sa dosiahla vlani, ale s výdavkami nižšími o 10 mld korún. Napriek tomu výsledky rozpočtového hospodárenia za I. polrok nasvedčujú, že rozpočtové zámery v roku 1992 nebudú splnené a hospodárenie skončí deficitom vo výške 10 až 12 mld korún. Na výdavkovej strane štátneho rozpočtu sú problémy už panom ministrom spomínané výplaty dávok sociálneho zabezpečenia, a to najmä dávok sociálnej starostlivosti, na ktoré sa v I. polroku vyčerpalo až 87,4 %. Dnes je to už ďaleko viac, možno 100 % z celoročného rozpočtovanej sumy v dôsledku skrátenia doby vyplácania podpôr v nezamestnanosti rozpočtovo zabezpečovaných štátnym rozpočtom federácie a potom následného začatia výdavkov rozpočtov republík. Ak v súčasnom období je v Slovenskej republike 11,8-percentná nezamestnanosť, teda trojnásobne vyššia ako v Českej republike, a do konca roka sa predpokladá 18 až 22-percentná miera nezamestnanosti, i sociálne dávky vyplácané po uplynutí 6 mesiacov, a to skrátením už spomínaného vyplácania podpory v nezamestnanosti z 12 na 6 mesiacov, sú vyššie a ešte sa budú zvyšovať.

Vychádzajúc z tejto konštatácie obraciam sa na ministerku práce, sociálnych vecí a rodiny pani Keltošovu s požiadavkou vyvinúť maximálne úsilie získať prostriedky určené na nezamestnanosť z federálneho rozpočtu do republikového rozpočtu Slovenskej republiky a viazať ich účelovo na sociálnu starostlivosť. Mam na mysli dávky, ktorými sa tiež zabezpečuje občan v nezamestnanosti, lenže inou formou. Ide predsa o starostlivosť o občanov, ktorí potrebujú osobitnú pomoc. Tieto prostriedky v rozpočte Slovenskej republiky chybajú. Naproti tomu vyvoj rozpočtového hospodarenia federácie za istých okolností môže skončiť prebytkom, preto by bolo žiadúce v rokovaníach o rozdelení federácie vziať do úvahy aj možnosť použiť alikvotnú časť prípadného prebytku na dofinancovanie sociálneho bloku rozpočtu Slovenskej republiky a nemuseli by sa potom kratiť rozpočty ministerstiev, lebo dávky sociálnej starostlivosti sa vyplatiť musia.

Ďakujem.

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Ďakujem pekne pani poslankyni. Slovo odovzdam panovi poslancovi Plesníkovi z SDE. Pripraví sa pan poslanec Milan Ftáčnik.

Poslanec J. Plesník:

Vážené kolegyne, kolegovia,
vážení členovia vlády,

predložený materiál - a uviedol to i spoločný spravodajca - korešponduje s odprúčaním, ktoré je súčasťou uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky k Programovému vyhláseniu vlády Slovenskej republiky. Stotožňujem sa s vyjadrením, ktoré tu povedal kolega poslanec Harna, že o rozpočte

na rok 1992 platí, že i keď bol koncipovaný ako vyrovnaný, platí to len navonok. V skutočnosti od samého začiatku mal deficitný charakter. To napokon prezrádzalo i krytie komplexnej bytovej výstavby, ako i postup vo financovaní vodného diela Gabčíkovo, a to cestou emisie štátnych dlhopisov.

Výsledkom pokračujúcej hospodárskej recesie, ktorej vláda v roku 1991, ani v počiatočných mesiacoch toho roku nedokázala čeliť, je opatovný výpadok príjmov štátneho rozpočtu. Z ročnej sumy 117,5 mld korún bol za prvý polrok 4,5 mld korún. Presnú kvantifikáciu výpadku sme prakticky mohli vyčítať z dokumentu, a možno povedať, že do konca roka sa môžu kvantifikácie tohto výpadku pohybovať na strane príjmov tak, ako uviedol pan minister, ale s narastom na strane nutných výdavkov spomenutých v sociálnej oblasti až do 13 až 14 mld korún. A tak, aby sa za I. polrok dosiahol vyrovnaný rozpočet, miesto aktívnej hospodárskej politiky vedúcej k širšej tvorbe príjmov prijala vláda pasívnu politiku reštrikcie k už i tak dosť poddimenzovaným výdavkom. O tom, napokon, hovorí reč čísiel na jednotlivých stranách tejto správy i reč čísiel a faktov na jednotlivých stranách kon-kretizácie opatrení.

Za I. polrok sa teda vykazuje deficit vo výške len 138 mil. korún, avšak na úkor čerpania výdavkov o 4,7 mld korún menej oproti planovanému. V skutočnosti ide len o odloženie čerpania najmä v investičnej oblasti a na očakávanom konco-ročnom deficite sa bude významne podieľať aj dočerpávanie výdavkov, ktoré boli zdržané a v I. polroku sa čerpali len na 46,2 % z celého roku pri 46,1-percentnej tvorbe príjmov. Možno vysloviť domnienku, že stavba rozpočtu na rok 1992 a rozpočtové hospodárenie v I. polroku boli výrazne politicky podfarbené a mali zvýšiť volebné šance vtedajšej vladnúcej koalície a v prípade volebného neúspechu osladiť život budúcej vláde. Prečo tak usudzujem?

Na výdavkovej strane štátneho rozpočtu su problematicke najmä:

1. Financovanie vodného diela Gabčíkovo v II. polroku , v sume minimálne 1 950 mil. korun.

2. Výplaty davok sociálneho zabezpečenia, najmä davok sociálnej starostlivosti, ktoré sa v I. polroku vyčerpali až na 87,4 % z celoročne rozpočtovanej sumy a v dôsledku skrátenia doby vyplacania podpôr v nezamestnlosti, ktoré sa riešia z federalneho rozpočtu a následne zaťažením výdavkov rozpočtov republik.

3. Neinvestičné dotácie do poľnohospodarstva, ktoré sa v I. polroku čerpali na 39,7 % z celoročného objemu.

4. Nakoniec i dodácie na hliník a útlm baníctva.

Nie je náhodne, že toto sú všetko účely, ktoré v programovom vyhlásení vlády majú svoje významne miesto a vláda sotva bude môcť tuto časovanú bombu zneškodniť opatreniami, ktoré sú popísané v druhej časti materialu. Uznesenie vlády zo 7. júla 1992, ktorým sa mal dosiahnuť rovnovažný vývoj rozpočtu v II. polroku, sa neplní a prinaša obmedzenie výdavkov len vo výške 0,5 mld korun, pričom rozpočtovo nepokrytá spotreba najmä z titulov pod bodom 1 až 4 je takmer 6,5 mld korun.

Vláda hodlá viazať rozpočtové prostriedky, najmä neinvestičné výdavky, vrátane mzdových výdavkov v jednotlivých kapitolách rozpočtu podľa prílohy na poslednej strane materialu, čo by malo priniesť úsporu vo výdavkoch v sume 2,1 mld korun. Na tejto sume sa však najväčší majú podieľať kapitoly školstva a zdravotníctva. Kolegovia z výboru pre školstvo sa tu už ozvali. Tento návrh je neprijateľný. Je správne, že viazanie by sa nemalo vzťahovať na dávky social-

neho zabezpečenia, dotacie do agrokomplexu a na niektoré výdavky z kapitoly Všeobecnej pokladničnej spravy, avšak nemožno pripustiť, aby sa problém riešil na ukor aj tak poddimenzovaných výdavkov školstva a zdravotníctva. Opatrenia, ktoré vláda uvažuje, sú vyslovene reštriktívne, riešenia sa hľadajú len na strane krátenia výdavkov, pričom riešenia na strane príjmov sa obmedzujú len na jednorazovú výberovú previerku správnosti vykazovania a odvodzania dane z obratu a na opatrenia na zamedzenie daňových únikov. Je to pasívny prístup ponechávajúci tvorbu príjmov samovyvoju, akoby vláda nezodpovedala za štatne podniky, za vytváranie podmienok pre ich racionálne správanie sa.

Je pravda, že ťažko možno viniť za nedokonalé opravy základov toho, kto už mal pokračovať vo vystavbe múrov, ale na druhej strane len laik a neodborník bude pokračovať v neodbornej práci svojho predchodcu. Ten, kto to myslí vážne, vie, že sa musí vrátiť späť k oprave základov i na úkor zvýšených nákladov. I preto k predloženiu tohoto dokumentu bolo odporúčané viazať ho v kontexte na ďalšie, a to z pohľadu budúceho vyvoja ekonomiky Slovenskej republiky rozhodujúcejšie dokumenty. Uvediem tu scenár dôsledkov realizácie ekonomickej suverenity Slovenskej republiky v zmysle princípu "každý za svoje" s variantami možného vývoja ďalšej spolupráce s Českou republikou, ktorý podľa uznesenia mal byť predložený do 15. septembra, ako aj stratégiu oživenia hospodárskeho vývoja podľa uznesenia, ktorá mala byť predložená do 30. septembra. Uvedomujem si, že náročnosť ich obsahu ako i napatosť termínu ich predkladania kládli na vládu enormnú záťaž v práve uplynulých sto dňoch jej vlády. Myslím však, že ich synchrónne prerokovávanie by zreteľnejšie mohlo oddeliť rozpočtovú politiku predchádzajúcej vlády a jej dopady na ekonomiku Slovenskej republiky od proklamovaných zamerov zastavenia úpadku a nastúpenia cesty oživenia vlády X. volebného obdobia.

Na záver len jednu poznámku k predloženému textu uznesenia. Pod bodom B text uvádza - citujem: "Konštatuje, že správa by mala podať" - ďalej pokračuje text. Domnievam sa, že z čiste jazykového hľadiska podmieňovací spôsob tu nie je použitý vhodne, pretože v konštatácii hodnotíme stav buď je alebo nie je. Preto odporúčam z tohoto textu časticu "by" vypustiť.

Ďakujem.

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Ďakujem pekne pánovi poslancovi. Slovo odovzdavam panovi poslancovi Milanovi Ftačnikovi za SDE.

Poslanec M. Ftačnik:

Vážený predsedaajúci,
vážená vláda,
vážená Národná rada Slovenskej republiky,

budem sa možno troška opakovať, ale vo svojom diskusnom vystúpení by som rád nadviazal na pani poslankyňu Rusnakovú a na pána poslanca Tarčáka. Vzhľadom na to, že vystúpili s podobným zámerom ako ja, možno by bolo vhodné už len doporiť to, čo navrhli, ale rád by som v tomto vystúpení vysvetlil ďalšie skutočnosti, ktoré viedli výbor pre vzdelanie, vedu a kultúru k takému stanovisku, ako o ňom informoval pán spoločný spravodajca, a vyjadril sa k situácii v zabezpečení školstva a zdravotníctva na záver tohto roku, celej národnej rade. Chcem teda hovoriť bližšie o druhej časti materiálu, o ktorom teraz diskutujeme, o opatreniach na II. polrok.

Významnú časť týchto opatrení tvorí rozpočtové opatrenie, ktorým vláda Slovenskej republiky rozhodla viazať vy-

davky jednotlivých kapitol, a to plošne v rozsahu od 0,3 % v kapitole Všeobecná pokladničná správa až po 15 % krátenia pre Slovenský rozhlas a Slovensku televíziu. Prevládajúce krátenie vo väčšine rezortov bolo vo výške 3 % a vláda takto získala prostriedky v sume 2,1 mld korún, ktoré sa rozhodla použiť na rozpočtovo nekryté a pritom potrebné účely. Nemyslím si, že by sa malo spochybňovať - a ani nemám niečo také v úmysle - právo vlády takýmto spôsobom rozhodnúť, pretože vláda to urobila v zmysle zákona o štátnom rozpočte Slovenskej republiky. Chcem len, aby sme si hlbšie uvedomili vecnú stránku tohto rozhodnutia, že viac ako polovicu z 2,1 mld korún majú ušetriť vlastne dva rezorty - školstvo a zdravotníctvo.

Aj z predloženej správy je zrejmé, že ministerstvo školstva a vedy je z hľadiska krytia potrieb školstva vo veľmi napätej situácii. Už suma peňazí pôvodne vyčlenená v štátnom rozpočte na prevádzku a investície v školstve vytvára krízové situácie, a to nechcem v tejto chvíli otvárať tak diskutovaný problém učiteľskej platovky. Už koncom minulého rozpočtového roku sa vyskytla situácia, že decembrové faktúry školy a školske správy uhradzali z rozpočtu nasledujúceho roka, pretože ich jednoducho nemali z čoho uhradiť. Moje stretnutia s učiteľmi a konkrétne poznatky zo škôl svedčia o tom, že tohoto roku je situácia ešte horšia, a sú školy, ktoré nevedia, ako zabezpečiť kúrenie a ďalšie nevyhnutné potreby školy. Podľa oficiálnej informácie je situácia v školstve taka, že ministerstvo už v máji tohto roku predložilo požiadavku na krytie nevyhnutných výdavkov rezortu vo výške 2,3 mld korún. Tejto požiadavke ministerstvo financií nevyhovelo.

Previerka čerpania prostriedkov k 30. 9. 1992, teda vlastne k včerašiemu dňu, a prehľad potrieb na uhradu faktúr za dodávky energie, tepla, palív, vody, potravín do školských jedální, výdavky na štipendia, služby nevýrobnej

povahy a ošatenie pre deti v domovoch ukazujú, že školstvu bude v závere roka chýbať okolo 660 mil. korún. Pôvodne sa predpokladalo, že tak ako v minulom roku by sa to riešilo odložením úhrad faktúr do nového roku, čo by však znamenalo, že školstvo by v roku 1993 začínalo vlastne s dlhom 660 mil. korún. K tomu však treba pripočítať schválené krátenie o 551 mil. korún, ktoré ešte viac prehĺbi finančné problémy školstva a dovoľm si povedať, že ohrozi prevádzkyschopnosť školstva.

Aké je možné riešenie? Niektoré varianty tu uviedla pani poslankyňa Rusnakova, a musím sa priznať, že z niektorých - povedzme zo zrušenia všetkých predškolských zariadení, ako ukazuje jeden z teoretických prepočtov, človeku behá mraz po chrbte. Čo teda robiť? Ak je potrebné krátiť a situácia, ako vyplýva i zo správy vlády Slovenskej republiky je taká, že pravdepodobne treba, myslím si, že v oblasti školstva by sme mohli vychádzať z dvoch zásad, aby sme nesiahli na platy učiteľov a aby sme zabezpečili výchovno-vzdelávací proces. Vedome pritom zanedbávam otázky udržby, investícií, havárií a podobných akútnych vecí. Viem však, v akej sme situácii, preto si myslím, že zúžme problém na jednu zásadu - nesiahnuť aspoň na platy učiteľov. Zdôrazňujem to preto, že viem, v akej situácii sa nachádzajú učitelia z hľadiska porovnania platovej úrovne s ostatnými rezortami.

V podstate k takému stanovisku prišiel aj výbor pre vzdelanie, vedu a kultúru, ktorého uznesenie sme tu čiastočne počuli, ale rad by som ho pripomenul. Výbor vyslovil nespokojnosť, to tu už zaznelo, s prístupom ministerstva financií a vlády k viazaniu rozpočtových výdavkov na II. polrok, pretože nerešpektuje skutočnosť, že viac ako polovica výdavkov kapitoly je určená na mzdy učiteľov. Ak je potrebné viazať prostriedky, výbor sa domnieva, že by sa mali viazať percentá z výdavkov kapitoly štátneho rozpočtu mimo platov učiteľov. Výbor Slovenskej národnej rady pritom vychádzal

pri tomto stanovisku z ťažkej situácie vo financovaní školstva, ktorá vyplýva aj z predloženej správy. Výbor ďalej požiadal vládu o zaujatie stanoviska v tejto veci. Chcem vás informovať, že výbor prijal toto uznesenie takmer jednomyselne a vyjadril ním svoje znepokojenie nad finančným zabezpečením školstva. V uznesení výboru je vlastne aj návrh riešenia, ktorý tu fakticky už zaznel, viazať povedzme trojpercentnú čiastku výdavkov kapitoly, ktorá je určená na prevádzku, investície a platy pracovníkov štátnej správy v školstve. Toto je, podľa nás, prístup, ktorým treba zohľadniť situáciu, že v kapitole je prevaha mzdových prostriedkov, tak ako o tom nakoniec píše vláda Slovenskej republiky na strane 5 v druhej časti prerokúvaného materialu, a nie takým spôsobom, ako to urobila vláda, že namiesto 3 % predpísala školstvu krátenie vo výške 2,8 %.

Je mi celkom jasné, že aj pri takomto prístupe bude školstvo v ťažkej situácii, ale vieme, že v ťažkej situácii je celá spoločnosť. Vieme i to, že bude treba urychlene prijať opatrenia smerujúce k úspore nákladov v školstve, konkrétne reštrukturalizovať ministerstvo školstva a vedy, preveriť funkčnosť priamo riadených organizácií a preveriť efektívnosť vynakladania prostriedkov na školských správach, ako aj pracovných činností zabezpečovaných školskými správami. Celkove si myslím, že treba urobiť, a to urychlene, rozbor nákladov priamo riadených organizácií, školských správ a predškolských zariadení, rozčlenený na hlavné skupiny výdajov, aby sme vedeli povedať, čo je nevyhnutné, aby školstvo vôbec prežilo, kam je možné siahnuť ak je spoločnosť v úzkych, a naopak, kde je potrebné pridať, keď sa jej bude dariť lepšie.

Podporujem aj myšlienku, ktorá tu zaznela a o ktorej diskutoval náš výbor pri prerokúvaní programového vyhlásenia, že školstvu by pomohla dlhodobá koncepcia, ale myslím si, že takáto koncepcia zrejme nestihne ovplyvniť prípravu

rozpočtu na rok 1993. Podporujem teda pozmeňovací návrh, ktorý tu predložila pani poslankyňa Rusnakova, a mam jeho troška modifikovanu podobu, ktorú predložím spoločnému spravodajcovi. Môžeme sa potom dohodnúť, o ktorej podobe by sa hlasovalo. Vecne má tento návrh presne rovnaký zmysel. Navrhujem teda do časti IV, kde Národná rada Slovenskej republiky bude odporúčať vláde doplniť bod 4, ktorý by znel: "prehodnotiť viazanie rozpočtových výdavkov na druhý polrok 1992 tak, aby sa prostriedky v kapitole Ministerstva školstva a vedy Slovenskej republiky viazali z výdavkov kapitoly mimo platov učiteľov vo výške porovnateľnej s ostatnými rezortami".

Dovolím si v tejto chvíli urobiť malú poznámku o probleme zdravotníctva. Pan spoločný spravodajca informoval, že výbor pre zdravotníctvo a sociálne veci neprijal platné uznesenie k tomuto materialu. Mam však informáciu, že výbor 17. septembra rokoval o správe Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky o využívaní finálnych prostriedkov v zdravotníctve a o návrhu opatrení na zefektívnenie ich využitia aj so zreteľom na zavedenie zdravotnej poisťovne. V bode C sa obrátil na Predsedníctvo Slovenskej národnej rady, aby odporučilo vláde Slovenskej republiky prehodnotiť svoje rozhodnutie o krátení rozpočtu ministerstva zdravotníctva o zhruba 500 mil. korún a ponechať rezortu celú čiastku ako bola schválena v zákone o štátnom rozpočte Slovenskej republiky v kapitole ministerstva zdravotníctva. Zaviazat ministra zdravotníctva k udržaniu vyrovnanosti rozpočtu na rok 1992 v tejto kapitole. Zmyslom teda ide o veľmi podobné uznesenie, aké prijal výbor pre vzdelanie, vedu a kultúru.

Dovolím si teda predniesť druhý pozmeňovací návrh, ktorý nebude celkom totožný s tým, čo prijal výbor, ale ktorý vychádza z reality, že nemožno odpustiť niekomu krátenie, keď kráťia všetky rezorty. Myslím si, že filozofia by mohla

byť taká, že by sa prostriedky v kapitole ministerstva zdravotníctva takisto viazali z výdavkov kapitoly mimo plátov zdravotníckych pracovníkov s tým, že výška väzania by mala byť porovnateľná s ostatnými kapitolami. Davam takyto pozmeňovací návrh, odovzdam ho písomne panovi spoločnému spravodajcovi.

Vážene dámy a pani,

dufam, že ste pochopili, že tento diskusný príspevok vychádza z uprimného zaujmu o zabezpečenie vzdelania v tejto krajine a pritom sa snaží rešpektovať spoločenské reality, v ktorých žijeme. Som uprimne presvedčený, že školstvo a ani zdravotníctvo nie je a nikdy nebude arenou pre nejaké stranícke suboje či stranícke pohľady, pretože vzdelanie a zdravie, a osobitne vzdelanie, je vlastne budúcnosťou nás všetkých. Preto verím, že Národná rada Slovenskej republiky je na základe týchto pozmeňovacích návrhov smerujúcich k prehodnoteniu postupu voči školstvu a zdravotníctvu podporí.

Ďakujem vám za pozornosť.

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Ďakujem panovi poslancovi Ptačníkovi. Nemam ďalej písomné prihlasky do rozpravy. Hlasí sa pan poslanec Hudec.

Poslanec I. Hudec:

váženy pan predseda Národnej rady Slovenskej republiky,
vážene damy,
vážení pani,
vážená vláda,

na úvod si dovoľím povedať jednu zhrňujúcu vetu. Musíme jesť kašu, ktorú nam navaril niekto iný. /Potlesk./ Žiaľ,

súčasný stav nášho hospodárstva sa prejavuje aj v predložennom materiáli o rozpočte a o situácii v našom hospodárstve v II. polroku 1992. Zdá sa mi však, že aj z príspevkov, ktoré tu odznali, sa väčšina venovala výdavkovej časti rozpočtu. Oveľa menej sme sa zamýšľali nad tým, ako ovplyvniť či už teraz alebo v budúcnosti tú dôležitejšiu časť tohto rozpočtu, a to príjmovú časť rozpočtu. Už tu bolo povedané, myslím, že to povedal pan poslanec Plesník, že keď sa aj robia opatrenia, robia sa skôr v pasívnej časti - čo by som však nepodceňoval - než v aktívnej, ktorú tvorí hospodárska stratégia, krátkodobá a dlhodobá. Napriek tomu si dovoľím povedať, že aj v tejto pasívnej časti, čiže v oblasti daní, nie sme dostatočne efektívni. Je verejným tajomstvom, aké máme obrovské daňové a colné uniky v skutočnosti. Nakoniec, v tlači prebehlo niekoľko exemplárnych príkladov, ktoré by v podmienkach, povedzme Spojených štátov amerických, znamenali obrovsky vysoké tresty. Myslím si, že takéto nazeranie na daňových podvodníkov je potrebné vykonať aj u nás.

Druhým verejným tajomstvom je, že u daňových úradníkov a u daňovej správy jestvuje dosť značná korupcia. Ani o tom sa tu nehovorilo. Myslím si, že jedným z veľmi rýchlych a efektívnych, účinných opatrení vlády musia byť práve tieto dve oblasti daňovej politiky Slovenskej republiky. Myslím si, že skryvať sa pred týmito faktami znamená ukrať sa aj v krátkodobej hospodárskej politike o nemalé finančné prostriedky. Netvrdím, že sa tým da vyriešiť všetko, ale určite sa dá zmierniť tá nesmierne zlá situácia, aká momentálne jestvuje.

Dovoľte mi na záver svojej krátkej poznámky vysloviť ešte jednu myšlienku. Hovorilo sa tu dosť o školstve. Musím povedať, že poznám niekoľko príkladov, jeden veľmi dôverne, kedy išlo o prípad možnej konverzie štátnej školy na školu súkromnú, s vynikajúcim projektom, krytým sponzorsky, dokonale zabezpečeným. Už rok sa tento projekt nemôže presadiť

len preto, že v štátnej sprave sedí uradník, ktorý, povedzme, z politických dôvodov riaditeľovi základnej školy na byvalej Duklianskej pánovi Reichovi nechce povoliť také kroky, ktoré by umožnili takúto školu vytvoriť. Myslím si, že aj to je cesta, ktorou sa dá odbremeniť aj do budúcnosti pomerne náročný rozpočet kapitoly školstva

Ďakujem za pozornosť.
/Potlesk./

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Ďakujem pánovi poslancovi Hudecovi. O slovo sa prihlásil pan poslanec Kočtuch.

Poslanec H. Kočtuch:

Váženy pán predseda,
váženy pán predsedajúci,
kolegyne, kolegovia,

je toho veľmi veľa, čo by bolo treba hovoriť - o makroekonomickej, finančnej, rozpočtovej, menovej stabilite, o suradniciach, ktoré máme, a o veciach, ktoré máme vykonať z krátkodobého hľadiska už zajtra, strednodobého hľadiska a z hľadiska dlhodobého. Odporúčam Narodnej rade Slovenskej republiky, aby v spolupráci s vládou, menovite s panom ministrom financií, zorganizovala, aj vzhľadom na to, že budeme mať veľa čo robiť so zostavovaním rozpočtu na rok 1993, špecializovaný dvoj-trojdňový seminár, kde by sme veľmi podrobne ventilovali otázky v makroekonomickej, v mezoekonomickej a v mikroekonomickej polohe. Sú tu, budú tu aj záväzky vo vzťahu k Svetovej banke aj k Medzinárodnému menovému fondu. Je tu veľmi veľa práce, ktoré sa týkajú samotnej podkladovej, údajovej základne, pretože zatiaľ nemáme spoľahlivo vyčíslený ani hrubý národný produkt, ani hrubý domáci

produkt v medzinárodne relevantných cenach, ale v demoformovaných cenách, ktoré ešte vyčísľovanie tohto druhu ovplyvňuje.

Ako viete, prebieha diskusia o delení majetku. Kritéria môžu byť plošné, podľa územia, podľa počtu obyvateľstva, podľa bretonwoodských dohôd, a môžu byť aj ine, širšie, detailnejšie koncipované, a mali by sme byť v roli spoľahlivej gazdinej, ktorá pre nezvyčajných hostí dačo v chladničke vždy má, nemá chladničku prázdnu. Čiže naša stratégia by mala mať varianty od toho, čo je minimálne nevyhnutné, myslím na stenu, za ktorú nemôžeme nikdy ustúpiť, až po variant, čo by bolo za priaznivých okolností maximálne možné, myslím na druhý prah, druhú stenu, a medzitým je možnosť - dá sa povedať - celej palety, variety stratégií a taktík, ktoré by nás vyzbrojili dostatočnou argumentáciou pri dohodovaní sa s českou národnou radou a pri riešení týchto otázok aj prostredníctvom Federálneho zhromaždenia. Čiže môj prvý návrh je špecializovaný seminár, lebo na to je málo času, na tieto riešenia v oficiálnej rozprave. Takto vyzbrojení môžeme potom posunúť našu diskusiu v pléne Narodnej rady Slovenskej republiky na kvalitatívne vyššiu, zasvatenejšiu úroveň.

Dovoľte mi preto vyjadriť sa len k strategickým suradniciam rozpočtového hospodarenia. Po 100 dňoch nemôžeme žiadať od vlády, ktorá nastúpila, aby nam predložila perfektnú predikciu pre druhý polrok a kladla základy rozpočtovému hospodáreniu už pre rok 1993, ale maximalne môžeme žiadať, aby sme čo najrýchlejšie prekonali medzeru, ktorú sme za jeden a trištvrte roka v rozpočtovom hospodarení zameškali. Máme dve možné stratégie. Prvá stratégia je pokračovať v rozdeľovaní a prerozdeľovaní existujúceho, v zmysle starej bájky dokazovať, ktorý orgán ľudského tela je najdôležitejší, bez ktorého to skrátka nejde, atď. Alebo druhá stratégia je tvoriť novú kvalitu. Tá prvá stratégia ešte doznieva v tom, že dole sa stále navrhovalo vlac, ako rozpočtove hos-

podárenie môže uniesť a hore sa škrtalo a škrtá, pretože suma požiadaviek obvykle je nadsadená prave z toho dôvodu, lebo sa vedelo, že hore sa aj tak bude škrtat. Tato filozofia ale nie je nosná a nepomáha nám k ničomu. Rozpočty neukazujú /ale tým trpia všetky rozpočty, či federácie, českej republiky alebo Slovenskej republiky/, ako sa zastavuje pokles konkurencieschopnosti slovenskej a českej ekonomiky a ako sa má budovať konkurencieschopná ekonomika.

Vo svete existuje osem skupín faktorov. Prvý faktor je ekonomická sila tej-ktorej krajiny. My nemame dostatok faktorov, indikátorov, ktoré by zmerali ekonomickú silu Slovenska v dnešnej situácii a pro futuro. Druhý faktor je miera proexportnej úspešnosti na svetových trhoch. To je skupina "vonkajších" faktorov. Tiež z tohto hľadiska nemame relevantnú bazu ako merať túto proexportnú úspešnosť. Mame drobné indikátory, za čo kupujeme dolar, za čo ho realizujeme v takej alebo onakej exportnej situácii, ale globálna proexportná stratégia, globálne faktory - pozitívne, negatívne, neutrálne, intenzívne a optimálne - takúto škálu nemame. Nemáme ukazovatele alebo kritéria finančnej efektívnosti hospodárenia. Dnes je svet rozdelený do dvoch ekonomík. Je to ekonomika reálna, pod ňou sa všeobecne myslí svet tovarov, služieb a informácií a ekonomika symbolická, pod ňou sa všeobecne rozumie ekonomika financií, peňazí, kapitálových trhov. Symbolická ekonomika dnes 27-násobne presahuje denný obrát reálnej ekonomiky, ale u nás rozpočet by mal napomáhať harmonizácii realnej ekonomiky - sveta služieb, sveta tovarov - a symbolickej ekonomiky - pohybu kapitálu, peňazí, stability, meny, atď.

Prechádzame od ekonomiky chronického nedostatku, ktorá tu trvala 40 rokov, k ekonomike, dovoľte to trochu s nadsadením poetickéjšie nazvať - k ekonomike ľudskej nádeje. Musíme ju ale začať vytvárať, musíme mať stratégiu, ako pretvoriť deficitnú ekonomiku chronického nedostatku. Zatiaľ

sme sa venovali a pokračujeme v reštrikčnej politike škrtania dopytovej stránky ekonomiky. Ako pan predrečník správne povedal, zaostáva nam myslenie v otázke "supply side economics", v ponukovej stránke ekonomiky, v rozvíjaní príjmov rozpočtu, rozvíjaní práve toho, ako prekonať chronicky nedostatok, či už začatím bodovej stimulácie alebo pôlmi rastu niektorých sektorov, atď.

Nemáme napríklad kategorizáciu podnikov tak, ako to požaduje Medzinarodný menový fond aj Svetová banka. Povedala nám: oceňte si vašu ekonomickú silu podnikov v medzinárodne platných štandardných cenách a dostanete tri skupiny - jedny podniky, ktoré budú úspešné, ktoré budú skeletom transformácie, ktorá sa u vás deje, druhé podniky, ktoré musíte na istý čas sanovať, lebo nie sú celkom zlé, dostali sa do tohto postavenia nie vlastnou vinou, a tretie podniky, ktoré musíte pustiť z hľadiska bankrotu, konkurzu, vystaviť ich teda tlaku, ale nie v deformovaných cenách, ktoré teraz máme, ale v cenách, ktoré sú medzinárodne štandardne uznávané. Napríklad je ťažko povedať, či brať hrubý domáci produkt, a odporúčam, aby sme brali u nás hrubý národný produkt, pretože na rozdiel od domáceho produktu sa líši o čistý výťažok výrobných činiteľov v cudzine. Takýmto výrobným činiteľom sú naši ľudia, ktorí pracujú v českej republike. Z tohto hľadiska saldo je jednoznačne pozitívne. Potom môžeme rokovať aj o tom, aký má byť maximálne prípustný deficit z hľadiska toho, čo sa uznáva, atď.

Čiže, ako vidíte, otvaram strategický problém. Je to jaskyňa, kde každá sieň, každý krôčik znamená obrovský priestor tomu, kde sa máme a musíme zlepšiť a zdokonaľiť. Práve preto by som chcel apelovať na všetkých našich poslancov i na vládu, aby sme stvorili a vytvorili strategiu makroekonomického stability, ktorá bude prepojená na finančno-menovú a rozpočtovú stabilitu, i keď viem, že to bude úloha enormná a značne ťažká. Myslím si však, že by bolo potrebné na všet-

kých úrovniach si pripomenúť Kennedyho - to platí pre naše rezorty, pre občanov, pre obce, pre regióny - nepýtaj sa, čo ti vláda dá, čo ti dá Amerika, povedal Kennedy pri svojom nástupe, ale spýtaj sa, čo ty dáš Amerike. Čiže na úrovni občanov by sme mali klásť otázku, čo dame do vienka novej slobodnej Slovenskej republiky, ako budeme ekonomiku revitalizovať. Poviem len prípad, že za 6 mesiacov roku 1968 sa Dubčekovi zásluhou toho, že mu národ uveril, podarilo dosiahnuť až 13,5-percentný rast reálneho národného dôchodku. Čiže nevieme, čo znamená psychologický faktor, keď sa nám podarí získať a obnoviť dôveru na rôznych stupňoch, a potiahneme za jeden povraz.

Keď by som sa vrátil k paralele Slovenskej republiky z roku 1939, vtedy pôvodný rozpočet dosahoval asi okolo 40 % reálneho naplnenia za rok 1939, ktorý sa uskutočnil. Dva-apolkrát narástli príjmy, pretože boli tam faktory, ktoré sa predtým nedali ekonomicky dopredu prepočítať, preratať. Ale niečo vieme, takže k tomuto, k spoločnej práci na budovaní konkurencieschopnej ekonomiky Slovenska máme napríklad na poli finančnej stability, rovnováhy a efektívnosti z medzinárodného hľadiska 31 možných faktorov. Nemôžeme žiadať od nášho pána ministra financií, aby všetky tieto faktory už preskúmal, zakotvil, ocenil, kvantifikoval, ale z medzinárodného hľadiska, aby sme boli čitateľní pri rokovaní s medzinárodnými inštitúciami, toto je *conditio sine qua non*, podmienka, ktorej sa vyhnúť nemôžeme. Čiže máme faktory, poznáme kritériá, bude treba iba prebudovať našu štatistiku, vrátane finančnej štatistiky, naše výkazníctvo, vrátane finančného výkazníctva, atď., aby sme boli súmerateľní a zrozumiteľní z hľadiska medzinárodných súvislostí aj z hľadiska nových kritérií efektívnosti a konkurencieschopnosti, ktoré musíme do nášho rozpočtového hospodárenia založiť. Toto všetko nám zatiaľ chýba. Máme obrovské - da sa povedať - kapitálové, duchovné manko v tejto oblasti. Preto vás všetkých prosím, keby ste podľa toho, v čom ste špecialisti, pomohli

nám tvoriť na mikro-, mezo- a makrourovni novú stratégiu a kvalitu tvorby skutočne nového rozpočtového hospodárenia a nie iba rozdeľovania a prerozdeľovania existujúceho.

Ďakujem za pozornosť.

/Potlesk./

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

O slovo sa prihlásila pani ministerka Keltošova.

Ministerka práce, sociálnych vecí a rodiny SR O. Keltošova:

Vážený pán predsedajúci,

vážené kolegyně poslankyne a kolegovia poslanci,

dovoľte, aby som stručne reagovala na vystúpenie pani poslankyne Marhulíkovej, ktorá navrhla presunúť prostriedky z Federálneho fondu zamestnanosti na účely sociálneho zabezpečenia Slovenskej republiky. Vzhľadom na to, že som v minulom volebnom období bola poslankyňou tohto parlamentu, dovoľte trochu si zaspomínať. Federálny fond zamestnanosti vo výške 11 miliárd korún bol určený na čerpanie dohodou dvoch republikových ministrov a federálneho ministra práce a sociálnych vecí kľúčom 1 : 1, bez ohľadu na počet nezamestnaných u nás. Už len toto samotné rozhodnutie znevýhodňovalo Slovenskú republiku. Podľa kľúča 1 : 1 sa čerpá aj teraz. Máme rezervy na aktívnu politiku zamestnanosti vo výške 3,4 mld korún, ale po konzultáciách s federálnym ministrom financií pánom Klákom som veľmi pesimistická, pokiaľ ide o presun financií z tohto fondu na účely sociálneho zabezpečenia na Slovensku. Bolo mi totiž povedané, že tieto prostriedky sú prísne účelovo viazané a ak 3,4 mld korún Slovenská republika nevyčerpá do konca roka na aktívnu politiku zamestnanosti, zvyšok sa nebude deliť kľúčom 1 : 1, ale

2 : 1 podľa počtu obyvateľstva. Takže žiaden presun, dokonca ani dodržanie pôvodnej dohody o delení 1 : 1.

Inak budem veľmi rada, ak ma Narodná rada Slovenskej republiky zaviaže uznesením, aby som sa opätovne obrátila na ministra financií ČSFR, zatiaľ, listom, kde by som sformulovala vašu požiadavku. Podobne je to aj s presunom alikvotnej čiastky z federálneho prebytku rozpočtu na dávky sociálneho zabezpečenia, ale myslím si, že o tomto by vám viac vedel povedať môj kolega, pan minister financií Tóth. A už len celkom na koniec: podľa analýz ministerstva práce a sociálnych vecí na druhý polrok nám nebude chýbať 1,2 mld korún na zabezpečenie dôchodkov, ale 1,8 mld korun.

Ďakujem vám za pozornosť.

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Ďakujem pekne pani ministerke. O slovo sa prihlásila pani poslankyňa Gburová.

Poslankyňa M. Gburová:

Vážené predsedníctvo,
vážené dámy,
vážení páni,

pokúsim sa koncipovať svoje myšlienky veľmi stručne, pretože sú viac-menej osobné. Ak človek vystúpi s iným názorom, než má väčšina, riskuje najmenej neporozumenie alebo údiv, o to viac, že sama na vysokej škole učím. Sú naozaj namieste otázky: prečo sa berie školstvu, zdravotníctvu. Áno, skutočne prečo? Ideálne by bolo, ak by si zmenu ekonomickej situácie odniesli všetky rezorty rovnako, celá spoločnosť. Už vo výbere som sa spravodajcu, ktorý predkladal materiál týkajúci sa štátneho zaverečného účtu a výsledkov

hospodárenia za prvý polrok, ako aj konkretizáciu opatrení v oblasti rozpočtového hospodárenia na druhý polrok, opýtala, či sa konečne pripravuje materiál, ktorý by riešil nadmernú administratívno-byrokratickú základňu v školstve a v zdravotníctve. Bolo by dobré, ak by vláda resp. ministerstvo školstva spracovalo predovšetkým materiál, ktorý by presne vyčíslil početnosť tejto časti pracovníkov a ich funkčnosť. Podľa posledných výsledkov analýz pripadajú na jedného učiteľa 2 resp. 3 administratívne sily. Nie je mi cudzie sociálne cítenie, skôr naopak. Nemyslím si, že treba, aby tento stav bol opačný. To by určite, ak by sa riešil okamžite, spôsobilo anarchistické tendencie. Parita v tejto oblasti by snáď mohla byť začiatkom, od ktorej by sme sa mohli odraziť. V každom prípade to prinúti racionálnejšie správanie jednotlivých školských subjektov. Preto by som navrhovala, aby sa spracoval materiál týkajúci sa tohto problému, ktorý som tlmočila, a ktorý by vlastne výrazne sprehľadnil situáciu v školstve aj v zdravotníctve.

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Ďakujem pekne pani poslankyni. Hlásí sa ešte pani poslankyňa Marhulíková.

Poslankyňa O. Marhulíková:

Chcela som vysloviť uznanie pani Keltošovej za starostlivosť o hľadanie možností získania zdrojov pre oblasť sociálnu. Sformulujem návrh na uznesenie, ktorý odovzdam.

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Ďakujem. Hlásí sa ešte niekto do rozpravy?

/Nikto./

Ak nie, vyhlasujem rozpravu o jedenástom bode programu za ukončenú. Chce sa k rozprave vyjadriť pan minister?

Minister financií SR J. Tóth:

Vážený pán predsedajúci,
vážené dámy,
vážení páni,

bolo by veľmi nedobré, keby som sa k rozprave, ktorá bola veľmi dobrá, na zaver nevyjadril. K námietkam, ktoré hovoril pán Harna: pokiaľ by bola vo výboroch Slovenskej národnej rady prednesená požiadavka, že potrebujú príjmovú aj výdavkovú časť rozpočtu podľa jednotlivých kapitol a druhov, boli by sme to s radosťou dodali. Ministerstvo financií má tieto podklady, v tabuľkovej a grafickej forme to môžeme dať do dvoch týždňov - akým spôsobom sa každý mesiac robí príjmová a výdavková stránka rozpočtu robí, aby ste všetci vedeli, ako postupujeme.

K súčasnému stavu môžem povedať, že príjmy k dnešnému dňu činia 82,9 mld korún a výdavky 87,6 mld korun. Pokladničné plnenie je ku dnešnému dňu v podstate plusové, a to 1 448 mil. korún, ale z toho máme pokladničné poukážky v hodnote 5 266 mil. korún. Z tejto čiastky sme financovali Gabčíkovo k dnešnému dňu v hodnote 3 mld korun. Teda, keď odpočítame túto čiastku 3 mld na Gabčíkovo, prebytok alebo skutočný pokladničný stav 1 448 mil. korún, reálne máme schodok miliardu korún. Očakávame však, že posledne 3 mesiace budu najkritickejšie. Všetci, ktorí pracujete v hospodárskych jednotkách, dobre viete, že otázka daní a odvodov sa stáva kritickým na konci roka, pretože už v 11. a 12. mesiaci v trhových ekonomikách má odber výrobkov značný pokles. V 12. mesiaci dochádza k úplnému utlmu. Z tohoto dôvodu je predpoklad, že aj keby sme na strane príjmov urobili určité opatrenie, nebude to take, aby sme to zvládli.

Nad nami je ale Damoklov meč. Je to suverenita Slovenskej republiky a pripojenie sa k medzinarodnym organizaciám. Tieto medzinarodné organizácie vyžaduju nejake skutočnosti. Za to, že budeme členmi Medzinarodného menového fondu a Svetovej banky, ktorá pokryje niektoré naše potreby, uvoľní nam zdroje, ktoré môžeme získať lacnejšie ako v iných bankach, musíme sa podriaďiť niektorým kritériám. Tým kritériom je maximálne 5 % schodok rozpočtu v priebehu ďalšieho roku oproti predchádzajúcemu roku. Dostali sme sa - veľmi dobre tu povedal pán Plesník - do určitého stavu, z ktorého môžeme byť obviňovaní, teda táto vláda. Mame vydané obligácie za 8 mld korún, ktoré sa týkajú schodku štátneho rozpočtu minulého roku. Vydali sme obligácie za 4 mld, ktoré by Národná rada Slovenskej republiky schválila na bytovú výstavbu, budeme potrebovať vydať nové obligácie za 3,5 mld na Gabčíkovo. Dali sme niekoľko záruk, ktoré nie sú zárukami, pretože záruky na niektoré úvery sú také, ktoré sa môžu vrátiť do rozpočtu. My sme schválili záruky, ktoré sú nenávratné. 8 mld korún bolo schválených na zdravotníctvo, 4 mld boli schválené predchádzajúcou vládou na školstvo, na rozostavane budovy. To sú nenávratné záruky. Minulá vláda schválila záruky na metro v Bratislave, ľahké metro - takisto je to nenávratná záruka. Keď to spočítame, všetky tieto záruky činia 67 mld korún, čo je viac ako polovička štátneho rozpočtu Slovenskej republiky k súčasnému stavu a z toho je nenávratných zhruba jedna tretina. Za tohto stavu pokračovať v tejto výdavkovej politike, ako je to dnes povedané, povedie skutočne k vážnym hospodárskym ťažkostiam. Veľmi dobre tu mnohí povedali, že sme neurobili alebo sme malo urobili v zaujme rozvoja hospodárstva.

Vážené panie poslankyne, vážení pani poslanci, rozvoj hospodárstva sa dá urobiť len finančnými injekciami. Pokiaľ zdroje v plnej miere prejeme a minieme viac na prejednanie ako štátny rozpočet vytvorí, žiadny rozvoj hospodárstva ne

v terciárnej sfére neurobime. Potrebujeme rocne - a pri schvaľovaní rozpočtových pravidiel budúceho roku vam to dame - minimalne 3 mld korun, možno optimalne 5 mld korun, aby sme vložili do hospodárstva. Táto rezerva vlády musí byť, aby terciárna sfera, ako som hovoril už včera, čiže rozvoj infraštruktúry mohol byť podporený. Rozvojom infraštruktúry je možné, že príde sem v podstatne väčšej miere zahraničný kapitál a takisto dostanu pracovné príležitosti mnohé naše podniky. Len takýmto spôsobom a s rozvojom tých podnikov a podnikateľských subjektov, ktoré majú životaschopnosť, ktoré sa už dnes napojili na trhovu ekonomiku sveta, musíme ratať, tým musíme dávať určité ulavy, tých musíme podporovať, lebo to sú materské lietadlové lode slovenskeho hospodárstva. Tie pritiahnú sem zahraničný kapitál a potiahnu naše podniky, ktoré s nimi kooperujú. Som veľmi rád, že táto otázka bola dnes povedaná, alebo takto boli postavené problémy a že sa k nim dostaneme znovu pri tvorbe rozpočtových pravidiel budúceho roku.

Pri tvorbe rozpočtových pravidiel budúceho roku predložíme všetky veci týkajúce sa aj zmeny určitých zákonov, pretože ak sú niektoré dávky alebo určité skutočnosti dane zákonom, vláda nemá možnosť ani ich racionalizovať, ani ich meniť. A keď aj nebudeme meniť výšku, musíme racionalizovať rozsah výdavkov.

Pokiaľ sa týka kritiky, ktorá sa týka toho, že vláda neurobila žiadne opatrenia na strane príjmov - vážene panie poslankyne, vážení paní poslanci, za 100 dní vláda alebo minister financií sa nezaoberal skoro ničím iným, len problémom daňových úradov. Beriem kritiku, že všetky skutočnosti, ktoré ste povedali, v určitých proporционаlných kritériách tam sú, ale za 100 dní sa nedať prísť ku všetkým skutočnostiam, keď mnohé veci zákon nedovoľuje. Nemáme pod sebou značnú časť colnej správy. Čez colnice unikajú obrovské prostriedky. Keď kamión ide z Asu s colnou deklaráciou, ale

nikde nie je evidovaný, a až na Slovensku sa zistí, že robí podvody, a prejde celou republikou s fingovanými dokladmi, keď sa dejú na colniciach takéto skutočnosti, neočakávajme, že orgány daňových úradov, ktorým colnice sú povinné predkladať colné deklarácie, môžu robiť opatrenia. Keď kamión z Trenčína s vývozom liehu zájde do Maďarska a vráti sa do Trenčína so všetkými dokladmi overenými colnicou, ale nikdy colnicou neprešiel, táto skutočnosť sa zistí len tým, že v stazke šoféra je, že túto cestu do Budapešti a späť urobil za dve hodiny, že nemohol teda nikde byť, ale príslušný tovar bol vyskladnený, to skutočne nemôže robiť pracovník colného úradu trvale.

Vláda povedala, že v tejto oblasti urobí opatrenia. Bol prerokovaný, ako som včera povedal, v hospodárskej rade súbor opatrení, aby tieto colné uniky nebolí. Ako ste veľmi dobre povedali, je to otázka legislatívna, je to vec nás. Hovoríme, že colný únik musí byť postavený ako druhý trestný čin za vraždou. Takto to stavíme, pretože, podľa môjho názoru ten, kto neplatí, neplní svoje povinnosti nie voči štátu, voči obyvateľom tohto štátu. To je podstatný rozdiel. V pondelok a v sobotu na tripartite mi niektorí páni povedali, že zavádzame päťdesiate roky, pokiaľ budeme chcieť trestať tých, ktorí neplatia dane alebo neodvádzajú svoje povinnosti, tak, ako to bolo v päťdesiatych rokoch. Nie. Ak bežíme do kapitalizmu určitou rýchlosťou, týmto behom zabezpečíme aj zákony, ktoré tieto činnosti už majú vymyslené a urobené, aby sme ich prijali, aby práva a povinnosti boli rovnocenne - nielen práva brať, ale aj povinnosti. V opačnom prípade tie príjmy nebudeme mať. Teda predložíme výborom na vyjadrenie všetky otázky, ktoré chceme urobiť v príjmovej stránke, čiže v príjme daní, i v únikoch. Možno budete mať viac myšlienok, ako pracovníci ministerstva financií a ostatných ministerstiev, ale skutočne je nutné zmeniť niektoré zákony, a to bude v právomoci národnej rady.

Pokiaľ sa týka školstva a zdravotníctva, je to hádam najdiskutovanejšia vec tak vo vláde, na ministerstve aj medzi pracovníkmi. Pozrite sa, ak hovoríme, že na reštrukturalizáciu priemyslu, na jeho oživenie potrebujeme ročne 3 až 5 mld korún, nutne potrebujeme znížiť výdavky. Ak hospodárstvo pokleslo o 30 či o 20 %, keď priemerne príjmy v hospodárstve, tam, kde sa tvorí zdroj príjmov štátneho rozpočtu, sú nižšie, keď priemerný plat v hospodárstve je 4 400 korún a v školstve je 4 100 korún, nemôžeme hovoriť o tom, že by tu bola nejaká skupina ľudí degradovaná. Som veľmi rád, že niektorí naši poslanci povedali, že treba urobiť hlbokú analýzu školstva a zdravotníctva. Váženi, keď na jedného učiteľa sú traja administratívni pracovníci, je to viac ako poburujúce, pretože keby to bolo v priemysle a keby sme to hodnotili z hľadiska hospodárskeho, na jedného vykonného robotníka máme troch administratívnych pracovníkov. Tak si to takto povedzme o školstve. /Potlesk./ Je úplne prebuďná administratíva. Podľa zákona o školstve každá, aj základná škola, sa môže rešlizovať ako právny subjekt. Keď som povedal svojím spolupracovníkom, že môžeme priamo podľa počtu žiakov dávať škole prostriedky, boli prekvapení. Treba odstrániť akekoľvek medzistupne v školstve a dať riaditeľom právomoc, aby to riešili. /Potlesk./

Mnohí riaditelia stredných škôl sa na mňa obracajú, že školské správy vyžadujú, aby výpočet miezd a všetko išlo centralizovaným systémom, ktorý je od začiatku nekvalitný, nič nerieši a že majú dosť pracovných síl, aj administratívnych, aby to mohli riešiť. Nechceme. Prečo nechceme? Nechajme to tam, aby si urobili tých štyridsať, päťdesiat učiteľov. Mnohé služby v školstve sú štátne. Robia ich neehospodárne mnohí súkromní podnikatelia, ktorí sa tam dostali na základe konkurzu, nehovoriac o tom, že možno rodičia detí by to pre školu urobili lacnejšie. Ale zabezpečujeme to cez školské správy s dohodnutými podnikmi. Nerobili sme v školstve žiadne opatrenia v tomto roku. Počítam s tým, že pros-

triedky, ktoré boli vo Federálnom fonde nezamestnanosti, sa mohli lepšie využiť, keby sme v nezamestnanosti boli v januári urobili skutočnú reštrukturalizáciu, reorganizáciu školstva, pretože pol roka sme mohli čerpať z federálneho fondu pre nezamestnaných. Federálny fond nečerpáme, máme prostriedky a prenášame ich v plnej miere do rozpočtu roku 1993.

Vrátim sa k vysokým školám. Každá fakulta vysokej školy je podľa zákona samostatným právnym subjektom. Pýtam sa pána ministra školstva a aj ostatných vas, na koľkých rektorátach bol znížený aparát z toho titulu, že fakulta je samostatným právnym subjektom? V týchto organoch je plno administratívy tak, ako bolo doteraz. Ešte aj fakulty, ktoré boli zrušené a ktorých činnosť bola zbytočná, nechcem povedať ktoré, asi to viete veľmi dobre, dnes na týchto školách su a robia činnosti, ktoré nemôžu robiť. Pracovník katedry marxizmu-leninizmu vyučuje jazyky, a to len preto, že škola nechcela pristúpiť k reštrikcii, ku ktorej priemysel musel pristúpiť. Priemysel keď nemal odbyť, musel pracovníkov prepustiť. Preto pracujúca trieda, ako sme to niekedy nazývali, musí niesť za to zodpovednosť, za všetko, čo sa deje v hospodárstve, a na iných útvaroch sa to nerobí. Tak robme to rovnako. Urobme reštrukturalizáciu aj v školstve, aby sme tých troch administratívnych pracovníkov znížili aspoň v pomere jeden učiteľ a jeden administratívny pracovník. /Potlesk./

To isté je v zdravotníctve. Hovorí sa o tom, že nemáme lieky. Navrhol som ministrom zdravotníctva, aby sme urobili v tomto štvrtroku jeden centrálny účet na lieky s tým, že budú odtiaľ prisúvané prostriedky a lieky sa budú preplácať centrálné. Myslím, že to urobili aj v Čechách.

Pokiaľ sa týka zdravotníctva, obložnosť našich nemocníc je zhruba v Čechách 60 %, niektorí tu hovoria, že aj menej ako 60 %. Ak je takáto obložnosť, mohli sme urobiť už v I. polroku určité opatrenia, aby sme racionalizovali? Mohli sme

povedať, že nebudeme stavať za 8 mld nové nemocnice, ale niektoré zrušíme a urobíme komplexnú racionalizáciu zdravotníctva? Aby sme takisto určili pre určité choroby, pre určité činnosti to nosné, v budovách, ktoré sme za posledné roky vybudovali, a nestavali budovy za 3,4 miliardy korún, a doplnili tieto budovy zariadením tak, aby to bolo na svetovej špičke. Teda ideme len štruktúrou dať, dať, dať, ale tí, ktorí majú dávať, nemajú a trpia. Zrušili sme k 1. 7. okresné ustavy národného zdravia. Vážení, hádam nebol prepustený ani jeden človek. Celá administratíva sa rozplynula v ostatných ustavoch, v nemocniciach, miesto toho, aby sme boli urobili to, čo sa robí v priemysle. Ak to robíme v jednom odvetví národného hospodárstva, musíme to robiť aj v tom druhom odvetví.

Viete, ako sa pozerám, je tu malo mladých, ale všetci sme sa učili marxizmus-leninizmus. Všetci, hádam do jedného z nás. Hovorili sme, že nadstavba je odrazom základne. No, keď základňa je v kríze, nadstavba nemôže pozadovať vyššie výdavky zo základne, lebo na to základňa nemá, položí sa. Túto potrebu môžeme dať len vyššími daňami. Teda uvedomme si, že máme určitú sociálnu spolupatričnosť. Keď jedni nemôžu, potom ani tí druhí, ktorých sa to týka, nebudu chcieť. Pochopme túto situáciu, že rok 1993 z hľadiska rozpočtových pravidiel, z hľadiska príjmov a výdavkov je veľmi vážnym rokom.

Na záver ešte chcem povedať, že s každým klubom poslancov, s každým klubom som ochotný osobne prerokovať rozpočtové pravidlá, názory týkajúce sa výdavkovej časti najmä tých oblastí, kde sa to najviac miňa, pretože ako som povedal, 97 miliárd zo 117 miňame na všelijaké davky, čo treba urobiť, aby sme znížili túto veľkú sumu peňazí, aby sme nedávali na štátnych uradníkov 26 miliárd, ale aby sme nebrali za štátnych uradníkov upratovačky a všelijakých udržiavateľov. Chceme ísť ku kategórii štátneho uradníka, tak nech je to statný

úradník, aj ten učiteľ, a nie ostatné služby. Snažme sa im vytvoriť dostatočné podmienky, aby sa cítili ako štátni zamestnanci v prosperujúcom štáte, mali dostatok prostriedkov a nemuseli byť žobrakmi. Snažme sa v budúcom roku posilniť penzistov, lebo penzista je ten, ktorý 40 rokov trpel alebo 30 rokov odvodzal svoju pracovnú silu. Osobne nemám namietok zvýšiť dôchodky aj o 10 až 15 % na úkor nas všetkých, pretože penzista si to zaslúži. Nedávajme prostriedky plošne všetkým, ktorí už dnes majú vyššie zárobky, ako bol ich príjem, ale nemáme možnosti ani zákonne opatrenia, aby sme týmto ľuďom podľa majetkového priznania mohli dať sociálnu pomoc. Teda viažme sociálnu pomoc na to, aký má kto majetok a nie aký má kto príjem, pretože zatajený príjem dnes nevieme určiť.

Ďakujem.

/Potlesk./

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Ďakujem pánovi ministrovi Tothovi. S faktickou poznámkou sa prihlásil prvý podpredseda Weiss.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Dámy a páni,

pozorne som si vypočul vystupenie pána ministra. S mnohým, čo povedal, možno súhlasiť, avšak nemožno súhlasiť s technokratickou redukciou niektorých problémov, pretože práve od politikov a ich rozhodností bude závisieť, nakoľko budeme schopní predvídať, organizovať a viesť dialog o prítomnosti a budúcnosti našej spoločnosti. Teda nesmieme sa nechať uniesť iba momentálnou situáciou. Hrozba postupného úpadku Slovenska a jeho zaradenie medzi problémové kúty Európy a krajiny tretej kategórie sa nesmie brať na ľahku váhu

práve preto, aby sme neupadli do katastrofizmu, ktorý sa nám kde-ko snaží nanútiť a aby sme skoncovali s pesimizmom a nevierou vo vlastné sily. Byť krajinou, ktorá nebude nikomu na obtiaž, predpokladá jednoznačne si uvedomiť, ktoré sú hlavné nebezpečenstvá, pred ktorými stojíme. Je to nedostatočná dynamičnosť v medzinárodnej súťaži, strnulosť voči ekonomickým a sociálnym zmenám, rast nezamestnanosti a počtu ľudí na hranici alebo pod hranicou dôstojnej existencie, etnická neznášanlivosť, demografické problémy a najmä strata spoločenskej súdržnosti.

Mali by sme si uvedomiť, že súperenie medzi národmi nielenže neustáva, ale naopak, vstupujú doň noví konkurenti, ktorí ho ešte pritvrdia. Ten, kto dobyje svetový trh alebo dobyl svetový trh, nedosiahol to náhodou alebo so šťastím, ale preto, že efektívne dokázal využiť najmä ľudský kapital. Ak sa dopustíme chyby, že v prvom rade začneme šetriť na investíciách do výskumu, vývoja, šírenia poznatkov, do vzdelávania, jednoducho si zarúbeme cestu do budúcnosti. Práve preto, že čoraz väčšia skupina obyvateľstva sa môže ocitnúť v neistote kvôli nezamestnanosti, nedostatočnému vzdelaniu - a nebojím sa to povedať - aj kvôli chudobe a rozvrátenému spôsobu života, musíme už dnes sústrediť pozornosť na boj proti školskému neúspechu, proti nerovnakým životným šanciam, proti úpadku školstva, vzdelania, kultúry. Keď to neurobíme dnes, nedosiahneme ani hospodársku prosperitu. /Po-
tlesk./

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Ďakujem pánovi podpredsedovi. Žiada si záverečné slovo pán poslanec Harna?

Poslanec Š. Harna:

Nie.

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Teraz pristúpime k hlasovaniu o návrhu na uznesenie, ktoré pripravil Národohospodársky a rozpočtový výbor Národnej rady Slovenskej republiky. Prosím pana poslanca Harnu, aby uviedol hlasovanie o návrhu na uznesenie.

Poslanec Š. Harna:

Ako ste si mali možnosť prečítať, návrh uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky, ktorý ste včera obdržali, toto uznesenie je rozdelené na časti: A/ berie na vedomie, B/ konštatuje, C/ odporúča a D/ ukladá.

Pokiaľ som pozorne sledoval diskusiu, návrhy, ktoré tu odznali z úst pánov poslancov a pani poslankyň, sa týkali časti C/, t.j. Národná rada Slovenskej republiky odporúča vláde resp. jednotlivým rezortom - ministerstvu financií a ministerstvu práce, sociálnych vecí a rodiny. Nevieť, pan predsedaajúci, či pri hlasovaní pôjdeme po častiach, že odhlasujeme časť A/ berie na vedomie, časť B/ konštatuje, a potom by sme prišli k odporúčacím návrhom. Môžeme takto pokračovať, alebo pôjdeme k tým odporúčacím návrhom?

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Návrh by mal byť prerokovaný ako komplex, ale na druhej strane sú jednotlivé návrhy na zdokonalenie, takže by sme mali najprv hlasovať o nich v zmysle postupu a potom o návrhu ako celku.

Poslanec Š. Harna:

Bolo by dobré, aby sme sa spýtali pana poslanca Ľtáčnika a pani poslankyne Rusnákovej, či zosynchronizovali svoje

návrhy, ktoré sa týkali toho istého problému, alebo budeme hlasovať o oboch návrhoch, a pokiaľ jeden schválime, ten vylúči druhý.

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Pani poslankyňa Rusnakova a pan poslanec Ftačník, súhlasíte, aby to bolo brane ako jeden návrh?

Poslankyňa E. Rusnáková:

Na návrhu uznesenia, ktoré som predložila, trvám.

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Ďakujem. Budeme hlasovať podľa poradia.

Poslanec Š. Harna:

Prvý návrh predložila pani poslankyňa Rusnakova. Ak dovoľíte, návrh pani poslankyne Rusnakovej prečítam. Je to odporúčanie pre ministerstvo financií, ale v národohospodárskom a rozpočtovom výbore sme tieto odporúčania smerovali k vláde, ktorá potom nimi poverí príslušný rezort. Takže je to odporúčanie pre vládu Slovenskej republiky, ktoré znie nasledovne: "znovu zvážiť výšku viazania prostriedkov v kapitole Ministerstva školstva a vedy Slovenskej republiky s tým, aby sa viazanie prostriedkov z výdavkov kapitoly štátneho rozpočtu netýkalo platov učiteľov".

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Ďakujem. Pán minister Toth.

Minister financií SR J. Tóth:

Odporúčal by som znenie, ako hovoril pan poslanec Ftáčnik - znovu zvážiť celkovú výšku viazania rozpočtových výdavkov na školstvo a zdravotníctvo v nadvaznosti na diskusiu, ktorá odznela v Národnej rade Slovenskej republiky.

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Prosím, sú uzrozmene s takouto formuláciou navrhovateľa?

Poslanec M. Ftáčnik:

Návrh som dal v tom duchu, ako to navrhuje pán minister, môžeme to takto formulovať.

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Dobre. Pani poslankyňa Rusnáková.

Poslankyňa E. Rusnáková:

Súhlasím.

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Ďakujem. Prosím, môžeme pristúpiť k hlasovaniu.

Poslanec Š. Harna:

Pán poslanec Ftáčnik navrhuje, aby v časti C/, kde odporúčame vláde Slovenskej republiky, sa zaradil ďalší bod 4 nasledovného znenia: "Prehodnotiť viazanie rozpočtových výdavkov na druhý polrok 1992 tak, aby sa prostriedky v kapitole ministerstva školstva a vedy viazali z výdavkov kapi-

toly mimo platov učiteľov a aby sa prostriedky v kapitole ministerstva zdravotníctva viazali z výdavkov kapitoly mimo platov zdravotných pracovníkov vo výške porovnateľnej s ostatnými rezortami."

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Pani poslankyňa Ondrejovičová.

Poslankyňa M. Ondrejovičová:

Súhlasila by som s tým, ako veci štylizoval pan minister Tóth - presne s touto štylizáciou.

Poslanec Š. Harna:

Pani poslankyňa, musíte si to osvojiť, ale najprv sa musí vyjadriť pán poslanec Ftáčnik, či s tým súhlasí, pretože to je jeho návrh. V opačnom prípade musíme hlasovať tak, ako boli návrhy podané.

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Pán poslanec Ftáčnik.

Poslanec M. Ftáčnik:

Už som sa vyjadril v tom, že formulácia pána ministra je analogická tomu, čo je navrhnuté. Je to priechodnejšie, tak si osvojujem návrh pána ministra.

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Pán minister, ponúkame vám, aby ste určili štylizáciu.

S faktickou poznámkou sa hlasí pan poslanec Žingor.

Poslanec R. Žingor:

Pan predsedaajúci, navrhujem, aby sme spravili desiatminútovú prestávku, aby si to páni vykonzultovali medzi sebou

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Prosim, ste s tým uzrozmene? /Prejav súhlasu v sale /
Ďakujem. Prerušujeme rokovanie na 10 minút. Prosim pana
Ftáčnika a pani Rusnakovu, aby prišli k recnickemu pultu.

/Po prestávke./

Podpredseda NR SR A. M. Huska

Prosim vas, preverime nasu uznasanaschopnost. Budeme
sa prezentovat.

/Prezentovalo sa 83 poslancov /

Je nás dostatok. Prosim, pan spravodajca, mate slovo.

Poslanec Š. Harna:

Počas krátkej prestávky došlo k zjednoteniu názorov
a môžeme prikróčiť k hlasovaniu. Pani poslankyňa Rusnaková
spolu s pánom poslancom Ftáčnikom predkladajú nasledovný na-
vrh na doplnenie časti C/ - odporúčanie vláde Slovenskej re-
publiky: "Prehodnotiť viazanie rozpočtových výdavkov na dru-
hý polrok 1992, aby v kapitole ministerstva školstva a vedy
a ministerstva zdravotníctva doslo k zohľadneniu pripomienok
poslancov Národnej rady Slovenskej republiky k týmto kapito-
lam." Odporúčam to prijať.

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Budeme sa prezentovať.

Pritomných je 96 poslancov.

Pýtam sa, kto je za taketo riešenie?

Konštatujem, že 83 poslancov hlasovalo za.

Prepáčte mi, budeme hlasovať znova.

Prosím, prezentujte sa.

Prezentovalo sa 99 poslancov.

Prosím, kto hlasuje za?

88 poslancov hlasovalo za.

Kto je proti?

5 poslancov je proti.

Kto sa zdržal hlasovania?

Hlasovania sa zdržalo 6 poslancov.

Konštatujem, že návrh bol prijatý.

Poslanec Š. Harna:

Pozmeňovací návrh pána poslanca Plesníka znel tak, aby sme v časti B/ návrhu uznesenia vynechali slovo "by", teda aby nebolo podmienené, ale že sprava mala podať. Znelo by to potom takto: "konštatuje, že sprava mala podať".

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Prosím vás, prezentujme sa.

Konštatujem, že je nás 102 prítomných.

Kto je za takúto formuláciu?

57 poslancov je za.

Kto je proti?

33 poslancov je proti.

Kto sa zdržal hlasovania?
12 poslancov sa zdržalo hlasovania.

Konštatujem, že tento návrh bol prijaty.

Poslanec Š. Harna:

Tretí doplňujúci návrh podali poslankyne pani Marhulíková a pani Ondrejovičová nasledovného znenia: Ministerku práce a sociálnych vecí, teda pani ministerku Keltošovu poveriť, aby rokovala s federálnym ministrom financií v otázke presunu prostriedkov z Federálneho fondu zamestnanosti určených Slovenskej republike na aktívnu politiku zamestnanosti, nevyčerpaných ku koncu roka 1992, do štátneho rozpočtu Slovenskej republiky za účelom krytia výdavkov sociálneho zabezpečenia občanov Slovenskej republiky. To je prvý doplňujúci návrh. Druhý pozmeňujúci návrh nasledovného znenia: požiadať Ministerstvo financií Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky presunúť alikvotnú časť prebytku federalného rozpočtu na zabezpečenie dôchodkov občanov Slovenskej republiky.

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Prosím, prezentujme sa.
Prítomných je 108 poslancov.
Kto je za takýto návrh?
Za návrh hlasovalo 102 poslancov.
Kto je proti takémuto návrhu?
Proti návrhu nehlasoval nikto.
Kto sa zdržal hlasovania?
Hlasovania sa zdržalo 6 poslancov.

Konštatujem, že návrhy oboidvoch pani poslankyn boli prijaté.

Poslanec Š. Harna:

Štvrté odporúčanie na doplnenie časti C/ predložila pani poslankyňa Gbúrova nasledovného znenia: ukladá sa ministerstvu školstva a vedy a ministerstvu zdravotníctva spracovať materiál, ktorý presne vyčíslí stav a funkčnosť administratívneho a správneho aparátu v školstve a v zdravotníctve ako celku a navrhnúť možné dopady pre rok 1993. Navrh odporúčam prijať.

Podpredseda NR SR A. M. Húska:

Prosim prezentovať sa.

Prezentovalo sa 111 poslancov.

Kto je za?

Za návrh hlasovalo 108 poslancov.

Kto je proti?

Proti návrhu nehlasoval nikto.

Kto sa zdržal hlasovania?

Hlasovania sa zdržali 3 poslanci.

Konštatujem, že tento návrh bol taktiež prijatý.

Poslanec Š. Harna:

Podľa mojich poznámok, pokiaľ som pozorne sledoval rozpravu k tomuto bodu programu, ďalšie pozmeňujúce alebo doplnujúce návrhy neodzneli. Môžeme hlasovať o návrhu uznesenia ako celku.

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Prosim, prezentujme sa.

Pritomných je 110 poslancov.

Kto je za tento návrh ako celok?

Za návrh hlasovalo 100 poslancov.
Kto je proti?
Proti návrhu hlasovalo 6 poslancov.
Kto sa zdržal hlasovania?
Hlasovania sa zdržali 4 poslanci.

Konštatujem, že sme schválili uznesenie k výsledkom rozpočtového hospodarenia Slovenskej republiky za prvý polrok 1992. /Potlesk./

D v a n á s t y m bodom programu je

Žiadosť Krajskeho sudu v Banskej Bystrici o súhlas Národnej rady Slovenskej republiky na trestné stíhanie poslanca Národnej rady Slovenskej republiky.

Materiál ste dostali ako tlač číslo 32. Prosím podpredsedu Mandátového a imunitného výboru Národnej rady Slovenskej republiky pana Ivana Jaroša, aby návrh uviedol.

Poslanec I. Jaroš:

Vážená Národná rada Slovenskej republiky,
vážené poslankyne a poslanci,

nasledujúcim bodom rokovania 6. schôdze Národnej rady Slovenskej republiky je žiadosť Krajskeho sudu v Banskej Bystrici o súhlas Národnej rady Slovenskej republiky na trestné stíhanie poslanca Národnej rady Slovenskej republiky. Správu mandátového a imunitného výboru o výsledku zistení vykonaných v súvislosti so žiadosťou máte v laviciach ako tlač číslo 32.

Dnes ráno sa zišiel mandátový a imunitný výbor, ktorý bol oboznámený s niektorými ďalšími okolnosťami súvisiacimi

s týmto bodom programu a javia sa v určitom rozpore s doteraz vykonanými výsledkami šetrenia výboru. Výbor dospel k jednomyseľnému záveru, že v zaujme objektívneho rozhodnutia pléna Národnej rady Slovenskej republiky dať alebo nedať súhlas na trestné stíhanie poslanca je žiaduce, aby príslušné orgány po preskúmaní nových okolností zaujali k nim zodpovedné stanovisko.

Vzhľadom na uvedené, vážené poslankyne a poslanci, z poverenia mandátového a imunitného výboru predkladám návrh, aby tento bod programu nebol predmetom rokovania tejto schôdze Národnej rady Slovenskej republiky. Po zaujatí stanoviska príslušnými orgánmi výbor na základe opätovného prerokovania predloží Národnej rade Slovenskej republiky novú správu.

Ďakujem.

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Vážení, budeme hlasovať.

Prosím, prezentujte sa.

Prítomných je 98 poslancov.

Kto je za stiahnutie tohoto návrhu z rokovania?

Za návrh hlasovalo 88 poslancov.

Kto je proti?

Proti hlasovali 3 poslanci.

Kto sa zdržal hlasovania?

Hlasovania sa zdržalo 7 poslancov.

Konštatujem, že návrh na odročenie bol prijatý.

T r i n á s t y m bodom programu je

Správa o činnosti Predsedníctva Slovenskej národnej rady za obdobie od 1. do 29. septembra 1992.

Správu aj dodatok k nej ste dostali ako tlač číslo 40.

Má niekto z vás otázky alebo pripomienky k predloženej sprave? Pán poslanec Sečánsky.

Poslanec M. Sečánsky:

Panie poslankyne, páni poslanci,
vážená Národná rada Slovenskej republiky,

v minulom týždni, presnejšie 18. septembra, zasadalo Predsedníctvo Slovenskej národnej rady v Myjave. Po oficiálnom rokovaní sme navštívili aj Mohylu generála Milana Rastislava Štefánika na Bradle, miesto jeho posledného odpočinku. Za prítomnosti akademického sochára pana Milana Greguša sme si pozorne a starostlivo prezreli celý objekt mohyly. To, čo sme zistili, vzbudilo v nás strach o budúcnosť tejto národnej pamiatky. Mohyla Milana Rastislava Štefánika, pamätné miesto slovenskeho národa, národná kultúrna pamiatka sa jednoducho a prosto povedané rozpadá. 44 rokov sa o jej udržiavanie nikto nestaral. Zámerne a cieľavedome jej siluetu mal zakryť vysoký lesný porast. Samotná mohyla bola ponechána svojmu osudu. Štefanik nebol prijateľnou figúrou na politickej šachovnici pánov Masaryka a Beneša. Spomienka na neho a starostlivosť o miesto jeho posledného odpočinku bola cudzia aj politickým cieľom bývalého totalitného režimu.

Čas sa neúprosne zapísal do travertínových blokov, z ktorých je mohyla postavená. Tieto zvetrávajú, praskajú, rozsypajú sa. Podľa vyjadrenia pána Greguša treba bezpodmienečne a v čo najkratšej budúcnosti vymeniť asi 2000 týchto

blokov. Vplyvom laických, neodborných prac firmy, ktorej bývalé Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky v roku 1990 zadalo opravu mohyly, sa narobilo viac škody ako osohu. Neodborné rozoberanie mohyly, vyškárovanie podlahových priesotorov betónom, zapríčiňuje trhanie podlah a deštrukciu objektu. Preto treba všetky tieto plochy rozobrať a nanovo poskladať.

Podľa vyjadrenia pána Greguša oprava mohyly si vyžiada asi 50 miliónov korún. Je to práca veľmi náočná. Pán Dušan Jurkovič, projektant mohyly, bol veľmi múdry a predvídavy človek. Vedel, prečo dlážku zo žulových kociek špároval len pieskom a nie betónom - aby voda presakovala pod povrch a odtiaľ sa odvádzala mimo mohyly. Tak nemohla zamrzať a spôsobiť deštrukcie.

Panie poslankyne, páni poslanci,

v členoch Predsedníctva Slovenskej národnej rady prítomných na Bradle vznikla úplne spontánna myšlienka, aby sa obnova Mohyly Milana Rastislava Štefánika stala vecou národného povedomia a cti tak u obyvateľov Slovenska, ako aj Slovákov žijúcich v zahraničí. Na mieste samom zložili približne 5 000 korún ako základ pre vznik Národného fondu na obnovu Bradla, ktorého číslo účtu prinesie denná tlač. Aj delegáti zjazdu Kresťansko-demokratického hnutia prispeli do tohto fondu sumou približne 8 500 korún. Členovia Predsedníctva Slovenskej národnej rady prítomní na Bradle budú spravcami tohoto fondu.

Úprimne vyzyvame vás, páni poslanci, a prostredníctvom televízie aj všetkých obyvateľov Slovenska, všetkých podnikateľov, všetky organizácie, všetkých Slovákov a ľudí dobrej vôle, prispejte akoukoľvek sumou na obnovu Bradla. Nech je táto zbierka prejavom svornosti všetkých obyvateľov Slovenska bez ohľadu na ich politickú, náboženskú alebo inu pri-

slušnosť. Nech je prejavom dobrej vôle prispieť na rekonštrukciu tohoto klenotu slovenskeho národa, tohoto národného monumentu. Jedine tak ho zachováme pre budúce generácie.

Pripomínam, že ministerstvo kultúry uvoľnilo 5 miliónov korún na obnovu mohyly, čo v žiadnom prípade nestačí. Vznik fondu na obnovenie tejto národnej kultúrnej pamiatky schválilo aj Predsedníctvo Slovenskej národnej rady na svojom poslednom zasadnutí. Dovoľte, aby som ho prečítal:

"Predsedníctvo Slovenskej národnej rady schvaľuje zriadenie účtu Národný fond na obnovu Bradla v Štátnej banke česko-slovenskej v Bratislave a vyzýva občanov a organizácie, aby prispeli finančnou čiastkou na zachranu Mohyly generála Milana Rastislava Štefánika na Bradle, národnej kultúrnej pamiatky."

Páni poslanci, verím, že ani vy neostanete stranou a podobne ako členovia predsedníctva prejavíte dobrú vôľu a prispějete určitou sumou do tohoto fondu. Preto sme tu pripravili prenosnú urnu, aby ste príspevky nemuseli nosiť do banky.

Ďakujem vám za pozornosť.

/Potlesk./

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Ďakujem pekne pánovi poslancovi Sečanskému. Prosím, hlási sa ešte niekto do diskusie? Pan poslanec Brocka.

Poslanec J. Brocka:

Vážený pán predsedajúci,
vážení kolegovia poslanci,

včera zasadalo Predsedníctvo Slovenskej narodnej rady a odvolalo ústredného riaditeľa Slovenskej televízie Mariana Kleisa. Táto vec sa objavila v dodatku spravy o činnosti predsedníctva v bode 11. Najprv by som chcel upozorniť na formálne dva nedostatky tohto dodatku, že potom to nie je správa o činnosti predsedníctva od 1. do 29. septembra, lebo to bolo včera, 30. septembra. Ďalej sa v bode 11 hovorí o tom, že bol vymenovaný nový riaditeľ na základe zákona, ktorý bol schválený 29. septembra 1992. To je formálna chyba.

Teraz k tej zásadnej: v bode 11 sa hovorí, že Predsedníctvo Slovenskej narodnej rady odvolalo podľa § 11 ods. 1 zákona Slovenskej narodnej rady číslo 254 o Slovenskej televízii Mariana Kleisa z funkcie ústredného riaditeľa Slovenskej televízie. Podľa tohoto paragrafu a odseku ústredného riaditeľa Slovenskej televízie vymenuje a odvoláva Predsedníctvo Slovenskej národnej rady na návrh Rady Slovenskej televízie. Vo včerajšom prípade rozhodnutie predsedníctva nebolo v súlade s týmto zákonom a ide o porušenie tejto právnej normy práve zo strany vrcholného strážcu zákonnosti. Preto navrhujem, aby tento bod 11 bol vyňatý z dodatku spravy o činnosti Predsedníctva Slovenskej národnej rady.

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Ďakujem pekne. O slovo sa hlási pán predseda Národnej rady Slovenskej republiky.

Vážené panie poslankyne, paní poslanci,

k formálnej chybe možno došlo, že je datum 29. a nie 30. septembra, pretože predsedníctvo zasadalo 30. septembra, pôvodne malo zasadať 29. septembra. Chcem povedať len k jednej veci. Pokiaľ sa pán poslanec odvoláva na ustanovenie, že riaditeľa televízie odvoláva predsedníctvo na návrh rady, je to tak v zákone. Ovšem existuje štatút, kde sa hovorí, za akých podmienok môže fungovať rada televízie, čo všetko rada televízie má urobiť, čo všetko má urobiť riaditeľ televízie a rada to potom zhodnotí. Na základe toho, že nedošlo k splneniu podmienok, ktoré hovorí zákon, ktorý sme včera novelizovali, nedošlo k splneniu podmienok štatutu zo strany riaditeľa, rada sa stala nefunkčnou. O tom, že je nefunkčná, sa rozhodla sama. Predsedníctvo vtedy ešte Slovenskej narodnej rady dostalo dopis predsedu, že sa vzdáva funkcie a že sa vzdáva aj členstva v tejto rade. Okrem neho sa vzdalo členstva v tejto rade ešte ďalších 6 členov. To znamená, že táto rada sa stala nefunkčnou nielen z toho titulu, že nedošlo k naplneniu činnosti, ale sa stala nefunkčnou aj z toho titulu, že nemohla rozhodovať. Došlo k stavu, kedy nemal kto Predsedníctvu Slovenskej narodnej rady podať tento návrh.

Uznávame, že je tu určitá medzera, ale je tu analogia a podľa tejto analogie sme aj postupovali. Táto rada je zodpovedná verejnosti za fungovanie televízie. Predsedníctvo a Slovenská národná rada je tiež z tohto titulu, že túto radu konštituuje, do určitej miery zodpovedná. Preto sme prijali to, že poslanci tohto zhromaždenia zastupení v troch výboroch - vo výbore pre vzdelanie, vedu a kultúru, v branno-bezpečnostnom výbore a v ustavnopravnom výbore požiadali predsedníctvo, aby v tejto veci rozhodlo. Predsedníctvo zhodnotilo všetky materiály, vypočulo mana riaditeľa a včera sa rozhodlo k tomuto kroku, že do doby, odkedy nado-

budne účinnosť vami novelizovaný zákon, poverilo vedením Slovenskej televízie pána Maleca s tým, že potom bude podľa novely konštituovaná nová rada, ktorá vypíše konkurzné konanie alebo výberové konanie - ako si to rada určí. Toto je skutkový stav. Preto návrh pána poslanca, aby to bolo vyškrtnuté zo správy o činnosti Predsedníctva Slovenskej národnej rady, považujem za nie potrebný.

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Ďakujem pekne. Prosím, pán poslanec Brocka.

Poslanec J. Brocka:

Pán predseda, nechcem teraz polemizovať o funkčnosti rady, ale chcem pripomenúť, že normalny postup, na ktorý je väčšina z nás zvyknutá, bol, že Predsedníctvo Slovenskej národnej rady malo dať návrh na novelizáciu zákona a v tejto novelizácii malo byť zakomponované, čo vtedy, keď rada je nefunkčná. Toto sa však nestalo, a myslím si, že postup, ktorý prijalo predsedníctvo, nemá oporu v zakone. Trvám na svojom návrhu.

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Prosím, ešte k tomu povie svoje stanovisko pán predseda.

Predseda NR SR I. Gašparovič:

Novelizáciu zákona ste včera alebo predvčerom odhlasovali. K novelizácii zákona nemalo prečo dôjsť. Pokiaľ išlo o úvahy, že môžeme to riešiť aj iným spôsobom, došlo aj k úvahe, prečo sa táto rada nedoplní. Tuto radu doplnila vláda, ale tí, ktorí boli doplnení vládou, z členstva odstúpili. Bol podaný návrh vlade, aby znova menovala ďalších

členov. Z vlády sme dostali oznámenie, že navrhla ďalších troch, ktorých požiadala, aby zastupovali vládu ako členovia tejto rady, ale za tohto stavu, aký v televízii existuje, tieto členstvo odmietli. HZDS a takisto aj SNS odmietlo delegovať ďalšieho člena do rady. Došlo k situácii, kedy sme nijak nemohli konštituovať novú radu. Preto sme sa rozhodli, že novú radu bude konštituovať novelizovaný zákon, tak ako ste ho včera alebo predvčerom odhlasovali.

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Ďakujem. Pán poslanec Brocka.

Poslanec J. Brocka:

Pán predseda, naozaj som nechcel polemizovať o funkčnosti rady. O tom by sme mohli hovoriť viacerí. Tiež som nehovoril o novelizácii zákona, ktoru sme schválili pred dvomi dňami. Veď predseda predsedníctvo postupovalo podľa zákona číslo 254, podľa platného zákona, a tento zákon mal byť novelizovaný, aby predsedníctvo mohlo postupovať tak, ako postupovalo. Iniciatíva výboru Slovenskej národnej rady vo veci odvolania riaditeľa televízie nie je rovnako v súlade so zákonom.

Predseda NR SR I. Gašparovič:

Nevidím dôvod, prečo by takto malo predsedníctvo postupovať. Ten dôvod vznikol. Predsedníctvo rozhodlo z toho titulu, že tu rada nie je. A keď táto rada nie je, tie právomoci prechádzajú na predsedníctvo. To je výklad.

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Prosím, pán poslanec Masarik.

Poslanec J. Masarik:

Pán predseda, uviedli ste, že po odstúpení predsedu a 6 členov rady sa rada stala nefunkčnou. Pokiaľ viem, celkový počet členov rady je väčší ako 14. To znamená, že aj po odstúpení týchto 7 členov stále ešte v rade je nadpolovičný počet jej členov, a to znamená, že je plne funkčná, je uznašiaschopná. Naozaj nevidím dôvod tohto kroku, ktorý večerajšie predsedníctvo vykonalo, pretože doteraz platný zákon bude platiť až do dňa, keď nadobudne účinnosť predvčerom schválený zákon. Platí jestvujúci zákon a ten v § 11 odsek 1 jasne hovorí, že Predsedníctvo Slovenskej narodnej rady môže menovať alebo odvolať ústredného riaditeľa na návrh rady. Toto nebolo dodržané a domnievam sa, že predsedníctvo postupovalo v rozpore s platným zákonom.

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Ďakujem. Pán poslanec Lauko.

Poslanec P. Lauko:

V dnešnej tlači sa objavil rozhovor s už bývalým riaditeľom televízie Mariánom Kleisom. V tomto rozhovore uvádza, že po prvé si myslí, že bývala rada nebola nefunkčná. Mala troch členov z konzultačného zboru, ktorí odstúpili, neviem, či na nátlak alebo z vlastného presvedčenia, avšak svojho mandátu sa mohli vzdať jedine do rúk konzultačného zboru. Toto sa nestalo. Ich vzdanie sa mandátu bolo protipravne. Tým mala rada 11 členov a bola funkčná. Čo sa týka novelizácie, tá je účelová. Ide o to zriadiť novu radu, ktorá by mala odvolať starého a zvoliť nového riaditeľa Slovenskej televízie.

Predseda NR SR I. Gašparovič:

Pokiaľ ide o vzdanie sa, to nie je pravda, komu to má dať do rúk. To musí dôjsť na Predsedníctvo Slovenskej národnej rady, a na Predsedníctvo Slovenskej národnej rady vzdanie sa došlo.

Podpredseda NR SR A. M. Húska:

Pán poslanec Andel.

Poslanec M. Andel:

Vo svojej faktickej poznámke by som chcel veľmi krátko reagovať na kolegu Brocku. Áno, pán Brocka, zvykli sme si, máte pravdu, v minulom parlamente na neseriózne rokovania, porušovanie právnych noriem. Zoberme si len, ako nás riadilo Predsedníctvo Slovenskej národnej rady a vtedajší členovia i vášho hnutia, ako sa uznávali a rešpektovali právne normy. Zoberme si jazykový zákon a vedenie plenarnej schôdze o jeho rokovaní, atď. S usmevom na lícach a s výsmechom poslancov opozičných strán sa im vlastne tu nedovolilo vystúpiť napriek tomu, že mali na to právo. Chcem povedať, že dnes sa to už nerobí. Teda ak sa chcem na čosi odvolávať, musím byť serióznym a budem sa odvolávať tak, ako sa udalosti skutočne odohrali alebo odohrávali.

Bohužiaľ, je tu neustály kolotoč, neustále o čomsi rozprávame. Pán kolega, ktorý vystúpil predomnou, čítal interview pána Kleisa. Myslím si, že výsledok interview pána Kleisa predsa nie je záväzný pre rokovanie pléna Slovenskej národnej rady. Po druhé - prosil by som, keby si pán kolega skutočne so znalosťou veci preštudoval zákon o Slovenskej televízii. Zistil by, že rada naozaj nie je funkčná nielen svojím zložením. Nehľadajme príčiny, prečo, či ozať nasilu, či tam bol tlak a či tam nebol tlak, aby členovia do rady

neišli. Realita je taká. Svojím zložením rada nebola funkčná a nakoniec aj podľa § 10 čl. 4 ods. 1. Ale treba si to najprv naštudovať a až potom vystúpiť a hádať sa.

Ďakujem.

/Potlesk./

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Ďakujem pánovi poslancovi Andelovi. Prosím, su ešte nejaké stanoviská?

/Neboli./

Môžeme dať hlasovať o návrhu pána poslanca Brocku.

Prosím, prezentujme sa.

Pritomných je 88 poslancov.

Prosím, pán poslanec Brňák.

Poslanec P. Brňák:

Pán predsedajúci, myslím si, že niet o čom hlasovať, lebo plénum Slovenskej národnej rady berie na vedomie správu predsedníctva, to znamená, že ak nesúhlasí s niektorou jeho časťou, bude hlasovať proti a nezoberie ju na vedomie, ale nemôžeme zmeniť vecný obsah tejto správy.

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Ďakujem pekne. Myslím, že je to tak. Teda budeme hlasovať o návrhu ako celku. Prosím, pán poslanec Brocka.

Poslanec J. Brocka:

Nesúhlasím s výkladom pána kolegu Brňáka. Myslím si, že o mojom návrhu treba hlasovať.

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Hlasujeme o celku. Prosím, prítomných je 88 poslancov.
Kto je za návrh správy o činnosti, ktorý bol predložený?

/Hlasy z pléna, aby bola nová prezentácia./

Prosím, znova sa predstavíme.

Konštatujem, že prítomných je 100 poslancov.

Kto je za predloženú správu?

Za hlasovalo 69 poslancov.

Kto je proti?

Proti hlasovalo 15 poslancov.

Kto sa zdržal hlasovania?

Hlasovania sa zdržalo 16 poslancov.

Konštatujem, že správa o činnosti Predsedníctva Slovenskej národnej rady bola prijatá.

Vážené panie poslankyne,

vážení paní poslanci,

myslím, že bude treba, aby sme teraz urobili obedňajšiu prestávku. Časť poslancov, ktorí sú vo Federálnom zhromaždení a sú zároveň členmi vlády, na interpeláciach nebude, ale ostatní prisľúbili svoju účasť. Budeme mať prestávku do 13.30 hodiny. Ďakujem pekne.

/Po prestávke./

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Panie poslankyne, paní poslanci, vyskúšame, či sme uznášaniaschopní. Prosím, predstavte sa.

/Prezentovalo sa 72 poslancov/.

Vážení, pretože k prerokovaniu interpelácii nie je potrebná kvalifikovaná väčšina, ako ma tu informoval pan poslanec Bárány, pristúpime k rokovaniu. Ako prvý sa prihlásil pán poslanec Jozef Zselenák. Nie je tu. Nasleduje pan poslanec Ján Masarik. Pripraví sa pan poslanec Kliman.

Poslanec J. Masarik

Vážení členovia národnej rady,
vážení páni,
dámy a pani,

chcel som predovšetkým vysloviť nespokojnosť s tým, že zo všetkých členov vlády sú prítomní iba traja. V čiastke 92 Zbierky zákonov pod číslom 460 a s dátumom rozoslania 1. október 1992 vydala Ústava Slovenskej republiky, čo je deň, kedy nadobudla účinnosť. Pretože 1. október je práve dnes, rád by som si obzreli niekoľko diskutabilných miest. V Ústave Slovenskej republiky sú zakotvené právomoci vlády, prezidenta a Národnej rady Slovenskej republiky. Podľa článku 105 ustavy ak nie je prezident zvolený - a to je náš prípad - výkon funkcie prezidenta patrí vláde Slovenskej republiky, okrem niektorých presne špecifikovaných funkcií, ktoré sú uvedené v článku 102 písm. d/, e/, f/ a g/. Podľa písmena f/ tohto článku prezident menuje a odvoláva predsedu a ministrov vlády Slovenskej republiky. Zároveň podľa článkov 115 a 116 ustavy môže Národná rada Slovenskej republiky vysloviť nedôveru predsedovi vlády, jej jednotlivému členovi alebo celej vláde, a v prípade, keď k tomu dôjde, prezident odvolá člena vlády, celú vládu alebo predsedu vlády, čo má za následok odstúpenie celej vlády. Vykonnou osobou, ktorá odvolanie vykoná, je teda prezident.

Predstavme si teraz čiste teoretickú možnosť, že parlament Slovenskej republiky vysloví nedôveru premiérovi alebo

ministrom vlády alebo vlade ako celku. Pretože prezident Slovenskej republiky zatiaľ nie je, a zda sa, že tak skoro ani nebude zvolený, akt odvolania nemá kto vykonať. Z toho teda vyplýva, že vláda Slovenskej republiky a jej členovia sú nielen mudri, ale aj odvolanivzdorní. Kladiem preto otázku predovšetkým predsedovi vlády a pani ministerke spravodlivosti, ale tiež kolegom narodnej rady, ktorí neakceptovali hlasy poslancov upozorňujúce na tento nedostatok v procese schvaľovania ústavy, a prosím o odpoveď, akým spôsobom dôjde k odvolaniu vlády, člena vlády alebo predsedu vlády Slovenskej republiky po vyslovení nedôvery Narodnou radou Slovenskej republiky v období od 1. októbra do momentu zloženia sľubu novozvoleného prezidenta Slovenskej republiky. Zároveň chcem požiadať predsedu narodnej rady pana Gasparoviča, aby zabezpečil prípravu návrhu novely Ústavy Slovenskej republiky legislatívnym odborom Kancelarie narodnej rady, ktorým sa spomínaný nedostatok vyrieši s tým, že predloží tento návrh v čo najkratšom čase poslancom na prerokovanie.

Ďakujem za pozornosť.

/Potlesk./

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Ďakujem. Davam slovo prvému podpredsedovi Narodnej rady Slovenskej republiky.

Prvý podpredseda NR SR P. Weiss:

Vážene dámy,

vážení páni,

už včerajšia a dnešná diskusia k rozpočtovému hospodáreniu ukázala, že konštrukcie štátnych rozpočtov boli pod silným vplyvom predstáv o automatickosti tvorby zdrojov

a z toho vyplývajúceho nadhodnotenia príjmovej stránky rozpočtov pri absencii účinnej politiky ozivovania slovenskej ekonomiky. Na absenciu konkrétnej kratkodobej a dlhodobej hospodárskej politiky, najmä nástrojov ovplyvňujúcich podnikateľský proces, na rôznorodosť v názoroch oficiálnych predstaviteľov na základné otázky transformácie ekonomiky a na spôsob vyberu podnikov určených na oddĺženie a likvidáciu, ako aj na koncepčnú nejasnosť vzťahu a proporcií súkromného a štátneho sektoru a na ine problémy naliehavo upozorňuje aj memorandum Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory z dnešného dňa. Preto je najvyššou dôležitosťou, aby vláda plnila všetky uznesenia Slovenskej národnej rady, dnes už Národnej rady Slovenskej republiky, k jej programovému vyhláseniu. Ide najmä o odporúčanie, aby vláda formulovala svoje predstavy o korekcii programového vyhlásenia v prípade, že sa nedosiahne dohoda medzi Českou republikou a Slovenskou republikou o konfederatívnom usporiadaní ich vzájomných vzťahov. Musím konštatovať, aj keď chápem objektívnu zložitosť problémov, s ktorými vláda Slovenskej republiky zapasí, že zo štyroch dodnes splatných úloh zatiaľ nesplnila tri:

1. Spracovať stanovisko k pripomienkam obsiahnutým v uzneseniach jednotlivých výborov Slovenskej národnej rady, ktoré prerokovali Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky, i k pripomienkam predneseným poslancami Národnej rady Slovenskej republiky k tomuto programovému vyhláseniu, pričom termín bol stanovený do 31. 8. 1992.

2. Vypracovať scenár dôsledkov realizácie ekonomickej suverenity Slovenskej republiky v zmysle princípu "každý za svoje" s variantami možného vývoja ďalšej spolupráce s Českou republikou, s termínom do 15. septembra 1992, vrátane návrhu metodiky a techniky dôsledne uzemne ponateho rozpočtu Slovenskej republiky a z toho plynúcich rozpočtových, daňových, uverových, menových a iných pravidiel hospodarenia, a to v priereze štátneho rozpočtu Slovenskej republiky, su-

hrnu regionálnych rozpočtov a súhrnu lokálnych rozpočtov miest a obcí.

3. Predložil Slovenskej národnej rade do 30. 9. 1992 stratégiu oživenia hospodarskeho vývoja Slovenskej republiky podľa priorít, časových postupov a príslušných kvantifikácií, vrátane koncepcie štruktúrnej politiky, prehĺbenia a rozšírenia miery finalizácie, konkrétnych opatrení zintenzívnenia proexportnej politiky a posudenia multiplikačnej aj akceleračnej úlohy stavebníctva pri budovaní technickej a sociálnej infraštruktúry Slovenska.

Preto navrhujem, aby Národná rada Slovenskej republiky zaradila do svojho programu na októbrovu schôdzu všetky štyri mnou uvedené body v uzneseniach Slovenskej národnej rady resp. Národnej rady Slovenskej republiky k Programovému vyhláseniu vlády Slovenskej republiky plus ešte jeden doplnok. Mám na mysli koncepciu zahraničnej politiky Slovenskej republiky, nakoľko programové vyhlásenie vlády tieto otázky rieši iba veľmi rámcovo a z iných východiskových predpokladov, než s ktorými máme do činenia dnes. O svojom návrhu na takýto program alebo na zaradenie týchto bodov programu na budúcu schôdzu Slovenskej národnej rady žiadam hlasovať.

A na záver si dovoľujem vysloviť nádej, že na októbrovej schôdzi bude prítomných viac členov vlády, ako dnes pri otázkach a interpeláciách.

Ďakujem za pozornosť.

/Potlesk./

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Ďakujem. O slovo sa hlásil pan poslanec Kliman z SDL. Pripraví sa pán Miroslav Tahy z KDH.

Poslanec L. Kliman:

Váženy pán predsedajúci,
vážení prítomní členovia vlády,
vážené poslankyne,
vážení poslanci,

v súčasnom období rozvíjajúcej sa obchodnej a podnikateľskej aktivity dochádza aj k úzkym kontaktom medzi susednými regiónmi Východoslovenskeho kraja a Zakarpatska. Tradičné dobré vzťahy majú svoje korene v histórii. Vyplyvajú zo vzájomného poznania, dôvery, pribuzenských a ďalších foriem vzťahov pre pohraničné oblasti typické, v tomto prípade však mimoriadne silne a vhodne tiež pre ekonomický rozvoj a spoluprácu. Viacerí podnikatelia z východného Slovenska aj zo Zakarpatska sa na mňa preto obrátili so žiadosťou pomôcť k vytvoreniu podmienok adekvátnym tomuto zaujmu.

Zakarpátie ako nám najbližšia časť Ukrajiny sa otvára Európe. Jeho geopolitická poloha predstavuje mimoriadne priaznivé podmienky pre rozvoj vzájomne výhodných kontaktov. Zrejme z tohoto dôvodu sa tu snažia vytvoriť svoje základne mnohé zahraničné firmy. Na Ukrajinu, podľa mojich amatersky získaných informácií, ich pôsobí dnes už okolo 2000, pričom ich počet rýchlo rastie. Ich približná štruktúra je 35 % z Maďarska, 20 % z Nemecka, 10 % z Talianska a z USA, 8 z Francúzska, 7 z Izraela, 6 z Českej republiky a len 3 až 4 % zo Slovenskej republiky. Napriek uvedenej dynamike ďalej ostáva veľa voľného priestoru spolupráce, ktorý by bolo výhodné v obojstrannom zaujme vyplniť. Dovoľte mi uviesť niektoré z nich.

Ukrajina má bohaté surovínové zdroje, ktoré su vhodné pre existujúci slovenský priemysel, ako drevo, rudy, uhlie, haloizit, kaolín, mramor, andezit, kože. Čez Zakarpátie, osobitne Užhorod, vedu cestné a železničné ťahy vhodné okrem

vzájomnej prepravy aj pre tranzit do Ruska. Su to relativne najefektívnejšie možnosti zvyšovania kapacity cestnej a železničnej dopravy. Ďalším využitím priemyselného potenciálu, uvoľnením vazieb predtým upnutých na ruské podniky, sa vytvára priestor i pre našu spoluprácu. Ďalej su to možnosti pre uplatnenie slovenského stavebníctva, ktore ma na Ukrajine vysoký kredit. Dôkazom toho je priemyselná, bytova a občianska vystavba v Krivoj Rogu, vystavba cestnej siete a podobne. Ako stavbár odhadujem možnosť zamestnania okolo desiatich našich stavbárov a využitia našich vykonnych stavebných mechanizmov, súčasne budovanie nových čerpacích staníc pri sieti diaľnic a podobne. Su možnosti spojenia zaujmov v liečebných zariadeniach. Napríklad liečebňa v Solotvine, 180 km od Užhorodu, ma v solnej bani kapacitu až 500 pacientov v jednej smene. Využitá je na 60 %. Podobných liečební na rôzne choroby je okolo 150, z toho na Zakarpatsku 8. Veľké su možnosti budovania základne a rozvoja turistického ruchu. Existujúce rekreačné zariadenia treba rekonštruovať. Napríklad v Karpatských Poloninách je asi 50 veľkých turistických objektov. Su voľné priestory pre budovanie zariadení pri Čiernom mori. Pre zimnú rekreáciu su vybudované vleky, využité pre nekomplexnosť služieb asi na 15 až 20 %, nevyužívané oblasti vhodné pre rozvoj turistiky v Poloninách, ktore boli od 2. svetovej vojny uzavreté, možnosti spolupráce pri využívaní mineralných prameňov - z celkového počtu 500 na Ukrajine je ich na Zakarpatsku asi 350, možnosť distribúcie na tretie trhy.

Je zrejmé, že su aj ďalšie oblasti vzajomného zaujmu a výhodnosti. Uviedol som však len tie, o ktorých som mal možnosť získať aspoň základné informácie. Treba zdôrazniť, že vláda Ukrajiny vytvára pre ekonomickú spoluprácu so zahraničím vhodné podmienky. Podľa osobitného zákona poskytuje až 5 rokov daňovej úľavy, s osobitnou ochranou štátu až na 10 rokov, čo je asi jediný podobný prípad zákona v Európe.

S ohľadom na uvedené skutočnosti navrhujem v čo možno najkratšom čase otvoriť v Užhorode slovenske obchodné zastupiteľstvo a ekonomickú alebo obchodnú misiu Slovenskej republiky. Napríklad Maďarská republika už zriadila svoj konzulát v tomto meste. Uvedená misia by poskytovala odbornú a kontaktnú činnosť pre našich podnikateľov na Ukrajine, osobitne v Zakarpatsku a pre záujemcov z ich strany rovnake informácie o podnikateľoch u nás.

Súčasnne odporúčam podľa časových a kompetenčných podmienok zo strany Slovenskej republiky ďalej riešiť vytvorenie slovenského zastupiteľstva v Kyjeve a konzulátov v Odese a Užhorode, podpísanie dohody medzi vládami Slovenskej republiky a Ukrajiny o colných otazkach, využívaní pracovných síl na území oboch republík, urychlene riešenie priepustnosti hraničného prechodu Vyšné Nemecké - Užhorod, ktorý je najproblematickejší v celej Českej a Slovenskej Federatívnej Republike. Ďalej otvorenie nového prechodu Ulič - Brezová a ďalších. Počítat pritom s tranzitom do Rumunska, Moldavska, Ruska a a späť. Urychlene riešiť na vládnej úrovni clearing, zameniteľnosť našej a ukrajinskej meny. Riešiť ekologické otázky, najmä čistotu vôd vtekajúcich na územie Slovenskej republiky - Uh, Latorica - a ine problémy.

Uviedol som už, že dnes pôsobí na Ukrajine okolo 2000 zahraničných zastúpení a spoločných podnikov. Chcel by som však poznamenať, že drvivá väčšina z nich sa sústreďuje na obchodnú činnosť, nie na výrobnú oblasť. V oblasti výrobnej je doposiaľ možný potenciál využívaný len veľmi zriedka. V tomto ohľade jedným z prvých nádejných projektov je založenie spoločného podniku Keramdezit na výrobu a predaj andezitov medzi bratislavskou akciovou spoločnosťou Kerametal a užhorodským podnikom Andezit. Vedenie Zakarpatska venuje tomuto projektu veľkú pozornosť.

Pokiaľ by Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky posudilo tieto moje poznatky a návrhy z nich vyplývajúce ako užitočné pre naše, aj obojstranne zaujmy, rád budem nápomocný nielen ako poslanec, ale aj ako obyvateľ východoslovenského regiónu. Keďže pán minister nie je prítomný, dovoľm si predložiť mu tento svoj návrh písomne.

Ďakujem za vašu pozornosť.

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Ďakujem pekne. Nasleduje pan poslanec Miroslav Tahy a pripraví sa pán poslanec Koncoš.

Poslanec M. Tahy:

Váženy pan predsedajúci,
vážená Národná rada,
vážení prítomní členovia vlády,

dovoľte, aby som na úvod svojej interpelácie využil článok z novín, z dnešnej Národnej obrody, i keď tu dnes už boli články z novín spochybňované, myslím si však, že ide o serióznu informáciu, voči ktorej nebude mať nikto námietku.

Pán novinár Alner z Národnej obrody vyspovedal obchodného riaditeľa Svetovej banky pána Bernarda Snoya z hľadiska jeho pohľadu na vývoj ekonomiky na Slovensku. Vyspovedal jeho práve preto, že pán riaditeľ Bernard Snoy navštívil v auguste Bratislavu s ďalšími dvoma expertami Svetovej banky a rokoval aj s premiérom slovenskej vlády. Pan Bernard Snoy zhrnul svoje rady svetovej banky, pokiaľ ide o Slovensko, do týchto 4 bodov:

1. podporiť proces privatizácie,
2. pomôcť pripraviť lepší management tým podnikom, ktoré prechodne ostanu štátnymi,
3. pomôcť pri podnikaní tým súkromným podnikom, ktoré nie sú ziskové, ale sú perspektívne,
4. pomôcť štátu likvidovať legalnými procedurami tie podniky, ktoré nemajú šancu prežiť.

Po diskusiách s pánom premiérom Vladimirom Mečiarom o reštrukturalizácii priemyslu a o malom podnikaní dospel k názoru, že slovenský priemysel je po páde komunizmu oveľa viac postihnutý, než český, a je oproti nemu v nevýhode. Preto akceptuje názor, že na Slovensku musí vláda pomôcť súkromnému sektoru, aby reštrukturalizácia mohla byť úspešná. A práve o tento názor sa opiera aj moja interpelácia. Ak má súkromný sektor reštrukturalizovať náš priemysel a hospodárstvo, musí prakticky vzniknúť, a síce vzniknúť v prevážnej miere nie tak, ako dnes znamená len torzo. Preto dovoľte, aby som trochu obsiahnejšie uviedol svoju interpeláciu smerom na vládu Slovenskej republiky.

Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky v štáti hospodárska politika, privatizácia a reštrukturalizácia obsahuje aj významnú tezu o koncepcijnosti a transparentnosti privatizácie a o jej zrychlení. Vypracovaná koncepcia, ale aj verejné stanoviská niektorých členov vlády Slovenskej republiky však svedčia o výraznej odchylke od uvedenej tezy. Dovoľte, aby som moje tvrdenie zdovodnil. Už pri rokovaní o Programovom vyhlásení vlády Slovenskej republiky v Slovenskej národnej rade pán minister Dolgoš zdorazňoval snahu zrychliť privatizáciu, čo z pozadia korigoval podpredseda Slovenskej národnej rady pán Marian Huska poukazom na doterajšiu prekotnosť a nepripravenosť privatizácie a príkladom dvanásťročnej privatizácie vo Veľkej Británii. Podotýkam pre neinformovaných, že slo o privatizáciu niekoľkých percent

majetku v štádiu, keď vo Veľkej Británii už bolo sprivatizovaných okolo 90 % majetku

Dnes však dochádza k zmene koncepcie privatizácie s dôrazom na štandardné metódy privatizácie a odsunom kupónovej privatizácie do uzadia. V našich podmienkach, kde nemáme privatizovaný majetok ani na 50 %, je to jednoznačne spomaľujúca koncepcia, veľmi závislá na subjekte jednotlivých rezortov, ktoré si svoju opodstatnenosť a určitú formu moci budú zabezpečovať spomaľovaním ubytku sféry svojho vplyvu, teda spomaľovaním privatizácie alebo vysokou účasťou štátu na privatizovanom majetku. Napríklad pan minister Šuboňa prehlásil, že zdravotnícke zariadenia sa budú privatizovať tak, že 51 % majetku bude vlastniť štát, aby ho mohol účinne ovplyvňovať zrejme v každom smere. To je budovanie štátneho kapitalizmu?

Štandardné metódy privatizácie treba použiť najmä tam, kde z dôvodov zložitosti posudzovania výhodnosti privatizácie, zložitosti oceňovania majetku a v neposlednom rade starostlivosti štátu o konsolidáciu majetku pred jeho privatizáciou je kupónová metóda evidentne nevhodná a kde časový faktor vzhľadom na uvedené dôvody a menší rozsah privatizovaného majetku hrá menej významnú úlohu. Rovnocennosť privatizačných metód platí pre zabehané trhové hospodárstvo. Budovať trh z úrovne socialistického hospodárstva bez nestandardných metód však účinne nemožno a najmä nie bez ich podstatného použitia. Uprednostnenie štandardných metód v našich podmienkach znamená tzv. aspirkový efekt, teda privatizáciu takmer bez pohybu. Prirodzene, pokiaľ nejde o nestandardné postupy v týchto štandardných metódach

Obavam sa, že pri zotrvaní na princípoch koncepcie privatizácie, ako ich prezentuje pan minister Dolgos, sa ani naše deti nedožijú trhového, niečo sociálneho tržného hospodárstva. To, že štátna pokladnica bude stále prázdnější

a tým aj sociálne istoty stále slabšie, s tým súvisí. Veľmi rád by som sa zmylil, ale preto, že chyba proklamovaná transparentnosť, nemám možnosť usvedčiť seba z omylu. Nakoľko sa to týka aj mojich voličov a ich tlaku na moju úlohu v parlamente, žiadam vládu Slovenskej republiky, aby do 7. schôdze Národnej rady, alebo teda prvej schôdze Národnej rady, pretože až dnes platí nová ustava, predložila písomnú odpoveď na nasledovné otázky:

1. Aký je celkový nehnuteľný aj hnutelný majetok Slovenskej republiky, ktorý by teoreticky mohol byť predmetom privatizácie a akú časť z neho považuje vláda Slovenskej republiky za privatizovateľnú? Poznávam, že nežiadam kvantifikovať to, čo dnes posudzuje vláda ako predmet delby s Českou republikou, viem však, že Ústava Slovenskej republiky už znížila privatizovateľný majetok napríklad o nerastné bohatstvo, minerálne pramene a podobne, čo je uvedené v čl. 4 novej ustavy.

2. Koľko sprivatizovateľného majetku bolo dosiaľ sprivatizované?

3. Koľko majetku chce vláda privatizovať štandardnými metódami?

4. Aký algoritmus vláda zvolila pre koexistenciu domáceho a zahraničného kapitálu a kuponovej privatizácie a akú čakaciu lehotu vláda rezervuje pre vstup zahraničného kapitálu do privatizácie, aby bolo jasné, či ďalšia vlna kuponovej privatizácie je vôbec reálna?

5. Aký podiel privatizovaných subjektov si ponecha vláda a z akých dôvodov?

6. Koľko kapitálu je k dispozícii v Slovenskej republike pre privatizáciu štandardnými metódami?

Ak dnes niektorí členovia vlády Slovenskej republiky kritizujú kupónovu privatizáciu pre jej zdĺhavosť, je nelogické prijímať koncepciu, ktorou sa kupónová privatizácia odkladá na koniec bez toho, aby boli už uzavreté a známe prvé praktické skusenosti z prvej vlny kupónovej privatizácie. V čase, keď orgány ČSFR prijímali stratégiu transformácie ekonomiky, mal som možnosť vo Federalnom zhromaždení zúčastniť sa osobne rokovaní s expertami Medzinarodného menového fondu a Svetovej banky a pozorne vnímať ich názor na kupónovú privatizáciu. Priznali málo skusenosti s touto metódou, ale zároveň nevedeli dať iný recept na privatizáciu takého rozsahu majetku v krátkej dobe, aby boli rýchlo vytvárané podmienky pre rozbeh trhovej ekonomiky. Podporili túto metódu a pripúšťali aj alternatívu rozdelenia kupónov zadarmo.

Dnešný vyvoj v ekonomike Slovenska naplňa moje obavy, ktoré som vyslovil v tejto sále pri prerokovaní Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky, že nepripravený rozchod s Českou republikou resp. nahla ochota Českej republiky dohodnúť sa o rozchode môže stať Slovensku republiku desiatky miliárd korún, najmä tým, že Česká republika unikne z povinnosti ekonomicky sa podieľať na reštrukturalizácii priemyslu na Slovensku, na nevhodnej štruktúre ktorého sa v rámci federácie podieľala, a tiež nepriaznivou deľbou spoločného majetku.

V tom čase, pri prerokovaní programového vyhlásenia vládla v tábore HZDS eufória z dôvery v dohody s ODS. Zdá sa, že medové týždne pominuli a bude rozhodovať čosi iné, ako súlad medzi HZDS a ODS. Nemyslím si, že to pre Slovenskú republiku dopadne dobre. Práve preto považujem tempo privatizácie za rozhodujúce pre roztočenie ekonomiky vlastnými silami. To však nestačí. Potrebujeme zahraničných partnerov v obchode a investíciach. Len dôraznou privatizáciou ich

môžeme presvedčiť, že to myslíme s budovaním trhovej ekonomiky vážne.

Zrýchlenie privatizácie však podmieňuje aj zrýchlenie legislatívnej činnosti. Dať zahraničným partnerom signály o daňovej koncepcii a podpore investícií až v novembri a decembri novými zákonmi, ako to má vláda Slovenskej republiky v pláne, je trochu neskoro. Vlastne už dnes je neskoro.

Na záver mi dovoľte osloviť vládu Slovenskej republiky ešte jednou praktickou otázkou mojich spoluobčanov, ktorá je príkladom jedného z mnohých nejasných otázok, ktoré nás čakajú od 1. januára budúceho roku. Ak od 1. januára 1993 zanikne ČSFR, na aký pas budú môcť občania Slovenskej republiky cestovať do zahraničia 2. 2. 1993? Prosty turista iste nejaký čas vydrží a počká, táto otázka však zaujíma podnikateľov, ktorí sú odkázaní na kontakt s cudzinou, ale aj občanov, ktorí sú v zahraničí zamestnaní. Budú k dispozícii nové pasy? Kedy sa stane Slovenská republika subjektom medzinárodne uznaným a konzulárne vybaveným? Budu platiť bezvízové dohody ČSFR aj pre Slovenskú republiku? Ako príklad môžem uviesť, že 15. januára môže byť napríklad vo Viedni konferencia o životnom prostredí zahrňujúca aj problematiku vodných diel na Dunaji a poslanci výboru pre životné prostredie ju budú môcť sledovať len z televízie? O týchto otázkach nám zatiaľ pán minister Kňazko povedal veľmi malo. Mňa, a verím, že aj iných poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, aj ostatných občanov, tieto otázky zaujímajú už dnes a na odpoveď máme plné právo.

Na záver dovoľte, aby som požiadal predsedu Slovenskej národnej rady, aby zvážil, či je ochotný tlmočiť vláde Slovenskej republiky prerokovať koncepciu privatizácie vo výboch Slovenskej národnej rady v čo najkratšom čase. Osobne sa domnievam, že vláda Slovenskej republiky by mala byť

pripravená na túto problematiku, pretože hospodarska rada sa už koncepciou privatizácie zaoberala.

Ďakujem za pozornosť.

/Potlesk./

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Ďakujem, pán poslanec. Prosím vas, keby ste nám vašu interpeláciu odovzdali, pretože pan minister Dolgoš je dnes na zasadaní Federalneho zhromaždenia ako poslanec, takže mu to odovzdáme.

Nasleduje pan poslanec Koncoš, za nim sa pripraví pan poslanec Jakuš.

Poslanec P. Koncoš:

Vážený pán predseda,
vážení členovia vlády,
vážená Narodná rada,

dovoľte niekoľko poznámok k súčasnému stavu v odvetvi poľnohospodárstva a v nadvaznosti na to aj kvality výživy obyvateľska. Osobne súčasný stav v odvetví agrokomplexu charakterizujem ako stav hlbokkej krízy až letargie. K tomuto tvrdeniu ma oprávňujú najmä tieto argumenty: v prvomrade sú to ekonomické výsledky agrokomplexu k 30. 6. 1992. Strata podnikov je 8,4 mld, vrátane potravinárskeho priemyslu, ktorý ešte pred rokom mal zisk niečo viac ako 2 mld korun, teraz hospodári 0 : 0. Zdroje spolu -5,5 mld, u oboch položiek je to medziročne zhoršenie o 2,8 mld korún. Pritom poľnohospodári znížili materiálne náklady k 30. 6. 1992 oproti tomu istému obdobiu pred rokom o 2,5 mld korún a mzdové náklady o 354 mil. korún. Teda snažili sa radikálnymi opatre-

niami a opatreniami v organizácii a riadení znížiť náklady, čo sa im podarilo v čiastke tiež okolo 2,8 miliardy korún.

Chcem ešte podotknúť, že z poľnohospodárstva len v I. polroku 1992 odišlo takmer 45 tisíc pracovníkov a od začiatku pôsobenia radikálnej ekonomickej reformy v poľnohospodárstve približne 80 tisíc pracovníkov. K môjmu tvrdeniu v úvode ma oprávňujú aj výsledky vo výrobe a v užitočnosti zvierat. Je všeobecne známe, že výroba obilnín, vrátane kukurice, je v tomto roku nižšia o 900 tisíc až milión ton oproti predpokladu, že pokles stavov hovadzieho dobytku je už alarmujúci, je to 214 tisíc kusov, stavy kráv poklesli o 80 tisíc kusov, bahníc o 17 tisíc kusov a hydiny takmer o 3 mil. kusov. Je to všetko v dôsledku toho, že chov hospodárskych zvierat je vyslovene nerentabilný.

Ak som spomenul pokles užitočnosti, na základe napríklad dojivosti kráv za I. polrok usudzujem, že ročná dojivosť na kravu v Slovenskej republike nedosiahne ani 2 700 litrov za tento rok, čo je stav niekedy zo začiatku sedemdesiatych alebo dokonca z polovice šesťdesiatych rokov. Napríklad dojivosť na kravu a deň koncom júna, kedy má byť vrchol laktačnej krivky stada, bola len 7 litrov. K môjmu tvrdeniu ma oprávňuje aj situácia, aká je v súčasnosti v poľnohospodárskych podnikoch. Je tu takmer úplná absencia starostlivosti o výrobné fondy. Poľnohospodári teraz v jeseni takmer nehnojili pôdu, takmer neopravujú stroje, žijú z podstaty, a majú prostriedky akurát na to, aby uhradili naftu a ešte ako-tak mohli platiť svojich ľudí.

O zníženej starostlivosti o výrobné fondy a o tom, že v poľnohospodárstve sa jednoducho prestalo investovať, svedčí aj fakt, že napríklad v zurodňovaní pôdneho fondu sa od roku 1990 nezačala ani jedna akcia. K tomu všetkému, chcem-nechcem, musím pripočítať devastáciu ľudského faktora, najmä medziľudských vzťahov. Ak sa včera na predsedníctve

hodne hovorilo o zlých medziľudských vzťahoch v televízii, tak nielen v televízii je takáto situácia, ale aj v poľnohospodárskej prvovýrobe, a zrejme nielen tam.

Iste aj tieto skutočnosti viedli ministra pôdohospodárstva pána Petra Bacu k tomu, že vyhlásil, že zníženie výroby potravín už dosahuje alebo siahá pod únosnú mieru a je ohrozená potravinová bezpečnosť Slovenska. Toto všetko vedie a viedlo k rapidnému zhoršeniu výživy obyvateľstva. A práve tu sa chcem trochu pristaviť. Nie je tajomstvom, že priemerná dĺžka života na Slovensku je oproti priemeru Európy viac ako o tri roky kratšia. Ak si zoberieme štáty s najväčšou dĺžkou života, je to okolo 7 rokov. Pritom vplyv výživy na dĺžku života a na zdravie obyvateľstva je taký, že sa podieľa na zdraví obyvateľstva až 45 percentami, dokonca podľa niektorých odborníkov až 70 percentami. Pritom od roku 1990 sa výživa obyvateľstva podstatne zhoršila, poklesla spotreba práve z hľadiska zdravia žiaducich potravín, ako napríklad mlieka a mliečnych výrobkov, zeleniny. Ako-tak sa drží spotreba ovocia, aj vďaka citrusom. Naopak, zvýšila sa spotreba tukov, kde, bohužiaľ, sme na jednom z prvých miest v Európe a snáď i vo svete. Takže v zaverе v tejto rozborovej časti môjho vystúpenia môžem konštatovať, že pôsobenie radikálnej ekonomickej reformy v poľnohospodárstve viedlo k radikálnemu zhoršeniu výživy obyvateľstva Slovenskej republiky.

Nechcem tu rozoberať príčiny tejto krízy, len hesloviť: aj tu pôsobila predavkovaná reštrikcia štátneho rozpočtu, vplyvom ktorej poklesli subvencie do poľnohospodárstva z niečo viac ako 17 mld korún v roku 1990 na 7,5 mld korun v tomto roku. Je to liberalizácia cien, ktorá spôsobila roztváranie cenových nožníc. Nakupovali sme potreby pre poľnohospodársku výrobu za ceny s indexom asi 180 oproti roku 1990, ale v minulom roku sme predávali naše výrobky zhruba na úrovni len o 5 % až 8 % vyššie ako v roku 1989. Rastie zadlženosť podnikov, zvyšujú sa odvody úrokov. K tomu pri-

spela aj vysoká úroková miera. Rastú pohľadavky, pretože naši odberatelia zo spracovateľských podnikov nám za predané či odovzdané výrobky neplatia. Samozrejme, treba hľadať aj určité a možné východiská z krízy. Určité kroky vláda už urobila a chcem aj v mene poľnohospodárov za tieto opatrenia poďakovať. Pravda, bude záležať aj na poslancoch Národnej rady, aké stanovisko zaujmú pri prerokovávaní odpustenia odložených odvodov z miezd z druhej polovice tohoto roku, ale bude záležať aj na ministerstve financií a bankach, či najdu vôľu a najmä zdroje na pomoc agrokomplexu.

Kroky vedúce k zlepšeniu situácie v poľnohospodarstve nemôžu byť jednostranné. Agrokomplex nie je izolovaným odvetvím, ale je súčasťou národného hospodarstva, a tak aj opatrenia, ak chcú byť účinné, musia byť komplexne. Poukažem na príklade. Zvýšenie garantovanej ceny mlieka v I. akostnej triede z 5,40 Kčs na 6,40 Kčs, ktoré sa ma ešte prerokovať s federálnou vládou, výrobca, samozrejme, víta a iste ho vítajú aj moji kolegovia poľnohospodári. Ak sa však zároveň nevytvoria možnosti a priestor na rast príjmov obyvateľstva, v konečnom dôsledku to môže viesť k ďalšiemu zníženiu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov a problém poľnohospodárov týkajúci sa rentability chovu kráv a hovadzieho dobytku sa tým nevyrieši. Pravda, pri zvyšovaní cien budú naroky obyvateľov na rast príjmov, a myslím si, že vcelku opravné, ale budú aj nároky rozpočtových organizácií na čerpanie prostriedkov zo štátneho rozpočtu, či už ide o nemocnice, armádu a ostatné. A teda je tu obrovské nebezpečenstvo, že sa dostaneme na inflačnú špirálu. Preto môj názor je, a osobne vidím východiska skôr v rešpektovaní pôsobenia diferencialskej renty I a v riešení jej vplyvov na výrobu potravín. Vyžadovalo by si to menší nápor na štátny rozpočet.

Už som spomínal, že na pokraji krízy sú potravinárske podniky. Privatizácia niektorých potravinárskych podnikov priamym predajom individuálnym vlastníkom na základe skuse-

nosti nepomáha riešiť ekonomickú stabilitu odvetvia, skôr posilňuje monopolné postavenie odberateľských podnikov. Jedným z možných riešení, a tým sa zaobera už aj spomínané uznesenie vlády, je aj to, ktoré nám na základe bohatých skúseností pomúka západná Európa a pre ktoré máme ideálne podmienky. Je to kapitálove prepojenie prvovýroby spracovateľa a obchodu. Mnohé sa už dať ťažko riešiť, ale riešiť treba to, čo je možné a ako je možné.

Prvývyróbcovia však nemajú kapitál, preto sa obraciam na pána ministra financií s prosbou o umožnenie výhodného splátkového režimu odložením splátok v prvých dvoch rokoch a za výhodných úrokových podmienok poskytnutých úverov na nákup akcií v spracovateľskom priemysle. Tento výhodný úver by mohol poskytnúť napríklad Fond národného majetku Slovenskej republiky tak, aby sa úroková miera pohybovala okolo 2 % ročne. Aj u podnikov už privatizovaných je žiaduce, aby sa na zvýšení základného imania mohli podieľať tiež nákupom za výhodne úvery priamo prvovýrobcovia. Na emisii akcií by sa tiež mal podieľať Fond národného majetku Slovenskej republiky.

Ak chceme zlepšiť výživu obyvateľstva, nestačí riešiť len biedu agrokomplexu, ale treba realizovať projekt ozdravenia výživy obyvateľstva Slovenskej republiky, ktorý sa v rámci Národného programu zdravia spracoval pod gesciou ministerstva zdravotníctva a Národného ústavu hygieny a epidemiológie. Tento projekt vrelo odporúčam aj do pozornosti novínarskej obce a sam prosím o jeho náležitú propagáciu.

Pravda, mnohé ďalšie opatrenia zakomponované v programovom vyhlásení vlády možno splniť, len ak vláda zabezpečí pôvodnú programovú líniu prechodu ekonomiky na rozvojovú stabilizačnú cestu. Dost ma preto zarazilo vyjadrenie predsedu vlády Slovenskej republiky pána Mečiara na stretnutí s poslancami Národnej rady dňa 5. 8. 1992, keď prehlasil

- citujem: "Ak sa tu nestanovia veľmi prísne restriktívne kritériá, hrozilo by nam rozpočtové zrušenie. Z toho dôvodu prisna, ale veľmi prisna reštriktívna politika rozpočtového hospodárenia Slovenskej republiky." Tolko z citátu.

Osobne súhlasim s prisnosťou pri kontrole čerpania štátneho rozpočtu, ale nutne treba vytvárať predpoklady pre rozvoj odvetví podieľajúcich sa na tvorbe spoločenského produktu, a teda aj na príjmoch štátneho rozpočtu. Tieto odvetvia sú však v takej situácii, že spoluúčasť štátu pri ich rozvoji je nevyhnutná. Ak štát chce dostať a dostávať, musí najprv vynaložiť aj na úkor únosného deficitu štátneho rozpočtu. Samozrejme, získavanie zahraničného kapitálu je tiež jednou z možností. Pravda, nemôžeme ísť do deficitu s tým, že rozpočet minieme na spotrebný tovar či príjmy, ale ak vláda prekročí rozpočet z titulu podpory rozvojových ekonomických programov, taketo prekročenie budem nielen akceptovať, ale aj podporovať. Na celom svete je totiž len jeden štát s prebytkovým rozpočtom, a to je Japonsko. Predtým to bola Spolková republika Nemecko, neviem, ako obstoja teraz po zlúčení a po spojení. Teda okrem jedného všetky štáty sveta žijú zo štátnych dlhov. Je tu, pravda, jeden strasiak - Medzinárodný menový fond. Povinnosťou členov vlády je pripraviť na rokovanie s Medzinárodným menovým fondom také opatrenia, ktoré podporia dosiahnutia cieľov zakotvených v Programovom vyhlásení vlády Slovenskej republiky. Zatiaľ mi celý vývoj pripadá tak, ako by sme sa všetci, vrátane členov vládneho kabinetu, spomínaného strasiaka báli.

Na záver môjho hodnotiaceho vystúpenia zdvorilo žiadam vládu o jasnú odpoveď na otázku, ako chce zabezpečiť plnenie vlastného programového vyhlásenia pri reštriktívnej finančnej politike. Tiež sa pýtam, akými opatreniami a akou spoluúčasťou chce vláda prispieť k realizácii projektu ozdravenia výživy obyvateľstva. Pýtam sa pána ministra financií, aká je reálna možnosť realizovať tú časť uznesenia vlády Slovenskej

republiky číslo 737, ktorá sa dotýka spoluúčasti penzijných
ustavov a ich ďalších opatrení v bode E uznesenia, najmä
zníženia obrátenej dane na tzv. zelenú naftu o 70 %, pretože
obrátku daň na naftu stanovuje federálna vláda, a takéto
opatrenie v tomto čase mi skôr pripadá ako pretiahnutie me-
dového motuza popod nos poľnohospodárom. Viem, že vedenie
ministerstva poľnohospodárstva spracúva v súčasnosti ďalšie
opatrenia na riešenie situácie v agrokomplexe. Prosim pana
ministra Bacu, aby informáciu o pripravovaných opatreniach
podal na najbližšom zasadnutí Výboru Národnej rady Sloven-
skej republiky pre poľnohospodárstvo, lesné a vodné hospo-
dárstvo.

Ďakujem.

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Ďakujem panovi poslancovi. Prosím by som jeho interpe-
láciu, aby sme ju mohli odovzdať. Prosim, pan poslanec Koc-
tuch.

Poslanec H. Kočtuch:

Vážení pán predseda,
vážení pan predsedajúci,
dámy a páni,

reagujem na vystúpenie pana predsedu výboru pre poľ-
nohospodárstvo, ktoré sa v podstate týka toho, že Japonsko bo-
lo jedinou krajinou, ktoré malo rozpočtový prebytok. Tých
krajín bolo viac. Japonci, naopak, sklzli do deficitu. Naj-
lepší boli v tomto smere Dani, mali 3,97 % prebytku vo vzta-
hu k HDP, za nimi Švéd 3,96 %, Nový Zéland 3,70 %, Fínsko
2-percentný prebytok, Nórsko 0,67-percentný prebytok, Aust-
rália 0,46 %, Švajčiarsko 0,41 %, Japonsko malo deficit
1,78 %. Ukazuje sa, že malé krajiny v zložitých chvíľach su

oveľa adaptibilnejšie na vývoj. Materska lietadlová loď potrebuje 28 km na to, aby vybočila zo smeru. Male krajiny sú pružnejšie. Sú to také menšie lodky, ktoré manévrujú na oveľa menšom priestore. Čiže len na spresnenie, že ide o to, že tých krajín je viac a zvyčajne prave male krajiny sú adaptibilnejšie v svetových zmenách. Nie nahodou Dani hlasovali i proti Maastrichtu. Možno viete, že su v čele krajín konkurencieschopnosti medzi krajinami OECD.

Ďakujem.

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Ďakujem pekne. Prosím pana poslanca Jakuša, lebo nevidím tu pána poslanca Ľuptaka. Prepáčte, najprv technická poznámka pána poslanca Ftačnika.

Poslanec M. Ftačník:

Vážený pan podpredseda,

chcel by som sa opýtať, akým spôsobom budeme udeľovať slovo, pretože pri otázkach a interpeláciach nie sú povolené alebo prípustné faktické poznámky a pravo podľa § 19 pre členov predsedníctva stratilo predsedníctvo dnešným dňom. Takže prosím, aby sme sa sústredili na to, že interpelujeme a kladíme otázky členom vlády Slovenskej republiky, ktorí podľa svojho zvaženia budú môcť odpovedať, ale keby sme vzali do úvahy tieto zmeny, ktoré vyplynuli z Ústavy Slovenskej republiky. /Potlesk./

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Ďakujem za upozornenie. Je tu však rovnaký režim pre všetkých a zrejme z tých dôvodov nemôžem poskytnúť faktickú

poznámku pánovi poslancovi Ľuptákovi, len s tým rozdielom, že pán Ftáčnik mal tiež technickú poznámku.

Poslanec M. Ftáčnik:

To bola proceduralná poznámka.

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Dobre, proceduralná, ale prosím vás, naozaj zachovajme taký princíp. Teraz sú interpelácie.

Poslanec I. Ľupták:

Neviem, prečo som nemal dostať faktickú poznámku. Ak som ju stratil na základe môjho prvého prihlásenia sa, znovu som sa prihlásil, tak ju mám. Chcel by som, aby si kolegovia nemýlili interpelácie s prednáškami. /Potlesk./

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Ďakujem pekne. Pan poslanec Jakuš, prosím, ujmite sa slova.

Poslanec J. Jakuš:

Vážená Národná rada Slovenskej republiky,
vážená vláda,

dúfam, že moje vystúpenie nebudete chápať ako prednášku. V minulých dňoch som dostal odpoveď na moju interpeláciu týkajúcu sa problémov zdravotníctva. S odpoveďou nemôžem vysloviť spokojnosť a preto si dovoľím znovu interpelovať pána ministra zdravotníctva a pána predsedu vlády a ešte oslovím niektorých členov vlády.

V odpovedi sa konštatuje, že bola vykonaná inventarizácia prostriedkov v zdravotníctve, len o výsledku som sa nedočítal. Výsledok je v správe o hospodarení v zdravotníctve, ktorú prerokovával výbor pre zdravotnú a sociálnu politiku, kde sme konštatovali schodok v rozpočte viac ako 1,1 mld. korún. Táto správa bola vypracovaná k termínu 30. 6. 1992. Inventarizácia sa uskutočnila k 15. 8. 1992, takže iste by bolo zaujímavé v odpovedi sa dozvedieť, ako sa zmenila situácia za poldruha mesiaca.

V odpovedi pan minister píše o uvolnení 20,4 mil. korún na nákup 12 vozidiel rýchlej zdravotníckej pomoci. Pôvodná požiadavka bola 12 vozidiel, ale keď nie je na všetky požiadavky, treba vyberať. Dvanásť žiadateľov je už dnes spokojných, 30 sa pýta, prečo som nebol medzi tými 12 vyvolenými ja. Z odpovede nevyplýva, ako sa robil výber, kto staral o kritéria výberu a aká je objektivnosť. Aritmetickým prielom dostal každý vybraný štátnik 1,7 mil. korún. Podľa pokynov ministerstva zdravotníctva, že si musí urobiť vlastný výber, kto bude dodávateľom vozidla. Pritom bol už dávnejšie pripravovaný solidný konkurz komisiou rýchlej zdravotníckej pomoci pri ministerstve zdravotníctva, toho času zrušenou, kde sa prihlásilo 13 výrobcov sanitných vozidiel. V duchu atmosféry podozrievania z nekálnych úmyslov pri nakupe zdravotníckej techniky ministerstvo zdravotníctva odmietlo plošné nákupy a v tomto konkrétnom prípade mám dojem, že s vaničkou vylietalo i diéta. Zrušilo komisiu, zamietlo konkurz a ponechalo na 12 subjektov vykonať vlastný výber. Čo to asi urobí s dôverou prihlásených firiem? Pritom pri nakupe vozidiel vo väčšom počte firmy ponúkali nižšie ceny a zabezpečenie servisu. Nie je iste nezaujímavá informácia, že súčasne s poukazaním financií 12 nemocniciam na nákup vozidla dostala určitá firma zoznam týchto nemocníc a dnes už 5 nemocníc realizuje objednávku od tejto firmy bez toho, že by sa bolo uskutočnilo výberové konanie. Pýtam sa,

či sa tu nedeje to, čo bolo príčinou podozrenia a potom odvolania mnohých pracovníkov ministerstva zdravotníctva.

V ďalšej časti interpelácie som sa pozastavil nad zamietnutím pripraveného zákona o zdravotnom poistení a jeho nahradení zákonom o nemocenskom poistení. Pán minister v liste, v odpovedi na interpeláciu argumentuje, že - citujem: "Pripravený návrh neriešil dostatočne rozsah prav a povinností poistencov a poisťovní, ani nekonkretizoval rozsah zdravotníckej starostlivosti." - Koniec citátu. Porovnal som si oba návrhy. V pôvodnom návrhu v § 9 v siedmich odsekoch sa hovorí o právach poistenca a v § 10 v šiestich odsekoch o povinnostiach a zodpovednosti poisťovne. Nedá sa povedať, že v novom návrhu je to takto taxatívne zahrnuté, je to rozťahnuté v celom návrhu zákona. Súhlasím s tým, že pôvodný návrh nekonkretizuje rozsah zdravotníckej starostlivosti, ale sa odvoláva v konkretizácii na zdravotný poriadok. Nový návrh o nemocenskom poistení je v tomto smere podrobnejší a v časti 7 v paragrafoch 83 až 94 dosť podrobne konkretizuje zdravotnícku starostlivosť. I v tomto návrhu sa v § 84 odvoláva na podrobnosti, ktoré určí liečebný poriadok, i keď v návrhu legislatívnych úloh ministerstva zdravotníctva je zaradený návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky o zdravotnom poriadku. Možno je to len terminologická nedokonalosť. Pri prílišnej podrobnosti navrhovaných paragrafov 83 až 94 hrozí, že v praxi sa ukáže potreba ich zmeny a tá sa bude môcť udiť len novelizáciou zákona, čo je oveľa komplikovanejší postup ako zmena predpisov v norme vydannej ministerstvom zdravotníctva. Preto je potrebné prehodnotiť, ktoré veci musia byť bezpodmienečne upravené v zákone a na ktoré postačuje úprava nižšieho stupňa právnej sily.

Pripravený návrh o nemocenskom poistení spája nemocenské a zdravotné poistenie. Práve toto spojenie vyvolalo najväčšiu polemiku i nesúhlas ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny i odborárov. Na zasadnutí tripartity 26. 9.

pán minister Soboňa stiahol z programu jej rokovania riešenie tohoto problému, a tým odsunul jeho riešenie na ďalšie zasadnutie tripartity 16. 10. 1992, čím dochádza k ďalšiemu oddialeniu predloženia zákona do Narodnej rady. Napriek tomu na zasadnutí Rady hospodárskej a sociálnej dohody 26. 9. v súvislosti s prerokúvaním návrhu zákona Slovenskej narodnej rady o zabezpečení príjmov sociálneho zabezpečenia Slovenskej republiky, ktorý predložilo na rokovanie tripartity ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny, sa odborári a zamestnávateľia vyslovili za zriadenie sociálnej poisťovne v súlade s koncepcíovými zámermi ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny a za zriadenie samostatnej zdravotnej poisťovne. Pôvodný termín predloženia návrhu zákona o zdravotnej poisťovni bol do 1. 9. Pan podpredseda vlády Kovač pri riešení kompetenčného konfliktu medzi ministerstvom zdravotníctva a ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny plnil úlohu sprostredkovateľa a výsledkom rokovania bolo, že sa prihovára za kompromis a ustupky z oboch strán. A tak sa rokujú, hľadajú kompromisy a robota stojí. I keď administratívne kroky menovania riaditeľov okresných poisťovní sa uskutočnili, novovymenovaní riaditelia dodnes nevedia, ako ďalej pokračovať v príprave poisťovne, lebo nepoznajú základný právny predpis, ktorý vlastne neexistuje.

Chcel som sa obrátiť priamo na pána predsedu vlády, bohužiaľ, tu nie je, a je smutné, že počas troch dní rokovania väčšina z nás, poslancov, videla pána predsedu vlády len v televízii a nevideli sme ho v tejto rokovacej sále. Dúfam, že mu táto prosba bude odovzdaná.

Prosím pána predsedu vlády, aby z titulu svojej funkcie nedopustil zotrúvanie v takomto provizoriu, ktoré bolo spôsobené odmietnutím pôvodného návrhu o zdravotnom poistení. Stratili sme už 3 mesiace v príprave na zavedenie poisťovne. Poisťovňa musí začať pracovať od 1. 1. 1993. Dovolím si ponúknuť pomoc pánovi ministrovi zdravotníctva. Máme

pripravenú upravenú pôvodnú verziu zákona o zdravotnom poistení, ktorá sčasti prešla už pripomienkovým konaním a podľa ktorej možno pokračovať v príprave zdravotnej poisťovne. Skupina poslancov je pripravená predložiť návrh tohoto zákona ako poslanecký návrh. Týmto krokom sledujeme odblokovanie terajšej patovej situácie spôsobenej rozhodnutím ministerstva zdravotníctva predložiť nové znenie zákona o nemocenskom poistení nerešpektujúc okolnosti, ktoré sa okolo tejto problematiky už realizovali.

A keďže máme dnes prvý deň platnosti novej Ústavy Slovenskej republiky, dovoľím si poukázať i na to, že v prípade schválenia zákona o nemocenskom poistení bude zrejme treba zmeniť článok 40 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý hovorí, že každý má právo na ochranu zdravia. Na základe zdravotného poistenia majú občania právo na bezplatnú starostlivosť. Prítom sa hovorí o zdravotnom poistení, nie o sociálnom poistení.

V ďalšej časti by som si dovoľil poukázať na problém onkologickej starostlivosti na Slovensku a konkrétne Národného onkologického ústavu. Tento ústav toho času sídli na dvoch miestach - v bývalom Štátnom ústave národného zdravia na Klenovej ulici a na Heydukovej ulici v Bratislave. Tieto dva objekty tvoria integrovaný komplex, ktorý jeden bez druhého nemôže existovať. Totiž v nemocnici na Klenovej ulici je zabezpečená komplexná chemoterapeutická starostlivosť, podstatná časť chirurgickej starostlivosti a lôžkové oddelenia a nemocnica na Heydukovej ulici zabezpečuje komplexnú rádioterapeutickú starostlivosť a veci, ktoré sú nutné pre liečbu pacientov s onkologickým ochorením. Z moci zákona číslo 338/1992 Zb. o navrátení majetku cirkvám onkologický ústav na Heydukovej ulici bude vrátený reholi sv. Alžbety. Týmto krokom dôjde vlastne k dezintegrácii Národného onkologického ústavu. Isteže zákon, ktorý sme schválili, treba dodržiavať a nie som ani v tomto prípade proti, ale prihová-

ram sa za to, aby pri rokovaní s novým majiteľom objektu, ktorý má tento objekt dostať, čiže sa mu ma vrátiť, teda s rádom sv. Alžbety, ministerstvo zdravotníctva rokovalo v tom duchu, aby nedošlo k dezintegrácii Národného onkologického ústavu. Totiž tento Národný onkologický ústav je jediný na Slovensku, ktorý túto službu poskytuje v takomto komplexnom tvare, a je tu skutočne nebezpečenstvo, že nový prevádzkovateľ, ktorým bude rad sv. Alžbety, môže si vytvoriť na Heydukovej ulici úplne inú koncepciu, ktorá nebude v súlade s Národným programom podpory zdravia v onkologickej časti.

V závere by som si ešte dovoľil jednu poznamku. Dnešný deň je deň úcty k starším. Šediny našich otcov, mám, či dedov i babičiek, i našich kolegov tu v parlamente nech nam pripomínajú, že i nás, mladších, čaká toto obdobie života, kedy budeme bilancovať a zároveň očakávať uctu i pomoc mladších. Nedá mi pri tejto príležitosti nevyzvať ku konkrétnemu činu. V Bratislave na ulici Fraňa Kráľa je dom dôchodcov, kde prežíva svoju jeseň života 44 starčekov a stareniek. Tento domov dôchodcov existuje 18 rokov. Magistrat mesta Bratislavy rozhodol o presťahovaní tohto domova dôchodcov do budovy Fortuny v Dúbravke, kde starčekovia a starenky dostávajú dve poschodia. Zvyšujúce 3 poschodia su určené pre ine účely, údajne pre bezdomovcov. Teražšia budova domova dôchodcov pripadne ministerstvu vnútra, na ktoreho pôde sa dom dôchodcov nachádza, a kde sa planuju rozšíriť nemocničné priestory ministerstva vnútra, ktoré potrebuje poskytovať služby orgánom vlády aj diplomatického zboru a teražšie dve budovy už nepostačujú. Ako lekár si viem predstaviť, čo to urobí s psychikou a telesným zdravím týchto 44 starych ľudí, ktorí budú viac-menej násilne prenesení do úplne nevhodného prostredia nového objektu. Obraciam sa preto prave v tento deň, deň úcty k starším, na pána ministra vnútra a pani ministerku práce, sociálnych vecí a rodiny - hľadajte, prosím vás, východisko z tejto situácie. A bol by som rad,

keby ste našli také východisko, že by ste týmto 44 starým ľuďom mohli zachovať domov, v ktorom dožívajú svoju starobu.

Ďakujem za pozornosť.

/Potlesk./

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Pán minister Soboňa chce odpovedať. Prosím.

Minister zdravotníctva SR V. Soboňa:

Vážený pán predseda,
vážený pán predsedajúci,
vážené dámy,
vážení páni,
vážená Národná rada,

dovoľte, aby som zodpovedal na tie časti interpelácie pána poslanca Tahyho, ktoré sa dotýkali mňa a potom by som sa chvíľu zaoberal interpeláciou pána doktora Jakuša, hoci si myslím, že táto interpelácia si bude vyžadovať aj písomnú odpoveď, pretože obsahuje veľa nepresností.

S nepresnosťou by som začal aj u pána poslanca Tahyho. Pokiaľ sa interpelácia v niektorej časti voči niektoremu rezortu dopustí čo aj malej nepresnosti, potom stráca, bohužiaľ, dôveryhodnosť. Z toho dôvodu tých 51 % musím uviesť na pravú mieru. Základný postup privatizácie v zdravotníckych zariadeniach je taký, že lekarne a obvodné ambulancie plánujeme previesť do majetku miest a väčšinu do majetku obcí. Tým podľa určených pravidiel obce prakticky využijú všetky formy privatizácie a s týmito zariadeniami bude narabať obec. Samozrejme, zmluvne bude dohoda medzi ministerstvom, prípadne poisťovňou a obcou, aby toto zdravotnícke zariadenie v plnej miere plnilo svoju funkciu.

Ďalšie druhy zdravotníckych zariadení, ako su polikliniky a väčšie zdravotné strediská, budú cez Fond národného majetku prevedené do správy poisťovne. Táto poisťovňa bude realizovať jednotlivé privatizačné projekty záujemcov tak, aby záujemci o privatizáciu, kde predpokladáme, že veľká väčšina bude z radov zdravotníkov, nemuseli čerpať úvery. Považujeme za nesprávnu formu, aby sa čerpali úvery z banky, ale vypracuje sa taký platobný kalendár, na taký rozvrh a na také obdobie, aby si aj v súčasnosti nemajetný zdravotník mohol privatizovať zdravotnícke zariadenie – buď časť tohto zariadenia, prípadne skupina alebo jednotliviec aj väčšie časti týchto zdravotníckych zariadení.

Ďalšou skupinou zdravotníckych zariadení su nemocnice a kúpeľné zariadenia, slovenské kúpele. Spomína sa 51-percentná účasť štátu vyslovená z toho dôvodu, že je potrebné dodržať zdravotnícky charakter kúpeľov. Štát musí zabezpečiť zdravotnú politiku pre svojich obyvateľov, aj keď sa to niekomu nemusí páčiť, preto majetková účasť štátu je bezpodmienečne potrebná. Musím povedať, že nie všade vo svete sa problémy zdravotníctva riešili dôslednou privatizáciou a veľkou účasťou súkromnej zložky. Môžem poukazať na súčasný najväčší problém, ktorý majú Spojené štáty americké práve z toho, že je tam obrovský paradox, že je to najbohatšia krajina a má najneefektívnejšie zdravotníctvo, vyslovené s vykreslenou sociálnou nespravodlivosťou. Neočakávajme od zdravotníctva, že sa všetky nedostatky odstránia tým, že bude väčšinou súkromné. V skutočnosti nemocenská poisťovňa ako verejnoprávna inštitúcia, nie inštitúcia zdravotníctva, bude podporovať všetky druhy vlastníctva, pretože jej hlavným cieľom je, aby uhrádzala výkony čo najlepším odborníkom, a absolútne nám nezáleží na tom, či to budú odborníci v zariadeniach súkromných, štátnych, cirkevných alebo charitatívnych. Toto by bolo k tejto interpelácii.

Pán doktor Jakuš spomenul niekoľko problémov. Tuto interpeláciu nepovažujem za veľmi premyslenú. Nech sa nehnevá za ostrejšie slová, je to kolega, myslím si, že z toho titulu si môžeme medzi sebou dovoliť hovoriť otvorene. Myslím si, že všetci lekári sme za to, aby sme zdravotníctvu pomohli a nevyťahovali jednotlivé problémy, pretože takto sa zdravotníctvo nijakým spôsobom reformovať nedá. Jednotlivé problémy nie sú celkovým riešením a nie sú zásadným riešením zdravotníctva na Slovensku. Za poldruha mesiaca sme mali schodok 1,1 mld korún. Základnými opatreniami bol prevod nemocničných lekární do kompetencie nemocníc. Zabezpečilo sa, že za poldruha mesiaca nestúpalo zadĺženie zdravotníckych zariadení voči lekárenskej službe, ani lekárenskej služby voči Medike a dodávateľom. To znamená, že dlh ostal v pôvodnej výške, čo zároveň signalizuje, že predovšetkým zle hospodárenie bolo príčinou toho, že sa rezort zadĺžil predovšetkým tým, že sa peniaze určené na prevádzku a na lieky využívali na iné ciele. Z toho dôvodu nebolo na lieky. Využívali sa na zakladanie kapitálu súkromných firiem, vykonávali sa rekonštrukcie a modernizácie zdravotníckych zariadení vedúcimi zdravotníckymi pracovníkmi preto, aby ich mali pripravené do privatizácie. Takže táto zadĺženosť nie je katastrofálna, lebo to je vnútrorezortná zadĺženosť. Myslím si, že oddĺžením Mediky, hlavného dodávateľa liekov, na ktorom sa v súčasnosti pracuje - pre nás je to zatiaľ najvyhodnejšie, pretože obsiahne celý sortiment liekov, nie ako doteraz, že to boli aj súkromní dodávateľia - zabezpečíme, že sa nemôže stať, aby zdravotníctvo trpelo nedostatkom liekov. Vnútornú zadĺženosť lekárenských i ostatných služieb budeme oddlžovať postupne, predtým však chceme absolutne objektivizovať účasť každého jednotlivého zariadenia na tomto dlhu a príčinu, prečo tento dlh vznikol. Ak zistíme osobnú účasť a zavinenie, ten-ktorý zdravotník si môže byť istý, že sa bude spolupodieľať na splácaní tohoto dlhu. Nijakým iným spôsobom si neviem predstaviť likvidáciu dlhov. Nie som za plošné likvidovanie žiadnych dlhov, pokiaľ nie je objasnené,

kam išli peniaze, prečo tam išli, či je odôvodnene, že tieto peniaze tam išli.

Ministerstvo zdravotníctva odmietlo plošné dovozy istého druhu. Musím povedať, že boli to plošné dovozy, kde sa kupovali prístroje špičkovej kvality, jeden, dva, tri kusy, ku ktorým sa priradil celý rad prístrojov, ktoré už zapadným firmám a výrobcom neišli na odbyt, a za výhodné profity, ktoré dostávali sprostredkovatelia. Tieto prístroje sa rozdeľovali jednotlivým zdravotníckym zariadeniam, či už o to žiadali alebo nie. Taketo plošné dovozy jednoznačne odmietať. Považujeme za výhodné tie plošné dovozy, ktoré sú projektované na riešenie systémových problémov Slovenska. Plošný dovoz považujem za korektný napríklad vtedy, ak je vypracovaný projekt riešenia problému trebars dialýzy a dialyzačných pracovísk, a tento projekt obsahuje návrh na plošný dovoz prístrojov, pretože len takýto dovoz je, samozrejme, výhodný. V tomto prípade nemáme absolútne nič proti plošným dovozom.

Riešenie problémov sanitiek nie je súčasný problém. Vozový park je značne zanedbávaný. Uvoľnilo sa 20 mil. korún. Ak by mi pán doktor Jakuš navrhol spravodlivé rozdelenie, keď je potreba 42 sanitiek, bol by som za to veľmi vďačný. Brali sme do úvahy tých, ktorí boli v najkatastrofálnejšej situácii a snažili sme sa ich rozdeliť tak, aby boli rovnomerne rozdelené po území celého Slovenska. Žiadny problém v zdravotníctve nemienim riešiť provizórne, a to riešením jednej lokality alebo jedného problému. Pokiaľ nevyriešime a neurobíme zásadný zvrät na celom území Slovenska, v celom zdravotníckom systéme, nemáme šance postaviť zdravotníctvo na vyššiu úroveň.

Nemocenské poistenie a otázka zdravotného poistenia - bol som obvinený v novinách pani doktorkou Wolekovou a pánom Miklošom, bývalým ministrom vlády, že som porušil nejaké

zakony a že som si zmyslel svojvoľne zmeniť koncepciu poistenia. Nezmenil som nič. Od začiatku, odkedy existoval zdravotnícky klub HZDS, nepoznám inú koncepciu ako koncepciu nemocenského poistenia. Ak sme niekedy používali pojem zdravotné poistenie, používali sme ho len preto, lebo nikde neakceptovali pojem nemocenské poistenie. Zdravotné poistenie ako samostatnú inštitúciu nepoznám nikde na svete, ani v Európe. Jediným štátom, kde je zdravotné poistenie, sú Čechy, kde to však nefunguje. Nedávno som rokoval s pánom ministrom Lomom. Pripravujú sa novelizovať zákon, aby v ňom bolo zahrnuté aj nemocenské poistenie. To znamená, že táto koncepcia je pôvodná, mám o tom aj doklady, pretože tieto práce som aj v dobe, keď sme boli v opozícii, publikoval v novinách. Myslím si, že je to dostatočný dôkaz, že naša koncepcia vždy vychádzala z toho, že zdravotne poistenie a nemocenské poistenie patria k sebe. Odtrhávanie nemocenskej poisťovne od sociálneho poistenia je umelé a nesprávne. Všetky argumentácie okolo solidárnosti a zásluhovosti jednotlivých dávok sú informácie, ktoré zavádzajú. Sme pripravení zdôvodniť, že takáto argumentácia je nie namieste.

Praktická prepojenosť nemocenského poistenia s ostatným sociálnym poistením je logická a v budúcnosti si myslím, že jednoznačná. Tu totiž vôbec nejde o rezort zdravotníctva a rezort sociálnych vecí. Ide o to, že sú to verejnoprávne inštitúcie. Ministerstvo zdravotníctva bude dozorovať nad nemocenskou poisťovňou tak, ako ministerstvo financií. To nie je zdravotnícka inštitúcia, to je strašný omyl, preto takéto argumentácie sú mi nepochopiteľné. V tejto interpelácii musím vytknúť aj to, že nie je dostatočne jasné, aj keď mi ponúkate pomoc, že prerobíme zákon o nemocenskom poistení. Za takúto pomoc ďakujem. To nie je, ani nebude pre mňa riešenie. Od koncepcie, ktorú HZDS presadzuje od začiatku, nemienim ustúpiť.

Mám obavy, že zákon o nemocenskej poisťovni často kritizujú ľudia, ktorí ho nečítali, pretože keď ho pozorne prečítajú, zistia, že rieši automaticky všetky tie rozporné situácie, ktoré sa doteraz objavujú, čo sa týka porovnávania a vazby na sociálne poistenie. Tento zákon som nikde nestáhal, jednoducho fyzicky nebolo možné zapracovať všetky pripomienky, ktoré sme pri spoločnom rokovaní dohodli s pani ministerkou Keltošovou a s pánom podpredsedom Kováčom. Stretnutie bolo v pondelok minulý týždeň a do piatku sme to mali stihnúť, ale vzhľadom na to, že sme zaťahovaní do riešení problémov, ktoré pokladám za podružné, fyzicky to nebolo možné zvládnuť. Nič som nestiahol, len som povedal, že nie je možné tento zákon pripraviť a zapracovať doň všetky pripomienky. To znamená, že to nepredlžujem a normalne pokračujeme v príprave zákona o nemocenskom poistení v potrebných krokoch, aby sa dostal postupne do parlamentu. Takýmto krokom je aj jeho príprava do legislatívnej rady vlády v plnom znení tak, ako sme ho vypracovali.

Zdravotný poriadok je prakticky liečebný poriadok, ide len o nedorozumenie v terminológii. Mam sklon prikláňať sa k takým pojmom, ktoré boli historicky odôvodnené, ktoré zabezpečil istý vývoj. V minulosti sa naozaj používal pojem liečebný poriadok, ktorý je jasny a hovorí o pravidlách liečby a liečebného režimu. Neviem, ako by pojem zdravotný poriadok zahrňal všetko to, čo obsahuje liečebný poriadok. Paragrafy 84 a 93 neumusia byť v zákone o nemocenskom poistení. Bude ich riešiť liečebný poriadok, ale keby ste si boli všimli, sú tu také veci, ktoré musia byť zakotvené v zákone. Liečebný poriadok sme vyňali zo zákona preto, že ho nechceme vo forme zákona, a to práve preto, ako ste povedali, že by sme potrebovali novelizovať zákon. Ale body, ktoré pojednávajú o tom, ako naložiť s lekárom, ktorý odmietne pacientovi hospitalizáciu a nezabezpečí mu prípadne hospitalizáciu v inom ústave, ako s nim nakladať, keďže sa previnil voči lekárskej etike a pravidlám, zákon by mal ob-

sahovať, pretože takyto človek alebo takyto lekár bezpodmienečne musí cítiť hrozbu zákona, aby lekársku etiku musel bezpodmienečne dodržiavať. Všetky tieto paragrafy su vlastne takehoto charakteru. Ak by parlament povedal, že tieto paragrafy tam nie je potrebné dať, možno ich vynechať. To bol hlavný dôvod, prečo som požadoval tieto základné paragrafy tam vložiť. Keď ich budeme preberať, bude to, myslím si, každému oveľa jasnejšie.

Riaditelia, ktorí boli - nepamätám si presne pojem, ako ste to hovorili - vymenovaní úradnícky alebo administratívne, práve teraz, tento týždeň sedia v Bratislave a školia sa. A práve preto, že tu teraz odpovedám na interpelácie, nie som tam a neinformujem ich a nevzdelavam, aby neboli nevedomí, ako sa toho bojíte. Myslím si, že strach tu nie je. Máme rozpracovanú koncepciu vzdelávania aj ďalších pracovníkov, nielen riaditeľov, a myslím si, že keď budete konzultovať s riaditeľmi jednotlivých poisťovní v jednotlivých okresoch, budete prekvapení, že ich informácie su dostatočne na to, aby vedeli, ako budú konkrétne kroky.

Včera bola podpísaná dohoda so zahraničnou firmou Digital, ktorá potvrdzuje, že nám pokryje potreby na všetky informačné systémy, počítače pre všetky regióny, za 51 miliónov korún, ktoré boli na to uvoľnené. To znamená, že tieto práce na rozbehnutí poisťovne pokračujú a v priebehu októbra pať základných modelových polygonov bude vykonávať práce, ktoré bude v konečnom dôsledku vykonávať poisťovňa, a bude ich vykonávať už v podmienkach odmeňovania lekárov a zdravotníckych pracovníkov na základe výkonov. Nehovorím, že všetky poisťovne od 1. januára pôjdu takýmto systémom. Musím vám však povedať, že včera pri konzultácii nášho a rakúskeho poisťovacieho systému sa rakúsky minister zdravotníctva pochválil, že idú robiť zdravotnícku reformu, a to takú, že namiesto kritérii, ako teraz používali - trebárs odmeňovali lekárov za ošetrovací deň - prechádzajú na odmeňovanie podľa

výkonov. A keď som im predostrel koncepciu nášho zákona o nemocenskom poistení, súhlasili a hovorili, že pokiaľ poznajú poisťovacie systémy, tento návrh patrí medzi najmodernejšie na celom svete.

Onkologický ústav - medziiným včera sme v Rakúsku dohodli a budúci týždeň podpíšeme zmluvu o pomoci rakúskej vlády vo výške 5 miliónov šilingov, ktoré budu riešiť jeden z najväčších problémov slovenského zdravotníctva, t.j. zdravotníctvo v Bratislave. V zdravotníctve Bratislavy za predchádzajúce obdobie boli vykonané také kroky, ktoré doteraz neviem pochopiť, čím boli motivované. Výstavba onkologického ústavu bola zrazu prerušená. Boli postavené inžinierske siete a základy a onkologický ústav sa presťahoval do bývalého štátneho sanatória. Musím povedať, že toto prostredie a charakter zdravotníckeho zariadenia pre onkologický ústav vôbec nevyhovuje. Keby sme ho tam chceli nechať a keď ho tam necháme, budeme musieť uvoľniť 50 miliónov korún na výstavbu betónových zariadení, špeciálnych zariadení, kde sa môžu umiestniť prístroje pre rádioterapiu.

Celá koncepcia onkológie na Slovensku bola spracovaná pomýlene. Lekári vedia, čo je lineárny urýchľovač a vedia, že 6 lineárnych urýchľovačov pre potreby Slovenska nemôže byť dobrou koncepciou. Ďalej na mieste onkologického ústavu sa odsúhlasila - a bol vypísaný aj tenders, ktorý bol uzavretý - stavba Ústavu kardiovaskulárnych chorôb na základoch onkologického ústavu. Nevieť, či toto riešenie môžem považovať za dobré, ale rozhodne, ak ho realizujeme, budeme sa musieť ešte dlho v budúcnosti za to zodpovedať svojim deťom a svojim vnukom, pretože to nie je rozumné rozhodnutie. Boli sme však viazaní prísľubom vlády, a nejdeme spomínať, ktorej vlády, mne je to jedno, ktorá vláda, hociktora vláda, ak aj táto vláda prinesie nerozumné rozhodnutia, budem ju kritizovať, že sú jednoducho v oblasti zdravotníctva nerozumné. Nie

je mi úplne jasné, aké bolo koncepcné myslenie, keď boli vydané takéto rozhodnutia.

Zahraničné dlhodobé úvery, o ktorých sme hovorili, že za ne berie garanciu vláda - boli navrhnuté stavby podľa predstavy, ako má vyzeráť zdravotníctvo po zdravotnej reforme a ako vyzerá, ako funguje v zahraničí. Musím povedať, že detské lôžkové zariadenia, 400 lôžok pre Košice a pre východoslovenský región, sú predimenzované. Nie sú to dobré projekty a treba s tým niečo robiť. Preto okrem spomínanej pomoci rakúskej vlády, ktorá bude rozpracovávať potreby Bratislavy a cieľové riešenia jednotlivých nemocníc, dúfam, že nám v tomto pomôžu aj naši odborníci, skúsení bratislavskí odborníci, aby sme rozumne našli a vypracovali jednu celistvú koncepciu prestavby a rekonštrukcie zdravotníckych zariadení pre Bratislavu. Jedine takto sa dajú veci riešiť.

Druhý problém bude riešiť celé Slovensko. To je druhá časť problému, pretože musíme vypracovať štruktúru zdravotníckych zariadení s prihliadnutím na to, aké zmeny vnesie do situácie zdravotníctva poisťovňa. Tieto zmeny budú zásadné a veľmi vážne. Nastane veľký posun zdravotníckej starostlivosti do terénu, pretože pacient bude nositeľom peňazí a odmeny pre lekára a žiadny lekár sa nebude chcieť zbaviť peňazí, bude sa snažiť liečiť pacienta. Druhá otázka však znie, či sme a budeme schopní ho dovedty pripraviť na to, aby neľiečil to, čo liečiť nevie. Preto musíme zabezpečiť pobyty v odborných ambulanciách pre všetkých lekárov, najmä v oblasti krčného, očného, kožného lekárstva a drobných chirurgických výkonov. To všetko sú koncepcné veci, ktoré zapadajú do koncepcného riešenia zdravotníckych zariadení na Slovensku.

Môžem vám povedať, že počtom lôžok na 1000 obyvateľov, čo činí 11,4, je ČSFR a tým aj Slovensko na jednom z popredných miest sveta, čo nie je dobrá známka. To znamená, že

zdravotnícke zariadenia máme, ale nie su využívané dostatočným spôsobom. Preto tieto zariadenia budeme musieť podrobiť analýze ekonomického hospodarenia a ekonomickej prevádzky. Myslím si, že v tomto nam značne pomôže aj proces privatizácie, pretože záujmom toho, kto bude spoluvlastníkom alebo sa bude podieľať na kapitáli tej-ktorej spoločnosti, bude, aby takáto spoločnosť nebola stratová, a nebola stratová veľmi, pretože zdravotnícke zariadenia, pokiaľ nebudu poskytovať výkony na patričnej úrovni, nemôžu byť rentabilné. Rentabilita je vždy otázna, ale niektoré budú profitujúce.

Čo sa týka onkologického ústavu a onkológie pre Rád sv. Alžbety, to je fakt, ktorý nemôžeme obísť. Toto reštitúcia musí prebehnúť, ale rozhodne trvame na tom, aby Rád sv. Alžbety na základe zmluvy s ministerstvom zdravotníctva v plnej miere zabezpečil potrebnú starostlivosť pre všetkých pacientov, ktorí sú na túto starostlivosť odkazaní. Toto bude zakotvené zmluvne, takže žiadne porušenie zmluvy z tohto hľadiska nemôžeme akceptovať. Rokovania ohľadom tejto zmluvy medzi nami, medzi ministerstvom zdravotníctva, onkológmi, onkologickým ústavom a Rádom sv. Alžbety trvajú. Ale tento cieľ je jediný, kedy môžeme súhlasiť s týmto prevodom. Myslím si, že by bolo veľkou chybou, ak by sme tomu bránili, pretože práve tam chceme ukázať, že aj cirkevné zariadenie môže byť ukazovateľom kvality, môže ukázať, že naozaj starostlivosť o onkologického pacienta, ktorá je jednou z najťažších, sa môže robiť na patričnej úrovni. Budeme to používať ako moment aj pre štátne zariadenia, aby sme im ukazali, že ak je takýto príklad, nie je dôvod, aby sme pochybovali, že sa starostlivosť o pacienta da zvládnuť v každom zariadení na najvyššej úrovni. Poistovňa v budúcnosti nebude poznať iné kritériá, ako kritérium, ktore vychádza z najnovších vedeckých poznatkov dostupných na Slovensku.

V krátkej budúcnosti si dovoľujem vyzvať jednotlivé kluby Národnej rady, aby nam z rezortu zdravotníctva a ustavu pre zriadenie poisťovne umožnili navštíviť jednotlivé kluby a predniesť koncepciu nemocenskej poisťovne, a súčasne si bod po bode vyjasniť argumentácie, ktoré su proti nej, pretože takym spôsobom, že trošičku načneme z každého kúta, to nejde. Zákon nemožno hodnotiť tak, že sa vytiahne jeden paragraf, že je tam niečo, čo v pôvodnom návrhu nebolo a tu je, pretože zákon sa môže ponímať len ako celok. Akonahle by sme ho chceli ponímať a analyzovať po jednotlivých paragrafoch, bez toho, aby sme pochopili filozofiu zákona, sme na mylnej ceste a takto sa vlastne zákon odôvodniť neda.

Zatiaľ toľko, a budem rad, pokiaľ nam dovolíte, aby sme s našimi argumentami predstúpili a na každú otázku zodpovedali. Na dokreslenie toho, že sme boli obviňovaní, že môže dôjsť k prelievaniu peňazí z nemocenského fondu do fondu zdravotného poistenia - to je nemožné, pretože poisťna zmluva je zmluva, nikdy sa nemôže stať, aby na nemocenske neboli peniaze, pretože to je zmluvou zakotvene. Popri tom, že dodržiavame 90 % zo zarobku počas choroby, že na jeden deň doteraz bola najvyššia suma, ktorá mohla byť vyplatená, 180 korún, náš zákon hovorí o 500 korunach za jeden deň ako o najvyššej taxe. Taká tendencia, že by sme chceli znižovať nemocenské takýmto spôsobom, nie je. Pravdou je, že je tendencia, aby sme znižovali praceneschopnosť ozdravovaním ľudí, ozdravovaním našich obyvateľov, pretože pokiaľ naši muži budú zomierať na srdcovocievne ochorenia vo veku 40 - 50 rokov, myslím si, že nebudeme musieť dávať veľký dôraz na sociálnu a dôchodkovú starostlivosť, lebo pomaly by nebolo o koho sa v dôchodku starať.

Ďakujem pekne.

/Potlesk./

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Ďakujem pánovi ministrovi. Slovo odovzdavam pánovi Petrovi Laukovi. Pripraví sa pán poslanec Ján Euptak za SDĽ.

Poslanec P. Lauko:

Vážené predsedníctvo,
vážená vláda,
vážená Slovenska národná rada,

dovoľte mi, aby som interpeloval ministra vnútra vo veci odvolania prednostu Okresného úradu v Prešove Ing. Jozefa Poláčka. Podľa zákona číslo 472/1990 o organizácii miestnej štátnej správy v znení neskorších predpisov prednostu okresného úradu menuje vláda na návrh ministra vnútra. Ing. Poláčko bol menovaný vládou pod vedením pána Mečiara 18. 12. 1990 do funkcie prednostu Okresného úradu v Prešove za známych kritérií. Odvolaný z funkcie bol tiež vládou pod vedením pána Mečiara uznesením vlády zo dňa 15. 9. 1992. Odvolací dekrét mu bol osobne doručený panom Hamarčákom. S prednostom Okresného úradu Prešov nikto nehovoril o odvolaní a ani mu nikto neuviedol dôvody odvolania. Dôvody odvolania mu pán Hamarčák ukázal v dôvodovej sprave z uznesenia vlády. Tu bolo uvedené, že sa vyskytli nedostatky v práci prednostu okresného úradu na okresnom úrade pri neoprávnenom nakladaní s finančnými prostriedkami okresného úradu.

Ako druhý dôvod bolo uvedené, že menovaný bol zvolený za poslanca zákonodarného zboru, čím sa mu značne obmedzili časové možnosti na vedenie okresného úradu. Vedením okresného úradu bol poverený Ing. Igor Mate, dovtedajší prednosta Obvodného úradu v Prešove a predseda Okresného predstavenstva HZDS v Prešove. Dôvodová sprava uvádza, že menovanie vychádza z uššieho výberu kandidátov vytvoreného Úradom vlády Slovenskej republiky.

K prvemu dôvodu odvolania sa Ing. Polačko vo svojom stanovisku z 21. septembra 1992 vyjadril, že pracovníci komisie odboru kontroly pri Ministerstve vnútra Slovenskej republiky neuložili žiadne opatrenia, keďže nevznikla žiadna škoda ani okresnému uradu, ani štátu. išlo o správnosť použitia účelovo poukázaných finančných prostriedkov pre nákup nehnuteľností v materskej škole v Prešove na zariadenie ústavu pre mentálne postihnuté deti a mladež. Došlo tam ku komplikáciám zo strany ministerstva obchodu a cestovného ruchu ako majiteľa obchodu, ktoré sa nevyjadrilo k odpredaju. Z toho dôvodu nedošlo k uzavretiu hospodárskej zmluvy, všetky finančné prostriedky boli vratené okresnému uradu a nevznikla tým žiadna škoda ani Okresnému uradu v Prešove, ani štátu. V tlači sa k tomuto dôvodu objavili dokonca informácie, že je obvinený zo zneužitia pravomoci verejného činiteľa, hoci v dôvodovej sprave sa nič také neuvádza. Použitie služobného auta z letiska v Košiciach do okresného úradu, do práce, po zasadnutí parlamentu pre osobné účely je sporné.

Druhý dôvod odvolania, že je poslancom Slovenskej národnej rady, nemožno uplatniť len u jedného poslanca, nakoľko v zákonodarných zboroch je najmä z radov HZDS veľa poslancov, ktorí majú funkcie v štátnej sprave alebo v samospráve. Dokonca poverený pán Maté je poslancom Federálneho zhromaždenia za HZDS. Tuto zásadu treba uplatniť zákonom buď na všetkých poslancov zákonodarných zborov, alebo ju ako dôvod na odvolanie neuvádzať. Pýtam sa preto pána ministra vnútra a úradu vlády, prečo použili tento dôvod na odvolanie prednostu Okresného úradu v Prešove, keď je to v rozpore so skutočnosťou, že aj iní sú poslancami a majú funkcie v štátnej sprave a samospráve, a táto skutočnosť nie je v rozpore so zákonom.

Taktiež je zaujímavý spôsob postupu pri tomto odvolávaní. Okresné predstavenstvo HZDS po voľbach trikrát poslalo

návrh na odvolanie prednostu Okresného úradu v Prešove bez udania dôvodu. 14. 8. 1992 odoslalo predsedovi HZDS návrh odvolania s uvedením všetkých dôvodov, okrem iného aj politických. Uvádza sa v ňom, že je poslancom Slovenskej národnej rady za KDH, odporca programu HZDS, dosadzoval a dosadzuje členov KDH, hlasoval v Slovenskej národnej rade proti zvrchovanosti Slovenska, atď. Predseda HZDS poveril úrad vlády, ktorý vedie pani Nagyová, a úrad vlády požiadal ministerstvo vnútra o posúdenie tohto návrhu okresného predstavenstva HZDS. Nasledovali previerky ministerstva vnútra na Okresnom úrade v Prešove, ktoré sa v predmetných bodoch rokovania zhodujú s návrhom HZDS. Výsledkom previerok bol návrh ministerstva vnútra na odvolanie prednostu Okresného úradu v Prešove z uvedených dôvodov. Dostali sme sa v našej pluralitnej demokracii tak ďaleko, že predseda HZDS na podnet okresného predstavenstva HZDS cez úrad vlády a ministra vnútra dá podnet na previerku a vláda rozhodne. Pýtam sa či je to správny postup, keď vládna HZDS cez výkonnú moc, vládu, si dovoľí zasahovanie politických vplyvov a dôvodov na odbornú úroveň štátnej správy.

Uvedené dôvody nútia konštatovať, že prednosta Okresného úradu v Prešove bol odvolaný z politických dôvodov a spôsobom bez závažných dôvodov. O tom, že to nebude len jeden prípad a že tieto odvolania budú pokračovať, svedčí to, že podľa tlače a podľa správ z dobre informovaných zdrojov, sú na personálnom oddelení úradu vlády pripravení preverení pracovníci navrhnutí okresnými predstavenstvami HZDS na miesta prednostov okresných úradov a iné funkcie v štátnej správe. Ako príklady uvádzam: za prednostu Okresného úradu v Poprade je navrhovaný Ing. Pavol Rataj, za prednostu Okresného úradu v Zlatých Moravciach je navrhovaný Ing. Jozef Kniebugl, za prednostu Okresného úradu v Žiline je navrhovaný Ing. Milan Gavlák, za prednostu Okresného úradu v Prešove bol navrhovaný Ing. Igor Mate, za prednostku Ok-

resného úradu v Banskej Bystrici Ing. Jana Potančokova, za riaditeľku Školskej správy v Rožňave pani Dr. Mária Lukášová. Je to skutočne personálna politika, ktorá pripomína spôsoby vlády jednej strany z bývalých desaťročí. Tieto politické čistky sú nedemokratické, slúžia na upevnenie moci HZDS nielen na ústredných orgánoch, ale aj na okresnej úrovni, keď vieme, že sa tu HZDS snaží o definitívu štátnych pracovníkov, snaží sa dosadiť do štátnej správy svojich ľudí a tým si na dlhé roky zabezpečiť mocenské postavenie. Je to ústup od zásad pluralitnej demokracie, ktorá sa začala ujiť posledné dva roky. /Prejav nesúhlasu v sále./ Je to v rozpore so zásadou, že v štátnej sprave má dominovať odbornosť a nie politické záujmy jedného hnutia - HZDS. Odvolanie prednostu Okresného úradu v Prešove je toho jasným príkladom. /Potlesk./

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Ďakujem. Pán minister, chcete na to reagovať alebo budete písomne?

Minister vnútra SR J. Tuchyňa:

Vyjadriť sa k problému písomne. Musím však povedať, že sám pán poslanec si protirečí, pretože na prvom mieste má byť odbornosť a pán Polačko je čelným predstaviteľom, poslancom za Kresťansko-demokratické hnutie.

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Pán Ján Lupták a pripraví sa pán Kvasnička z KDH.

Poslanec J. Lupták:

Vážená vláda,
vážené predsedníctvo,
vážené poslankyne, poslanci,

zo získaných poznatkov v závodoch, ktoré som po voľbách navštívil, či už na pozvanie samotných robotníkov, ako aj predsedov Združenia robotníkov Slovenska, alebo ako poslanec medzi voličmi som sa presvedčil, že platobná zadlženost podnikov sa oproti minulému roku výrazne zvýšila. Začína sa prejavovať i v podnikoch, ktoré pracujú v kooperácii so zahraničnými firmami. Táto skutočnosť dopada najmä na robotníkov. Ich mzdy nepostačujú na krytie rodinných nakladov. V prípade, že sa proti nízkemu zarobku ohradia, je im dane na vedomie: keď sa ti nepáči, nemusíš tu pracovať. Takto vzniká v zadlžených závodoch alebo platobne neschopných závodoch napätie, ktoré nie je prínosom ani pre jednu stranu, ale ani pre druhú stranu. Retazová reakcia v zadlženosti závodov je kruhová, preto neostáva nič iné, len aby vláda s okamžitou platnosťou, ale s konečnou, rozhodla, ako ďalej.

Vo svojich vystúpeniach som neraz poukázal na nelogickú, neučinnú a zlu mzdovú reguláciu, ktorá v štátnych podnikoch dodnes platí. Kedy už konečne kompetentní pochopia, že mzda je motivujúca odmena za kvalitu odvedenej práce aj v štátnych podnikoch? Alebo je rozdiel medzi robotníkom v štátnom podniku a robotníkom súkromného sektoru? Alebo táto podstatná regulácia mzdy slúži ako prostriedok na rozbitie ešte existujúcich štátnych podnikov? Dnes už každý pochopil, že i u nás sa vyrábajú kvalitné výrobky, ktorých odbyt je výhodný a istý, ale ich predaj závisí od čohosi úplne iného.

Vo svojom vystúpení chcem pripomenúť svoju požiadavku, keď som predchádzajúcu vládu, ale i parlament vyzval, aby v zákone o reštitúciách bolo zvažované navrátenie majetkov.

Túto požiadavku som nanášal v súvislosti so skutočnosťou, akým podielom budú vysporiadať tí občania, ktorí 40 rokov poctivo pracovali, dostávali len svoju mzdu, dane a zisky tvorili národný dôchodok, z čoho sa stavali byty, závody, školy, nemocnice atď., ktoré dnes jednotlivci a špička vybratých ľudí privatizuje. Neopakujeme chybu z roku 1948, keď sme všetko znárodňovali? Už dnes vieme, že privatizácia obyčajnému robotníkovi, ale ani úradníkovi nepriniesla nič hmotné. Robotník začína byť právom nespokojný. Núti ho k tomu situácia, v ktorej sa nachádza. Štát mu nezaručuje prácu, čo je po novom, ale ani podiel z toho, čo za 40 rokov dal do národného dôchodku. Mzdovú otázku robotníka vláda rieši po starom tak, aby jej to vyhovovalo. Je smutné, že i naďalej majú zelenú kšeftári, priekupníci, podvodníci a kriminalisti. Dnes nie je prijatý zákon, ale ani jeho návrh, ktorý určuje jednotlivcovi alebo skupine ľudí preukazateľnosť miliónových finančných prostriedkov, ktoré používajú a použili pri dražbách, nákupoch majetku.

Od volieb prešlo 100 dní, kedy nová vláda má začať plniť svoje sľuby. Je len na vladnúcej strane, aby dane sľuby v predvolebnej kampani začala plniť. Ich plnenie pravom očakávajú všetci občania Slovenska. V prípade, že vláda plnenie predvolebných sľubov bude odďaľovať, Združenie robotníkov Slovenska využije všetky svoje práva v demokratickej spoločnosti k tomu, aby vláda naplnila predvolebné sľuby.

Záverom prednášam požiadavky robotníkov a pracujúcich, ktorí sa vlády pýtajú, prečo sa takmer všetky sily vlády koncentrujú na štátoprávne usporiadanie a ekonomické hospodárstvo zostáva na poslednom mieste.

Vážení poslanci, vážena vláda, poslankyne, predsedníctvo, chcem povedať, že toto boli slová alebo názory robotníkov, s ktorými som sa stretával v Podpolianskych strojárňach Detva, názory robotníkov zo železničných opravovní strojov

v Trnave, z Tisovca, zo Závodov ťažkého strojárstva, z Bučiny vo Zvolene a z ďalších, ktorých som navštívil v tomto volebnom období.

Ďakujem.

/Potlesk./

Podpredseda NR SR A.M. Húška:

Ďakujem. Pán poslanec Kvasnička a pripraví sa pán poslanec Plesník.

Poslanec L. Kvasnička:

Vážený pán predsedajúci,
vážená Národná rada,
vážení hostia,

interpelujem vládu Slovenskej republiky v záujme mnohých rehabilitovaných občanov, ktorí sa obracajú na mňa a žiadajú ma o pomoc. Ide o občanov, ktorí boli v minulom totalitnom režime nespravodlivo stíhaní a nakoniec uväznení. Mnohí z nich strávili dlhé roky vo väzení. Prv, ako ich uväznili, boli im vykonané domové prehliadky, pri ktorých im príslušníci ŠtB zhabali veľa osobného hnuteľného majetku, ako písacie stroje, magnetofóny, magnetofonové pásky, knihy a podobne. Keď boli rehabilitovaní podľa zákona číslo 119 z roku 1990 Zb. o súdnych rehabilitáciách, zhabaný majetok im vrátený nebol a neboli ani finančne odškodnení, hoci sa toho opakovane dožadujú. Na ilustráciu uvediem aspoň jeden z uvedených prípadov.

Pán Ján P., evanjelický kňaz, bol protiprávne odsúdený 13. júna 1962 na 18 mesiacov nepodmienečne Krajským súdom v Košiciach. V rozsudku krajského sudu sa mimo iného uvádza - citujem: "podľa § 55 ods. 1 písm. a/, b/ Trestného zákona

sa ukladá prepadnutie vecí: jeden písací stroj..." - potom nasleduje dlhý výpočet zhabaných vecí. Dňa 6. 9. 1990 bol pán Ján P. podľa zákona číslo 119 z roku 1990 rehabilitovaný, ale veci, ktoré mu boli pri domovej prehliadke zhabané, mu doteraz vrátené neboli a nebol ani finančne odškodnený, hoci o to opakovane žiadal kompetentné orgány. Obrátil sa aj na Ministerstvo financií Slovenskej republiky, odkiaľ dostal nasledujúcu odpoveď - citujem: "Na základe skutočností vyplývajúcich zo spisového materialu Vám s poľutovaním musím oznámiť, že zákon číslo 87 z roku 1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách umožňuje reštitúciu hnuteľných vecí, okrem naturálnej náhrady spočívajúcej vo vydání tej veci, ktorá bola odňatá. Finančnú náhradu za odňaté hnuteľné veci, ktoré už neexistujú, citovaný zákon nepriznáva. Vašej žiadosti o finančnú náhradu nemôžeme vyhovieť, keďže nespĺňate zákonom stanovené podmienky pre jej priznanie." Koniec citátu. Pán P. sa obrátil v uvedenej veci aj na Generalnu prokuratúru Slovenskej republiky, ale generálna prokuratúra sa stotožňuje so stanoviskom ministerstva financií. Akoby aj nie, ved musí rešpektovať zákon.

Na ilustráciu som uviedol len jeden prípad z mnohých. Všetky ostatné sú mu navlas podobné. Myslím si, že je veľmi nespravodlivé, keď mnohí občania, ktorí boli v totalitnom režime nespravodlivo odsúdení, a často prišli v dlhoročnom väzení aj o svoje zdravie, nemajú po dokazaní svojej neviný nárok na to, aby im bolo vrátené to, čo im bolo protizákonne odcudzené. Neobstoí námietka, že prepadnuté veci už neexistujú a že sa nedá objektívne dokázať, čo im bolo pri domových prehliadkach zhabané. Ved títo postihnutí majú úradne potvrdené protokoly, v ktorých sú všetky zhabané veci uvedené, a tak nie je ťažko vyčíslíť ich finančnú hodnotu. Myslím si, že sú tu hrubo porušované ľudské práva, čo nesvedčí o tom, že žijeme v právnom štáte. Pýtam sa preto vlády Slovenskej republiky, čo hodlá urobiť pre to, aby medzera v legislatíve, na ktorú som upozornil, bola odstránená, aby bolo

zadostučinené nielen Programovému vyhláseniu vlády Slovenskej republiky, ale aj Ústave Slovenskej republiky, ktorá práve dnes nadobúda platnosť. Ľudia, ktorých sa týka moja interpelácia, sú považšine ľudia starší, ktorým, ako na to už tu bolo poukázané, patrí dnešný den. Tento deň by nas mal zavazovať k tomu, aby sme sa postarali o odstranenie ich pocitu krivdy. To by bola jedna interpelácia.

Ešte jednu interpeláciu mam na pana ministra zdravotníctva. Váženy pan minister, dňa 17. 8. 1992 som sa obrátil na vás so žiadosťou o pomoc pri dostavbe zdravotného strediska v obci Drietoma. Nakoľko som doteraz nedostal od vás žiadnu odpoveď, a ani po osobnej urgencii som teda odpoveď nedostal, dovoľte, aby som v zmysle tejto veci podal nasledujúcu interpeláciu.

Na základe podnetu občanov som dňa 14. 8. 1992 vykonal v obci Drietoma v okrese Trenčín poslanccky prieskum so zameraním na úroveň zdravotníckej starostlivosti, najmä s ohľadom na dokončenie vystavby zdravotného strediska. Do zdravotného strediska Drietoma patrí aj obec Kostolná a Chocholná, čo tvorí spolu 3 800 obyvateľov. Terajšie zdravotné stredisko je umiestnené v starej budove spolu s obecným úradom. Ide o schátralú budovu s popraskanými murmi, takže hrozi jej zrútenie. Priestory, ktoré slúžia pre zdravotnícke stredisko, sú stiesnené a vykurované sú len tuhým palivom. Podlahy miestností sú prehnité. V čase mojej návštevy v miestnosti určenej pre zubného lekára prepadol jeden robotník cez podlahu do pivnice rovno pred mojimi očami. Budova nemá hygienické zariadenia.

V roku 1987 sa začalo s vystavbou nového zdravotného strediska, na ktoré bolo rozpočtované 7 454 000 korún. Nové stredisko tvoria dve samostatné budovy, z ktorých jedna má slúžiť pre internistu, zubného lekára, pre rehabilitáciu a vydajňu liekov, v druhej má byť detské stredisko. Terajši

stav je taký, že dve budovy strediska sú už postavené a sú pod strechou. Okná a dvere sú osadené, zainštalované sú radiátory. Už je potrebné dokončiť len podlahy, vymaľovať miestnosti a zavesiť osvetľovacie telesá. Doteraz sa preinvestovalo 3 232 000 korún a podľa odhadu na dokončenie strediska by bolo potrebné ešte asi 1,5 mil. korún. Obec tieto peniaze nemá a nemá ani možnosť v dohľadnej dobe si ich zaplatiť. A tak toto novopostavené stredisko chátra.

Preto sa, vážený pán minister, obraciam na vás a prosím vás o pomoc, aby stredisko, ktorému už len tak málo chýba do dokončenia, mohlo konečne slúžiť občanom. Určitým riešením je aj možnosť dokončiť aspoň jednu z budov. Aj keď si uvedomujem, že v zdravotníctve, ako ste na to, pán minister, poukázali, treba riešiť predovšetkým globalnejšie problémy, predsa si myslím, že by sa nemalo zabúdať aj na riešenie čiastkových problémov, najmä tých, ktoré sú alarmujúce. Za porozumenie a pomoc vopred ďakujem nielen v mene zainteresovaných zdravotníkov, ale aj v mene opravnene nespokojných občanov.

Ďakujem za pozornosť.

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Ďakujem. Prosím, aby ste interpeláciu odovzdali písomne, dostanete na ňu odpoveď. Teraz nasleduje pán poslanec Plesník. Prepácte, ešte sa hlási pani ministerka.

Ministerka spravodlivosti SR K. Tóthová:

Vážený pán predsedajúci,
vážené panie poslankyne,
vážení páni poslanci,

pán poslanec pred chvíľou hovoril o súdnych a mimosúd-

ných rehabilitáciách s požiadavkou rozšírenia kauzy pre narokové uplatnenie si náhrady. K uvedenému môžem uviesť nasledovné: žiaľ, nikdy nemožno úplne nahradiť všetko, v plnom rozsahu a k celej spokojnosti. Osobne ako ministerka spravodlivosti by som bola veľmi šťastná, keby takáto reálna možnosť v živote existovala. Pri uplatňovaní narokov a ich právnej reglementácii sa vychádzalo z hierarchie hodnôt, ktoré tvorili akési poškodenie. Samozrejme, všetci sa zhodneme na tom, že v hierarchii hodnôt na vrchole je hodnota ľudského života, potom nezákonne odňatie slobody atď. Pravdepodobne sa všetci zhodneme na tom, že písací stroj a ďalšie hnuteľné veci budú v tejto hierarchii pod týmito hodnotami. Je samozrejmé, že nie je možné, ako som povedala, nahradiť všetko. Čo sa už raz stalo krivdou, dá sa vždy nahradiť len sčasti. Preto bolo treba, aby právna úprava v rámci tejto hierarchie na určitom stupni urobila čiaru - odtiaľ potiaľ áno, odtiaľ už nie. Tým sa aj stalo, že predmetom ani súdnych, ani mimosúdnych rehabilitácií nie je napríklad náhrada za tzv. viazané vklady. Pokiaľ viete, mnohým občanom prepadli viazané vklady, za ktoré sa dnes náhrada neposkytuje, a nie v zriedkavom prípade išlo o značné sumy peňazí, ktoré niekedy boli výsledkom celoživotného sporenia občanov. Preto tú hranicu si môžeme určiť nielen na základe nášho želaní a ľudského citenia, ale aj na základe našich finančných možností. Možno, pokiaľ budeme v budúcnosti na tom lepšie, budeme môcť s touto hranicou ísť aj nižšie. Z hľadiska právneho na vyzvanie iniciatívy vlády by som chcela povedať, že aj poslanci Slovenskej národnej rady môžu k tomu vyvinúť iniciatívu, a podľa informácií, ktoré mám, pan poslanec bol v minulom období poslancom Federálneho zhromaždenia, kde sa tieto zákony tvorili, teda mu bola dôverne známa atmosféra a základný prístup, z ktorých právne upravy vychádzajú.

Ďakujem vám za pozornosť.

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Ďakujem pani ministerke Tothovej. Slovo má pán poslanec Plesník.

Poslanec J. Plesník:

Vážené kolegyne, kolegovia,
vážení členovia vlády,

na úvod sa vám ospravedlňujem, ale rokovací poriadok v § 90 ods. 2 hovorí, že poslanci kladu otázky na členov vlády ústne. Musím sa držať litery zákona, preto majte strpenie, su to dve krátke otázky.

Podľa súčasných platných právnych noriem sa držitelia investičných kupónov a investičné privatizačné fondy stavajú vlastními až po ukončení celej vlny kupónovej privatizácie. To znamená, že od vzniku akciových spoločností až do skončenia vlny vlastní Fond národného majetku 100 % akcií tých podnikov, kde nedošlo k priamemu odpredaju časti akcií. Ak si uvedomujeme časovú dimenziu od začiatku kupónovej privatizácie, od 18. mája, a jej predpokladaného konca, ktorý je predpovedaný na 17. novembra, je to dosť dlhé obdobie v živote akciovej spoločnosti na to, aby bola obmedzovaná manipuláciou s majetkom, ako to predpokladajú odsuhlasene stanovvy jednotlivých akciových spoločností, resp. manipulovanie s majetkom iba so súhlasom valneho zhromaždenia, v tomto prípade so súhlasom Fondu národného majetku, naviac, ak už budúci vlastníci po jednotlivých kolach kupónovej privatizácie takmer známi, klopeu na dvere. Dotyka sa to najmä tých akciových spoločností, ktoré postupne po prvom, druhom či treťom kole už majú vlastne známych svojich konkrétnych vlastníkov vzišlych z kupónového trhu.

Uvedomujem si, že odovzdávanie akcií sprivatizovaných podnikov je blokové jednak nariadením vlády ČSFR číslo 383 o vydávaní a používaní investičných kupónov až po ukončení celej vlny privatizácie, ako i absenciou zákona o cenových papieroch. Žiadalo by sa preto, aby už v takto vyradených akciových spoločnostiach z jednotlivých kôl kupónovej privatizácie pristúpil Fond národného majetku Slovenskej republiky k povereniu budúcich vlastníkov, najmä rozhodujúce investičné privatizačné fondy, ktoré vlastní viac ako 5 % akcií, k začleneniu ich zástupcov do predstavenstiev akciových spoločností a dozorných rád zo svojho poverenia, aby sa už týmto spôsobom mohlo pristúpiť k nutným krokom oživenia obchodnej činnosti týchto akciových spoločností i v záujme predpokladaných a vlastne z kupónového trhu potvrdených budúcich vlastníkov. Kladiem preto otázku na predsedu Výkonného výboru Fondu národného majetku, ako bude pristupovať Fond národného majetku Slovenskej republiky pri zabezpečovaní vlastníckych práv u akciových spoločností, ktoré sú vyradené z kupónovej privatizácie pri jednotlivých kolach.

Moja druhá otázka súvisí s už platným zákonom o pôsobnosti ústredných orgánov štátnej správy, tzv. malým kompetenčným zákonom, ktorý 26. septembra nadobudol účinnosť. Tento zaviedol nový inštitút štátneho tajomníka a vedúceho úradu a priniesol podstatnú reorganizáciu vnútorného usporiadania jednotlivých ústredných orgánov štátnej správy. Už pri prerokúvaní vládneho návrhu tohoto zákona ani z dôvodovej správy nebolo úplne jasné organizačné a kompetenčné vymedzenie pôsobnosti štátneho tajomníka a vedúceho úradu. Kladiem preto otázku na predsedu vlády Slovenskej republiky, aká je organizačná a kompetenčná vymedzenosť pôsobnosti štátnych tajomníkov a vedúcich úradov na jednotlivých ústredných orgánoch štátnej správy, aká je vnútorná organizačná štruktúra jednotlivých ústredných orgánov štátnej správy. Podotýkam, že znalosť týchto údajov napomôže nám, poslancom Národnej rady Slovenskej republiky omnoho rýchlejš-

šie sa orientovať pri našich osobných kontaktoch na jednotlivých ústredných orgánoch štátnej správy.

Ďakujem za pozornosť.

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Ďakujem. Nasleduje pani poslankyňa Bauerová za Spolužítie a pripraví sa pani poslankyňa Marhulíková.

Poslankyňa E. Bauerová:

Vážená Národná rada,
vážení členovia vlády,
vážený pán predsedajúci,

Interpelujem pána ministra vnútra Slovenskej republiky vo veci falošného citovania, vedomého obmedzovania a podvážajúceho výkladu ods. 2 § 40 vyhlášky Federálneho ministerstva vnútra číslo 22 z roku 1977 Zb. zo strany odboru všeobecnej vnútornej správy Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Pracovníčka tohoto odboru v odpovedi na otázku redakcie Pravdy, ako to je u nás so zápisom mien na matrikách, uverejnenej v Pravde 19. 8. 1992 pod názvom "Rozhoduje štátna príslušnosť" odpovedala nasledovne:

"Zákon o matrikách číslo 268 z roku 1948 - pravdepodobne ide o omyl, lebo tento zákon je z roku 1949 -, ako aj vykonávacia vyhláška číslo 22 z roku 1977 vysvetľujú, ako postupovať pri zapisovaní mena občana. Jasne je určené, že pri zapisovaní mena je rozhodujúca štátna príslušnosť občana. Ak teda rodičia maďarskej národnosti, občania ČSFR, chcú dať svojmu synovi meno István, nemôžu tak urobiť, pretože existuje slovenský ekvivalent k tomuto menu - Štefan. Okrem toho nesmie ísť o meno, ktoré je zdrobnelinou, domácke alebo skomolené. Ďalej, ak aspoň jeden z rodičov je cudzím štátnym

prislušníkom, majú možnosť dať dieťaťu po dohode meno, ktoré je používané v jeho vlasti. Takže ešte raz: maďarski spoluobčania, ale aj prislušníci iných národností, občania ČSFR, nemôžu dávať svojim deťom maďarské a iné cudzie mená, ani ich zdobneliny, pretože by sa porušil zákon, ktorý v tomto prípade za rozhodujúcu považuje nie národnostnú, ale štátnu prislušnosť." - Toľko citát.

Citovaný zákon číslo 268 z roku 1949 o matrikach v § 10 znie: "a/ Do knihy narodení sa zapisuje meno, priezvisko a pohlavie dieťaťa." - Koniec citátu. Inú relevantnú upravu tento zákon neobsahuje. Vyhláška číslo 22 z roku 1977, na ktorú sa odpoveď ďalej odvoláva, obsahuje nasledovnú upravu - citujem: "Zapísať sa môže len jedno meno. Dieťaťu, ktoré je cudzím štátnym občanom, možno na žiadosť jeho rodičov, ktorí sú rovnako cudzími štátnymi občanmi, zapísať viac mien." Ďalšiu relevantnú úpravu zápisu krstného mena dieťaťa v materinskom jazyku vyhláška neobsahuje. Takže iba v tejto záležitosti, v prípade viacerých mien, je rozhodujúca štátna prislušnosť občana, a neobstoí vyklad, že iba občan cudzieho štátu, napríklad maďarského, môže dať svojmu dieťaťu meno István. Citovaný paragraf všeobecne zakazuje, a to aj cudzím štátnym občanom, zápis skomolených, zdobnelých alebo domáckych mien. Také mena, ako István, Árpád, Siegfried, Stepan, Flodór, alebo Zbygniev, nie sú skomolenými, zdobnelými alebo domáckymi menami. Sú menami všeobecne používanými jednotlivými národnosťami strednej Európy. Na ich zápis sa teda môže vzťahovať iba ods. 3 článku 2 Ústavy Slovenskej republiky, totiž to, že každý môže konať to, čo nie je zakázané, a teda aj dať krstné meno svojmu dieťaťu v materinskom jazyku, čo neprekračuje obmedzenia obsiahnuté v platných zákonných normách.

Ďakujem.

/Potlesk./

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Ďakujem pekne. Nasleduje pani poslankyňa Marhulíková, prípravi sa pani poslankyňa Rothmayerová.

Poslankyňa O. Marhulíková:

Vážený pán predsedaajúci,
členovia vlády,
vážené kolegyne, kolegovia,

brzdzenie inflačného vyvoja v roku 1991 sa zabezpečovalo aj reguláciou miezd so všetkými antimotivačnými dôsledkami, ktoré takáto regulácia má. Mzdová regulácia sa chápala ako dočasné opatrenie. Vláda podľa vlastného prisľubu mala vyriešiť problém mzdovej regulácie do konca septembra tohto roku. Žiaľ, zatiaľ plošna regulácia miezd ešte stále platí, čo diskriminuje tú veľmi početnú časť zamestnancov, ktorá je zamestnaná v štátnych podnikoch a v štátnych akciových spoločnostiach. Toto opatrenie ďalej spôsobuje, najmä v podnikoch, ktoré v roku 1992 oživilí svoj odbyt, pokles priemerného zárobku o 300 až 600 korún mesačne. Pytam sa preto pani ministerky práce, sociálnych vecí a rodiny, kedy a ako hodlá vláda túto úlohu splniť.

Druhý problém, ktorý úzko súvisí so sociálnou oblasťou, je bytová otázka. Pri prerokúvaní etapovitosti zvyšovania cien nájomného bola uplatnená požiadavka na zavedenie inštitútu tzv. sociálnych bytov, ktorých pridelovanie by zabezpečovali mestá a obce pre občanov žijúcich na hranici sociálnej únosnosti. Skutočnosť je však taká, že nultý a prvý krok zvyšovania nájomného sa už uskutočnili a o sociálnych bytoch nevieme v tomto období zatiaľ nič. Doteraz neexistujú. Preto sa tiež pytam pani ministerky, aký je stav v riešení tejto otázky.

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Ďakujem pekne. Ešte by som chcel informovať pani poslankyňu Bauerovú, že pán minister vnútra Tuchyňa odpovie písomne.

Pani poslankyňa Rothmayerová.

Poslankyňa G. Rothmayerová:

Vážený pán predsedaajúci,
Vážená Národná rada Slovenskej republiky,

tiež sa ospravedlňujem, ako môj kolega pán poslanec Plesník, ale musím sa pýtať ústne, pretože rokovací poriadok mi nič iné neumožňuje. Vo výbore pre vzdelanie, vedu a kultúru sme sa v priebehu schôdze zišli, aby sme na odporúčanie poslancov HZDS prerokovali aktuálny bod - riešenie problému Slovenskej televízie. I po tomto rokovaní mi zostali niektoré body nejasné, a preto sa dnes chcem na ne opýtať.

Najprv by som zrekapitulovala to, čo je známe zo zákona číslo 254/1991 Zb. Vyplýva tam zodpovednosť za programovú objektivnosť a nezávislosť Slovenskej televízie Rade Slovenskej televízie. § 8 tohto zákona hovorí: "Členov rady vymenúva a odvoláva a/ po jednom členovi za každú politickú stranu a politické hnutie zastúpené v Slovenskej národnej rade predsedníctvo, b/ 3 členov vláda Slovenskej republiky, c/ 3 členov konzultačný zbor, d/ 4 členov ústredný riaditeľ Slovenskej televízie. Predseda rady konštatoval a svojim listom oznámil predsedovi Slovenskej národnej rady, že rada je na základe svojho štatútu nefunkčná, pretože neprerokovala a v určenom termíne neprijala uznesenie k zadanému problému. Štatút lakonicky konštatuje, že rada vyhlási nefunkčnosť, no neodporúča nijaký ďalší postup. Súčasne sme sa v tom období dozvedeli z tlače, že 4 členovia rady oznámili

svoj odchod. Postupne sa k nim pridali ďalší traja. Ani v našom výbore pre vzdelanie, vedu a kulturu sme sa presne nedozvedeli komu a koľko svoju abdikáciu oznámili. Preto sa teraz chcem opýtať:

1. Prečo vláda nevymenovala troch členov rady hneď vo chvíli, keď sa od predsedu parlamentu dozvedela o abdikácii predchádzajúcich? Konštatujem, že menovať ich nie je dobrá vôľa, ale povinnosť vyplývajúca zo zákona.

2. Prečo Predsedníctvo Slovenskej narodnej rady nezaujalo stanovisko, keď dvaja členovia za dva politické subjekty z rady odstúpili?

3. Pána predsedu Narodnej rady Slovenskej republiky by som sa chcela opýtať, či je možné akceptovať výzvu politických subjektov iným politickým subjektom, aby nevyslali do rady svojich zástupcov, hoci im to ukladá zákon. V parlamentnej demokracii je jasné a normalne, že ak sa ukaže, že zákon je nevyhovujúci, pripraví sa novela a predloží sa parlamentu. Ak sa schváli a vyjde v Zbierke zákonov, platí nový právny stav, ale dovtedy platí zákon tak, ako znie.

Ďakujem vám za pozornosť.

/Potlesk./

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Ďakujem pani poslankyni. Slovo má pani poslankyňa Guldanová. Pripraví sa pan poslanec Brocka.

Poslankyňa B. Guldanová:

Vážená Národná rada Slovenskej republiky,

z terajšieho poznania situácie v podnikoch chcem pouká-

zať na zásadný problém v obchodnom mechanizme. Mnohé naše podniky majú veľmi účinný prieskum trhových teritorií už spracovaný do ucelenej strategickej podoby. Najvažnejšie v nich sú však závery, ktoré nie sú v stave riešiť vlastnou právomocou. Rôzny postup prechodu plánovaného hospodarstva na trhové v krajinách bývalého socialistického tábora prináša pre podniky neprekonateľnú bariéru prevodu finančných prostriedkov vzájomne. Chýba základná podmienka - platidlo. Riešenie je hneď poruke. Majú možnosť bártrovho obchodu. Áno, avšak pre vývoz tovarov sa našli nepriestrelné licencie, ktoré sa len veľmi ťažko získavajú a najmä ťažko sa hľadajú ich vlastníci. A tak mnohé podniky po ročnom usilí na teritóriu Spoločenstva nezávislých štátov konštatujú nulové výsledky v predaji, hoci su naše výrobky žiadane a spĺňajú predstavy zákazníkov. Žiadam od vlády odpoveď na otázku, aké kroky uskutočnila doteraz vláda Slovenskej republiky pre vytvorenie spoločných zučtovacích centier medzi Slovenskou republikou a jednotlivými štátmi Spoločenstva nezávislých štátov.

Ďalším problémom je akosť výrobkov a ich preukázateľnosť certifikovaným modelom riadenia akosti. Zatiaľ v republike pôsobia zahraničné konzultačné firmy pre certifikáciu, ale štát akoby nemal záujem o vytvorenie vlastných inštitúcií nezávislých na vláde. Homologizácia a certifikácia cudzími firmami prinaša postup. Ale naozaj je to postup? Bude v záujme firiem spoza hraníc, aby nám urýchlene pripravili podmienky pre certifikáciu? Je ťažké zriadiť z jednej štátnej skúšobne pracovisko pre certifikáciu? Takže moja druhá otázka na vládu znie: Čo môže podniknúť vláda pre zriadenie centra certifikácie na území Slovenskej republiky?

Ďakujem.

/Potlesk./

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Ďakujem pekne. Slovo má pán poslanec Brocka. Pripraví sa pán poslanec Bugár z MKDH.

Poslanec J. Brocka:

Vážený pán predsedajúci,
vážení kolegovia poslanci,

dovoľte, aby som sa na úvod netypicky obrátil s interpeláciou na vás, poslanci z HZDS. Je to trochu aj reakcia na interpeláciu kolegu Lauku vo veci odvolania prednostu okresného uradu pána Polačku. Viackrát ste nam už pripomínali, poslancom z opozície, že aj my sme tak robili pred voľbami. Veď práve o to ide, že by som vás chcel poprosiť, aby ste v tejto veci robili tak, ako my. Medzi vami je niekoľko poslancov, ktorí sú prednostami okresného alebo obvodného uradu, pritom sú členmi HZDS a boli prednostami aj pred voľbami, vlastne boli prednostami od samého začiatku. Poprosil by som vás, keby ste túto vec nestracali zo zreteľa.

A teraz k mojej konkrétnej interpelácii - týka sa to Trnavskej univerzity. Kauza Trnavska univerzita je vám iste známa z tlače. Rektor Hajduk na Trnavskej univerzite už nie je, jeho právomoci dočasne vykonáva prorektor Doc. Regenda. Akademický senát existuje, jeho legitimitu uznáva ako premiér vlády ČSFR pan Stráský, rovnako aj rada vysokých škôl. Útoky na Trnavskú univerzitu však zo strany ministerstva školstva neprestávajú.

Dovoľte mi, aby som vo svojej interpelácii reagoval na poslednú epizódu. Je to interpelácia na ministra školstva Slovenskej republiky. Tlačová kancelária Slovenskej republiky v pondelok 28. 9. vydala informáciu tlačovej tajomníčky ministerstva školstva Jarmily Horakovej o tom, že na Trnav-

skej univerzity bol kontrolnej skupine z ministerstva školstva znemožnený prístup k dokladom o využívaní finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu na Trnavskej univerzite a že ministerstvo zamedzuje súčasnému vedeniu univerzity prístup k finančným prostriedkom. Táto kontrolná skupina ministerstva školstva vykonala overenia organizačnej a vecnej prípravy činnosti univerzity a spôsobu zabezpečenia výkazníctva čerpania finančných prostriedkov dňa 25. 9. 1992, čiže v piatok, pred týždňom. Vo svojej správe komisia nekonštatovala žiadne nedostatky. V závere navrhla tri opatrenia. Najzávažnejšie sa týkalo zmeny v dispozičnom oprávnení s finančnými prostriedkami, pretože tieto opatrenia vydané ministerstvom školstva ešte v juni tohto roku v súčasnosti nezohľadňujú odovzdanie právomoci rektora prorektorovi.

V návrhu opatrenia č. 2 mala Trnavská univerzita predložiť s termínom ihneď na schválenie obnovené podpisové vzory v súlade so zmenou výkonu právomoci vedúcich pracovníkov. Tento termín bol splnený 28. 9., čiže v pondelok. Keď prorektor a kvestor požiadali ministerstvo školstva o overenie zmeny v oprávnení k bežnému účtu vo Všeobecnej úverovej banke, ani v ten deň, t. j. v pondelok, ani doteraz podpisové vzory potrebné na disponovanie s účtom v banke neboli ministrom školstva a vedy Slovenskej republiky overené. Zaujímavé resp. udivujúce je to, že list ministerstva školstva pobočky Všeobecnej úverovej banky v Trnave o pozastavení čerpania akýchkoľvek prostriedkov na účte Trnavskej univerzity, t. j. aj mzdových, bol napísaný už 23. 9. a odovzdany banke ešte pred kontrolou na Trnavskej univerzite. Táto blokácia čerpania prostriedkov nadobudla platnosť 28. 9., čiže v pondelok.

Ak dovolíte, tu by som sa ešte pozastavil pri tom, že ministerstvo v liste, ktorý poslalo banke na zablokovanie tohto účtu, sa odvolava na § 10 ods. 4 zákona číslo 126/1991 Zb. o hospodárení rozpočtových a príspevkových or-

ganizácii. Tento paragraf však hovorí, že zriaďovateľ zníži limit výdavkov alebo jeho časť predovšetkým vtedy, ak bol stanovený nesprávne alebo pri jeho určení boli porušené finančnoprávne predpisy. Limit stanovil zriaďovateľ - ministerstvo, teraz teda spochybňuje svoje vlastné rozhodnutie.

Podľa vyjadrenia banky sa čerpanie prostriedkov uvoľní až na priamy pokyn ministerstva. Štatný tajomník na ministerstve školstva pán Dubeň však čaka na vyjadrenie pani ministera, ktorý teraz sedí vo Federálnom zhromaždení ako poslanec. O 14 dní majú študenti Trnavskej univerzity zasadiť do školských lavíc. Chcem sa spýtať pana ministra školstva, kto bude znášať dôsledky z neplnenia dodavateľských zmlúv a dodávok Trnavskej univerzity, ktorá sa v týchto dňoch zriaďuje, a to nehovorím o tom, že zamestnanci univerzity vlastne teraz robia zadarmo. Týmto žiadam Ministerstvo školstva a vedy Slovenskej republiky, aby urychlene prehodnotilo svoje stanovisko vo veci zablokovania účtu a v zmysle príslušných zákonných ustanovení overilo pravoplatnosť podpisových vzorov.

Ďakujem.

/Potlesk./

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Ďakujem. Slovo má pan poslanec Bugar z MKDH. Pripraví sa pán poslanec Pavol Bogdan.

Poslanec V. Bugar:

Vážený pán predsedajúci,

vážený zbytok Narodnej rady Slovenskej republiky,

na základe § 89 zákona Slovenskej národnej rady číslo 44/1989 Zb. o rokovacom poriadku Slovenskej národnej rady

interpelujem predsedu vlády Slovenskej republiky pána Mečiar v otázkach týkajúcich sa niektorých jeho vyrokov zo dňa 29. 9. 1992. Pán premier podľa Pravdy zo dňa 30. 9. 1992 považuje požiadavku niektorých maďarských politických subjektov používať slovom i písmom jazyk menšín v úradnom styku za extrémny, a odôvodňuje to tým, že potom na Slovensku je nutné zaviesť sedem úradných jazykov. Počas predvolebnej kampane ste sa mohli presvedčiť, že v niektorých lokalitách vedľa slovenského jazyka sa môže používať v úradnom styku maďarčina, v iných nemčina, atď. V žiadnom okrese, meste nežije vedľa seba sedem menšín, takže nie je nutné hovoriť o siedmich úradných jazykoch. Takéto nepravdivé informácie majú len jeden jediný cieľ - ovplyvniť obyvateľstvo Slovenska a zvyšovať nedôveru voči menšinám a ich politikom. Pytam sa vas, uznávate práva menšín zakotvené v Ústave Slovenskej republiky? Ak áno, stačí si prečítať druhý odsek článku 34 o právach menšín používať ich jazyk v úradnom styku.

Ďalej ste tvrdili, že dôsledkom špinavej a zakernejšej politiky maďarských strán nechcú slovenskí podnikatelia investovať na území, kde žije maďarska menšina, lebo sa boja, že tato oblasť sa oddelí od Slovenska. Odmietam takéto nepriateľsky nasmerované obvinenie. Vinníkmi nie sme a ani nebudeme. Pán premier sam a niektorí jeho ministri rozširujú famy o tom, že požiadavky menšín na samosprávu znamenajú odtrhnutie sa od Slovenska, a to aj napriek tomu, že nie ste ochotní si vypočuť naše predstavy, teda ich ani nemôžete poznať. Tvrdíte, že naše požiadavky na samosprávu predpokladajú dvojitzú štátnu správu, a preto nie je možné, aby národné menšiny mali samosprávu, lebo tato podľa ods. 3 článku 34 Ústavy Slovenskej republiky ohrozuje suverenitu Slovenska. Vaše obvinenie odmietame, lebo naše snahy o samosprávu, ktoré ani nepoznáte, su v súlade s medzinárodnými dokumentami aj so záujmami Slovenska.

Obviňujete nás z toho, že rozduchavame nepokoje na národnostne zmiešanom území, a to tým, že údajne máme extrémne požiadavky a pritom na druhej strane spochybňujete aj tie práva, za ktoré ste aj sám hlasovali. Vyčítate nám, že nie sme legitímni. Pritom štatistické údaje z výsledkov parlamentných volieb dokazujú, že vyše 90 % voličov maďarskej národnosti volilo maďarské politické strany. Ak sa menšina bojí, tak má strach z podobných vyrokov - budem citovať: "Nie všetci Maďari, ktorí dostali naspať svoje pozemky, sú nevinní." Alebo: "Stačí sa pozrieť na bankové kontá obyvateľov maďarskej národnosti, a potom hovoriť o právach národných menšín." Alebo: "Ak si niektorí myslia, že to budú robiť ináč, budeme ich považovať za rozvracačov."

Uctivo žiadam pana premiéra v mene poslancov maďarskej koalície, aby prestal hľadať nepriateľov na Slovensku. V súčasnosti stoja pred nami oveľa dôležitejšie úlohy v oblasti hospodárskej, sociálnej a kultúrnej a taketo obvinenia len odputávajú našu pozornosť, ale najmä pozornosť obyvateľov od riešenia skutočných problémov, ktoré nás čakajú.

Ďakujem.

/Potlesk./

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Ďakujem. Slovo má pán poslanec Bogdan. To je posledný písomne prihlásený pán poslanec s interpeláciou.

Poslanec P. Bogdan:

Vážaná Národná rada,
vážení členovia vlády,

ako člen Vyhboru Národnej rady pre petície, právnu ochranu a bezpečnosť som v posledných dňoch mal možnosť

stretnúť sa s viacerými vojakmi z povolania. Musím povedať, že tak, ako v celej spoločnosti, aj u nich pretrvávajú určité neistota a obavy z budúcnosti súvisiaca s delením federácie i armády. Ich obavy sa týkajú okrem iného aj dvoch pre niektorých z nich životne dôležitých otázok - či po vzniku budúcej slovenskej armády dôstojníci a praporčiaci inej národnosti ako slovenskej, teda najmä českej národnosti, ak prijmu občianstvo Slovenskej republiky a zložia prisahu, budú môcť vykonávať bez obmedzenia funkcie, ktoré zodpovedajú ich veku, kvalifikácii, hodnosti skúsenostiam a schopnostiam. Samozrejme, že takéto obavy panujú aj medzi vojakmi z povolania inej národnosti ako českej, teda najmä slovenskej, ktorí momentálne slúžia v českej republike. A po druhé - či sa pri obsadzovaní funkcií v budúcej slovenskej armáde uplatnia prísné kritériá, než aké obsahuje tzv. lustračný zákon, ktorého ustavnosť je aj tak sporná.

Moja odpoveď na tieto otázky vždy znela, že vychádzajú z Listiny základných prav a slobôd a z Ústavy Slovenskej republiky, ktorá práve dnes nadobudla platnosť, najmä z článku 13 ods. 2, ich obavy nie sú opodstatnené. Nemôžem povedať, že by ich moja odpoveď celkom uspokojila a rozptýlila ich pochybnosti. Podľa môjho názoru, a snáď aj podľa ich, mohlo by to dokázať len jasne a celkom jednoznačne verejne vyhlásenie vládného činiteľa.

Prečo by som chcel požiadať premiéra vlády Slovenskej republiky, nie keďže tu nie je, budem spokojný možno aj vtedy, keď odpovie pan minister Tuchyňa, aby verejne a jasne formuloval odpovede na nasledujúce dve otázky: po prvé - či po vzniku budúcej slovenskej armády budú môcť vojaci z povolania inej národnosti ako slovenskej, ak prijmu občianstvo Slovenskej republiky a zložia prisahu, vykonávať funkcie, ktoré zodpovedajú ich schopnostiam, hodnosti, kvalifikácii a veku a po druhé - či sa pri obsadzovaní funkcií v budúcej

slovenskej armáde neuplatnia prísnejšie kritéria, než aké obsahuje lustračný zákon.

Som presvedčený, vážená Narodná rada, že verejne odpovede na tieto otázky môžu do značnej miery vyvrátiť pochybnosti a neistotu hoci len časti dôstojníckeho a práporčického zboru, a tým prispieť k pokojnejšiemu riešeniu problémov súvisiacich s delením armády a koniec-koncov pomôžu v tomto zložitom období upevniť obranyschopnosť Slovenskej republiky bez nároku na rozpočtové prostriedky.

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Ďakujem. Pán minister Tuchyňa, chcete odpovedať?

Minister vnútra SR J. Tuchyňa:

Vážený pán predsedaajúci,
panie poslankyne,
páni poslanci,

pretože som bol vyzvaný, stručne odpoviem na predmetné otázky. Dovolím si zacítovať z Ústavy Slovenskej republiky. Podľa článku 12 sú ľudia slobodní, rovní v dôstojnosti i v právach. Zakladné práva a slobody su neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné, nezrušiteľné. Zakladné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru, náboženstvo, politické či iné zmyšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo inej etnickej skupine, majetok, rod, iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvyhodňovať alebo znevýhodňovať. Každý má právo slobodne rozhodovať o svojej národnosti. Zakazuje sa akékoľvek ovplyvňovanie tohoto rozhodovania a všetky spôsoby nátlaku smerujúce k odnárodňovaniu. Nikomu nesmie byť spôsobená ujma na právach preto, že uplatňuje svoje zá-

kladné práva a slobody. Tieto ustanovenia boli prevzaté z Listiny základných práv a slobôd.

Chcel by som upozorniť, že vo vláde, pokiaľ som zmocnený vládou riešiť otázky prípravy slovenskej armády, nikdy nepadla otázka iného riešenia, než ktoré dnes konštatujú patričné zákony Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, ktore, pochopiteľne, budú musieť byť akýmsi spôsobom pretransformované do našich zákonov. A vláda sa k tomu hlasi. Chcel by som z nich odcitovať. Podľa § 3 ods. 1 branného zákona číslo 82/1949 Zb. sa hovorí: "Útvary ozbrojených síl sa dopĺňajú bez rozdielu národností." Podľa § 5 uvedeného zákona brannej povinnosti podliehajú v medziach zákona občania republiky. Podľa § 6 osoby nepodliehajúce brannej povinnosti, vrátane príslušníkov cudzích štátov, môžu dobrovoľne prevziať brannú povinnosť. Podľa § 23 zákona číslo 76 o niektorých služobných pomeroch v znení neskorších predpisov za vojakov z povolania možno prijať len občanov zatiaľ ČSFR, potom, pochopiteľne, Slovenskej republiky. Z uvedeného teda vylyva, že národnosť nema vplyv na brannú povinnosť ani služobny pomer vojaka z povolania. Obdobny princíp, tak ako som zdôrazňoval, budeme chcieť zachovať i v slovenskej armade. Teda vplyv štátnej príslušnosti Českej republiky, Slovenskej republiky k brannej povinnosti, k služobnému pomeru vojakov z povolania, ako aj určenie štátnej príslušnosti po zániku ČSFR by mali upraviť zákony, o ktorých budete rozhodovať vy, vážení poslanci. Teda znova opakujem, že vo vláde zatiaľ akekoľvek diskriminačné opatrenia ktorýchkoľvek národov a národností k službe v armade nechceme presadzovať, na rozdiel od iných vyhlásení.

Pokiaľ sa týka druhej otázky, chcel by som vašu pozornosť upriamiť na to, že zatiaľ nie je ani ministerstvo obrany ani minister obrany. Túto povinnosť zrejme po doplnení zákona o jeho menovaní bude mať podľa ustavy prezident Slovenskej republiky. Vedúceho úradu a štátneho tajomníka menu-

je vláda. Ostatné funkcie sú podľa personalných kompetencií v príslušných kompetenciách buď ministra obrany alebo ďalších veliteľských stupňov. Keď teda chceme alebo dávame povinnosti i zodpovednosť funkcionárom, musíme im dať i právomoci, a ako budú obsadzované funkcie v budúcej slovenskej armáde, musia rozhodnúť príslušní funkcionári.

Neviem, o aké vyššie nároky ide, než lustračný zákon. Sám hovorím, že lustračný zákon je nedobry zákon. O iných nárokoch neviem. Bude treba uplatniť, a také kritériá sa uplatňujú i dnes - predovšetkým odbornosť a morálnu spôsobilosť. Takže toľko snád k otázkam pána poslanca Bogdana.

A keď už som tu, dovoľte, aby som ešte letmo objasnil niektoré veci. Pokiaľ sa týka domova dôchodcov a nemocnice, zacitujem z článku 5 bodu 2. Chcem upozorniť, že táto zmluva bola podpísaná 11. 6., keď som nebol vo funkcii ministra vnútra. Odsek 2 článku 5 znie: "Zmluvné strany sa dohodli na podmienke, že ak nebudú vymieňane nehnuteľnosti uvoľnene a vzájomne fyzicky odovzdané a prevzaté do 31. decembra 1992, táto zmluva stráca uvedeným dňom platnosť." Osobne sa domnievam, že do tej doby k tomu nedôjde, takže táto zmluva vlastne bude bezpredmetná a takisto výmena týchto nehnuteľností.

Pokiaľ sa týka prednostov okresných úradov, odpoviem na interpeláciu písomne. Chcel by som len pripomenúť, že doteraz za našej vlády boli odvolaní dvaja na vlastnú žiadosť, o jednom ste počuli, teda traja prednostovia okresných úradov. Ich politická príslušnosť bola nasledovná: jeden Občianska demokratická strana, jeden Hnutie za demokratické Slovensko a jeden Kresťansko-demokratické hnutie. V súčasnej dobe pre niektoré problémy sú v riešení traja prednostovia okresných úradov. Pre zaujímavosť - jeden za nekoordináciu práce prednostov obvodných úradov a zlé vzťahy so samospravou, jeden, ktorý odvolal svojho vedúceho okresného úradu sociálnych vecí a obvodných úradov a prevzal na seba všetky

tieto kompetencie, a jeden pre porušenie alebo nedodržanie zákona pri jeho ustanovení.

Chcel by som pri tejto príležitosti upozorniť, že na poslednom zasadnutí vlády pani ministerka spravodlivosti dostala za úlohu pripraviť návrh zákona pre Slovensku národnú radu o nezlučiteľnosti záujmov. Tým sa, pochopiteľne, po vašom prerokovaní tohto zákona a prípadnom schvalení vylúči akékoľvek duplovanie týchto rôznych funkcií.

Prosím by som pani poslankyňu Bauerovú, keby mi svoju interpeláciu podala písomne, nakoľko asi polovicu som nepočul, pretože to bolo slabé počut. Odpoviem písomne.

Ďakujem.

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Ďakujem pekne za odpoveď pana ministra. Pytam sa prítomných členov vlády, či chcú ešte zaujať nejaké stanovisko k interpeláciám?

/Nie./

Ďakujem. Prosím, pán poslanec Masarík.

Poslanec J. Masarík:

Pan predsedaajúci, chcel by som sa ešte vyjadriť k odpovedi na interpeláciu zo štvrtej schôdze.

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

To ešte bude nasledovať. S interpeláciou sa ešte hlási pán poslanec Pittner.

Poslanec L. Pittner:

Vážený pán predsedajúci,
vážení zástupcovia vlády,
vážení prítomní členovia Narodnej rady Slovenskej
republiky,

pred časom som hovoril k problematike zlatých rezerv Štátnej banky česko-slovenskej. V dnešnej tlači je odpoveď hovorca Štátnej banky česko-slovenskej na vyjadrenia nášho ministra financií pána Tótha, kde tento hovorca konštatuje, že v roku 1920 boli zlaté rezervy Štátnej banky česko-slovenskej 6,5 tony, že terajší stav je 105 ton, a že na rozdiel od pána ministra financií, ktorý vo svojom vyjadrení konštatuje, že tento stav rezerv zlata, 105 ton, nie je len výsledkom obchodných transakcií, ale je do značnej miery ovplyvnený podielom zlata z byvaleho Slovenského štátu, hovorca hovorí, že to nie je možné presne zistiť. V tejto súvislosti chcem interpelovať pána ministra financií, aby rezolutne žiadal od Štátnej banky česko-slovenskej vyčíslenie nielen rezerv zlata, ktoré prešli zo Slovenského štátu do Štátnej banky česko-slovenskej po druhej svetovej vojne, pretože takýto stav, aký hovorí hovorca, je jednoducho nepredstaviteľný, veď vieme, ako sa v bankach takéto veci evidujú, ale aby takisto získal prehľad aj o valutách, ktoré Štátna banka česko-slovenská získala po druhej svetovej vojne od Slovenského štátu.

Ďalej - Nemecká spolková republika je právnym nástupcom bývalej Tretej ríše. Podľa rôznych expertov nemecká ríša dlhuje Slovenskému štátu niekoľko miliárd mariek za obchodné transakcie, ktoré nesplatila. Zmluva, ktorú uzavrela Česko-slovenská republika a Nemecká spolková republika, konštatuje, že kontinuita Česko-slovenskej republiky bola neprerušovaná. V tomto zmysle sme - myslím minulé vlada - žiadali o zmenu tejto pasáže. Táto zmena nebola realizovaná a tak je

vlastne existencia Slovenského štátu v tejto zmluve nezaregistrovaná. Obávam sa, že tým aj pohľadávky byvaleho Slovenského štátu oproti nástupnickému štátu po Tretej riši sú takisto potom neakceptovateľné. Preto žiadam pana ministra financií, aby i v tejto veci zaujal stanovisko.

Ďalej, pokiaľ ide o delenie armády. Viackrát za byvalej vlády sme žiadali ministra obrany pána Dobrovskeho, aby vydal archívy, ktoré sa dotýkali slovenskej armády. Jeho odpovede boli vždy negatívne. Upozorňujem preto a žiadam vládu Slovenskej republiky, aby boli preskúmané nielen archívy Federálneho ministerstva vnútra, ale aj archívy Federálneho ministerstva obrany, a tie, ktoré sa dotýkajú slovenskej armády, boli vrátené na Slovensko.

Ďalej, pokiaľ ide o Radu obrany štátu, situácia bola komentovaná v novinách. Práve pred chvíľou sme sa dozvedeli, že vo Federálnom zhromaždení neprešiel návrh zákona o spôsobe rozdelenia federácie. Domnievam sa, že je to vážna situácia a preto interpelujem vládu Slovenskej republiky v tom zmysle, aby trebárs na neverejnom zasadnutí Národnej rady Slovenskej republiky boli otázky obrany prediskutované.

Ďakujem.

/Potlesk./

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Ďakujem pekne. Pýtam sa, či je ešte niekto, kto by chcel vystúpiť s interpeláciou?

/Nikto./

Konštatujem, že na časť interpelácií odpovedali prítomní členovia vlády, na ostatné interpelácie budú musieť byť dané písomné odpovede členov vlády. Pýtam sa panov poslan-

cov, či sú spokojní s odpoveďami členov slovenskej vlády na tie interpelácie, ktoré boli predložené.

Pán poslanec Masarik.

Poslanec J. Masarik:

Vážení pán predsedajúci,
vážená Národná rada,
dámy a páni,

dovoľte mi, aby som sa vyjadril k odpovedi ministra zdravotníctva na moju interpeláciu zo 4. schôdze Slovenskej národnej rady, ktorá sa týkala personálnych čistiek na ministerstve zdravotníctva. Stanovisko ministerstva zdravotníctva, konkrétne ministra, vedene pod číslom 2649 zo dňa 21. septembra tohto roku, ktoré máte pred sebou, považujem za vyhybavé, nekvalifikované a nedostatočné. Pan minister sice uvádza, že dňa 13. 7. bol na ministerstve zdravotníctva schválený nový organizačný poriadok, v rámci ktoreho bola údajne vytvorená nová organizačná štruktúra ministerstva a údajne zmenená náplň činnosti práce jednotlivých útvarov, avšak o takejto zmene nebol ani jeden zo 104 dotknutých, teda prepustených pracovníkov, informovaný a nemá o tom žiadnu vedomosť. Ako všetci tu prítomní vieme, zákon o organizácii štátnej správy bol prerokovaný a schválený koncom augusta tohto roku, teda v čase, keď už 104 pracovníkov ministerstva zdravotníctva bolo viac ako mesiac prepustených.

Ak by teda zodpovedalo pravde, že organizačný poriadok bol schválený 13. júla tohto roku, ako to vyplýva z textu odpovede pána ministra, je možné dedukovať, že bol schválený iba z toho dôvodu, aby sa bolo možné čím skôr zbaviť určitých zamestnancov. Organizačné zmeny mali predsa nasledovať až po schválení zákona o organizácii ústredných orgánov štátnej správy tak, aby tieto zmeny korešpondovali i s časo-

vou následnosťou účinnosti zákona. O tom, ake znenie bude mať zákon, pán minister v tom čase nemohol mať predsa vedomosť. Ak tomu tak nebolo, javí sa prerokovanie spomenutého zákona zbytočným. Pán minister podpísal dohody o rozviazaní pracovného pomeru a tiež niekoľko vypovedí, v obsahu ktorých sa výslovne uvádza, že k rozviazaniu pracovného pomeru dochádza z dôvodov uvedených v ustanovení § 46 odsek 1 písm. c/ Zákonníka práce, t.j. z dôvodu nadbytočnosti.

Vo svojej odpovedi na moju interpeláciu v poslednom odseku na prvej strane listu uvádza, že v rámci novej organizačnej štruktúry ministerstva zdravotníctva je vytvorených spolu 102 pracovných miest. Z ministerstva však bolo prepustených 104 pracovníkov z dovtedy schvaleného stavu 173 pracovných miest, ktorý ani nebol naplnený. Znamená to teda, že ak podľa pána ministra bolo 104 pracovníkov zo 173 nadbytočných, malo by ministerstvo zdravotníctva fungovať s počtom ľudí 69. Podľa odpovede pána ministra je na zabezpečenie uloh ministerstva zdravotníctva potrebných 102 ľudí, čiže pán minister doplní alebo už naplnil 33 tzv. nadbytočných pracovných miest. Otázka by v prvom rade mohla znieť Koľko nových pracovníkov prišlo na ministerstvo zdravotníctva, o akých odborníkov ide a prípadne aká je ich politická profilácia? K organizačnej zmene zo dňa 13. júla tohto roku žiadam, aby táto bola autenticky preukazaná, a tiež to, či sa naplnilo ustanovenie § 18 ods. 1 písm. c/ Zákonníka práce, t.j. či ministerstvo zdravotníctva prerokovalo s príslušným odborovým orgánom, ktorým je Konfederácia odborového zväzu pracovníkov v zdravotníctve, opatrenie, ktoré sa týka väčšieho počtu pracovníkov. O tom, že uvoľnenie 104 zo 173 pracovníkov z dôvodu nadbytočnosti je opatrenie dotýkajúce sa väčšieho počtu pracovníkov, azda nikto z nás nepochybuje. Ak sa vyššie uvedené skutočnosti autenticky nepreukážu, potom môžeme konštatovať, že organizačná zmena je fiktívna a postup Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky pri uvoľňovaní pracovníkov nelegitímny.

Pán minister sa vo svojej odpovedi zmieňuje, že nadbytočným pracovníkom bola ponúknutá dohoda z dôvodu, že ministerstvo zdravotníctva nemalo pre týchto pracovníkov iné vhodné miesto. Žiada sa poznamenať, že zo 104 uvoľnených pracovníkov sa ani pre jedného nenašlo na ministerstve miesto v rámci novej organizačnej štruktúry, pritom bol prijatý celý rad osôb, ktoré predtým na ústrednom organe štátnej správy nepracovali a nemajú ani potrebné odborné skúsenosti. Zdá sa, že popri odborných vlastnostiach bolo jedným z kritérií prijatia aj podriadenie sa politickému trendu súčasného vedenia ministerstva. Považujem za potrebné uviesť, že mnohí z prepustených dodnes nenašli vhodné pracovné miesta a v zdravotníckych organizáciách na území mesta Bratislavy resp. v jeho okolí ich mnohí nechcú prijať z obavy "čo na to povie pán minister, keď sa to dozvie?"

Žiadam, aby pán minister preukazal, či bola splnená ponuka vhodnej práce ako podmienka sine qua non aspoň v prípade tých minimálne štyroch pracovníkov, ktorí dostali zo strany ministerstva zdravotníctva výpoveď. Netreba snad uvádzať, že ak to nie je možné preukazať, výpoveď nie je platná. K tvrdeniu, že dohoda o rozviazaní pracovného pomeru bola uzatváraná dobrovoľne, uvádzam iba toľko: pracovníci vo väčšine prípadov pristúpili na uzavretie dohody najmä z obavy, že v rámci výpovednej lehoty budú prekladaní na horšie platené miesta, a keďže výpovedná lehota v prípade použitia dôvodu podľa § 46 ods. 1 písm. c/ Zákonníka práce je trojmesačná, malo by to celkom iste výrazný vplyv na výšku odstupného a sociálny dopad na pracovníkov.

V odpovedi pána ministra ďalej čítam, že moje tvrdenia o vyvíjaní nátlaku a politickej motivácii vykonaných zmien sú nepodložené. Spytujem sa teda, prečo museli ministerstvo zdravotníctva opustiť dlhoroční a skúsení pracovníci, z ktorých mnohí boli politicky indiferentní - neboli ani členmi

KSS - a udržali sa pred rokom 1989 iba vďaka svojej kvalifikovanej a poctivej práci, a boli nahradení novými už prijatými pracovníkmi, ktorí na ministerstve zdravotníctva nikdy nepracovali? Pán minister predsa nemohol za tak krátke obdobie zistiť pracovné kvality, ani výkonnosť jednotlivých pracovníkov. Kto teda ukazoval, kto z pracovníkov ministerstva zdravotníctva má odísť a kto má zostať? Neboli to len politické, subjektivistické a voluntaristické kritériá?

Ministerstvo zdravotníctva v súvislosti s uvoľnením 104 pracovníkov, ako uvádza pan minister vo svojej odpovedi, vyplatilo odstupné 2 341 000 korun, čo je čiastka iste nie malá, najmä teraz, keď rezort zdravotníctva zápísa s tak vážnymi finančnými problémami. Harmonizuje tato rozsáhosť pána ministra, ktorý vyplatí 104 pracovníkom nemalé odstupné, prijme nových pracovníkov a na druhej strane presadzuje, že rezort musí do konca roka ušetriť 500 miliónov korun? Ake je to hospodárenie s prostriedkami štátneho rozpočtu? Okrem toho musím konštatovať, že pan minister sa vôbec nevysporiadal s funkčnosťou úradu, na čele ktorého stojí, a s problematikou adekvátneho počtu pracovníkov ministerstva vo vzťahu k počtu pracovníkov ministerstiev zdravotníctva trebárs v českej republike alebo v iných štatoch, v ktorých je rezort ministerstva konsolidovaný.

Pán minister sa vo svojej odpovedi nevyjadril ani k obsahu listu zo dňa 7. 7. 1992 číslo 1078/1992-C4 o pozastavení platnosti smerníc ministerstva zdravotníctva o obsadzovaní niektorých funkcií v organizáciach zdravotníckej správy konkurzom, registrovaných v Zbierke zákonov v čiastke 1 z roku 1971.

Som nútený opäť zdôrazniť, že ide o hrubý rozpor so zákonom. Minister predsa nemôže pozastaviť platnosť smernice ministerstva bez zverejnenia o jej pozastavení v Zbierke zákonov, ale pritom postupovať tak, ako keby pozastavenie

platnosti bolo účinné, teda známe. Toto je skutočnosť, ktorá stojí za pozornosť tohto zákonodarného zboru. Myslím, že ak to prejdeme bez povšimnutia teraz, nečudujme sa, ak budú podobne postupovať aj ostatní členovia vlády. Dôsledkom môže byť právny chaos na úkor právnej istoty občanov.

Keďže vo svojom ďalšom liste z 22. júla číslo 1169 z roku 1992-C4, o ktorom sa tiež zmieňujem v interpelácii, pán minister tvrdí, že konkurzy vykonané pred jeho nastupom do funkcie boli manipulované, žiadam ho, aby jasne preukázal kým a akým spôsobom sa tak stalo. V jeho odpovedi nenachádzam o tejto skutočnosti ani zmienky. Pán minister na zmeny vo funkciách riaditeľov podriadených zdravotníckych zariadení reagoval veľmi všeobecne s tým, že tieto zmeny vykonal v záujme zlepšenia činnosti týchto organizácií, ako stojí v jeho odpovedi. Domnievam sa, že práve opak je pravdou, o čom svedčia výsledky zasadnutí Slovenskej lekárskej komory, Slovenskej lekárskej komory, Asociácie nemocníc, ďalej podnet daný na Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky, ako aj reakcie zdravotníckych pracovníkov a reakcie v masmédiách.

Žiadam preto, a už budem končiť, aby pan minister pripad od prípadu a konkrétne zdôvodnil, čo ho viedlo k takej masovej výmene riaditeľov jednotlivých zdravotníckych zariadení tak, ako som to uviedol vo svojej interpelácii z 25. augusta, pričom svoju požiadavku rozširujem o prípad odvolania riaditeľa v Nemocnici s poliklinikou v Trebišove.

Dámy a páni, domnievam sa, že som dostatočne zdôvodnil príčiny svojej nespokojnosti s odpoveďou pán ministra zdravotníctva Slovenskej republiky a tvrdenie, že ju považujem na nekvalifikovanú a nedostatočnú. Keďže ide o veľmi závažné problémy a pán minister ma nepresvedčil o snahe objasniť ich vyčerpávajúcym spôsobom, a tiež preto, aby hodnotenie jeho doterajšieho postupu bolo objektívne, opäť opakujem svoj na-

vrh vytvoriť z poslancov Národnej rady komisiu, ktorá preverí všetky sporné skutočnosti. O tomto návrhu, i keď bol vyslovený na minulej schôdzi, nechal predsedajúci štvrtej schôdze hlasovať. Preto žiadam, aby sa tak stalo teraz.

Ďakujem za pozornosť.

/Potlesk./

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Ďakujem pánovi poslancovi. Slovo ma minister zdravotníctva pán Soboňa.

Minister zdravotníctva SR V. Soboňa:

Vážený pán predsedajúci,
vážené dámy,
vážení pani,

dovoľte mi odpovedať ústne na vyjadrenú nespokojnosť pána poslanca Masarika. Znovu musím povedať, že nepresnosť v údajoch je známka, že tendenčne vystúpenie poslanca sleduje niečo úplne ine, ako hovorí. Nebojím sa otvorenej konfrontácie, pretože v mojom konaní nebolo nič, čo by som nevedel odôvodniť. Musím však upozorniť na jednu vec, že pokiaľ v budúcnosti chceme medzi sebou komunikovať, je jedno, akej sme politickej príslušnosti, musíme zachovať základné princípy slušnosti, ktorá je bežná medzi ľuďmi, ktorí majú oveľa menšie a nižšie vzdelanie, ako má pan poslanec Masarik. Preto používanie slova "čistky" a že je niekto nekvalifikovaný, myslím si, že by si mal odpustiť. Pokiaľ si myslí, že pečať kvalifikovanosti mu dava príslušnosť ku KDH alebo k hociktovej inej politickej príslušnosti, nehnevajte sa, o tom pochybujem. Samozrejme, túto pečať kvalifikovanosti nedáva ani príslušnosť k HZDS.

Bol som postavený na čelo tohoto rezortu, aby som dal do poriadku zdravotníctvo Slovenskej republiky. Nebol som tam postavený preto, aby som obhajoval jednotlivé pozície zamestnancov ministerstva, za ktoré dostávali peniaze už dlhé roky úplne zbytočne. K tomu som nepotreboval prijímať nový organizačný poriadok, úplne mi stačil starý organizačný poriadok, lebo aj podľa tohoto organizačného poriadku som mal právo ich prepustiť, pretože ich náplň práce nebola taká, aká má byť, aby tam mohli zotrvať. Ich prístup k práci nebol taký, aký ma byť, aby mohli pracovať na ministerstve zdravotníctva.

Pokiaľ budete, pan poslanec, narabať s číslami, prosím vás o to, aby ste presne odpovedali, pretože 104 zamestnancov nebolo prepustených. Bolo ich prepustených 77. Boli prijatí noví v minimálnom množstve, teraz vám nepoviem, či to boli štyria alebo piati, takže niečo take, ako 69 a ostatní už boli prijatí do stavu 102, je pomylená matematika. Nechcem to ani nazvať správnym menom, ako sa to menuje, keď takéto tvrdenia prednášate pred Narodnou radou Slovenskej republiky. Som ochotný prijímať tie obvinenia, ktoré sú založené na pravdivých tvrdeniach. Zloženie jednotlivých prepustených podľa politickej príslušnosti jasne hovorí, že neboli žiadne čistky. Dokonca boli jednotlivé odbory, ktorých som sa ani nedotkol, a boli to vážne odbory a sú tam zastupení rôzni politickí príslušníci. Je to trebárs oblasť legislatívy, je to oblasť hospodárskej správy, je oblasť kontroly, kde som nijaké prepúšťanie nerobil. Chcel som využiť personálny kapitál, ktorý tam bol, z toho dôvodu, že som pochopil, že tieto tri nemôžem narušiť ani tým, že som mal dôvod aj tam tieto prepustenia urobiť, ale bez toho by jednoducho rezort nemohol fungovať.

To, že niektorí po pohovore a po ponuknutom voľnom mieste boli premiestnení do Ústavu pre zriadenie zdravotnej poisťovne a doteraz si tam konajú svoje povinnosti, vyvracia

aj ten fakt, ktorý tvrdíte, že sme nikomu nanašli voľné miesto. S odborovým zväzom pracovníkov v zdravotníctve sme vec prerokovali. Nemáme ani jeden neuzavretý prípad, čo sa týka prepustenia zamestnancov z ministerstva zdravotníctva, ani jeden, ktorý by zakladal ďalšie postupy alebo trebárs i súdne konania. Odvolávanie sa na postoj lekárskej komory a ďalších je nesprávne, pretože tieto pohnútky lekárskej komory boli iné, o ktorých sa ešte budem zmieňovať pred verejnosťou - o postavení lekárskej komory a o jej úlohe. Podnet generálnemu prokurátorovi - pred výborom pre zdravotníctvo a sociálne veci na moju otázku, aby mi citovali znenie toho paragrafu, ktorý som porušil, mi citovali § 2, ktorý hovorí o úlohách komory. Ako môže minister zdravotníctva porušiť paragraf, ktorý hovorí o úlohách komory? To, prosím, je nekvalifikovaný prístup jedného zástupcu a čelného predstaviteľa lekárskej komory ako stavovskej organizácie a za takýto prístup lekára sa hanbím, že nema ani toľko právneho vzdelania a slušnosti, aby si preveril základne veci, čo sa týka porušovania zákonnosti a paragrafov.

Ak sa odvolávate na porovnávanie s inými krajinami, kde ministerstvo zdravotníctva je konsolidované, môžem vám povedať, že keď sa začneme porovnávať s takýmito krajinami, nezostane na ministerstve zdravotníctva ani 30 zamestnancov. Správne ste povedali, že zdravotníctvo a ministerstvo nie je konsolidované. Myslím si, že tvrdenie, že by u nás malo byť konsolidované, vonkoncom nie je namieste. Ak robím regionálnu politiku, za ktorú nás obviňujete, že ju nekonáme, a presúvam právomoci do regionov, nech sa na mňa nikto nehnevá, že v budúcnosti naďalej budem nútený znižovať stavy ústredného orgánu štátnej správy. Je to normálne, logické, pretože ak budem kompetencie prenášať na regióny, automaticky budú ubúdať na ústrednom orgáne štátnej správy. Myslím, že toto je cieľ nás všetkých, aj v ostatných oblastiach a v ostatných rezortoch. Pokiaľ voči tomuto máte výhrady, naozaj neviem, ako chcete reformovať zdravotníctvo na Slovensku. Naša

snaha je, aby od januára budúceho roku narábanie so všetkými finančnými prostriedkami prešlo na regióny, aby sa tie prostriedky, ktoré boli vyprodukované v regionoch a ktoré poisťenci a zamestnávateľia zaplatili, tam dostali. Minimum sa dostane do ústrednej poisťovne, a aj tie budú vynaložené za účasti regionálnych zástupcov na vyrovnávanie nerovnakých štartovacích pozícií jednotlivých regiónov.

Ak som vydal nariadenie, že ruším konkurzy, zrušil som metodický pokyn ministerstva zdravotníctva, ktorý zrušiť je mojím právom. Dnes boli rozoslané nové metodické pokyny, ktoré určujú pravidlá konkurzného konania do budúceho obdobia. Toto konkurzné konanie je v plnej pravomoci regiónu. Jediné, čo musíme urobiť my podľa nových metodických pokynov, je na podnet okresného lekára vyhlásiť konkurz. Ostatné je vecou regiónu, a som rad, že konečne sa región bude môcť rozhodnúť, ktorý je správny riaditeľ toho-ktoreho zariadenia v jeho vlastnom regióne. Odmietam sa v budúcnosti k tomu vyjadrovať. Rozhodnutia konkurznej komisie sú v plnom rozsahu platné, kde hlasovanie musí byť verejné, pretože každý člen konkurznej komisie musí brať zodpovednosť pred verejnosťou za to, koho navrhuje, ako urobil výber svojho kandidáta. Okrem toho členom konkurznej komisie bude psychológ a bude potrebné, aby sa všetci kandidáti podrobili psychologickým testom. Zástupcovia ministerstva budú vyslovene odborníci, ktorí budú posudzovať schopnosť prakticky všetkých kandidátov. Nebudú nikoho uprednostňovať a nebudú nijaké kritériá, kto je lepší alebo kto je horší. Rozhodnutie bude záležať na zástupcoch regiónu. Myslím si, že spravodlivejší postup už ministerstvo vymyslieť nemohlo. Okrem toho upozorňujem, že konkurzné konanie je poradným orgánom vedúceho pracovníka. Nemám povinnosť sa za to nikomu zodpovedať, aj keď je poslancom Národnej rady. Je to moja nedeliteľná právomoc, ako každého iného vedúceho pracovníka. Do tohoto raz a navždy bude treba v budúcnosti viesť poriadok. Pokiaľ niekoho budeme chcieť brať na zodpovednosť za vykonanú prácu, toto mu

nebudeme môcť upierať, pretože potom to nie je žiadna pravidlarska politika, potom je to politika úplne ina.

Ak je niekto dlhodobým pracovníkom, pre mňa to neznamená, že je odborníkom. Pre mňa kritérium dlhodobosti neznamená, že je niekto dobrým odborníkom. Ak sme v minulosti kritizovali, že za éry totality nebol spravodlivý vyber, že boli uprednostňovaní na základe členstva v KSČ, akým právom mne tu vytýkate, že neberiem toto do úvahy? Myslím si, že to nie je absolútne namieste. Pre mňa jediná odbornosť je tá, ktorá je preukázaná prácou, znalosťami a ochotou pracovať. To je pre mňa kritérium, a nie to, koľko rokov v rezorte robí. Poznám mladých ľudí, ktorí si perfektne zastanu svoje miesto a poznám ľudí, ktorí na základe zamestnanosti, teda rokov, ktoré robia v rezorte, by veru mali podať oveľa väčší výkon.

A ešte, ak dovolíte, musím povedať, že som bol poverený vedením rezortu aj preto, aby som rozhodoval o tom, kto je vhodný do koncepcie pri tak zásadnej zmene, ako je súčasná zmena zdravotného systému. Myslím si, že v súčasnosti takato razantná, závažná a rozsiahla zmena neprebíha nikde, dokonca ani u našich susedov. Preto by som si vymedzil pravo, aby som mohol posúdiť, ktorý pracovník je vhodný a ktorý nie. Ak dovolíte, neviem si predstaviť, prečo a na akom podklade ma obviňujete, že som nemohol niečo zistiť. Je niekoľko možností, aby som zistil, kto je akým pracovníkom. Taka maličká možnosť je vtedy, ak na jeho pracovných spisoch a na jeho pracovnom stole v jeho kancelárii zistím centimetrovú vrstvu prachu, ktorú za týždeň pracovnej doby, kedy nebol na dovolenke, nijakým spôsobom neporušil. To je len jeden príklad. Týchto možností je tisíce. Preto nie je správne niekoho posudzovať, či vie zistiť alebo nevie zistiť.

Ministerstvo zdravotníctva v súčasnosti je funkčne, plne si zastane úlohy, ktoré ministerstvo zdravotníctva plniť

potrebuje a myslím si, že zdravotnícku reformu a zmenu zdravotného systému dovedie k úspešnému koncu. Je jasné, že ak zistíme, že potrebujeme nejakých ďalších odborníkov, expertov, nikdy nebudeme váhať, aby sme ich zobrali, aby sme ich prijali. V krátkej dobe to nepredpokladáme, ale na druhej strane musím povedať, ak sa nám podari preniesť dostatok kompetencií na regióny, vôbec nebudem váhať ďalej znižovať stavy ministerstva zdravotníctva, aby som ich dostal na úroveň ministerstiev zdravotníctva v konsolidovaných štátoch s konsolidovanými ministerstvami zdravotníctva.

Ďakujem.

/Potlesk./

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Ďakujem pekne, pán minister.

Vážené poslankyne a poslanci, stanoviskom pána Masarika akosi samospádom sme začali preberať interpelácie a otázky poslancov zo 4. schôdze Slovenskej národnej rady. Obdržali ste písomné odpovede členov vlády Slovenskej republiky na interpelácie a otázky poslancov, ktoré boli prednesené na 4. schôdzi Slovenskej národnej rady. Pytam sa pánov poslancov, či súhlasia s odpoveďami ministrov na interpelácie.

Prosim, pán poslanec Jakuš.

Poslanec J. Jakuš:

Už v interpelácii som vyjadril svoje stanovisko k odpovedi pána ministra, ktoré bolo nesúhlasné.

Podpredseda NR SR A. M. Huska:

Informáciu k vašej interpelácii dostanete písomne.

Teraz v zmysle rokovacieho poriadku mám k odpovediam na interpelácie poslancov Národnej rady Slovenskej republiky zaujať stanovisko uznesením.

Prosím, prezentujme sa.

/Prítomných bolo 51 poslancov./

Konštatujem, že nie sme uznašaniaschopní. Na základe toho by som navrhoval, aby sme odsúhlasenie interpelácií zo 4. schôdze Slovenskej národnej rady dali ako prvý bod nasledujúcej schôdze. /Šum v sále./

Vážení priatelia, dobre, požiadam panov poslancov, ktorí sa nachádzajú vo vonkajších priestoroch, aby prišli do rokovacej sály.

Prosím, prezentujme sa.

/Prítomných bolo 60 poslancov./

Konštatujem, že nie sme uznášaniaschopní, preto končím túto schôdzu Národnej rady.

Prosím, ešte pan poslanec Masarik.

Poslanec J. Masarik:

Pán predsedaajúci, už na 2. schôdzi som dal návrh, aby v otázke sporných otázok na ministerstve zdravotníctva bola vytvorená komisia z poslancov, kde by každá strana alebo hnutie malo svojho zástupcu, a ktorá by sa pozrela na tento problém, ako to stojí. Už po druhýkrát sa o tom nedalo hovoriť.

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Pán poslanec, nehnevajte sa, ale veď vidíte, že nie sme uznášaniaschopní. Čo vlastne chcete?

Poslanec J. Masarik:

Dobre, ale to znamená, že budeme opäť mesiac čakať? To je podľa vás riešenie? V poriadku, teda žiadam pana predsedu a podpredsedov, aby v tejto veci rozhodli.

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Dobre, rozhodneme. Prosím, technická poznámka pana ministra.

Minister zdravotníctva SR V. Soboňa:

Vážený pán predsedajúci,
vážená Narodná rada,

súhlasím s týmto postupom, ale potom navrhujem, aby pán Masarik dal prešetriť všetkých, ktorí boli v Slovenskej republike prepustení z organizačných dôvodov alebo preto, že jednoducho podniky pre nich nemali zamestnanie, nielen úradníkov, ktorí celé mesiace a roky brali úplne zbytočne vysoké platy, ktoré si stíhli ešte aj v zvere svojho pobytu na ministerstve poriadne zvýšiť. Prečítali ste sumu, ktorú sme preplatili za odstupné. Odchádzali tam s odstupným vo výške 40 tisíc korún a nezriedka aj viac. Spýtajte sa robotníkov, ktorí boli prepustení v zbrojnom priemysle, či dostali takéto odstupné. Ak áno, potom budem spokojný. /Potlesk./

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Ďakujem. Pán poslanec Sečánsky podľa 19.

Poslanec M. Sečánsky:

Priatelja, viete veľmi dobre, že nejdem do konfrontácie, akosi to nie je v súlade s mojou povahou, ale predseda pánovi Masarikovi musím položiť niekoľko otázok.

Použil tu výrazy "postup ministra alebo ministerstva bol nelegitímny". Rád by som vedel, čo pán Masarik pod týmto myslel, pretože nelegitímny znamená nemať právo konať, v širšom slova zmysle nezákonný. Ak je tento postup nezákonný, pán Masarik to bude musieť dokázať, a prevdepodobne pred mandátovým a imunitným výborom /potlesk/, pretože poslanec je zodpovedný za výroky, ktoré použije v Slovenskej národnej rade alebo v orgánoch Slovenskej národnej rady.

Pán Masarik ďalej namietal v dvoch prípadoch, pokiaľ si pamätám, neplatnosť výpovedi. Pán Masarik, o tom, či sú výpovede platné alebo neplatné, môže rozhodnúť súd, nikto iný nie, ani ten, kto dal výpoveď. Ten môže jedine v jednom prípade, ak s tým druhá strana súhlasí, výpoveď stiahnuť. Výpoveď je veľmi presne normovaný právny ukon, a tam nemožno uhýbať ani doľava ani doprava. Po daní výpovede sa už na názory v žiadnom prípade neberie ohľad. Teda ak niekto mal namietat neplatnosť výpovede, bola to strana, ktorá dostala výpoveď. To isté sa týka dohody o skončení pracovného pomeru. Použili ste výrazy, alebo zmysel vety, že tieto dohody boli podpisované zo strany pracovníkov ministerstva pod určitým psychickým tlakom z obavy, že stratia miesto, alebo že u nich dôjde k šikanovaniu počas výpovednej lehoty. Pán Masarik, aj o tom, či je dohoda platná alebo neplatná, môže rozhodnúť len súd, nikto iný. Poslancovi toto v žiadnom prípade nepatrí.

Vážim si postavenie poslanca, viem, aké je, ale vyrukovať tu so stovkou indicií, ktoré vrhajú na vec úplne ine

pohľady, myslím si, že poslanec by sa mal tu kontrolovať. Takisto by sme mohli povedať - a nepoužili sme to v žiadnom prípade - alebo vysloviť, prečo boli menene desiatky funkcionárov pred skončením funkčného obdobia minulej vlády.
/Potlesk./

Podpredseda NR SR A. M. Húška:

Ďakujem pekne.

Vážení poslanci, končím naše zasadanie a ďakujem vam za spoluprácu.

Schôdza skončená o 17.20 hodine.

U z n e s e n i a
prijaté na 6. schôdzi Slovenskej národnej rady
29. a 30. septembra a 1. októbra 1992

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

Číslo: 1814/1992

34

UZNESENIE

SLOVENSKEJ NARODNEJ RADY

z 29. septembra 1992

k návrhu skupiny poslancov Slovenskej narodnej rady na vydanie zákona Slovenskej narodnej rady o vyhlásení 29. augusta za štátny sviatok Slovenskej republiky /tlač SNR 28/

Slovenská národná rada schvaľuje

návrh skupiny poslancov Slovenskej narodnej rady na vydanie zákona Slovenskej narodnej rady o vyhlásení 29. augusta za štátny sviatok Slovenskej republiky podľa výsledkov hlasovania k spoločnej sprave výborov SNR /tlač SNR 28a/ a k pozmeňujúcim návrhom poslancov z rozpravy. Prijaté znenie zákona je uvedené v prílohe.

Ivan Gašparovič v.r.
predseda
Narodnej rady Slovenskej republiky

Bibiana Guldánová v.r.
Zsolt Komlósy v.r.
overovatelia

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

Číslo: 2118/1992

35

UZNESENIE

SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

z 29. septembra 1992

k návrhu poslanca Slovenskej národnej rady R. G o č a na
vydanie zákona SNR, ktorým sa mení zákon Slovenskej národnej
rady o organizácii miestnej štátnej spravy /tlač SNR 29/

Slovenská národná rada schvaľuje

navrh poslanca Slovenskej národnej rady R. G o č a na
vydanie zákona SNR, ktorým sa mení zákon Slovenskej národnej
rady o organizácii miestnej štátnej spravy podľa výsledkov
hlasovania k spoločnej sprave výborov SNR /tlač SNR 29a/
a k pozmeňujúcim návrhom poslancov z rozpravy. Prijaté
znenie zákona je uvedené v prílohe.

Ivan Gašparovic v.r.
predseda
Národnej rady Slovenskej republiky

Sibiána Guldánova v.r.
Zsolt Komlósy v.r.
overovatelia

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

Číslo: 2911/1992

36

UZNESENIE

SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

z 29. septembra 1992

k vládnemu návrh zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 83/1991 Zb. o pôsobnosti orgánov Slovenskej republiky pri zabezpečovaní politiky zamestnanosti v znení zákona Slovenskej národnej rady č. 194/1992 Zb. /tlač SNR 34/

Slovenská národná rada
schvaľuje

vládný návrh zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 83/1991 Zb. o pôsobnosti orgánov Slovenskej republiky pri zabezpečovaní politiky zamestnanosti v znení zákona Slovenskej národnej

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

radý č. 194/1992 Zb. podľa výsledkov hlasovania k spoločnej správe výborov SNR /tlač SNR 34a/ a k pozmeňujúcim návrhom poslancov z rozpravy. Prijaté znenie zákona je uvedené v prílohe.

Ivan Gašparovič v. r.
predseda

Národnej rady Slovenskej republiky

Bibiána Guldanová v. r.
Zsolt Komlósy v. r.
overovatelia

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

Číslo: 2911/1992

37

UZNESENIE

SLOVENSKEJ NARODNEJ RADY

z 29. septembra 1992

k zákonu Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 83/1991 Zb. o pôsobnosti orgánov Slovenskej republiky pri zabezpečovaní politiky zamestnanosti v znení zákona Slovenskej národnej rady č. 194/1992 Zb. /tlač SNR 34/

Slovenská národná rada

odporúča

ministerke práce, socialných vecí a rodiny Slovenskej republiky

vydať po schválení vládneho návrhu ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa ústavný zákon č. 143/1968 Zb. o československej federácii v znení neskorších ústavných zákonov a niektoré ďalšie ustavne zákony /tlač FZ 73/ vykonávací predpis, ktorý bude riešiť podmienky a poskytovanie príspevkov územným orgánom práce,

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

zamestnávateľom pri riešení vážnych prevádzkových dôvodov v
zmysle zákona č. 231/1992 Zb., v ktorom sa dopĺňa § 130
Zákonníka práce.

Ivan Gašparovič v. r.

predseda

Národnej rady Slovenskej republiky

Bibiána Guldánová v. r.

Zsolt Komlósy v. r.

overovatelia

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

číslo: 3097/1992

38

UZNESENIE

SLOVENSKEJ NARODNEJ RADY

z 29. septembra 1992

k vládnemu návrhu zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady číslo 254/1991 Zb. o Slovenskej televízii /tlač SNR 35/

Slovenská národná rada schvaľuje

vládný návrh zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady číslo 254/1991 Zb. o Slovenskej televízii podľa výsledkov hlasovania k spoločnej správe výborov SNR /tlač SNR 35a/ a k pozmeňujúcim návrhom poslancov z rozpravy. Prijaté znenie zákona je uvedené v prílohe.

Ivan Gašparovič v r.
predseda
Národnej rady Slovenskej republiky

Bibiána Guldánová v.r.
Zsolt Komlósy v.r.
overovatelia

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

Číslo: 3096/1992

39

UZNESENIE

SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

z 30. septembra 1992

k vládne mu návrhu zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady číslo 255/1991 Zb. o Slovenskom rozhlase /tlač SNR 36/

Slovenská národná rada schvaľuje

vládny návrh zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady číslo 255/1991 Zb. o Slovenskom rozhlase podľa výsledkov hlasovania k spoločnej správe výborov SNR /tlač SNR 36a/ a k pozmeňujúcim návrhom poslancov z rozpravy. Prijaté znenie zákona je uvedené v prílohe.

Ivan Gašparovič v.r.
predseda
Národnej rady Slovenskej republiky

Bibiána Guldánová v.r.
Zsolt Komlosy v.r.
overovatelia

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

Číslo: 2327/1992

40

UZNESENIE

SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

z 30. septembra 1992

k vládnemu návrhu zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady číslo 410/1991 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky /tlač SNR 37/

Slovenská národná rada schvaľuje

vládný návrh zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady číslo 410/1991 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky podľa výsledkov hlasovania k spoločnej správe výborov SNR /tlač SNR 37a/ a k pozmeňujúcim návrhom poslancov z rozpravy. Prijaté znenie zákona je uvedené v prílohe.

Ivan Gašparovič v.r.
predseda
Národnej rady Slovenskej republiky

Bibiána Guldánová v.r.
Zsolt Komlosy v.r.
overovatelia

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

Číslo: 2797/1992

41

UZNESENIE

SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

z 30. septembra 1992

k vládnemu návrhu zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon SNR č. 319/1991 Zb. o zmiernení niektorých majetkových a iných krivd a o pôsobnosti orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v oblasti mimosudných rehabilitácií v znení zákona SNR číslo 312/1992 Zb. /tlač SNR 39/

Slovenská národná rada
schvaľuje

vládný návrh zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon SNR č. 319/1991 Zb. o zmiernení

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

Číslo: 2879/1992

42

UZNESENIE

SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

z 30. septembra 1992

k vládne mu návrhu zákona Slovenskej národnej rady o sprave
daní a poplatkov /tlač SNR 38/

Slovenská národná rada schvaľuje

vlá d n ý n á v r h z á k o n a S l o v e n s k e j n á r o d n e j r a d y o s p r a v e
d a n í a p o p l a t k o v p o d l a v ý s l e d k o v h l a s o v a n í a k s p o l o c n e j
s p r á v e v ý b o r o v S N R / t l a č S N R 3 8 a / a k p o z m e ň u j ú c i m n á v r h o m
p o s l a n c o v z r o z p r a v y. P r í j a t é z n e n i e z á k o n a j e u v e d e n é
v p r í l o h e.

Ivan Gašparovič v.r.
predseda
Národnej rady Slovenskej republiky

Bibiána Guldánová v.r.
Zsolt Komlósy v.r.
overovateľka

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

Číslo: 2879/1992

43

UZNESENIE

SLOVENSKEJ NARODNEJ RADY

z 30. septembra 1992

k vládnemu návrhu zákona Slovenskej národnej rady o emisii štátnych dlhopisov Slovenskej republiky na krytie schodku štátneho rozpočtu Slovenskej republiky za rok 1991

Slovenská národná rada schvaľuje

vládný návrh zákona Slovenskej národnej rady o emisii štátnych dlhopisov Slovenskej republiky na krytie schodku štátneho rozpočtu Slovenskej republiky za rok 1991 podľa výsledkov hlasovania k spoločnej sprave výborov SNR a k pozmeňujúcim návrhom poslancov z rozpravy. Prijaté znenie zákona je uvedené v prílohe.

Ivan Gašparovič v.r.
predseda
Národnej rady Slovenskej republiky

Bibiána Guldánová v.r.
Zsolt Komlosy v.r.
overovatelia

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

Číslo: 2915/1992

44

UZNESENIE

SLOVENSKEJ NARODNEJ RADY

z 30. septembra 1992

k návrhu štátneho záverečného účtu Slovenskej republiky za rok 1991 /tlač SNR 30/

Slovenská národná rada

A. schvaľuje

na návrh vlády Slovenskej republiky

štátny záverečný účet Slovenskej republiky za rok 1991, ktorý vykazuje:

- rozpočtové príjmy v sume	116 881 238 tis. Kčs
- rozpočtové výdavky v sume	127 109 298 tis. Kčs
- schodok rozpočtového hospodárenia v sume	10 228 060 tis. Kčs

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

B. súhlasí

so spôsobom úhrady schodku takto:

- opravným zučtovaním vzájomných pohľadávok a zavazkov medzi štátnym rozpočtom federácie 452 183 tis. Kčs
- uhradou odpustenia odvodu z objemu miezd a odmien poľnohospodárskych organizácií z prebytku rozpočtu federácie 933 772 tis. Kčs
- použitím štátnych finančných aktiv Slovenskej republiky vzniklých z výsledkov rozpočtového hospodárenia minulých rokov 362 756 tis. Kčs
- použitím časti prostriedkov z vysporiadania vzťahov organizácií so štátnym rozpočtom Slovenskej republiky za rok 1991 479 349 tis. Kčs
- emisiou štátnych dlhopisov Slovenskej republiky schválenou samostatnými zákonmi Slovenskej národnej rady 8 000 000 tis. Kčs

C. berie na vedomie

- a) zverečne účty štátnych fondov Slovenskej republiky za rok 1991
- b) stav štátnych finančných aktiv Slovenskej republiky, k 31. decembru 1991, ktorý bol 719 093 tis. Kčs a pasív 369 352 tis. Kčs
- c) že v rozpočtovom hospodárení obcí za rok 1991 sa vykázali príjmy v sume 16 174 677 tis. Kčs, výdavky v sume 14 299 729 tis. Kčs a prebytok v sume 1 874 948 tis. Kčs.

Ivan Gašparovič v.r.
predseda
Slovenskej národnej rady

Bibiána Guldánová v.r.
Zsolt Komlosy v.r.
overovateľka

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

Číslo: 2338/1992

45

UZNESENIE

SLOVENSKEJ NARODNEJ RADY

z 1. októbra 1992

k výsledkom rozpočtového hospodárenia za I. polrok 1992 a konkretizácii opatrení v oblasti rozpočtového hospodárenia v II. polroku /tlač SNR 31/

Národná rada Slovenskej republiky

A. b e r i a n a v e d o m i e

1. spravu vlády Slovenskej republiky o výsledkoch rozpočtového hospodárenia za I. polrok 1992,

2. opatrenia vlády Slovenskej republiky prijaté v oblasti rozpočtového hospodárenia v II. polroku 1992 obsiahnuté v prerokovanej správe;

B. k o n š t a t u j e , že sprava mala podať:

1. celkový prehľad o plnení príjmov a výdavkov štátneho rozpočtu podľa jednotlivých položiek, tak ako bol rozpočet schválený,

2. odpočet plnenia podľa odporúčaní obsiahnutých v uznesení Slovenskej národnej rady č. 233 z 20.12. 1991 k vládnemu návrhu zákona SNR o štátnom rozpočte Slovenskej republiky na rok 1992,

SLOVINSKÁ NÁRODNÁ RADA

3. informáciu o hospodarení s rozpočtovými rezervami tak ako to ukladá § 18 ods. 3 zákona SNR číslo 592/1992 Zb. o rozpočtových pravidlách SR;

C. o d p o r ú č a vláde Slovenskej republiky

1. hľadať nepretržite ďalšie možnosti ako minimalizovať rozpočtový deficit SR prognózovaný v správe tak na strane príjmov, ako aj výdavkov a prednostne informovať Narodohospodársky a rozpočtový výbor SNR,

2. zvažiť, či zákon SNR č. 581/1991 Zb. o štátnom rozpočte SR na rok 1992 z hľadiska jeho zrealizovania si nevyžaduje novelizáciu,

3. urychlene predložiť scenár dôsledkov realizácie ekonomickej suverenity SR v zmysle princípu "každý za svoje" a variantami možného vývoja ďalšej spolupráce s Českou republikou, ako aj stratégiu oživenia hospodárskeho vývoja Slovenskej republiky,

4. prehodnotiť viazanie rozpočtových výdavkov na II. polrok 1992 tak, aby v kapitole Ministerstva školstva a vedy SR a Ministerstva zdravotníctva SR došlo k zohľadneniu pripomienok poslancov Národnej rady Slovenskej republiky k týmto kapitolám,

5. presunúť prostriedky z federalného fondu zamestnanosti, určené Slovenskej republike na aktívnu politiku zamestnanosti, navyčerpane ku koncu roka 1992, do štátneho rozpočtu Slovenskej republiky za účelom krytia výdavkov sociálneho zabezpečenia občanov Slovenskej republiky,

6. požiadať Federálne ministerstvo financií, aby presunulo alikvotnú časť prebytku federalného rozpočtu na zabezpečenie dôchodkov občanov Slovenskej republiky,

7. aby Ministerstvo školstva a vedy Slovenskej republiky a Ministerstva zdravotníctva SR spracovali materiál, ktorý presne vyčíslí stav a funkčnosť administratívneho a správneho aparátu v školstve a zdravotníctve ako celku a navrhne možné dopady pre rok 1993;

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

D. u k l a d á

1. vláde Slovenskej republiky

Predložiť Národohospodárskemu a rozpočtovému výboru Národnej rady Slovenskej republiky analytický materiál /vrátane alternatív riešenia/ o stave prác na príprave rozpočtu na r. 1993, aj o stave prác na rozpočtových pravidlách.

2. výborom Národnej rady Slovenskej republiky

V rámci svojej pôsobnosti vo vzťahu k svojim rozpočtovým kapitolám sledovať plnenie opatrení rezortov na zabezpečenie úloh vyplývajúcich zo zákona SNR č. 581/1991 Zb. o štátnom rozpočte SR na rok 1992 podľa koncepčného a operatívneho zamerania ich činnosti, ako aj uznesenia SNR č. 233 z 20. decembra 1991 k vládnomu návrhu zákona SNR o štátnom rozpočte SR na rok 1992.

Ivan Gašparovič v. r.
predseda
Národnej rady Slovenskej republiky

Bibiána Guldanová v. r.
Zsolt Komlósy v. r.

overovatelia

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Číslo: 2338/1992

46 UZNESENIE

NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

z 1. októbra 1992

k žiadosti Krajského súdu v Banskej Bystrici o súhlas Slovenskej národnej rady na trestné stíhanie poslanca Slovenskej národnej rady /tlač SNR 32/

N á r o d n á r a d a S l o v e n s k e j r e p u b l i k y

s ú h l a s í

s návrhom Mandátového a imunitného výboru Národnej rady Slovenskej republiky, aby žiadosť Krajského súdu v Banskej Bystrici o súhlas Slovenskej národnej rady na trestné stíhanie poslanca Slovenskej národnej rady /12 bod programu/ nebola prerokovaná na 6. schôdzi Národnej rady Slovenskej republiky s tým, že po jej opätovnom prerokovaní v mandátovom a imunitnom výbore sa rozhodne o jej zaradení na schôdzu Národnej rady Slovenskej republiky.

Ivan Gašparovič v.r.
predseda
Národnej rady Slovenskej republiky

Bibiána Guldánová v.r.
Zsolt Komlósy v.r.
overovatelia

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Číslo: 2338/1992

47 UZNESENIE

NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

z 1. októbra 1992

k správe o činnosti Predsedníctva Slovenskej narodnej rady
za obdobie od 1. do 29. septembra 1992 /tlač SNR 40/

N á r o d n á r a d a Slovenskej republiky berie na vedomie

správu o činnosti Predsedníctva Slovenskej narodnej rady
za obdobie od 1. do 29. septembra 1992.

Ivan Gašparovič v.r.
predseda
Národnej rady Slovenskej republiky

Bibiána Guldánová v.r.
Zsolt Komlósy v.r.
overovatelia

O B S A H

Otvorenie a procedurálne otázky	1
Návrh programu schôdze	2
Hlasovanie o návrhu programu schôdze	2
 1. <u>Návrh skupiny poslancov SNR na vydanie zákona SNR o vyhlásení 29. augusta za štátny sviatok Sloven- skej republiky</u>	2
 Poslanec P. Kanis	3
Spoločná spravodajkyňa výborov SNR	
poslankyňa A. Draxlerová	7
 R o z p r a v a	
 Poslanec R. Žingor	9
Poslanec P. Brňák	11
Poslanec A. Hrnko	16
Poslanec A. Neuwirth	16
Poslanec V. Baján	21
Poslanec J. Fekete	22
Poslanec J. Šlota	28
Poslanec R. Žingor	29
Poslankyňa M. Gbúrová	29
Prvý podpredseda SNR P. Weiss	30
Poslanec I. Hudec	31
Poslanec A. Neuwirth	33
Poslanec P. Koncoš	34
Poslanec Á. Duka - Zólyomi	36
Poslanec L. Polka	38
Poslanec L. Ballek	40
Poslanec E. Bárány	46
Prvý podpredseda SNR P. Weiss	47
Poslanec A. Hrnko	49
Poslanec P. Lauko	52

Poslanec L. K l i m a n	52
Podpredseda SNR J. P r o k e š	54
Poslanec P. K a n i s	55
Hlasovanie o pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhoch k návrhu zákona	61
Hlasovanie o návrhu zákona	64
2. <u>Návrh poslanca SNR Rudolfa Goča na vydanie zákona SNR, ktorým sa mení zákon SNR o organizácii miestnej štátnej správy</u>	65
Poslanec R. G o č	65
Spoločný spravodajca výborov SNR	
poslanec J. H a n á k	68
R o z p r a v a	
Poslanec L. P i t t n e r	69
Poslanec I. Ľ u p t á k	70
Poslanec L. K o t e l e s	71
Ministerka spravodlivosti SR K. T ó t h o v á	74
Poslanec J. Z s e l e n á k	75
Poslanec R. G o č	77
Poslanec I. Ľ u p t á k	78
Poslanec A. M a t e j k a	79
Poslanec L. K l i m a n	79
Hlasovanie o pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhoch k návrhu zákona	80
Hlasovanie o návrhu zákona	83
3. <u>Vládny návrh zákona SNR, ktorým sa mení a dopĺňa zákon SNR č. 83/1991 Zb. o pôsobnosti orgánov Slovenskej republiky pri zabezpečovaní politiky za-mestnanosti v znení zákona SNR číslo 194/1992 Zb.</u>	84

Ministerka práce, sociálnych vecí a rodiny SR	
O. K e l t o š o v á	84
Spoločný spravodajca výborov SNR	
poslanec P. J a k u b í k	87
Hlasovanie o pozmeňujúcich návrhoch k vládne mu	
návrhu zákona	90
Hlasovanie o návrhu zákona	91
Hlasovanie o návrhu na uznesenie	92
4. <u>Vládny návrh zákona SNR, ktorým sa mení a dopĺňa</u>	
<u>zákon SNR číslo 254/1991 Zb. o Slovenskej televízii</u>	92
Minister kultúry SR D. S l o b o d n í k	93
Spoločný spravodajca výborov SNR	
poslanec I. G a z d í k	95
R o z p r a v a	
Poslanec M. P o l l á k	98
Poslanec P. C s á k y	100
Poslankyňa G. R o t h m a y e r o v á	102
Poslanec F. M i k l o š k o	104
Poslanec J. Č a r n o g u r s k ý	106
Poslanec M. F t á č n í k	110
Podpredseda SNR A. M. H ú s k a	114
Poslanec H. K o č t ú c h	115
Poslanec M. D z u r i n d a	119
Poslanec T. C i n g e l	120
Poslanec I. Ľ u p t á k	122
Poslankyňa G. R o t h m a y e r o v á	123
Poslanec J. F i n d r a	124
Poslanec M. P o l l á k	128
Poslanec J. M a s a r í k	129

Poslanec J. Č a r n o g u r s k ý	130
Predseda SNR I. G a š p a r o v í ě	131
Hlasovanie o pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhoch k vládnemu návrhu zákona	
	132
Hlasovanie o vládnom návrhu zákona	136

30. septembra 1992

5. Vládný návrh zákona SNR, ktorým sa mení a doplňa zákon SNR číslo 255/1991 Zb. o Slovenskom rozhlase

Minister kultúry SR D. S l o b o d n í k	137
Spoločný spravodajca výborov SNR	
Poslanec I. G a z d í k	138

R o z p r a v a

Poslanec J. M a s a r í k	140
Poslankyňa G. R o t h m a y e r o v a	142
Poslankyňa M. A i b e k o v á	142
Poslanec J. Č a r n o g u r s k ý	143
Poslanec J. F i n d r a	144
Poslanec I. Ľ u p t á k	145
Poslanec J. B r o c k a	146
Poslanec L. K o t e l e s	146
Poslanec I. G a z d í k	147

Hlasovanie o pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhoch k vládnemu návrhu zákona	148
Hlasovanie o vládnom návrhu zákona	151

6. Vládný návrh zákona SNR, ktorým sa mení a doplňa zákon SNR číslo 410/1991 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky

151

Minister vnútra SR J. T u c h y ň a	152
Spoločný spravodajca výborov SNR	
poslanec E. B á r á n y	153
Hlasovanie o pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhoch k vládnemu návrhu zákona	156
Hlasovanie o vládnom návrhu zákona	157
7. <u>Vládny návrh zákona SNR, ktorým sa mení a dopĺňa zákon SNR číslo 319/1991 Zb. o zmiernení niektorých majetkových a iných krívd a o pôsobnosti orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v oblasti mimosúdnych rehabilitácií v znení zákona SNR číslo 312/1992 Zb.</u>	
	158
Minister financií SR J. T ó t h	158
Spoločný spravodajca výborov SNR	
poslanec L. P o l k a	162
R o z p r a v a	
Poslanec P. B r ň á k	165
Poslanec A. N e u w i r t h	167
Ministerka spravodlivosti SR K. T o t h o v á	168
Poslanec A. N e u w i r t h	169
Hlasovanie o pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhoch k vládnemu návrhu zákona	170
Hlasovanie o vládnom návrhu zákona	175
8. <u>Vládny návrh zákona SNR o správe dani a poplatkov</u>	
	176
Minister financií SR J. T ó t h	176
Spoločný spravodajca výborov SNR	
poslanec J. K o š n á r	179

R o z p r a v a

Poslanec J. B r o c k a	183
Poslankyňa O. M a r h u l í k o v a	186
Poslanec J. Z s e l e n á k	187
Poslanec J. R e a	191
Minister financií SR J. T ó t h	192
Poslanec J. B r o c k a	194
Poslanec J. Z s e l e n á k	195
Poslanec J. K o š n á r	197
Poslanec P. S o k o l	199

Hlasovanie o pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhoch k vládnomu návrhu zákona	200
Hlasovanie o vládnom návrhu zákona	203

9. <u>Návrh štátneho záverečného účtu Slovenskej republiky za rok 1991</u>	203
--	-----

10. <u>Vládny návrh zákona SNR o emisii štátnych dlhopisov Slovenskej republiky na krytie schodku štátneho rozpočtu Slovenskej republiky za rok 1991</u>	203
--	-----

Minister financií SR J. T ó t h	205
Spoločný spravodajca výborov SNR	
poslanec J. K o š n á r	212

R o z p r a v a

Poslanec M. D z u r i n d a	216
Poslanec H. K o č t ú c h	219
Minister financií SR J. T ó t h	223

Hlasovanie o pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhoch k vládnomu návrhu zákona	224
---	-----

Hlasovanie o vládnom návrhu zákona	225
Hlasovanie o návrhu na uznesenie	226
Prvý podpredseda SNR P. W e i s s	226

1. októbra 1992

11. <u>Výsledky rozpočtového hospodárenia Slovenskej republiky za I. polrok 1992 a konkretizácia opatrení v oblasti rozpočtového hospodárenia v II. polroku 1992</u>	229
--	-----

Minister financií SR J. T ó t h	229
Poslanec Š. H a r n a	232

R o z p r a v a

Poslankyňa E. R u s n á k o v a	236
Poslanec J. T a r č a k	238
Poslankyňa O. M a r h u l i k o v á	241
Poslanec J. P l e s n i k	242
Poslanec M. F t á č n i k	246
Poslanec I. H u d e c	251
Poslanec H. K o č t ú c h	253
Ministerka práce, sociálnych vecí a rodiny SR O. K e l t o š o v á	258
Poslankyňa M. G b ú r o v á	259
Minister financií SR J. T o t h	261
Prvý podpredseda NR SR P. W e i s s	268

Hlasovanie o pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhoch k návrhu na uznesenie	270
Hlasovanie o návrhu na uznesenie	277

12. <u>Žiadosť Krajského súdu v Banskej Bystrici o súhlas NR SR na trestné stíhanie poslanca NR SR</u>	278
--	-----

Poslanec I. J a r o š	278
Hlasovanie o návrhu na uznesenie	279
13. <u>Správa o činnosti Predsedníctva SNR za obdobie</u>	
<u>od 1. do 29. septembra 1992</u>	280
Poslanec M. S e č á n s k y	280
Poslanec J. B r o c k a	283
Predseda NR SR I. G a š p a r o v i č	284
Poslanec J. M a s a r í k	287
Poslanec P. L a u k o	287
Poslanec M. A n d e l	288
Hlasovanie o návrhu na uznesenie	290
14. <u>Interpelácie a otázky poslancov</u>	291
Poslanec J. M a s a r í k	291
Prvý podpredseda NR SR P. W e i s s	292
Poslanec L. K l i m a n	295
Poslanec M. T a h y	298
Poslanec P. K o n c o š	304
Poslanec H. K o č t u c h	310
Poslanec J. J a k u š	312
Minister zdravotníctva SR V. S o b o ň a	318
Poslanec P. L a u k o	329
Poslanec J. Ľ u p t á k	333
Poslanec L. K v a s n i č k a	335
Ministerka spravodlivosti SR K. T o t h o v á	338
Poslanec J. P l e s n í k	340
Poslankyňa E. B a u e r o v á	342
Poslankyňa O. M a r h u l i k o v á	344
Poslankyňa G. R o t h m a y e r o v á	345
Poslankyňa B. G u l d a n o v a	346
Poslanec J. B r o c k a	348

Poslanec V. Bugár	350
Poslanec P. Bogdan	352
Minister vnútra SR J. Tuchyňa	354
Poslanec L. Pittner	358
Poslanec J. Masarik	360
Minister zdravotníctva SR V. Soboňa	365
Poslanec M. Sečánsky	373

Skončenie rokovania 6. schôdze SNR	374
------------------------------------	-----

Uznesenia prijaté na 6. schôdzi SNR